

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA 2016 – 2022

Analytická časť

Spracovateľ:

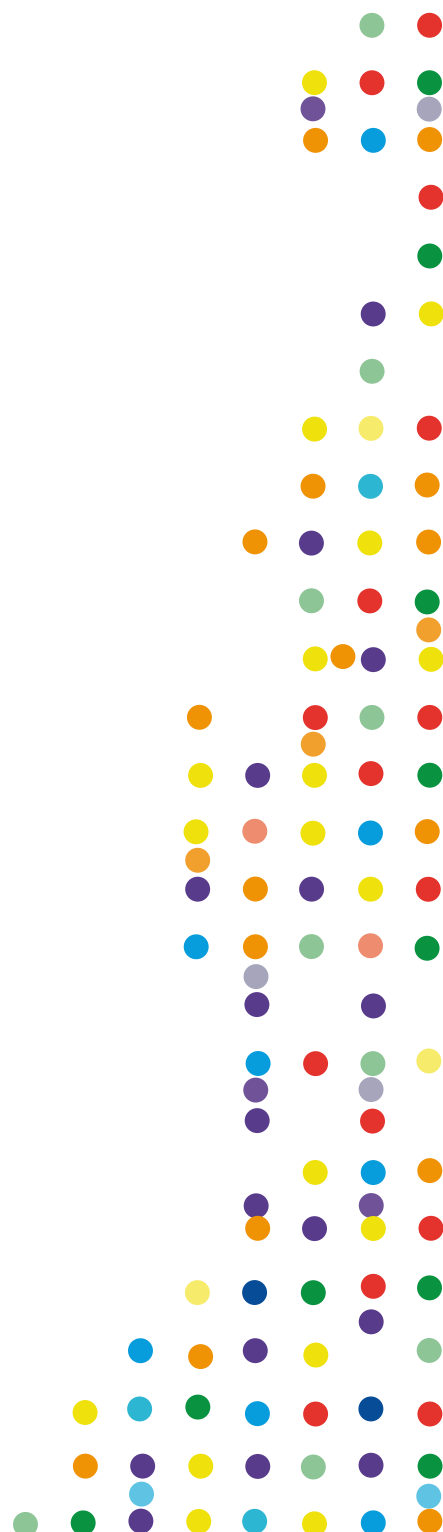
Katedra geografie a regionálneho rozvoja
Fakulta prírodných vied
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Doc. RNDr. DUBCOVÁ Alena, CSc.
RNDr. KRAMÁREKOVÁ Hilda, PhD.
RNDr. REPASKÁ Gabriela, PhD.
RNDr. VILINOVÁ Katarína, PhD.

Koordinátor:

Odbor strategických činností ÚNSK

Ing. Čaja Martin
Ing. arch. Juricová-Melušová Viera
Ing. Ježo Dušan
Mgr. Horníková Marta

NITRIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA 2016 - 2022

Analytická časť

ČLENOVIA PRACOVNÝCH SKUPÍN PRE JEDNOTLIVÉ OBLASTI „PHSR NSK 2016 – 2022“

Hospodárska oblasť

SOPK Nitra
SARIO
SARIO
ŠÚ SR - KS v Nitre
RRA Nitra
NSRV SR Nitra
RPPK Nitra
SPU NR - Katedra regionalistiky a rozvoja vidieka
Komisia RR a ÚP ZNSK
Regionálne združenie ZMOS - Nitrianske RZ ZMOS
Regionálne združenie ZMOS - Tekovský región ZMOS
ÚNSK - ekonomický odbor
ÚNSK - odbor cestovného ruchu

Ing. Belka Ivan
Ing. Rybárik Ján
Ing. Mihina Branislav
Ing. Rakovská Eva
Ing. Mozdíková Dáša
Ing. Vnuk Vladimír
Ing. Rakovský Pavel
doc. Ing. Fáziková Mária, CSc.
Ing. Pénzeš Tibor
Mgr. Halvoníková Silvia
Ing. Králik Imrich
Ing. Gallo Igor
Ing. Jurica Karol

Sociálna oblasť

Komisia sociálnej pomoci
ŠÚ SR - KS v Nitre
Agroinštitút Nitra
Okresný úrad NR - odbor výstavby a bytovej politiky
ÚPSVaR Nitra
Poradca predsedu NSK pre riešenie
problémov rómskych komunít
Regionálne združenie ZMOS - Požitavské RZ
Regionálne združenie ZMOS - Nitrianske RZ ZMOS
Regionálne združenie ZMOS - RZMO novozámockej,
štúrovskej a šurianskej oblasti
ÚNSK - odbor sociálnych vecí
ÚNSK - odbor vzdelávania a kultúry
ÚNSK - odbor zdravotníctva

PhDr. Moravčíková Janka
Ing. Rakovská Eva
Ing. Debrecéniová Mária, CSc.
Ing. Sedláčková Dáša
Mgr. Budayová Beáta

PhDr. Solčanský Emil
Segíňová Mária
Mgr. Bogyová Magdaléna

Mgr. Félixová Denisa
Ing. Tóthová Emília
Ing. Voláková Darina
Mgr. Schmidtová Eva

Oblasť životného prostredia a technickej infraštruktúry

ŠÚ SR - KS v Nitre
Okresný úrad NR - odbor starostlivosti o ŽP
SPU – Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva
a Komisia RR a ÚP
ŠOP NR – CHKO Ponitrie
Regionálne združenie ZMOS - Hontiansko-poipeľský
región
Regionálne združenie ZMOS - Nitrianske RZ ZMOS
Regionálne združenie ZMOS - Trábecko-inovecký región
ÚNSK - odbor dopravy a pozemných komunikácií

Ing. Rakovská Eva
Mgr. Béreš Marek

doc. Ing. Halászová Klaudia, PhD.
Ing. Siklienka Radimír, PhD.

Péter Jaroslav
Ing. Habiňák Ivan
RNDr. Grežo Vladimír
Ing. Eremiášová Zuzana

OBSAH

ÚVOD	6
1 PHSR NSK 2014 - 2020 V KONTEXTE KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV ROZVOJA EÚ, SR A NSK	7
2 POLOHA A VYMEDZENIE NSK	9
3 ANALÝZA ZDROJOV NSK	11
3.1 Prírodné zdroje	11
3.2 Ľudské zdroje	13
3.3 Sídla	21
3.4 Hospodárstvo	24
3.4.1 Pôdohospodárstvo	30
3.4.2 Priemysel a stavebníctvo	33
3.4.3 Cestovný ruch	36
3.4.4 Výskum, vývoj a inovácie	38
3.5 Trh práce a zamestnanosť	39
3.6 Infraštruktúra	42
3.6.1 Technická infraštruktúra	42
3.6.2 Sociálna infraštruktúra	46
3.7 Životné prostredie a jeho infraštruktúra	49
3.7.1 Zložky životného prostredia	49
3.7.2 Rizikové faktory životného prostredia	52
3.7.3 Enviromentálna regionalizácia	52
3.7.4 Enviromentálna infraštruktúra	53
3.8 NSK v kontexte spolupráce	53
3.8.1 Vonkajšia spolupráca	53
3.8.2 Vnútná spolupráca	54
4 EX-POST A EX-ANTE HODNOTENIA	55
4.1 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR 2007 - 2013	55
4.2 Ex-ante hodnotenie projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania PHSR 2014 - 2020	57
5 SWOT ANALÝZA	58
5.1 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 1: Hospodárstvo	58
5.2 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 2: Dopravná a technická infraštruktúra	59
5.3 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 3: Ľudské zdroje	60
5.4 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 4: Životné prostredie	61
6 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA	62
6.1 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 1: Hospodárstvo	63
6.2 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 2: Dopravná a technická infraštruktúra	64
6.3 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 3: Ľudské zdroje	65
6.4 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 4: Životné prostredie	66
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV	67
TABUĽKOVÉ PRÍLOHY	70

ÚVOD

V súvislosti s programovým obdobím Európskej únie na roky 2014 - 2020 a v súlade so Zákonom č. 309/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky aj z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.

Z dôvodu adresnejšej alokácie disponibilných finančných prostriedkov v novom programovom období bolo potrebné aktualizovať aj základné a strategické dokumenty Nitrianskeho samosprávneho kraja. Doteraz platný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja (PHSR NSK) 2012 - 2018 bol schválený uznesením č. 236/2012 dňa 8. októbra 2012 na 26. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva NSK.

V súlade so zákonom o podpore regionálneho rozvoja sú vyššie územné celky a obce povinné aktualizovať alebo zostavovať PHSR a uviesť v súlade s ustanoveniami zákona do 31. decembra 2015. Dĺžka platnosti nového aktualizovaného dokumentu je určená na obdobie 2016-2022.

Charakteristika a štruktúra dokumentu

PHSR vyššieho územného celku predstavuje strednodobý rozvojový dokument, vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR (2010).

Dokument sa skladá z úvodu a piatich častí - analytickej, strategickej, programovej, realizačnej a finančnej.

Hlavným cieľom dokumentu je na báze poznania aktuálnej situácie v území zostaviť strategickú a implementačnú časť tak, aby sa stala východiskom pre realizáciu budúcich projektov. Podkladom pre spracovanie PHSR NSK sú aj PHSR jednotlivých obcí Nitrianskeho kraja.

Proces tvorby a prerokovania programu

Metodickú a poradenskú činnosť pri spracovaní PHSR NSK zabezpečovala Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta prírodných vied, Katedra geografie a regionálneho rozvoja.

Významným aktérom pri vypracovaní aktualizácie PHSR bol Odbor strategických činností Úradu NSK ako koordinátor spolupracujúci s jednotlivými odbormi Úradu NSK, regionálnymi rozvojovými agentúrami pôsobiacimi v rámci NSK a sociálno-ekonomickými partnermi.

Hlavným zmyslom v rámci prípravy a prerokovania aktualizácie PHSR NSK bolo jeho spracovanie na báze partnerstva. Možnosť zapojenia partnerov, subjektov regionálnej politiky a verejnosti, dáva predpoklad k zaskomponovaniu získaných poznatkov a ich využitie. Rozhodujúcimi subjektami regionálnej politiky sú zástupcovia miest, obcí a mikroregiónov, podnikateľov, profesijných organizácií, vzdelávacích inštitúcií a neziskového sektora. Aktívna účasť regionálnych subjektov na území NSK bola zabezpečená prostredníctvom pracovných skupín, v ktorých boli nominované rozhodujúce subjekty regionálnej politiky. Vytvorené boli tri pracovné skupiny:

- PS pre hospodársku oblasť,
- PS pre sociálnu oblasť,
- PS pre oblasť životného prostredia a technickej infraštruktúry.

Organizačné zabezpečenie vzniku dokumentu sa realizovalo prostredníctvom komunikácie spracovateľa s odborom strategických činností Úradu NSK a pracovnými skupinami. Ďalšími partnermi v procese tvorby dokumentu sú dotknuté subjekty, verejnosť, komisie Zastupiteľstva NSK a Zastupiteľstvo NSK.

1 PHSR NSK 2014–2020 V KONTEXTE KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV ROZVOJA EÚ, SR A NSK

PHSR NSK 2014 – 2020 V KONTEXTE KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV ROZVOJA EÚ

PHSR NSK reflektuje základné princípy strategických a programových dokumentov rozvoja Európskej únie pre efektívne čerpanie európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Stratégia Európa 2020

Európa 2020 je stratégiou EÚ, ktorá má počas nasledujúceho desaťročia zabezpečiť hospodársky rast. Základom stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

1. *Inteligentný rast* – vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii. Inteligentný rast zahŕňa posilnenie znalostí a inovácie, ktoré sú hybnou silou budúceho rastu. To si vyžaduje zlepšenie kvality vzdelávania, posilnenie výskumu s cieľom zlepšiť výsledky, podporovanie šírenia inovácií a znalostí v rámci EÚ, využívanie informačných a komunikačných technológií v plnej miere a zabezpečenie, aby bolo možné pretransformovať inovatívne myšlienky do nových produktov a služieb, ktoré budú viesť k rastu, vytvoreniu kvalitných pracovných miest a riešeniu sociálnych výziev v Európe.
2. *Udržateľný rast* – podporovanie ekologickjšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje. Udržateľný rast znamená vytváranie udržateľnejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva efektívne využívajúceho zdroje, využívanie vedúceho postavenia Európy v snahe vyvinúť nové postupy a technológie, vrátane ekologických technológií, urýchľovanie rozvoja inteligentných sietí využívajúcich informačné a komunikačné technológie, využívanie sietí pokrývajúcich celú EÚ a posilňovanie konkurenčných výhod podnikov, najmä v oblasti výroby a v rámci našich malých a stredných podnikov, ako aj prostredníctvom podporovania spotrebiteľov v efektívnom využívaní zdrojov. Takýto prístup pomôže EÚ prosperovať vo svete s nízkou úrovňou produkcie uhlíka a obmedzenými zdrojmi a zároveň predchádzať poškodzovaniu životného prostredia, strate biodiverzity a udržateľnému využívaniu zdrojov. Zároveň posilní hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť
3. *Inkluzívny rast* – podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť. Inkluzívny rast zahŕňa posilnenie úlohy občanov prostredníctvom vysokej miery zamestnanosti, investovania do zručností, boja s chudobou a modernizácie trhov práce, systémov vzdelávania a sociálnej ochrany s cieľom pomôcť ľuďom, predvídať a riadiť zmeny a vytvárať súdržnú spoločnosť. Zároveň je potrebné, aby sa výhody hospodárskeho rastu šírili do všetkých častí únie, aj do jej najvzdialenejších regiónov, a tým posilňovali územnú súdržnosť. Je potrebné

zabezpečiť prístup a možnosti pre všetkých v priebehu celého života. Európa musí naplno využívať svoj potenciál pracovných síl, aby mohla čeliť výzvam vyplývajúcim zo starnutia obyvateľstva a rastúcej globálnej konkurencie. Na zvýšenie účasti pracovnej sily, ktorá prispieje k rastu ako aj sociálnej súdržnosti, bude potrebné zabezpečiť politiky na podporu rodovej rovnosti.

Územná agenda Európskej únie 2020

Cieľom územnej agendy EÚ 2020 je poskytnúť strategickú orientáciu pre územný rozvoj, podporiť začlenenie územného rozmeru do rozličných politík na všetkých úrovniach správy a zaistiť uplatňovanie stratégie Európa 2020 v súlade so zásadami územnej súdržnosti.

Územné rozvojové priority EÚ sú:

- Podpora polycentrického a vyváženého územného rozvoja
- Podpora integrovaného rozvoja miest, vidieckych a špecifických oblastí
- Územná integrácia cezhraničných a nadnárodných funkčných regiónov
- Zaisťovanie globálnej konkurencieschopnosti regiónov na základe silnej miestnej ekonomiky
- Správa a prepojenie ekologických, krajinných a kultúrnych hodnôt regiónov
- Integrovaný prístup k rozvoji území

Programy spolupráce

Programy cezhraničnej spolupráce

1. Slovenská republika - Česká republika 2014 - 2020 - Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
2. Slovenská republika - Rakúsko 2014 – 2020
3. Poľsko- Slovenská republika 2014 – 2020
4. Slovenská republika - Maďarsko 2014 – 2020
5. ENI Maďarsko - Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 - 2020

Programy nadnárodnej spolupráce

1. Stredná Európa – Úrad vlády SR
2. ETC Dunaj - Úrad vlády SR

Programy medziregionálnej spolupráce

1. INTERREG - Ministerstvo hospodárstva SR
2. ESPON - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
3. INTERACT - Bratislavský samosprávny kraj ako riadiaci orgán a Ministerstvo hospodárstva SR ako Národný kontaktný bod
4. URBACT - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

PHSR NSK 2014 – 2020 U KONTEXTE KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV ROZVOJA SR

PHSR NSK je súčasťou komplexu strategických a programových dokumentov Slovenskej republiky, vypracovávaných na úrovni štátu a na úrovni krajov, respektíve regiónov pre využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Národný program reforiem SR 2015 a Program stability SR na roky 2015 - 2018

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2015 navrhuje štrukturálne opatrenia, ktoré vláda SR plánuje realizovať najmä v najbližších dvoch rokoch. Nový komplexný prístup stanovovania priorít, ktorý okrem HDP berie do úvahy aj ďalšie aspekty kvality života, identifikoval ako najväčšie výzvy slovenského hospodárstva trh práce, zdravotníctvo a základné školstvo.

Program stability SR na roky 2015 - 2018 prezentuje stratégiu, ktorá by mala v strednodobom horizonte vyústiť do zrušenia procedúry nadmerného deficitu.

Dokumenty sú dostupné na: <http://www.eu2020.gov.sk/narodny-program-reforier-sr/>

Aktualizácia Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR

Stratégia regionálneho rozvoja SR formuluje ciele, priority a rozvojové aktivity, ktoré bude potrebné realizovať na zabezpečenie politiky udržateľného regionálneho rozvoja v SR, založeného najmä na raste ekonomickej výkonnosti a sociálnej súdržnosti.

Dlhodobá vízia podpory regionálneho rozvoja SR je definovaná nasledovne: „Slovensko ako krajina s vysokou kvalitou života občanov vo všetkých regiónoch. Regionálna politika umožňujúca každému regiónu využívať svoje danosti na prospech svojho trvalo udržateľného hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja, a tým rozvoja Slovenskej republiky ako vysoko vyspelého, hospodársky, politicky asociálne súdržného štátu, sebavedomého člena Európskej únie.“

Podpora regionálneho rozvoja bude na národnej, regionálnej a miestnej úrovni dlhodobo sústredená najmä na realizáciu opatrení v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, výskumu, vývoja a inovácií, zvyšovania energetickej efektívnosti, využívania obnoviteľných prírodných zdrojov, podpory podnikania, zlepšenia kvality životného prostredia a na zvýšenie efektívnosti fungovania a kvality výkonu verejnej správy.

Prioritné oblasti a opatrenia regionálneho rozvoja SR

sú nasledovné:

- Prioritná oblasť: Výskum, vývoj a inovácie
- Prioritná oblasť: Ľudské zdroje
- Prioritná oblasť: Zamestnanosť
- Prioritná oblasť: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie
- Prioritná oblasť: Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie

Dôvodom aktualizácie národnej stratégie bolo zosúladenie a prepojenie priorít národnej stratégie s prioritami stratégie Európskej únie v oblasti regionálnej politiky, hospodárska a finančná kríza, ale aj nové programové obdobie 2014 – 2020. Ďalším dôvodom bol fakt, že predpokladané scenáre vývoja ekonomiky sa po kolapse finančných trhov a v čase ekonomickej krízy ukázali ako nereálne. Aktualizácia Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR predstavuje základný strategický dokument na podporu regionálneho rozvoja. Jeho obsahom je analýza stavu regionálneho rozvoja, charakteristika slabých a silných stránok v rozvoji krajov, strategické ciele regionálneho rozvoja v SR, vymedzenie regiónov podporovaných štátom a odporúčenia pre ústredné správne orgány so zameraním na rozvoj odvetví v pôsobnosti jednotlivých ministerstiev.

Dokument je dostupný na: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=158275>

Partnerská dohoda SR 2014 - 2020

Je základným programovým dokumentom pre riadenie pomoci zo štrukturálnych a investičných fondov EÚ (EŠIF) na obdobie rokov 2014 až 2020.

Dokument je dostupný na: <http://eurofondy.webnode.sk/partnerska-dohoda-sr-2014-2020/>

Operačné programy

Operačné programy predstavujú taktické dokumenty vytvárané na úrovni ministerstiev. Rozpracovávajú programové celky stratégií a majú celoštátny charakter, na ktoré je požadované spolufinancovanie zo zdrojov EÚ. Schválených je 9 operačných programov – Výskum a inovácie, Integrovaná infraštruktúra, Ľudské zdroje, Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny operačný program, Efektívna verejná správa, Technická pomoc, Program rozvoja vidieka Rybné hospodárstvo. Špecifickým je Operačný program potravinovej a základnej materiálnej pomoci na roky 2014 – 2020.

PHSR NSK 2014 – 2020 U KONTEXTE KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV ROZVOJA NSK

PHSR vyššieho územného celku je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami národnej stratégie regionálneho rozvoja SR a podľa a odvetvových koncepcií jednotlivých odborov Úradu NSK:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK 2012 - 2018
- Akčný plán Programu rozvoja NSK 2012 - 2018
- Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 - 2020

- Územný plán VÚC Nitrianskeho kraja 2012
- Územný generel dopravy NSK ako prehľbujúci územnoplánovací podklad pre Územný plán VÚC Nitrianskeho kraja
- Strategický plán rozvoja cestnej dopravnej infraštruktúry NSK do roku 2020
- Štúdiá pre hodnotenie a monitorovanie ÚPN NSK s využitím výsledkov SEE projektu Donauregionen+
- Regionálna inovačná stratégia NSK 2014 - 2020

- Environmentálna štúdia územných dopadov klimatických zmien
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu NSK
- Štúdia rozmiestnenia cyklotrás v NSK (I. a II. etapa)
- Konceptia rozvoja stredného školstva v NSK na roky 2015 - 2020
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania
- Konceptia rozvoja kultúry NSK

- Konceptia rozvoja sociálnych služieb v regióne
Dokumenty sú dostupné na: <https://www.unsk.sk/zo-braz/sekcii/samosprava>

PHSR NSK tak predstavuje koncepčný prístup a väzbu na priority Európskej únie a Slovenskej republiky pre zvýšenie absorpčnej kapacity Nitrianskeho samosprávneho kraja v novom programovom období EÚ.

2 POLOHA A UYMEDZENIE NSK

Nitriansky samosprávny kraj v súčasnej podobe vznikol v roku 1996 zákonom NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky. V roku 2001 zákonom Národnej rady SR č. 32/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) sa stal samostatným územným samosprávnym celkom nazývaným Nitriansky samosprávny kraj (NSK).

NSK sa nachádza v juhozápadnej časti Slovenskej republiky, pričom na juhu hraničí s Maďarskou republikou (so župami Győr – Moson – Sopron, Komárom – Esztergom a Pest). Na východe susedí s Banskobystrickým samosprávnym krajom (s okresmi Veľký Krtíš, Krupina, Banská Štiavnica a Žarnovica), na severe s Trenčianskym samosprávnym krajom (s okresmi Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Partizánske). Na západe susedí s Trnavským samosprávnym

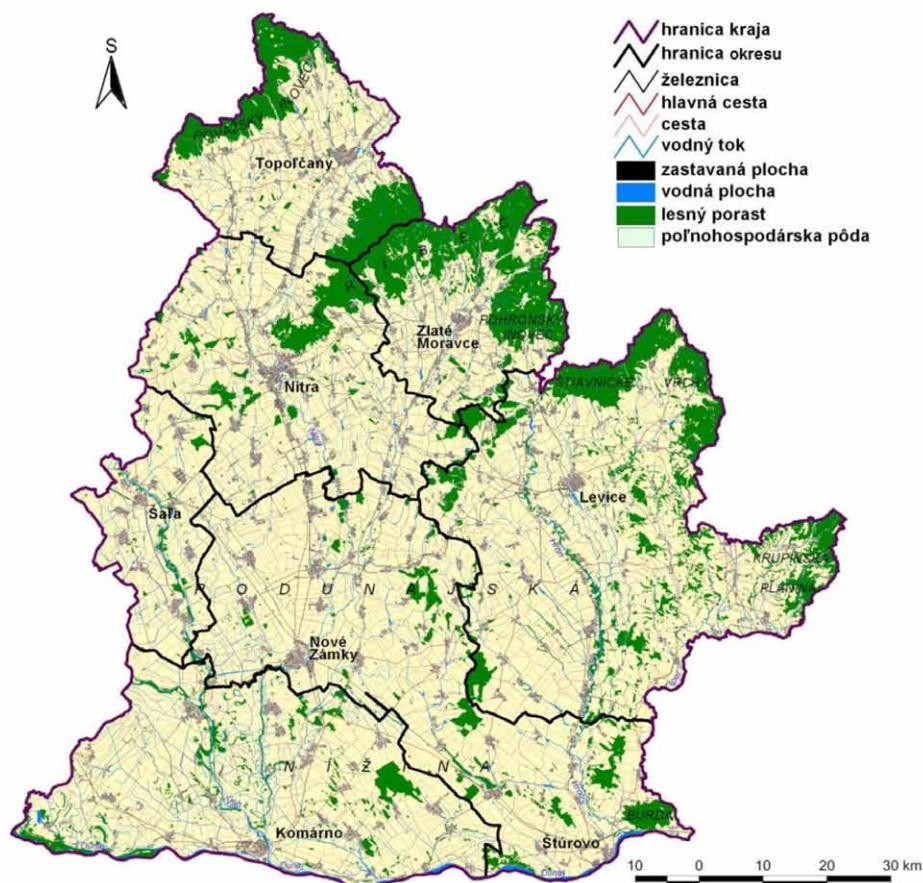
ným krajom (s okresmi Dunajská Streda, Galanta, Hlohovec a Piešťany). Má pretiahnutý tvar v severo-južnom smere.

Kartograficky možno polohu NSK vystihnúť súradnicami jeho okrajových bodov. Najsevernejší bod sa nachádza v obci Podhradie (okres Topoľčany) 48°40' s.g.š. a najjužnejší bod v obci Patince (okres Komárno) 47°44' s.g.š. Najzápadnejší bod je lokalizovaný v obci Čičov (okres Komárno) 17°45' v.g.d. a v obci Ipeľské Úľany (okres Levice) sa nachádza najvýchodnejší bod kraja 19°02' v.g.d.

Územie sa nachádza na kontaktnej línii dvoch rozdielných krajinných typov, a to Panónskej panvy a Karpát, ktoré výrazným spôsobom ovplyvňujú podmienky využitia krajiny. Plošne na území kraja dominujú severné výbežky Panónskej panvy zastúpenej geomorfologickými celkami Podunajská rovina a Podunajská pahorkatina. Okrajovo

Mapa 1:
Základná situácia NSK

© Katedra geografie
a regionálneho rozvoja FPV UKF
v Nitre by ArcMap 10.1.

do kraja zasahujú juhozápadné výbežky Karpát. Severný lem kraja tvoria jadrové pohoria Považský Inovec a Tribeč, na severovýchode a východe sú to sopečné pohoria Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy a Krupinská planina. Izolovaným sopečným pohorím v juhovýchodnej časti kraja je pohorie Burda (mapa 1).

NSK svojou rozlohou 6 343,78 km² zaberá 12,9 % územia Slovenskej republiky. Počtom 684 922 obyvateľov k 31. 12. 2014 je kraj štvrtým najľudnatejším krajom Slovenska po Košickom, Prešovskom kraji a Žilinskom kraji - na celkovom počte obyvateľov Slovenska tvorí 12,7 %. Hustota obyvateľov 108,1 obyvateľov na km² je nižšia ako celoslovenský priemer (110,5 obyvateľov na 1 km²). Špecifikom kraja je vysoký podiel obyvateľstva maďarskej národnosti, ktorý dosahuje 24,6 %.

Z hľadiska administratívneho členenia je tvorený siedmimi okresmi - Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Šaľa, Topoľčany a Zlaté Moravce (mapa 2). V kraji sa nachádza 354 obcí (zoznam obcí v prílohe), z ktorých má 15 štatút mesta (Hurbanovo, Kolárovo, Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Šahy, Šaľa, Štúrovo, Šurany, Tlmače, Topoľčany, Vráble, Zlaté Moravce, Želiezovce). 339 vidieckych obcí kraja predstavuje 95,8 % sídelnej štruktúry, kraj má tak výrazne vidiecky charakter (372 348 obyvateľov vidieka). Stupeň urbanizácie (45,6 %) je nižší ako priemer Slovenska (53,9 %) a zároveň je najnižší zo všetkých krajov SR.

Na významnú dopravnú polohu NSK poukazujú korydory, ktoré jeho územím prechádzali už v dávnej minulosti. Pozdĺž rieky Nitry sa formovala najstaršia obchodná cesta (tzv. poľská), ktorá sa využívala už v predrímskom období – spájala Podunajsko s Baltickou oblasťou. V Nitre sa kri-

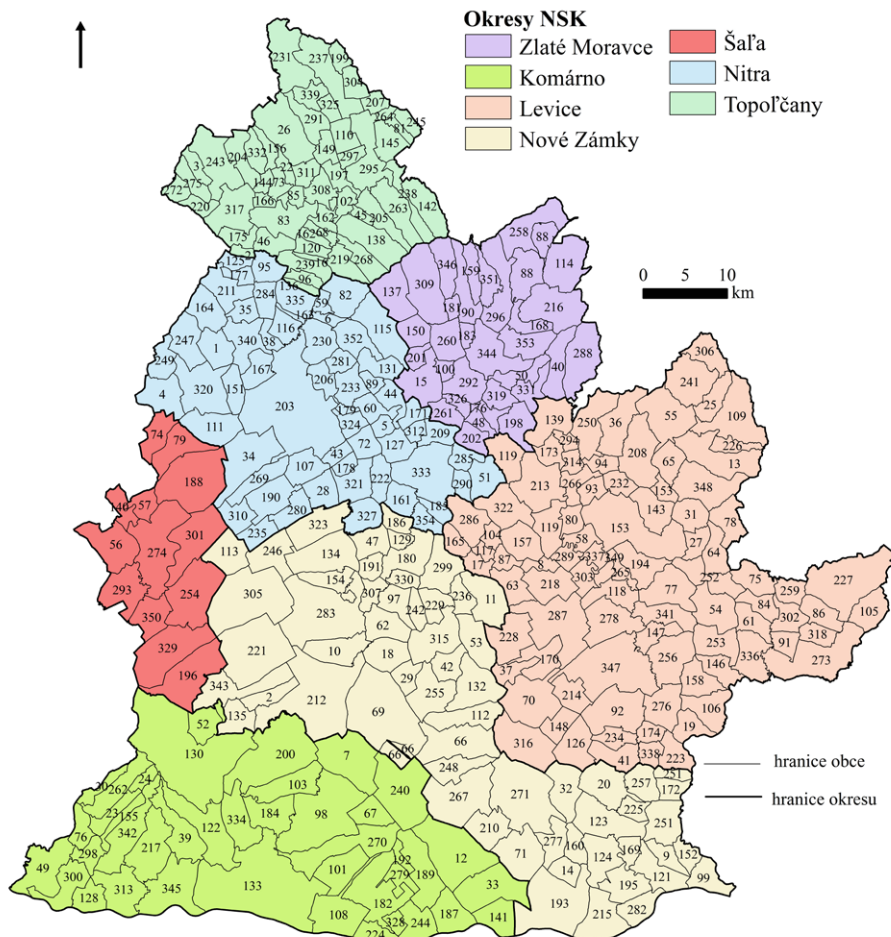
žovala s obchodnou cestou, ktorá spájala Viedeň a Bratislavu so stredným a východným Slovenskom. V 2. polovici 13. storočia čoraz viac na význame nadobúdala tzv. Česká cesta, ktorá z Ostrihomu cez trhovú osadu Ňárhíd (predchodca Nových Zámkov) smerovala na Trnavu a popri Skalici na Moravu. Dopravne je NSK dobre prístupný cestnou, železničnou, vodnou i kombinovanou dopravou, prostredníctvom medzinárodného letiska v Nitre – Janíkovciach aj letecky. Krajom prechádzajú hlavné cestné komunikácie spájajúce západné Slovensko s východným, z medzinárodných dopravných koridorov krajom vedie medzinárodný železničný koridor a vodná cesta po Dunaji.

Kraj má významnú aj geopolitickú polohu – leží na európskej juhovýchodnej rozvojovej osi, definovanej v rámci programu priestorového rozvoja Európy ako tzv. Red Octopus (Červená chobotnica). Toto rozvojové rameno vedie po trase Stuttgart – Ulm – Mníchov – Salzburg / Linz – Viedeň – Bratislava – Budapešť – Belehrad.

Z nadregionálneho hľadiska samosprávne kraje Nitriansky, Trenčiansky a Trnavský tvoria územie NUTS II Západné Slovensko. NSK je od r. 2015 spolu so samosprávou Peštianskej župy zakladajúcim členom Európskeho zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS) PONTIBUS (sídlo v Budapešti). NSK je aj súčasťou Regionálneho združenia/Euroregiónu Váh-Dunaj-Ipeľ (sídlo v Iži), tvoreného, okrem neho, ešte Peštianskou župou a župou Komárom – Esztergom. Na východe do NSK zasahujú aj Ipeľský euroregión (sídlo v Šahách) a Euroregión Ister-Granum (sídlo v Štúrove) a EZÚS Pons Danubii (sídlo v Komárne). Všetky subjekty majú ambíciu aktívne ovplyvňovať priestorový rozvoj územia.

Mapa 2:
Vymedzenie územia NSK

© Katedra geografie
a regionálneho rozvoja FVP UKF
v Nitre by ArcMap 10.1.

3 ANALÝZA ZDROJOV NSK

3.1 PRÍRODNÉ ZDROJE

Horninové prostredie a georeliéf NSK je výsledkom pôsobenia endogénnych procesov. NSK sa nachádza na styku severných výbežkov nížinatej krajiny Panónskej panvy, tvorenej Podunajskou nížinou a juhozápadnými výbežkami hornatej krajiny Západných Karpát. Podunajská nížina tvorí prevažnú časť územia kraja. Jej južná časť, Podunajská rovina, je tvorená riečnymi akumuláciami, často prikrýťmi nánosmi viatych pieskov. Severnú časť nížiny tvorí Podunajská pahorkatina. Rieky Nitra, Žitava, Hron a Ipel' vytvorili svojou činnosťou čiastkové pahorkatiny, pomenované podľa nich. Pahorkatiny sú pokryté sprašami a sprašovými hlinami, na ktorých sa vyvinuli veľmi úrodné pôdy. Zo severu územie kraja lemuje pohoria Považský Inovec a Tribeč, tvorené kryštalickejšími bridlicami, granodioritmi, dioritmi, vápencami a dolomitmi. Na severovýchode a východe sú to sopečné pohoria Pohronský Inovec a Štiavnické vrchy, tvorené prevažne ryolitmi a ryodacitmi a výbežky Krupinskej planiny zo sopečných tufov a aglomerátov. Izolovaným pohorím na juhovýchode územia kraja je pohorie Burda, ktoré je tvorené z andezitov a ich pyroklastík. Najvyšší bod NSK sa nachádza v pohorí Považský Inovec na severozápade územia – je to vrch Panská Javorina (942,6 m n. m.) v obci Podhradie v okrese Topoľčany. Najnižší bod kraja (100,1 m n. m.) sa nachádza na JZ Podunajskej roviny v obci Vlčany na hranici s obcou Neded v okrese Šaľa. Výškové prevýšenie je 842,5 m.

V NSK sú zaregistrované zosuvné územia (svahové deformácie) – 2 aktívne, 32 potenciálnych a 27 stabilizovaných. Vyskytujú sa najmä v okresoch Levice, Nitra, Zlaté Moravce a Topoľčany, aktívne v okresoch Levice a Nové Zámky. V severnej časti okresu Levice na svahoch Štiavnických vrchov sa nachádzajú aj blokové polia.

Z nerastného bohatstva sa na území vyskytujú bohaté zásoby stavebného a dekoračného kameňa, vápenca, tehliarskych hĺn, keramických ílov, štrkov a štrkopieskov. Stavebný kameň na báze vápencov, resp. andezitov sa ťaží v dobývacích priestoroch Čierne Kľačany, Obyce a Hostie (okres zlaté Moravce), Krnáč (okres Topoľčany) a v Hontianskych Trstánoch (okres Levice). Aktívna je ťažba vápenca v okrese Nitra v lokalitách Žirany (s priamym ohrožovaním prírodnej rezervácie Žibrica) a Koliňany. Ónyxový mramor a travertín je známy z lokalít Zlatý ónyx na území Levíc a Šikloš v území obce Mýtne Ludany. Tehliarske hliny sa ťažia v ložiskách Zlaté Moravce a Mankovce, v obmedzenom množstve v Kusej Hore v Leviciach, známe sú z viacerých ložísk v oblasti Želiezoviec, v Hontianskych Trstánoch (okres Levice). Významné ložisko keramických ílov je v Pukanci a k tejto obci sa vzťahuje aj prieskumné územie Au-Ag rúd. Ťažiteľné akumulácie štrkopieskov sa viažu na dnové výplne riečnych nív a terás riek Nitra (ložisko Gergelová), Žitava, Hron (donedávna vo Volkovciach), v okrese Levice v súčasnosti v Pástovciach (v minulosti aj vo Veľkých Kozmálovciach). Kvalitné štrky sa však ťažia hlavne

v oblasti dunajských kvartérnych akumulácií. Najväčší podiel na nerastnom bohatstve kraja pripadá na nerudné suroviny. Z energetických surovín významný potenciál má ťažiteľné ložisko zemného plynu v Golianove (okres Nitra) s predpokladanými zásobami 400 mil. m³ (s možnou ročnou ťažbou cca 30 mil. m³). Zistené zásoby uhoľných ložísk (Štúrovo – Obid – Mužla v okrese Nové Zámky, Beladice a Obyce v okrese Zlaté Moravce) nie sú na hranici ťažiteľnosti, rovnako i malé ložisko lignitu v Pukanci. S využitím rašeliny v Jedľových Kostoľanoch a Nevidzanoch sa tiež neuvažuje. Z energetického hľadiska má potenciálnu využiteľnosť geotermálna energia, pretože v NSK je preskúmaných a na komplexné využitie vhodných viacero lokalít (napr. Vlčany, Levická kryha - juh, Levická kryha - sever, Klasov, Kolárovo, Poľný Kesov, Nesvady, Prašice, Horný Jatov, Brutý, Báb).

NSK klimaticky patrí medzi najteplejšie a zároveň najsuchšie oblasti Slovenska. Okolie Štúrova v Podunajskej nížine je najteplejšie miesto Slovenska s priemernou ročnou teplotou 10,4°C. Podunajská nížina dostáva najviac hodín slnečného svitu (Hurbanovo 2 165 hodín), ale najmenej zrážok (Iža 529 mm). Prevláda severozápadné vzdušné prúdenie. Priemerná januárová teplota je - 1°C až - 4°C, priemerná júlová teplota je 18-20 °C, priemerný ročný úhrn zrážok je 550 – 700 mm. NSK spadá prevažne do teplej klimatickej oblasti, ktorá zaberá nížinné časti, odkiaľ vybieha pozdĺž riek do dolín a nižšie položených kotlín. Je pre ňu príznačný vysoký stupeň hospodárskeho využitia, predovšetkým v oblasti poľnohospodárstva, nemenej atraktívna je vo vhodnej kompozícii s reliéfom a hydrologickými podmienkami aj pre cestovný ruch. V severnej a severovýchodnej časti kraja územie postupne prechádza do oblasti mierne teplej, až do oblasti chladnej vo vrchovine časti Tribeča.

Hydrologicky územie NSK patrí do povodia európskeho veľtoku Dunaj, do ktorého sa pri Komárne vlieva Váh s Nitrou, severovýchodne od Štúrova Hron so Sikenicou a vo východnej časti kraja Ipel' so Štiavnicou a Krupinicou. Dunaj a Ipel' zároveň vytvárajú prírodné štátne hranice s Maďarskom. Rieka Nitra, pretekajúca územím severojužným smerom, so svojimi prítokmi Bebravou, Nitricou a Žitavou je osou územia, na ktorú sa viaže hlavný sídelný pás s rozvinutou dopravnou infraštruktúrou. Dunaj i Váh na území kraja sú splavné.

Z vodných plôch možno spomenúť na hranici kraja v okresoch Šaľa a Galanta na Váhu vybudované vodné dielo Kráľová. Prietoky Váhu sú využívané priehradou energeticky, za účelom veľkoplošných závlah, pri zmiernení účinkov povodní a na prepravu na vodnej ceste. Ďalšia veľká vodná nádrž je Selice. Jej výstavba bola podmienená účelom vytvorenia podmienok splavnenia dolného Váhu medzi VD Kráľová a Komárnom, zabezpečenia odberu

vody pre Duslo, a.s., Šaľa a celkové zlepšenie hydraulických podmienok Váhu. Z väčších vodných nádrží sa na území kraja nachádza ešte VN Slepčany na Čerešňovom potoku v okrese Zlaté Moravce, VN Bátorce na toku Jablonianka a VN Veľké Kozmálovce na Hrone. Ďalšie menšie vodné nádrže, väčšinou na menších vodných tokoch v miestach, kde je potrebné zabezpečiť vodu pre rôzne účely, ako sú závlahy, chov rýb, prípadne chov kačíc, za účelom rekreácie a pod., sú napr. vo Vrábľoch, Bábě, Jelenci, Alekšinciach, Golianove, Hruboňove, ďalej napr. Duchonka, Levické rybníky, Nemečky a Tesáre.

Na území NSK sa nachádzajú Ministerstvom zdravotníctva SR uznané prírodné minerálne zdroje Santovka a Slatina a do územia kraja zasahujú aj vymedzené ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Dudinciach a prírodných minerálnych zdrojov v Santovke a Slatine. Je nevyhnutné zabezpečiť ich ochranu podľa zákona č. 538/2005 Z. z.

Najmä južné oblasti kraja sú bohaté na výskyt vodných zdrojov (Žitný ostrov). Špecifikom kraja sú termálne pramene a na nich postavené termálne kúpaliská napr. v Štúrove, Podhájskej, Diakovciach, Komárne, Patinciach, Poľnom Kesove, Santovke, Nových Zámkoch, či Galante. Významné zdroje geotermálnych vôd sú uvedené v tab. 1.

Pôdny kryt v NSK tvoria hlavne pôdne typy nížin. Na nívach riek sú rozšírené fluvizeme, v depresiách riečnych nív čiernice. Medzi Palárikovom a Močenkom, či medzi Zlatnou na Ostrove a Močou sa ostrovčekovite vyskytujú slancové čiernice, slance a solončaky. V podmienkach mierne zvlneného reliéfu sa nachádzajú černozeme na sprašiach, smerom k pohoriam prechádzajúce do hnedozemí na sprašiach a luvizemí. Tieto zaberajú podstatnú časť juhu a juhovýchodu kraja, je to kvalitná poľnohospodárska orná pôda, v dôsledku čoho NSK patrí medzi poľnohospodársky najvyužívanejšie oblasti v rámci Slovenska.

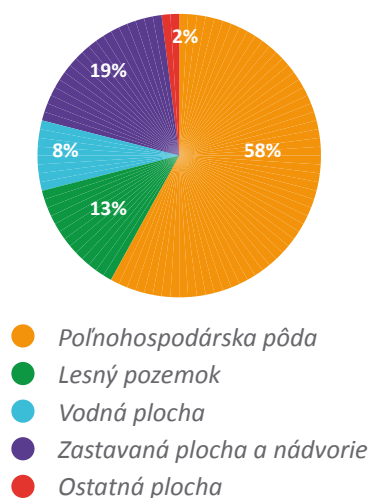
Pôdny kryt v kryštálicko-druhohorných pohoríach (Považský Inovec, Tribeč) je tvorený tromi pôdnymi jednotkami. Kambizeme a podzoly sa vytvorili na silikátových horninách, na vápencových horninách zasa rendziny. Na minerálne bohatších horninách sopečných pohorí (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina) sa na andezitových tufoch a aglomerátoch vyvinuli andozeme.

Najvýznamnejšou funkciou pôdy je úrodnosť. V rámci Slovenska je NSK na druhom mieste najúrodnejších pôd hneď za Trnavským krajom. Najúrodnejšie pôdy sa nachádzajú v centrálnej a južnej časti sledovaného územia. Smerom na sever a severovýchod, v oblastiach pohorí, postupne táto úrodnosť pôd klesá. Bonita (produkčná schopnosť) pôd je takmer totožná s produkčným potenciálom poľnohospodárskej pôdy NSK. Pôdy s najvyššou bonitou sa nachádzajú v centrálnej časti kraja medzi mestami Nitra – Nové Zámky a Želiezovce – Levice. Pomerne vysokú bonitu vykazujú pôdy na juhu, severné a severovýchodné časti vykazujú najnižšiu bonitu pôd. Štruktúru pôdneho fondu kraja vyjadruje graf 1.

Nížinatý a horský charakter územia nachádza svoj odraz aj v biozložke prostredia. Z aspektu **rastlinstva**

Graf 1: Štruktúra pôdneho fondu NSK v roku 2014.

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

a na jeho biotopy sa viažuce **živočíšstvo** možno konštatovať, že predmetné územie patrí k málo lesnatým územiám Slovenska s priemernou lesnatosťou 15 % (najväčšiu rozlohu zaberajú hospodárske lesy – 71 705 ha, čo predstavuje 77,6 % z rozlohy lesov kraja). Pôvodný lesný kryt človek totiž odlesňovaním a odvodňovaním územia postupne menil na ornú pôdu. Z pôvodných vegetačných celkov sa v oblasti Podunajskej nížiny zachovali lužné lesy v inundačnej zóne vodných tokov a menšie prirodzené dubové lesy. Na vlhkejších podmáčaných miestach v blízkosti vodných tokov rastie mäkký lužný les zložený z vrb a topoľov, na vyšších suchších vyvýšeninách sa vyskytujú zvyšky tvrdého lužného lesa s dubmi, brestami a jaseňmi. Na pieskových presypoch sa miestami zachovala pieskomilná vegetácia. Na zamokrených miestach rastú druhy vôd a močarísk, na niektorých lokalitách aj slanomilná vegetácia. Podobný proces postihol aj Podunajskú pahorkatinu. Tu sa zachovali len malé, prevažne dubohrabové zvyšky lesných enkláv s relatívne bohatým výskytom agátu bieleho. Živočíšstvo je tak ťažiskovo reprezentované biotopmi listnatých lesov, lužných lesov a kultúrnej stepi.

Najväčšie časti krajiny sú predmetom **ochrany prírody**. Na územie NSK zasahujú tri chránené krajinné oblasti (CHKO) – CHKO Ponitrie (okres Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Levice), CHKO Štiavnické vrchy (okres Levice), CHKO Dunajské luhy (okres Komárno, Nové Zámky). Maloplošných chránených území je 150, z toho chránených areálov je 53 (z toho 32 historických parkov), chránených stromov je 16, prírodných rezervácií je 46, národných prírodných rezervácií je 14 a prírodných pamiatok 21. Zo sústavy chránených území členských krajín Európskej únie Natura 2000 je na území kraja 9 chránených vtáčích území a 58 území európskeho významu (tab. 2).

Medzinárodný význam z hľadiska Ramsarskej konvencie majú lokality biotopov vodného vtáctva Čičovské mŕtve rameno, Parížske močiare a Dunajské luhy, Poptie.

Arborétum Mlyňany je známe unikátnymi zbierkami cudzokrajnej vegetácie.

3.2 ĽUDSKÉ ZDROJE

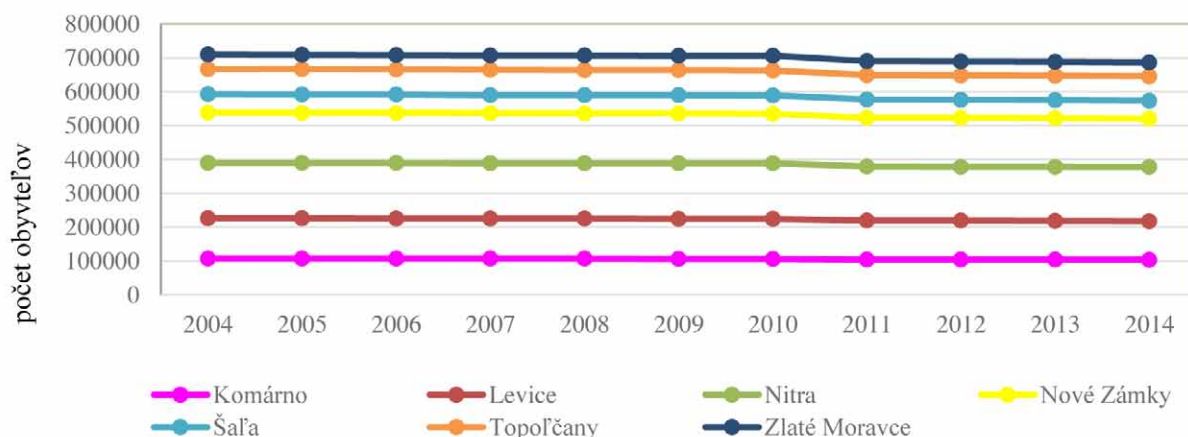
Vývoj počtu obyvateľov

V súčasnosti (k 31.12.2014) má NSK 684 922 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov Slovenska predstavuje 12,7 %. Z hľadiska počtu obyvateľov sa tak zaraďuje na štvrtú priečku za Prešovský, Košický a Žilinský samosprávny kraj (tab. 3).

Vývoj počtu obyvateľov v NSK mal v priebehu rokov 2004 až 2014 klesajúcu tendenciu. Tá sa prejavila pokle-

som počtu obyvateľov kraja z hodnoty 709 350 obyvateľov (2004) na 684 922 obyvateľov (2015), čo je pokles o 3,4 %. Podľa tab. 4 a grafu 2 všetky okresy kraja za sledované obdobie zaznamenali pokles počtu obyvateľov, pričom najvýraznejší bol v okrese Nové Zámky (pokles o 5684 obyvateľov) a najmenej výrazný v okrese Šaľa (pokles o 1330 obyvateľov). Pokles je spôsobený záporným prirodzeným prírastkom kraja ako i záporným migračným saldom.

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov v okresoch NSK v rokoch 2004 – 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Dynamika obyvateľstva

K základným procesom vytvárajúcich dynamiku obyvateľstva patrí prirodzený a migračný pohyb.

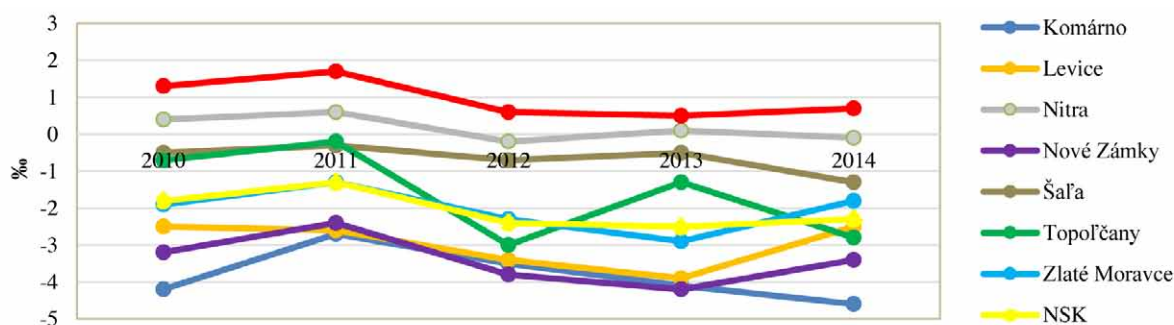
Prirodzený pohyb obyvateľstva je výsledkom pôrodnosti (natality) a úmrtnosti (mortality). Ak je pôrodnosť vyššia ako úmrtnosť, populácia má prirodzený prírastok, ak je pôrodnosť nižšia ako úmrtnosť, populácia má prirodzený úbytok.

V súčasnosti sa slovenská populácia nachádza v období realizácie odložených pôrodov veľmi špecifickej generácie žien zo 70. rokov. Práve väčšina ľudí tohto veku hýbe ekonomikou. Silné ročníky zo 70. rokov vstupujú do najproduktívnejšej fázy svojho života a svojou spotrebou podporujú hospodársky rast. Ich reprodukčné správanie je špecifické preto, že majú záujem o zabezpečenie si financií

na bývanie a so sobášom odkladajú aj počatie alebo narodenie potomka. Niektorí z nich uprednostňujú kohabitáciu - inú formu spolužitia ako je manželstvo, resp. život bez trvalého partnera.

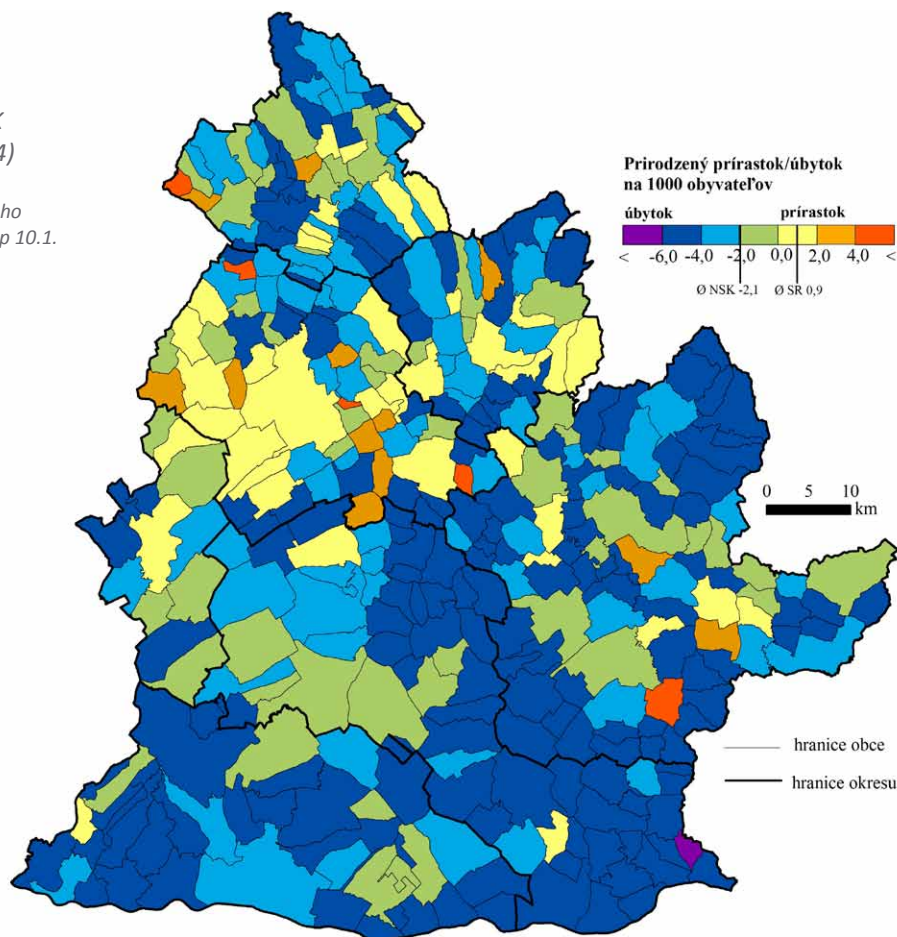
Vo vývoji prirodzeného pohybu obyvateľstva v NSK môžeme pozorovať prirodzený úbytok. Najvyšší úbytok v NSK bol dosiahnutý v roku 2003 (-2,5 ‰) a najnižší v roku 2011 (-1,3 ‰) (tab. 5, graf 3). Podobnú situáciu sledujeme aj v jednotlivých okresoch NSK (tab. 6), v ktorých je do roku 2014 evidovaný tiež prirodzený úbytok obyvateľstva. Výnimku tvorí len okres Nitra, v ktorom za posledné dva roky prirodzený pohyb vykazoval kladné hodnoty. Na výrazne zápornú bilanciu poukazuje aj mapa 3, podľa ktorej je až 84,7 % úbytkových obcí. Prirodzený prírastok má len 54 obcí v kraji, z toho až 40,7 % je lokalizovaných v okrese Nitra.

Graf 3: Prirodzený pohyb v okresoch NSK (priemer za roky 2010-2014). Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Mapa 3:
Priestorové rozmiestnenie
prirodzeného pohybu
obyvateľstva v obciach NSK
(priemer za roky 2010-2014)

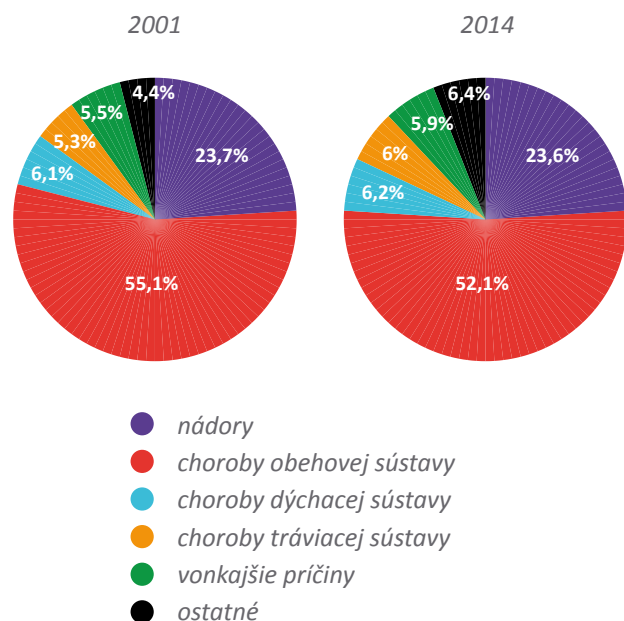
© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

Jedným z dôležitých ukazovateľov úmrtnosti je sledovanie jej najčastejších príčin. Na území NSK sa štruktúra úmrtnosti od roku 2001 do roku 2014 výrazne nemenila. K piatim najčastejším príčinám smrti patrili v sledovaných rokoch choroby obehovej sústavy, nádory, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy a vonkajšie príčiny. Za

pozitívny jav možno považovať pokles od roku 2001 do roku 2014 v úmrtnosti na choroby obehovej sústavy o 3 %. Pri chorobách tráviacej sústavy a u vonkajších príčin je trend opačný, pretože dochádza k ich nárastu, v chorobách tráviacej sústavy o 0,7 % a u vonkajších príčin o 0,4 % (graf 4, obr. 1).

Graf 4: Štruktúra úmrtnosti na choroby v NSK v rokoch 2001 a 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

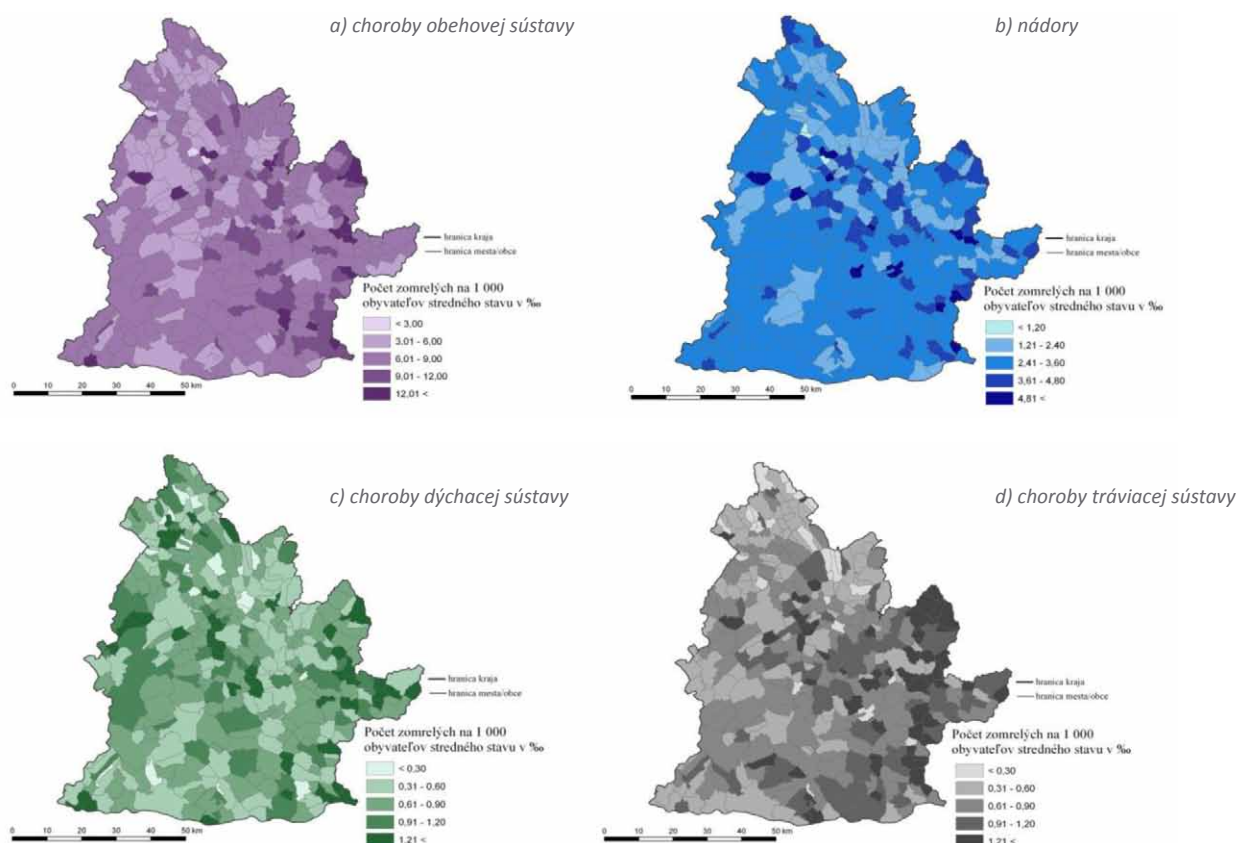
K významným faktorom, ktoré ovplyvňujú pôrodnosť a tým aj prirodzený pohyb obyvateľstva, patria sobášnosť, rozvodovosť a potratovosť. Trend vývoja sobášnosti v NSK je podobný s trendom, ktorý pozorujeme aj v iných krajoch Slovenska (tab. 7). Za pozitívne možno považovať zvýšenie hrubej miery sobášnosti z hodnoty 4,1 ‰ (2010) na 4,6 ‰ (2014).

Od roku 2010 do roku 2014 sa úroveň sobášnosti takmer vo všetkých okresoch NSK zvýšila (tab. 8). Výnimku tvorí okres Levice, pre ktorý je zároveň charakteristická aj najnižšia miera sobášnosti (2,0 ‰ v roku 2014). Naopak, najvyššie miery sobášnosti v NSK sledujeme v okresoch Zlaté Moravce (5,6 ‰ v roku 2013) a Nitra (5,0 ‰ v roku 2014).

Jedným z charakteristických rysov súčasného demografického vývoja je vysoká miera rozvodovosti. Rozvodovosť NSK má za sledované obdobie pozitívne klesajúci charakter z 2,3 ‰ na jeho minimálnu hodnotou 2,0 ‰ v roku 2014 (tab. 9). Podobný charakter s klesajúcou tendenciou vo vývoji rozvodovosti sledujeme aj v okresoch NSK. Najpriaznivejšie hodnoty rozvodovosti (1,8 ‰) za celé sledované obdobie dosiahol okres Komárno v roku 2014. Nepriaznivá situácia v rozvodovosti je v okrese To-

Obr. 1: Úmrtnosť obyvateľov obcí NSK na vybrané príčiny smrti v rokoch 1997 - 2012. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

poľčany, ktorý zaznamenal najvyššiu mieru rozvodovosti (2,7 ‰) v roku 2014.

Všeobecne možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska sa potratovosť v NSK znižuje. Aj napriek klesajúcej tendencii dosahuje hodnoty v porovnaní s celoslovenským priemerom vyššie o 0,4 ‰. Najnižšia miera potratovosti (3,3 ‰) bola zaznamenaná v roku 2013 a 2014 (tab. 10). Pokles potratovosti je charakteristický pre tri okresy NSK (Komárno, Nové Zámky a Zlaté Moravce). Najvyššie hodnoty potratovosti boli za sledované obdobie zaznamenané v okrese Levice, ktorý dosiahol v roku 2013 hodnotu potratovosti na úrovni 6,9 ‰ ale (1,1 ‰) v roku 2014.

Zmeny počtu obyvateľov odráža aj **migračný pohyb** obyvateľstva. Hlavnými procesmi migračného pohybu sú prisťahovanie (imigrácia) a vysťahovanie (emigrácia). Ak je prisťahovanie vyššie ako vysťahovanie, hovoríme o migračnom prírastku obyvateľstva, naopak, ak je prisťahovanie nižšie ako vysťahovanie, hovoríme o migračnom úbytku obyvateľstva.

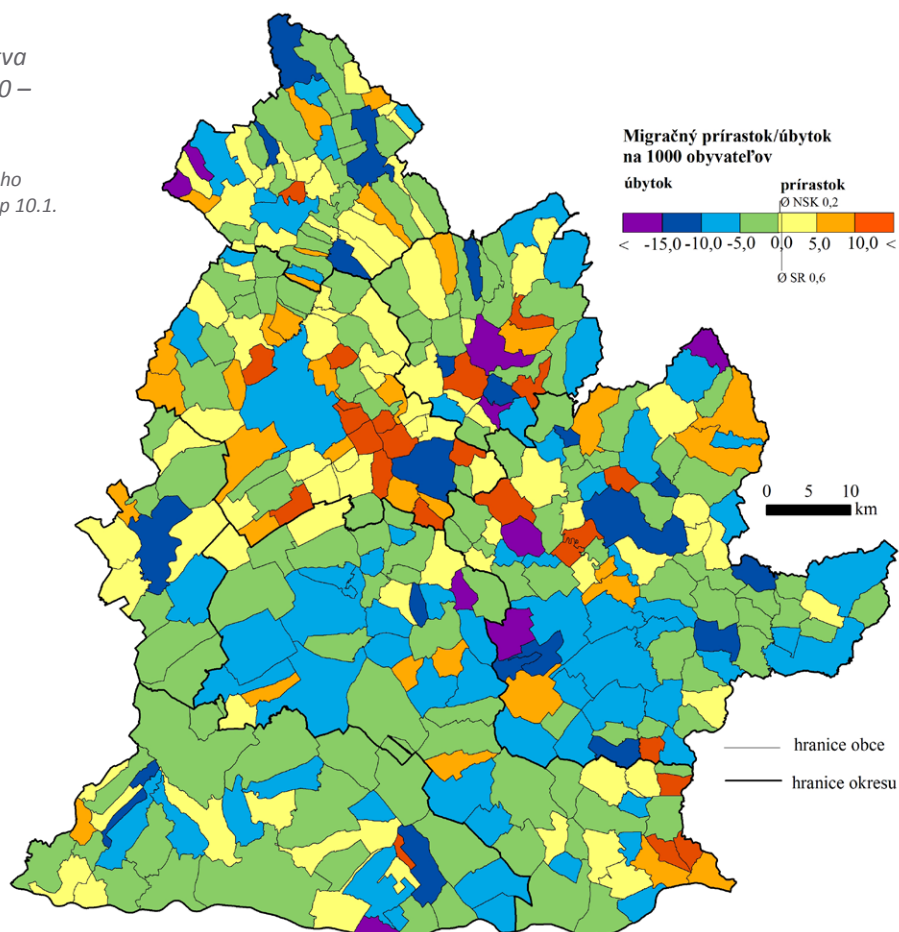
V rokoch 2010 - 2012 NSK vykazoval prírastok sťahovaním. K zhoršeniu situácie došlo až v roku 2013 a 2014, kedy bol v kraji zaznamenaný migračný úbytok obyvateľstva (tab. 11). Hodnoty migračného salda v okresoch NSK sa od roku 2010 do roku 2014 výrazne zmenili. V roku 2010 vykazovala väčšina okresov NSK migračné prírastky (tab. 12), do roku 2014 však prírastkové zostali len okresy Nitra a Komárno. Z celkového počtu 354 obcí NSK malo 290 obcí (81,9 %) kladné migračné saldo. Podľa mapy 4 a grafu 5 pomerne vysoké kladné migračné saldo mali vidiecke obce lokalizované v blízkosti dostupnosti k jednotlivým mestám, z čoho

možno predpokladať prebiehajúci proces suburbanizácie. Migračný prírastok je evidentný v obciach v okolí miest Nitra a Topoľčany, na sever, západ a východ od mesta Šaľa, na sever a východ od mesta Štúrovo, západ a juhovýchod od mesta Nové Zámky, západne a východne od mesta Vrábľa, východne od Zlatých Moraviec, južne a západne od mesta Želiezovce a severozápadne od mesta Komárno. Mozaikovitá sa v území NSK nachádzajú aj obce s migračnými úbytkami. K nim patria všetky stredne veľké mestá, veľké mesto Nitra a malé mestá Zlaté Moravce, Vrábľa, Tlmače, Šahy, Štúrovo. Z vidieckych obcí je záporné migračné saldo typické pre obce východne od mesta Levice a Šahy, severne od Komárna, južne od miest Vrábľa a Zlaté Moravce.

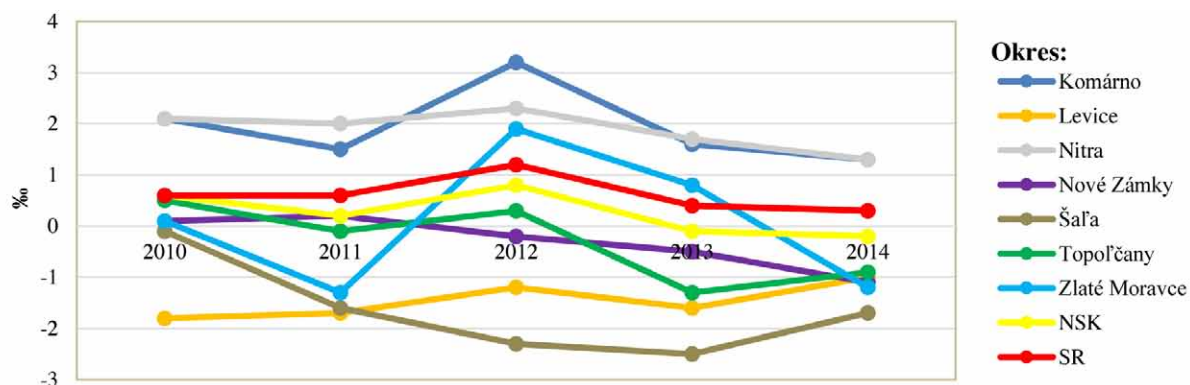
Celkový pohyb obyvateľstva je súčtom prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva. V NSK v rokoch 2010 - 2014 bol zaznamenaný celkový úbytok obyvateľstva, ktorý mal kolísavú tendenciu (tab. 13). Najvyšší úbytok bol v rokoch 2013 a 2014 (-2,5 ‰) a naopak, najmenší pokles obyvateľstva bol evidovaný v roku 2011 (-1,1 ‰). Značné rozdiely v celkovom pohybe obyvateľstva možno pozorovať v jednotlivých okresoch NSK (tab. 14). Kým v okrese Nitra možno pozorovať len celkový prírastok obyvateľstva, v ostatných okresoch NSK je evidentný celkový úbytok. Najvyššia hodnota celkového prírastku 2,6 ‰ bola zaznamenaná v okrese Nitra v roku 2011. Okres Levice dosiahol v roku 2013 najnižšiu hodnotu celkového prírastku (-5,6 ‰) za celé obdobie. V rámci obcí NSK je potrebné poukázať na zvýšený počet obcí s celkovým úbytkom (52,3 %) s výraznou prevahou v okrese Levice a v južnej časti okresu Nové Zámky (mapa 5, graf 6).

Mapa 4:
Migračný pohyb obyvateľstva
v NSK (priemer za roky 2010 –
2014)

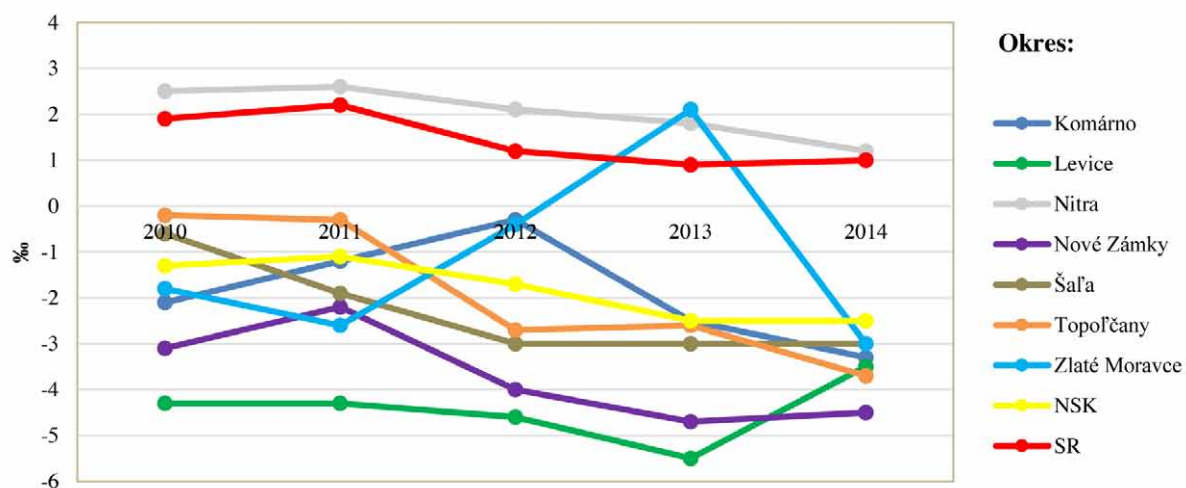
© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

Graf 5: Migračný pohyb v okresoch NSK (priemer za roky 2010 – 2014). Zdroj: ŠÚ SR, 2015

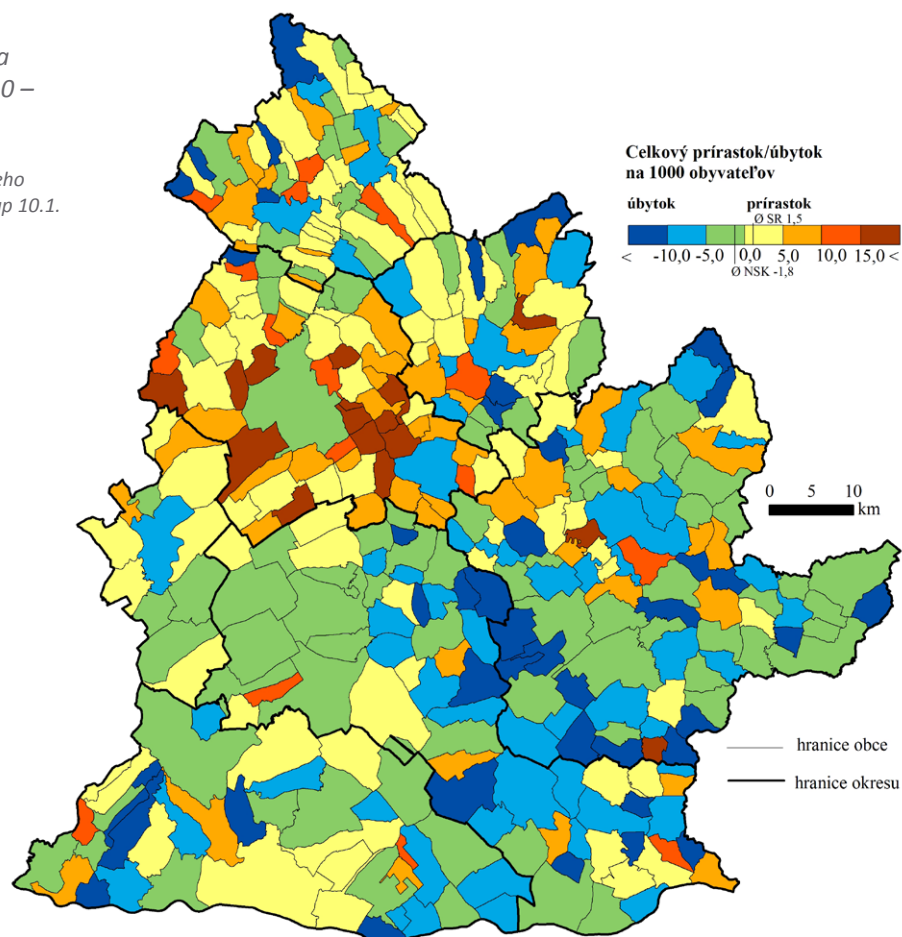

Graf 6: Celkový pohyb v okresoch NSK (priemer za roky 2010 – 2014). Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Mapa 5:
Celkový pohyb obyvateľstva
v NSK (priemer za roky 2010 –
2014)

© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

Štruktúra obyvateľstva

K rozhodujúcim ukazovateľom, podľa ktorých možno sledovať štruktúru obyvateľstva, patria tri skupiny znakov: biologické znaky (štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia, štruktúra obyvateľstva podľa veku), kultúrne znaky (národnostná štruktúra obyvateľstva, náboženská štruktúra obyvateľstva, vzdelanostná štruktúra obyvateľstva) a ekonomické znaky (štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity, povolania, zamestnania).

V štruktúre obyvateľstva **podľa pohlavia** z celkového počtu obyvateľov v NSK počet žien (352 133) presahoval počet mužov (332 789) o 5,5 % (tab. 15). Vo všetkých okresoch NSK pozorujeme prevahu počtu žien nad mužmi. Najvýraznejšie rozdiely sú zaznamenané v okresoch Levice a Nitra. V okrese Levice pripadalo na 1000 žien 934 mužov a v okrese Nitra na ten istý počet žien pripadalo o 1 muža viac (r. 2014).

Nepriaznivý vývoj prirodzenej a migračnej mobility sa prejavuje i vo vekovej štruktúre obyvateľov NSK v jeho produktívnych aj reprodukčných vekových skupinách (mapa 6, graf 7). Predproduktívna veková zložka prevažuje nad poproduktívnou vekovou zložkou len v prípade 12,4 % obcí. Neustále klesá podiel detskej zložky populácie, rastie podiel obyvateľov v produktívnom veku a najmä v poproduktívnom veku. Tento fakt sa v NSK odráža v nižšom podiele predproduktívnej vekovej skupiny, ako je celoslovenský priemer (tab. 16). Dokumentuje to aj mapa 6.

Najnižší počet obyvateľov predproduktívnej vekovej

skupiny je v okrese Nové Zámky (12,8 %). Nadpriemerná hodnota poproduktívnej vekovej skladby obyvateľstva (v porovnaní so SR) je vykazovaná v okresoch Komárno, Nové Zámky a Zlaté Moravce (graf 7). Tento vznikajúci nepomer sa môže v budúcnosti negatívne prejavovať na tvorbe pracovných zdrojov.

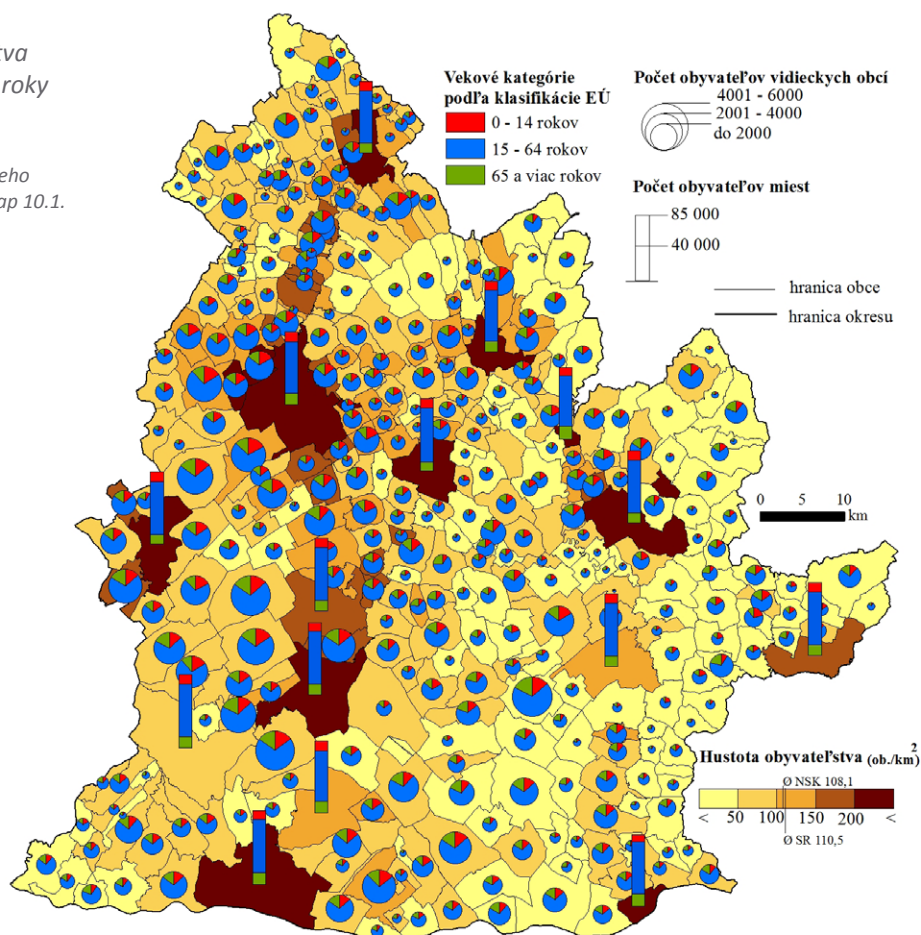
Charakter **vekovej štruktúry** obyvateľstva možno analyzovať aj prostredníctvom reprodukčných vekových skupín. V NSK poreprodukčná veková skupina výrazne prevažuje nad detskou predreprodukčnou vekovou skupinou 0-14 ročných o 1,9 %. NSK spolu s TSK dosahujú najvyššie podiely (36,9 %) obyvateľov v poreprodukčnej vekovej skupine zo všetkých krajov Slovenska (tab. 17). Populácia v kraji začala výrazne starnúť, čo dokumentuje aj index starnutia, ktorý má hodnotu 113,9 (mapa 7). Z okresov NSK bola situácia vekovej skladby najnepriaznivejšia v okrese Nové Zámky, kde podiel obyvateľov v poreprodukčnej vekovej skupine bol 37,9 % (tab. 18). Najvyššie hodnoty indexu starnutia boli v roku 2014 charakteristické pre okres Nové Zámky.

Obce, ktoré dosahujú najvyššie hodnoty indexu starnutia, sú rozptýlené vo všetkých okresoch kraja. Hodnoty indexu starnutia nad priemerom NSK majú obce hlavne na juhu okresu Komárno a Nové Zámky (Štúrovske). K týmto lokalitám sa pridávajú obce vo východnej a severovýchodnej časti okresu Levice. Veľmi priaznivá situácia s indexom starnutia je v obciach, ktoré sú lokalizované v západnej časti okresu Nitra a vo východnej časti okresu Šaľa a Levice (mapa 7).

Mapa 6:

Vekové zloženie obyvateľstva
v obciach NSK (priemer za roky
2010 – 2014)

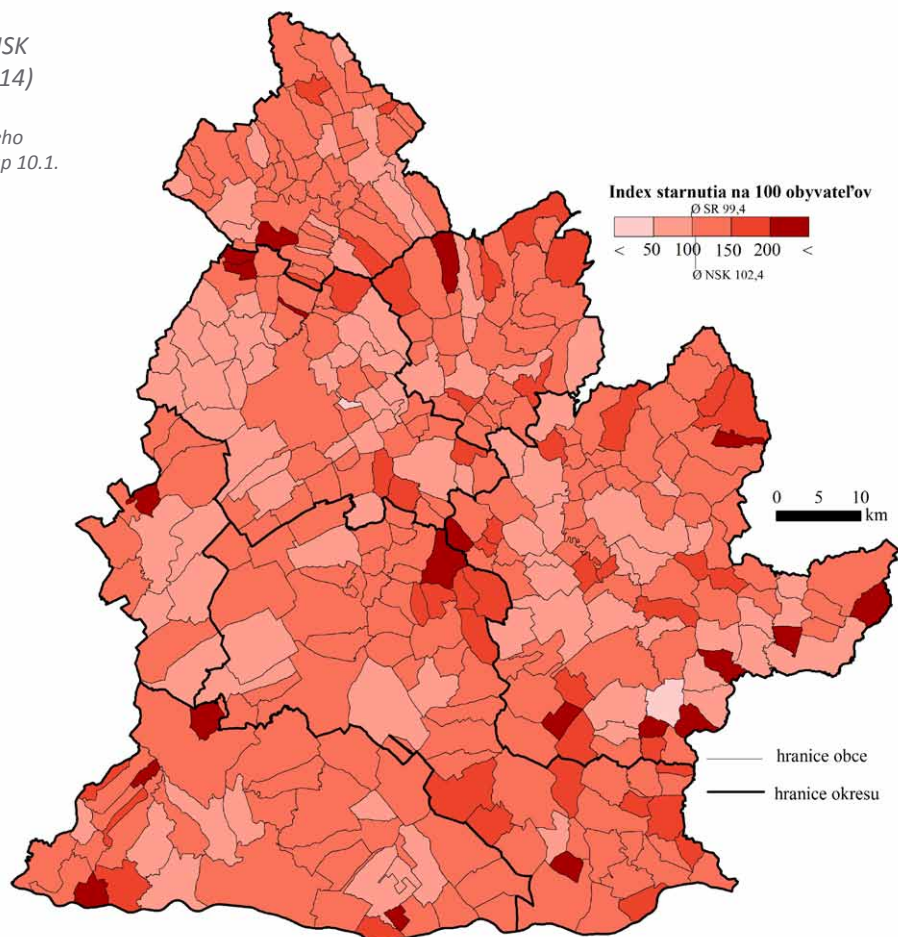
© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

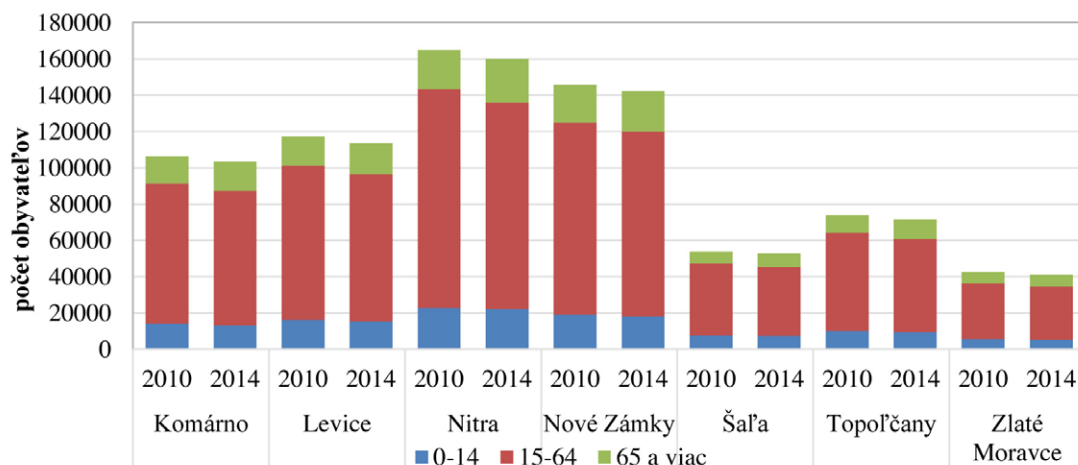
Mapa 7:

Index starnutia v obciach NSK
(priemer za roky 2010 – 2014)

© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

Graf 7: Produktívne vekové skupiny obyvateľstva v okresoch NSK v rokoch 2010 a 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

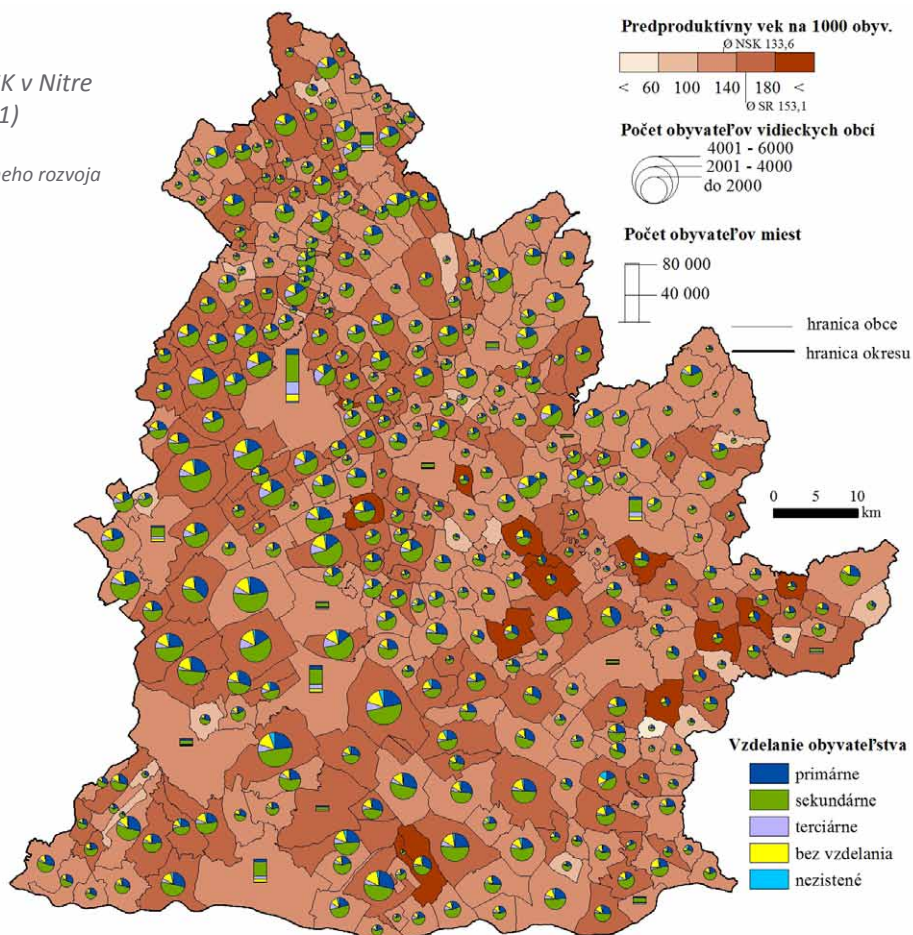

Vzdelanostnou štruktúrou obyvateľstva sa chápe dosiahnutý stupeň vzdelania. Podľa sčítania obyvateľstva v roku 2011 malo v NSK primárne (základné) vzdelanie 17 % trvalo bývajúcich obyvateľov a sekundárnym (stredným) vzdelaním disponovalo 54,6 % obyvateľov. Počet obyvateľov s terciárnym vzdelaním, čo predstavuje vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov, bolo v roku 2011 zastúpených 12,0 %. V jednotlivých okresoch NSK má vzdelanostná úroveň obyvateľstva podobnú štruktúru. V každom okrese vy-

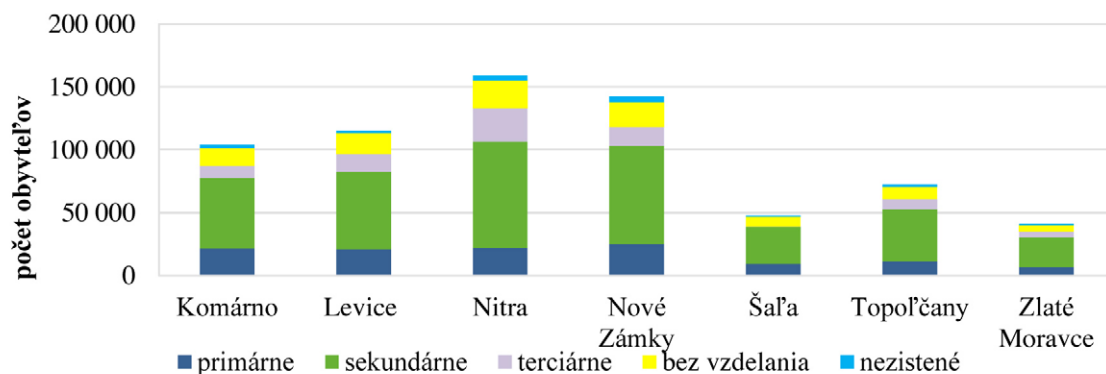
stupuje do popredia sekundárne vzdelanie. Podiel obyvateľov s terciárnym vzdelaním sa pohyboval od 9,3 % do 16,6 %, pričom najvyšší bol v okrese Nitra (tab. 19). Pri porovnaní jednotlivých krajov sa v rámci primárneho a sekundárneho vzdelania nachádza NSK nad priemerom Slovenska. Terciárne vzdelanie je pod priemerom SR o 1,8 % (tab. 20). Podobne ako v jednotlivých okresoch NSK, tak aj v jednotlivých obciach kraja dominuje sekundárne vzdelanie a pomerne početne je zastúpené aj primárne vzdelanie (mapa 8, graf 8).

Mapa 8:
Vzdelanostná štruktúra
obyvateľstva v obciach NSK v Nitre
v roku 2011 (zo SODB 2011)

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja
FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

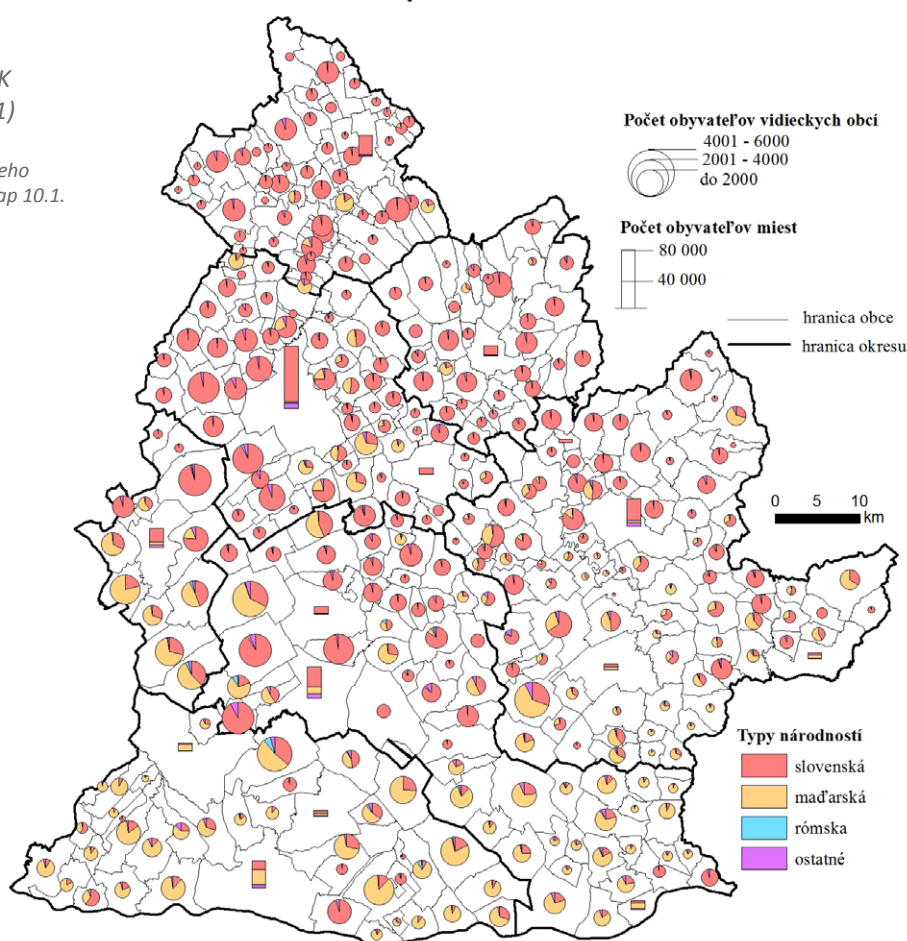

Graf 8: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2011 (zo SODB 2011). Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Mapa 9:
Národnostná štruktúra
obyvateľstva v obciach NSK
v roku 2011 (zo SODB 2011)

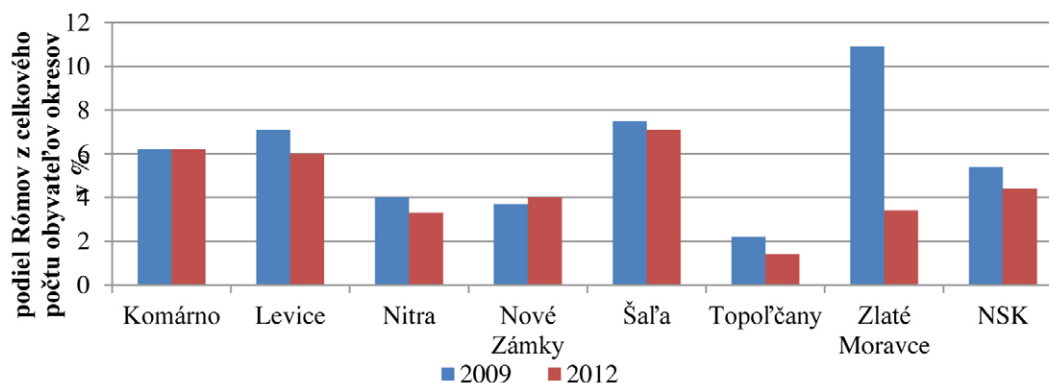
© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

Dnešná **národnostná štruktúra obyvateľstva** NSK je výsledkom dlhodobého historického vývoja, v ktorom najdôležitejšiu úlohu zohralo osídlenie územia našimi predkami – Slovanmi, spoločné žitie s Maďarmi v Uhorsku a kolonizácie. Podľa sčítania obyvateľstva v roku 2011 žilo v NSK 68,6 % obyvateľov slovenskej národnosti, 24,6 % sa prihlásilo k maďarskej národnosti a 0,6 % prislúchalo rómskej národnosti. Pri porovnaní NSK s ostatnými krajinami SR práve v NSK dominuje maďarská národnosť, zastúpenie občanov rómskej národnosti je pod priemerom Slovenska (tab. 21). Okresy NSK majú značné regionálne rozdiely týkajúce sa najmä maďarskej národnosti, ktorá prevažuje v okrese Komárno. Tento okres má aj najväčší podiel obyvateľov rómskej národnosti. Takmer jedna tretina občanov sa hlási k maďarskej národ-

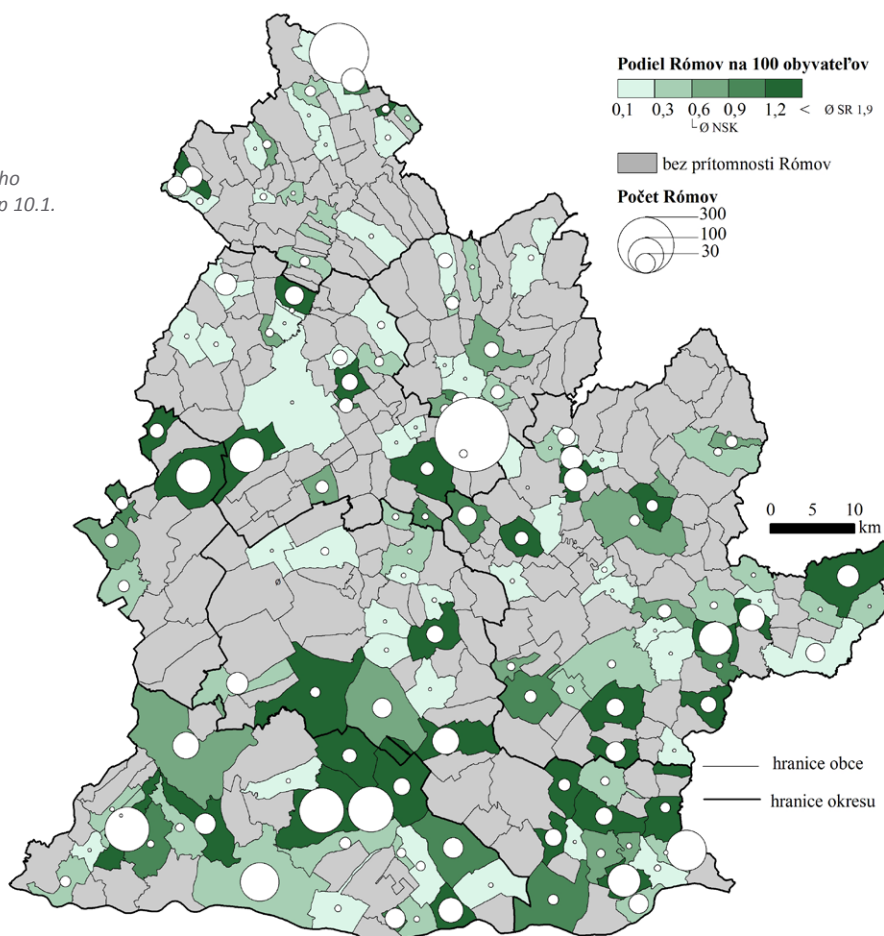
nosti aj v okresoch Nové Zámky a Šaľa (tab. 22). V rámci priestorového rozmiestnenia možno poukázať na dominanciu maďarskej národnosti v obciach na juhu Slovenska, ako aj v obciach v južnej časti okresu Nitra a Šaľa. Severná časť NSK sa prejavuje výraznou prevahou občanov slovenskej národnosti (mapa 9). Rómska národnosť je v jednotlivých obciach NSK nepravidelne rozmiestnená, pričom najvyšší podiel Rómov sa vyskytuje v južnej časti kraja v obciach okresov Komárno, Nové Zámky a Levice (mapa 10, graf 9, tab. 23). Obyvateľstvo rómskej národnosti sa pri sčítaniach obyvateľov, domov a bytov hlási častokrát k národnosti slovenskej i k maďarskej. Rómovia sú lokalizovaní prevažne v intravilánoch miest a vidieckych obcí. Pre NSK nie je typická tvorba samostatných rómskych osád v takej podobe,

Graf 9: Počet Rómov v okresoch NSK v rokoch 2009 a 2012. Zdroj: Atlas rómskych komunit, 2009; terénny výskum Atlasu Rómskych komunit, 2013; ŠÚ SR, 2015

Mapa 10:
Rozmiestnenie rómskej
národnosti v obciach NSK
roku 2011 (zo SODB 2011)

© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

ako je známa z východného Slovenska. Problémy s bývaním sú však typické aj v rámci kraja, pričom za najzávažnejšie možno považovať schátrané domy, chýbajúce hygienické zariadenia, čierne skládky komunálneho odpadu, viacgeneračné bývanie. Jedným zo závažných problémov je aj ich

nezamestnanosť, ktorá vychádza z ich nízkeho vzdelania a z marginality. Niektorí zamestnávateľia v kraji poskytujú dlhodobé pracovné príležitosti a zabezpečujú aj dochádzku do zamestnania. To by snáď riešilo nezamestnanosť aj rómskych občanov, chýba im však odborná kvalifikácia.

3.3 SÍDLA

V Nitrianskom samosprávnom kraji je zastúpených 354 obcí, z toho 339 vidieckych a 15 mestských.

Medzi najväčšie vidiecke obce patria obce s viac ako 5 000 obyvateľmi (Nesvady, Dvory nad Žitavou a Tvrdošovce). V sídelnej štruktúre NSK dominujú stredne veľké vidiecke obce od 1 000 do 1 999 obyvateľov, ktoré dosahujú

28,5 % na celkovom počte obcí kraja (tab. 24). Veľký počet vidieckych obcí (99; 28,0 %) má ešte veľkostná skupina 500 - 999 obyvateľov s celkovou koncentráciou obyvateľstva 10,2 %. Medzi najmenšie obce kraja patrí 16 obcí zaradených do veľkostnej skupiny do 199 obyvateľov, v ktorých žije 2 606 obyvateľov, teda len 0,4 %.

Podobne ako vidiecke obce, tak aj mestá môžeme rozdeliť na:

- malé mestá s počtom obyvateľov do 4 999 (Tlmače), resp. od 5 000 do 19 999 (Štúrovo, Šurany, Želiezovce, Šahy, Kolárovo, Hurbanovo, Vráble, Zlaté Moravce),
- stredne veľké mestá s počtom obyvateľov 20 000 – 49 999 (Nové Zámky, Šaľa, Levice, Komárno, Topoľčany),
- veľké mestá s počtom obyvateľov od 50 000 do 99 999, medzi ktoré patrí len krajské mesto Nitra (tab. 24).

Hustota zaľudnenia kraja pri rozlohe 6 343,8 km² je 108,1 obyv./km², čím je o 2 obyv./km² nižšia oproti priemeru Slovenska (110,1 obyv./km²).

Hustota zaľudnenia sa v jednotlivých okresoch NSK značne líši. Najväčšiu hustotu zaľudnenia (183,9 obyv./km²) má okres Nitra, čo vyplýva aj z lokalizácie krajského mesta Nitra. Najnižšiu hustotu zaľudnenia (73,3 obyv./

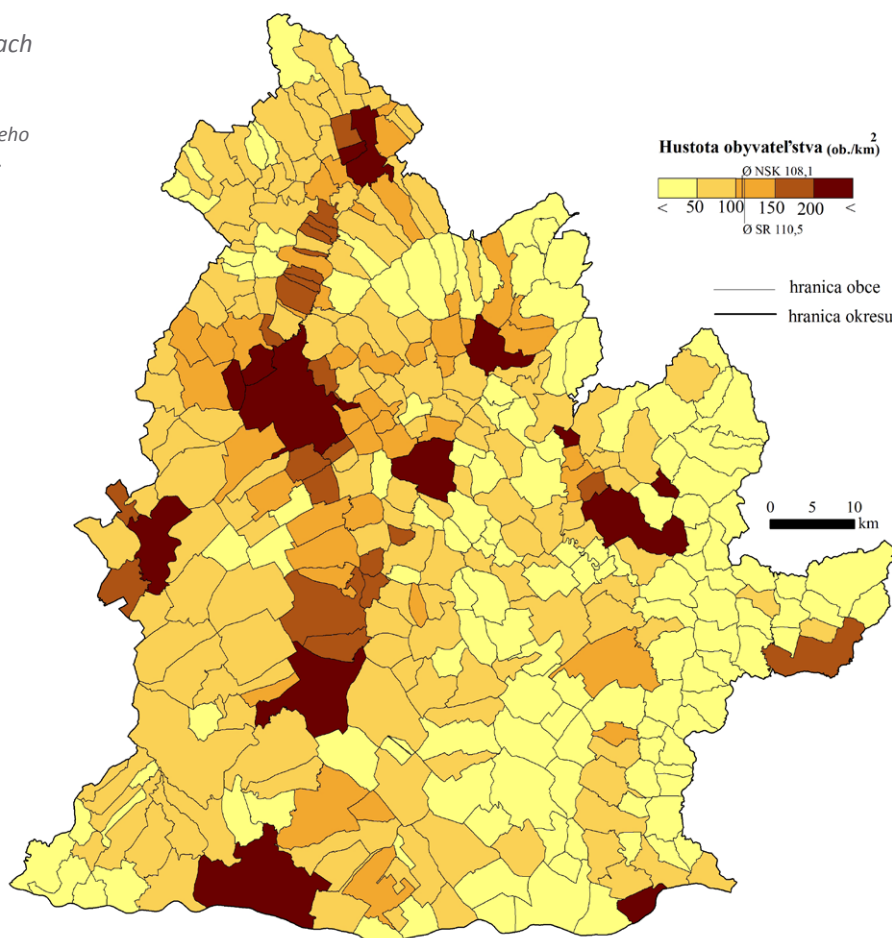
km²) má okres Levice, ktorý je počtom obcí najväčším okresom v NSK (tab. 25). V rámci jednotlivých krajov sa hustota zaľudnenia NSK od roku 2011 nachádza pod priemerom Slovenska (tab. 26).

V obciach NSK majú najvyššiu hustotu zaľudnenia mestá. Pomerne vysokú hustotu zaľudnenia majú aj obce lokalizované na hlavných dopravných ťahoch medzi mestami Nitra – Topoľčany, Nitra – Vráble, Nitra – Zlaté Moravce a Nitra – Nové Zámky. Nadpriemernú hustotu zaľudnenia majú aj obce lokalizované na západ od mesta Šaľa a na sever od mesta Zlaté Moravce a Levice (mapa 11).

Problematika **bývania** je súčasťou spoločnosti, v ktorej sa realizuje sociálny rozvoj, zlepšuje životná úroveň a kvalita života. Bývanie je základná potreba každého jedného človeka. Vo všetkých okresoch NSK došlo v priebehu rokov 2010 – 2014 k nárastu domového a bytového fondu. Index rastu domov a bytov predstavoval v sledovaných rokoch

Mapa 11:
Hustota zaľudnenia v obciach
NSK v roku 2014

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

hodnotu 101,5 (keďže sa pohyboval nad hodnotou 100, vyjadruje nárast). Najviac domov a bytov v NSK sa v roku 2014 nachádzalo v okrese Nitra (23,1 %) a Nové Zámky (21,1 %) a najmenej v okresoch Zlaté Moravce a Šaľa (tab. 27).

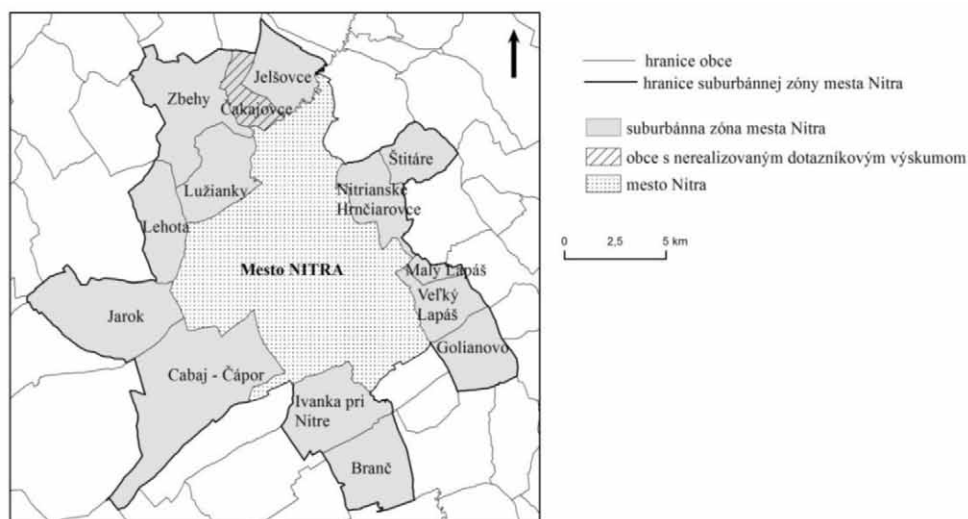
Nárast domového a bytového fondu poukazuje aj na aktuálny proces prebiehajúcej suburbanizácie, ktorý zasahuje veľké a postupne aj stredne veľké mestá Slovenska. V prípade procesu suburbanizácie možno hovoriť o sťahovaní obyvateľstva z mesta na vidiek a zároveň o rozrastaní počtu domov a bytov novou výstavbou. Mesto zaznamenáva odliv obyvateľov, pričom vidiecke obce evidujú prír

mestských imigrantov. Mesto tak disponuje migračným úbytkom a okolité vidiecke obce zaznamenávajú migračný prírastok.

Na území NSK možno proces suburbanizácie sledovať vo väčšom rozsahu v rámci mesta Nitra, ktorého suburbannú zónu tvorí 14 vidieckych obcí (obr. 2). Tieto obce zaznamenávajú výrazný podiel prisťahovaných z Nitry. V menšom rozsahu sa v NSK prejavuje suburbanizácia aj v prípade stredne veľkých miest Komárno, Levice, Šaľa, Nové Zámky a Topoľčany, v prípade malých miest badať len začiatky vplyvu suburbanizácie (tab. 28, mapa 12).

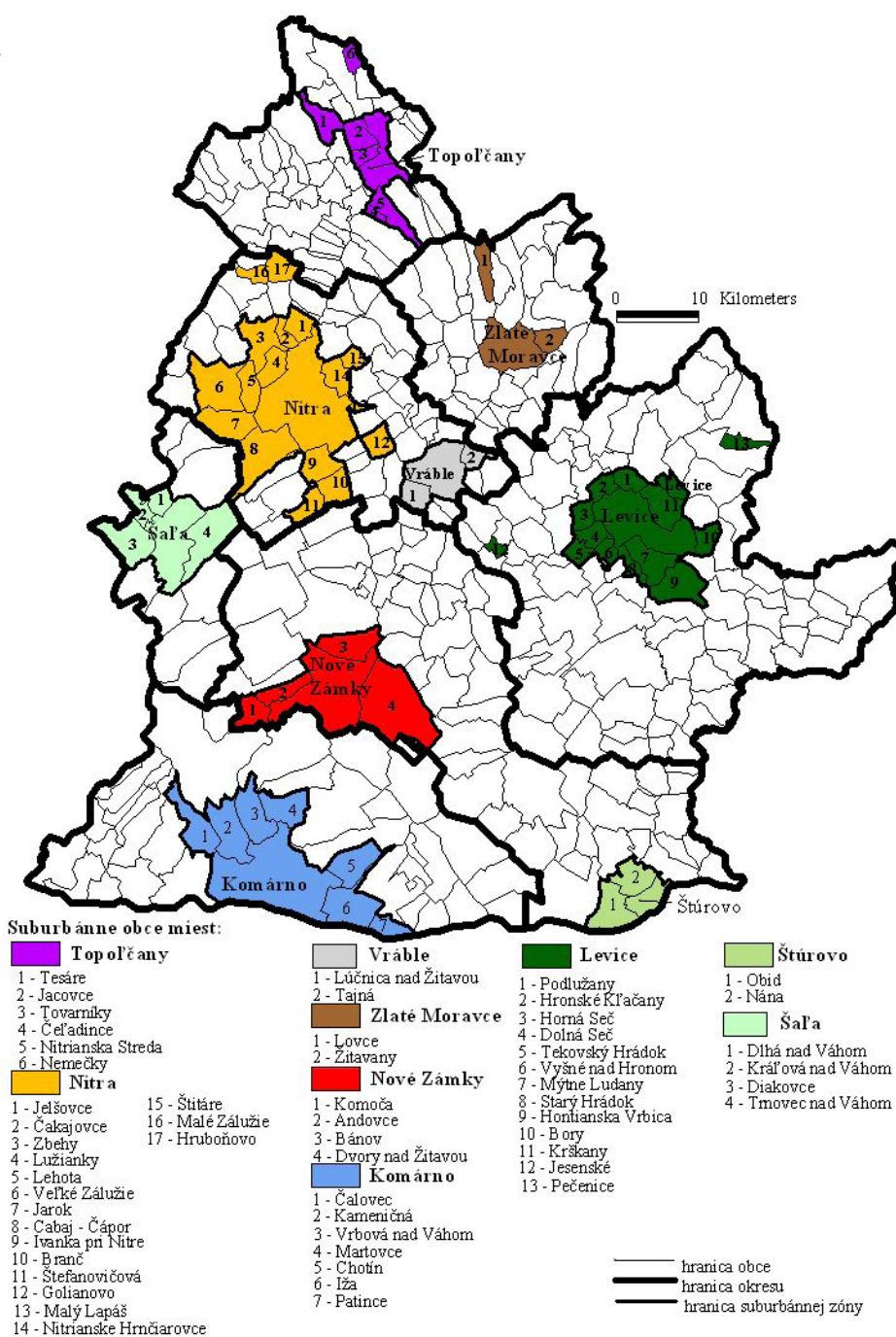
Obr. 2:
Suburbánna zóna mesta
Nitra (1998 – 2012)

Zdroj: Repaská a kol., 2015

Mapa 12:
Mestá a ich suburbánne
zóny v NSK

Zdroj: Repaská, 2012

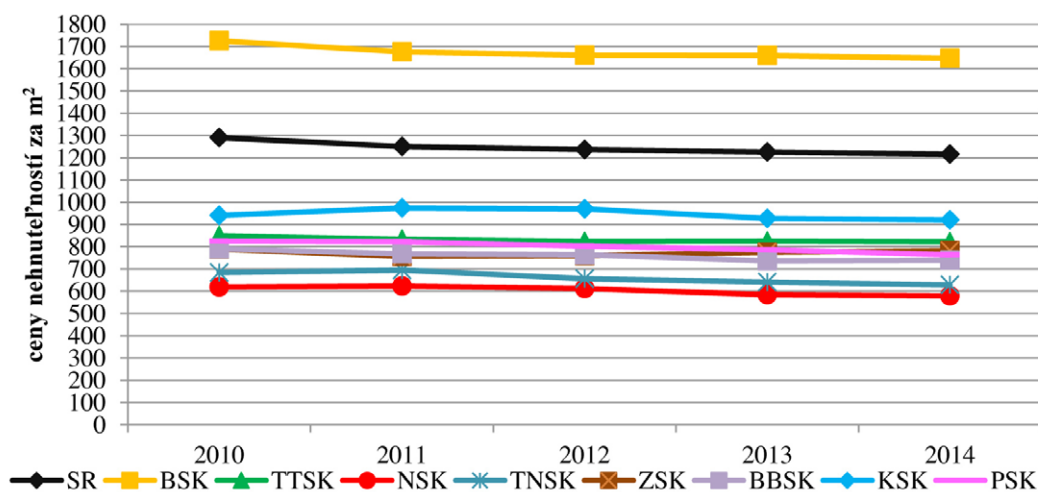
Vo vidieckych obciach dochádza k novým formám výstavby. Najrozšírenejšou formou nového bývania je individuálna výstavba rodinných domov, kedy si výstavbu zadováži sám zákazník, alebo si objedná stavebnú firmu, ktorá realizuje výstavbu na kľúč. Voľne stojace domy patria k najčastejším typom zástavby vidieka. Ponúkajú vysokú mieru súkromia a vlastný priestor okolo celého domu. Majú široké možnosti dispozičného riešenia a sú presvetlené prakticky zo všetkých svetových strán. V obciach obvykle prevládajú typizované katalógové domy vo forme trojizbových a štvorizbových bungalovov. Možno sa však stretnúť aj s rodinnými domami budovanými v štýle tzv. „podnikateľského baroka“. Takáto forma výstavby sa týka predovšetkým majetnejších obyvateľov, ktorí okoliu vyjadrujú svoje postavenie výnimočnou architektúrou. Oplotenie s kamerovým systémom a inými bezpečnostnými zariadeniami svedčia o izolovanosti týchto obyvateľov. Nerovnomernosť pôvodnej a novej zástavby možno pozorovať aj pri výstavbe katalógových domov založených na princípe sériovosti a uniformity. Ide tu najčastejšie o radovú a kobercovú zástavbu v podobe átriových domov. Ďalšou možnosťou realizácie novej výstavby je hromadná výstavba rodinných domov. Developeri kupujú pozemky vo vidieckych obciach, doplnia ich o potrebnú infrastruk-

túru, rozparcelujú na stavebné pozemky a predajú. Takéto formy rodinných domov sú pre firmy veľmi výhodné, pretože ich výstavbu v súlade s územným plánom nie je problém presadiť a ich napojenie na inžinierske siete je technicky a finančne menej náročné. Developeri môžu používať ťažkú techniku pri výstavbe viacerých obytných súborov, čo umožňuje jej efektívnejšie a rýchlejšie využitie. Na procese suburbanizácie sa podieľa tiež výstavba nových bytových domov, ktorá je v suburbánných zónach tiež veľmi obľúbenou formou bývania. Výhodou bývania v byte na vidieku oproti mestu je skutočnosť, že byty na vidieku sú lacnejšie, novšie, rozlohou väčšie, maximálne trojpodlažné, teda sú obývané nižším počtom obyvateľov, s čím súvisia aj lepšie sociálne kontakty, majitelia nemajú problém s parkovaním, každý byt disponuje vlastným kúrením, náklady na bývanie sú nižšie a pod.

Bytovú výstavbu výrazne ovplyvňuje cena nehnuteľností. Pri porovnaní vývoja cien nehnuteľností vyjadrených priemernou cenou za m² možno evidovať najnižšie ceny práve v rámci NSK. Od roku 2010 do roku 2012 ceny v NSK mierne rástli, od roku 2013 do roku 2014 je evidovaný mierny pokles. Podobná situácia je aj v ostatných krajoch SR. Tento trend je reakciou na hospodársku krízu a celkový pokles výkonu ekonomiky SR (graf 10).

Graf 10: Vývoj cien nehnuteľností v krajoch SR v rokoch 2010 – 2014. Zdroj: www.nbs.sk, 2015

BSK – Bratislavský samosprávny kraj, TTSK – Trnavský samosprávny kraj, NSK – Nitriansky samosprávny kraj, TNSK – Trenčiansky samosprávny kraj, ZSK – Žilinský samosprávny kraj, BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj, KSK – Košický samosprávny kraj, PSK – Prešovský samosprávny kraj

3.4 HOSPODÁRSTVO

Transformácia hospodárstva po roku 1989 priniesla podstatné zmeny v štruktúre hospodárstva NSK, kde došlo k prudkému poklesu zamestnanosti primárneho ako i sekundárneho sektoru. Výraznejšie sa začal rozvíjať terciárny sektor, ktorý sa stal impulzom rozvoja rozmanitého podnikania najmä vo sfére maloobchodu a služieb. Napriek rastu významu terciárneho sektora ostáva priemysel naďalej kľúčovým odvetvím hospodárstva, vďaka reindustrializačnému procesu, ktorý vytvoril nové pracovné miesta hlavne v zahraničných firmách alebo spoločnostiach, ktoré vznikli transformáciou už existujúcich

firiem. Naopak deindustrializácia viedla k presunu pracovných miest z priemyslu do služieb.

Ekonomický rozvoj hospodárstva je ovplyvňovaný rastom výroby a realizácie tovarov a služieb v jednotlivých odvetviach hospodárstva, čo sa odráža vo výkonnosti a v konečnom dôsledku na tvorbe hrubého domáceho produktu v regióne. Sociálny rozvoj hospodárstva ovplyvňuje prostredníctvom ponuky práce (zamestnanosťou) a výškou miezd. Rast hospodárstva zvyšuje ekonomickú a sociálnu úroveň regiónu a tým zvyšuje kvalitu života jeho obyvateľov.

Postavenie NSK medzi krajmi Slovenska

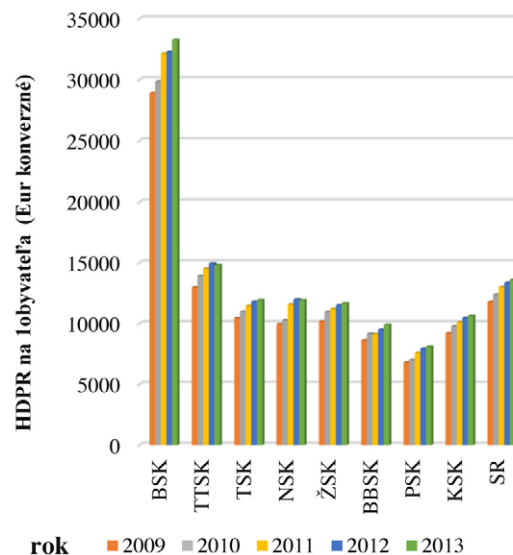
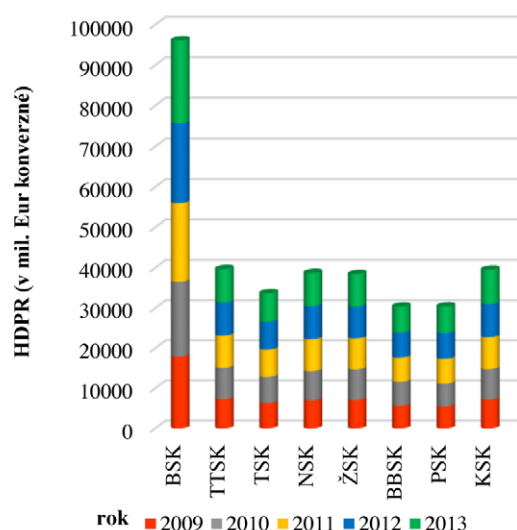
Dosiahnutá úroveň regiónov je najčastejšie meraná regionálnym hrubým domácim produktom (HDP_R), jeho tempom rastu, ako i prepočtom na kúpnu silu obyvateľa. Rast HDP_R v regióne sa môže odraziť v zlepšení sociálnej, výrobnej, ale i technickej infraštruktúry (napr. v zlepšení zdravotnej dostupnosti, vo zvýšení kvality vzdelávacích zariadení,

kvalitnejšej vybudovanosti infraštruktúry pre kultúrne, športové a voľnočasové aktivity, v zlepšení dopravnej obslužnosti, v zlepšení stavu životného prostredia, atď.).

Priestorové rozloženie **regionálneho hrubého domáceho produktu (HDP_R)** na Slovensku poukazuje na nízku ekonomickú výkonnosť všetkých samosprávnych krajov okrem BSK (graf 11, tab. 29), nevynímajúc tak ani NSK.

Graf 11: Vývoj regionálneho HDP_R v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajmi SR v rokoch 2009 – 2013.

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

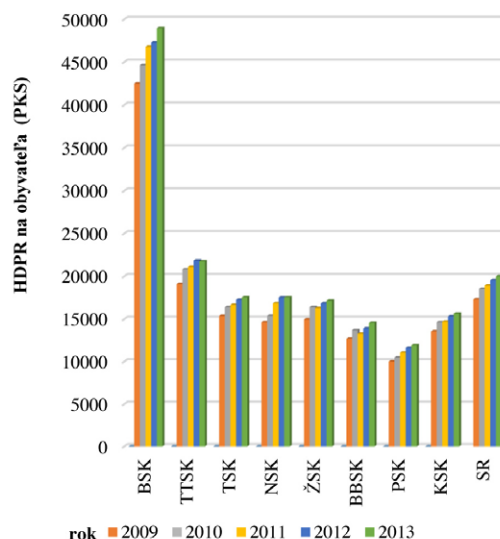
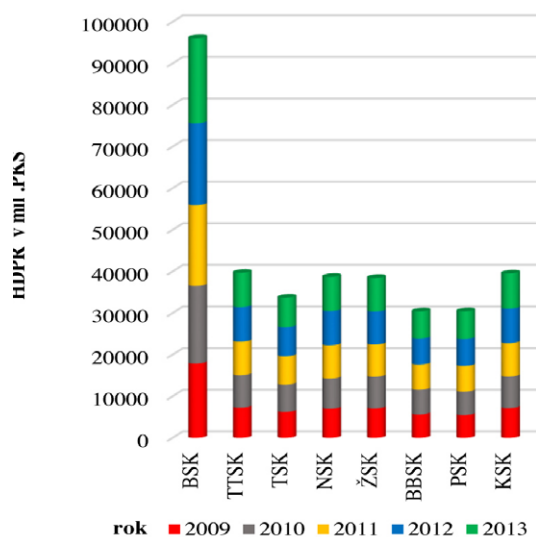
NSK vytvoril v roku 2013 hodnotu 8194 mil. EUR konverzných, čím sa podieľal 11,13% na tvorbe HDP_R Slovenska. Svojou hodnotou 89,07 % priemeru Slovenska je na 4. mieste po BSK, TTSK a KSK. Patrí skôr k podpriemerne rozvinutým regiónom Slovenska, ktorý sa tvorbe HDP_R Slovenska v rokoch 2009 - 2013 podieľal v priemere 11,15 %, pričom maximálny podiel dosiahol v roku 2012 (11,43 %) a minimum v roku 2010 (10,79 %).

Medziročný **index rastu HDP_R** dosahoval kolísavé, i keď prevažne rastúce hodnoty, okrem roku 2013. Pri jeho porovnaní s vývojom Slovenska počas rokov 2009 a 2013 možno sledovať striedanie období krátkodobého poklesu a ná-

rastu. Tempo rastu rokov 2009 a 2013 bolo nadpriemerom SR (3. miesto) a patrilo k najdynamickejšim medzi krajmi Slovenska, i keď v roku 2013 NSK zaznamenal medziročný pokles HDP_R (tab.30). Nástup hospodárskej krízy v roku 2009 sa v regióne prejavil druhým najnižším poklesom indexu rastu po BSK a v roku 2011 naopak najdynamickejším rastom medzi krajmi SR.

O jednu pozíciu lepšie postavenie (3. miesto) malo NSK i v **HDP_R parite kúpnej sily (PKS)** po BSK a KSK (tab. 31, graf 12). V tomto ukazovateli sa dosahuje 11,13 % HDP_R Slovenska, čo v porovnaní s najlepšie postaveným krajom SR- BSK je takmer 2,5 krát menej.

Graf 12: Vývoj regionálneho HDP_R v mil. PKS v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajmi SR v rokoch 2009 – 2013. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

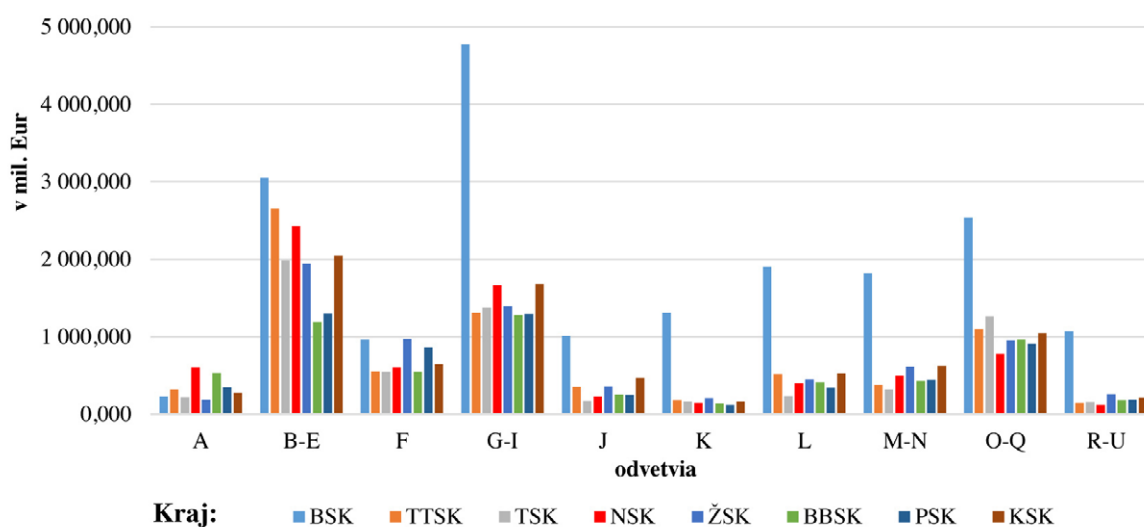
V prepočte na 1 obyvateľa HDP_r v EUR konverzných a v parite kúpnej sily (PKS) sa hodnoty NSK pohybujú pod priemerom Slovenska (tab. 32) v celom sledovanom období. V prepočte na 1 obyvateľa HDP_r v EUR konverzných sa NSK zaradil na 4. miesto po BSK, TTSK, TSK a v PKS na 1 obyvateľa mu pripadlo 5. miesto, kde ho okrem spomínaných krajov predstihol aj KSK.

Postavenie NSK na tvorbe HDP_r podľa predbežných výsledkov v roku 2013 dokumentuje i štruktúra tvorby regio-

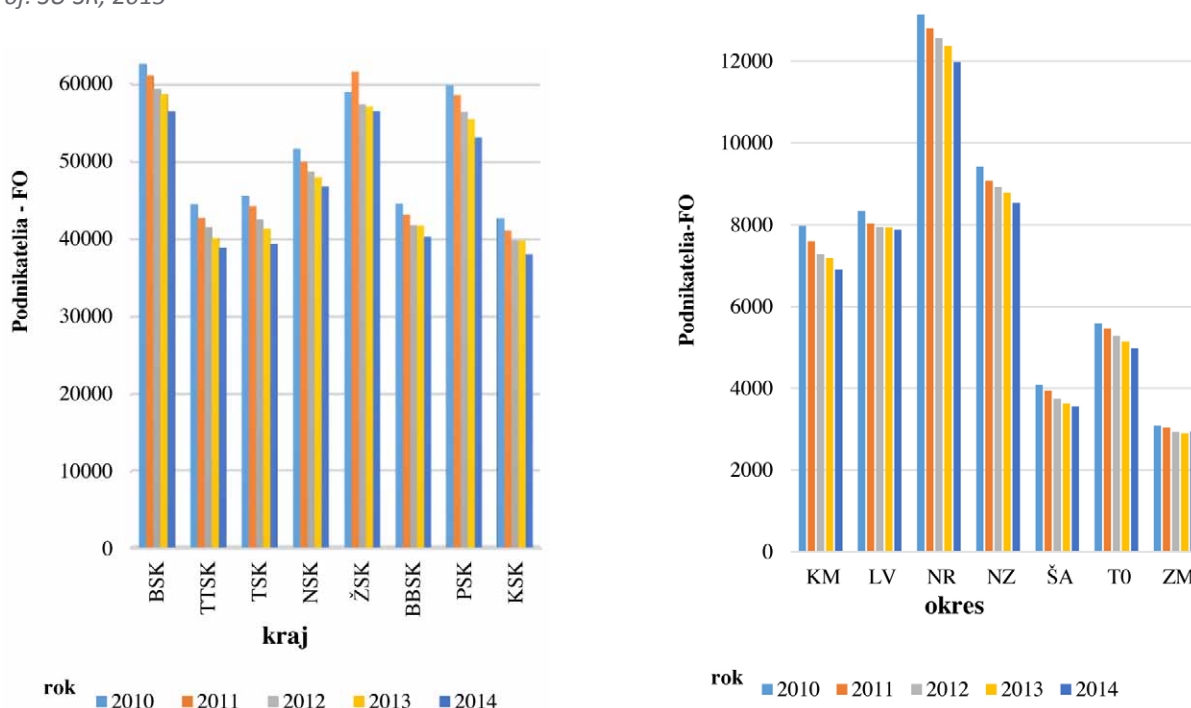
nálnej hrubej pridanej hodnoty (tab. 33) v krajoch Slovenska. Významnejšie postavenie v rámci krajov SR dosahuje len v 2 odvetviach. NSK dominuje len odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, kde dosahuje najvyššiu hodnotu 603,22 mil. EUR. Významnejšie postavenie má aj v priemysle, kde sa vytvorila hodnota 2 431,392 mil. EUR. V ostatných odvetviach hospodárstva dosahuje **regionálna hrubá pridaná hodnota** nižšie hodnoty a radí sa na 3 - 8. miesto (graf 13).

Graf 13: Regionálna hrubá pridaná hodnota podľa ekonomických odvetví hospodárstva a postavenie NSK medzi samosprávnymi krajinami SR v roku 2013. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

A - poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov, BCDE – priemysel, F – stavebníctvo, GHI - veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovanie a stravovacie služby, J - informácie a komunikácia, K - finančné a poisťovacie činnosti, L - činnosti v oblasti nehnuteľností, MN - vedecké a technické činnosti, administratíva, OPQ - verejná správa, vzdelávanie, zdravotníctvo, RSTU - umenie, zábava, domáce a ostatné činnosti

Graf 14: Vývoj počtu podnikateľov v okresoch NSK a jeho postavenie medzi krajinami SR v rokoch 2010 - 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Pre regionálnu hrubú pridanú hodnotu ekonomických odvetví hospodárstva v porovnaní s kraji Slovenska je pre NSK charakteristické:

- poľnohospodárstvo NSK (22,26 %) je nosným odvetvím hospodárstva SR, zaberá 1. miesto medzi kraji SR,
- NSK s podielom 14,64 % je v priemyselnej činnosti tretím krajom SR po BSK a TTSK,
- v skupine odvetví veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel; doprava a skladovanie; ubytovacie a stravovacie služby NSK s podielom 11,27 % dosahuje medzi kraji 3. miesto po BSK a KSK,
- v skupine odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne a podporné služby s podielom 6,86 % zaberá 4. miesto po BSK, ŽSK, TSK,
- v stavebníctve NSK je 5. krajom Slovenska po BSK, ZSK, PSK a KSK s podielom 10,62 % na odvetví,
- 5. miesto medzi kraji SR NSK zaberá v odvetviach finančné a poisťovacie činnosti a v činnosti v oblasti nehnuteľností,
- v ostatných skupinách odvetviach hospodárstva (skupina verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie; vzdelávanie; zdravotná a sociálna pomoc a skupina umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti) zaberá posledné 8. miesto medzi kraji SR (graf 13).

Ekonomickú úroveň regiónu odráža podnikateľská aktivita, jej vývoj a charakter. V NSK bolo v roku 2014 alokovaných 74 660 subjektov. Z nich tvorili **právnické osoby** 37,34

% (27 881 osôb). Medzi nimi dominovali obchodné spoločnosti, ktoré tvorili 72,53 % (20 222 subjektov). Štruktúru dopĺňa 193 družstiev, 3 štátne podniky, 808 rozpočtových, 78 príspevkových a 6 577 (23,59 %) ostatných organizácií.

Druhú skupinu tvoria **fyzické osoby - podnikatelia**, ktorí sú najpočetnejší v skupine právnych foriem, s podielom 62,66 % (4. miesto po BSK, ŽSK, PSK – tab. 34). V roku 2014 v NSK pôsobilo 46 779 podnikateľov, medzi ktorými dominovali živnostníci, s podielom okrese Nitra (11976 osôb) a v okrese Nové Zámky (8 540 osôb - tab. 35, graf 14).

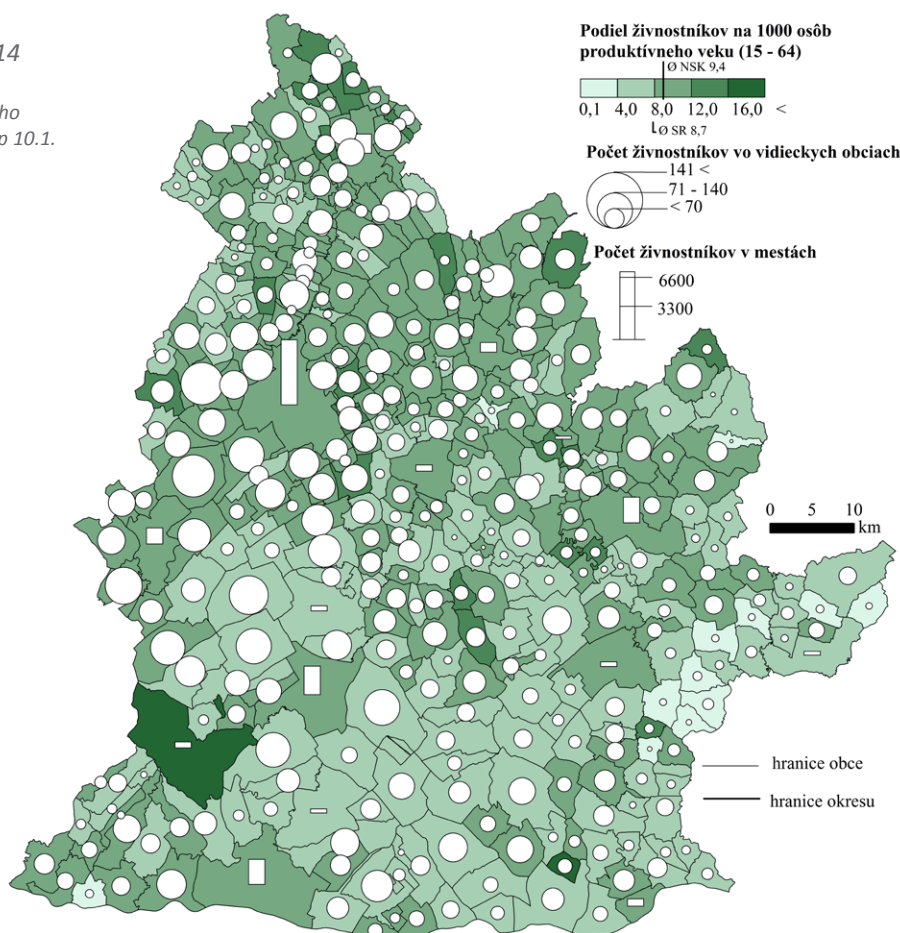
Podľa klasifikácie odvetvových činností boli najviac zastúpení **živnostníci** v odvetviach obchodu (30,59 %), stavebníctva (20,84 %) a priemysle (19,20 %). Početnosť živnostníkov za obdobie rokov 2010 – 2014 (tab. 36) klesla o 5 427 osôb (o 11,36%). Štvrtina živnostníkov NSK bola registrovaná v okrese Nitra (25,83%), v okrese Nové Zámky bolo živnostníkov 18,14%, v okrese Levice 16,51 % a v okrese Komárno 14,55%. Podregionálny priemer živnostníkov mali okresy Topoľčany (10,78 %), Šaľa (7,63 %) a okres Zlaté Moravce (6,54 %) (tab. 37, mapa 13).

NSK patrí k hlavným obilniciam Slovenska, z tohto pohľadu medzi kraji Slovenska má kraj najviac zastúpených **súkromne hospodáriacich roľníkov** (1430 osôb, tab. 38), ktorí dominujú v južných okresoch kraja - Komárno, Levice a Nové Zámky (tab. 39).

Skladbu fyzických osôb dopĺňajú podnikajúci v **slobodných povolaniach**, ktorých je v kraji 3017 (3. miesto po BSK a KSK – mapa 14).

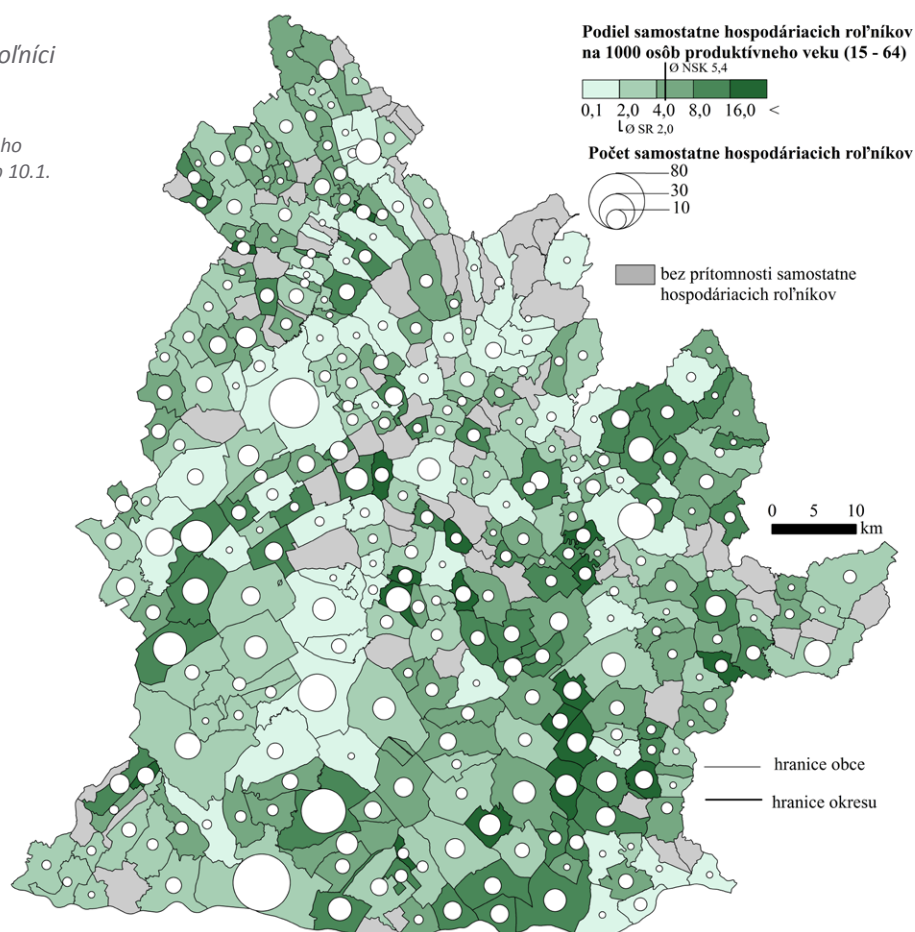
Mapa 13:
Živnostníci v NSK v roku 2014

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

Mapa 14:
Samostatne hospodáriaci roľníci
v NSK v roku 2014

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

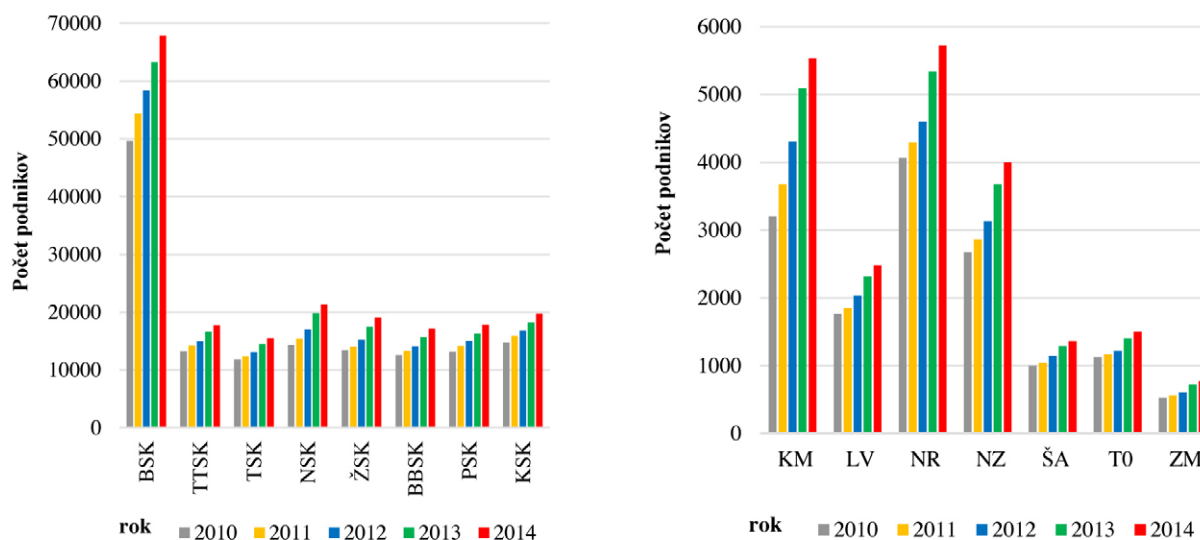

Z priestorového hľadiska dominantná časť (26,11%) subjektov právnych foriem je alokovaných v okrese Nitra. Z hľadiska početnosti nasledujú okresy Komárno (18,02 %), Nové Zámky (18,31 %) a Levice (15,44 %). Podpriemerný počet podnikov má okres Topoľčany (9,41 %), okres Šaľa (7,20 %) a okres Zlaté Moravce (5,50 %).

V počte **podnikov** kraj zaberá 2. miesto po BSK (tab. 40, graf 14, graf 15). Za obdobie 5 rokov počet podnikov v NSK vzrástol takmer o jednu tretinu (32,87 %). V početnosti dominujú malé podniky (0 – 19 zamestnancov), ktoré tvoria 77,64 % (tab. 41). Ale v zamestnanosti, v hodno-

te výroby a v exporte významnú úlohu zohrávajú stredne veľké a veľké podniky, ktorých je 386 s podielom len 1,81 %. Na území NSK je alokovaná jedna desatina (10,89 %, t. j. 21 380) podnikov SR (tab. 42). Štruktúra veľkosti podnikov je v jednotlivých odvetviach ekonomických činností rozdielna, odráža jeho špecifiká. Až 99,64 % (tab. 43) podnikov NSK je v súkromnom sektore, z toho je 3,71 % v medzinárodnom (okr. Komárno 27,05 %, Nitra 24,27 %, Nové Zámky 20,86 %) a 23,39 % v zahraničnom vlastníctve (okr. Komárno 56,19 %, Nové Zámky 18,98 % a Nitra 11,26 %).

Graf 15: Vývoj počtu podnikov NSK medzi krajinami SR a ich vnútorná alokácia v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Priemerný evidenčný počet zamestnancov v odvetviach hospodárstva medzi jednotlivými krajinami Slovenska (okrem BSK, ktorý dosahuje 23,64%) je takmer vyrovnaný, pohybuje sa v rozpätí od 9,80 % (TTSK) po 12,21 % (ŽSK). NSK sa svojím podielom 11,46% radí na 4. miesto po BSK, ŽSK a KSK (graf 16). V odvetviach ako poľnohospodárstvo, priemysel a stavebníctvo dosahuje kraj úroveň nad priemerom Slovenska.

Zamestnanosť na území Slovenska ako i v NSK ovplyvňuje **zahraničný kapitál**, ktorého dominantná časť je umiestnená v BSK a najmä v hlavnom meste Slovenska, v Bratislave. NSK, hoci má výhodnú polohu voči medzinárodným pólom rastu (Bratislava, Viedeň, Budapešť), v objeme zahraničného kapitálu patrí k poddimenzovaným regiónom Slovenska (6. miesto po BSK, TTSK, ŽSK, KSK, TSK - tab. 44, graf 17), čo je spôsobené hlavne jeho odvetvovou štruktúrou hospodárstva.

Dominantná časť zahraničného kapitálu je koncentrovaná v okrese Nitra (30,13 % v roku 2012). Z ostatných okresov významnejší objem majú okresy Zlaté Moravce, Šaľa, Komárno. Najnižší stav zahraničných investícií v danom roku bol v okrese Topoľčany 4,23 %. V NSK sa stav

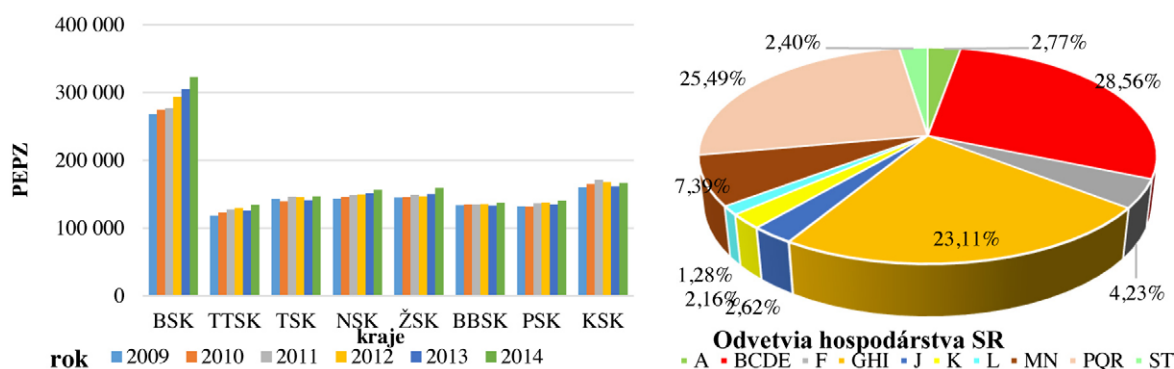
zahraničných investícií zvýšil z 1 467 286 tis. (v roku 2009) na 1 724 309 tis. EUR, t. j. o 17,51% (tab. 45).

Ekonomickú silu regiónu reprezentuje materiálové zabezpečenie a životná úroveň rodín a jednotlivcov, ktorá je aj odrazom veľkosti mzdy. Vychádza z charakteru hospodárskej základe a postavenia kraja v ekonomike Slovenska. I keď sa **priemerná nominálna mzda zamestnanca** NSK zvyšuje, jej hodnota je dlhodobo pod priemerom Slovenska. Nižšiu priemernú nominálnu mzdu zamestnanca ako v NSK mal v roku 2014 len PSK. V roku 2010 bol popri ňom i BBSK (tab. 46).

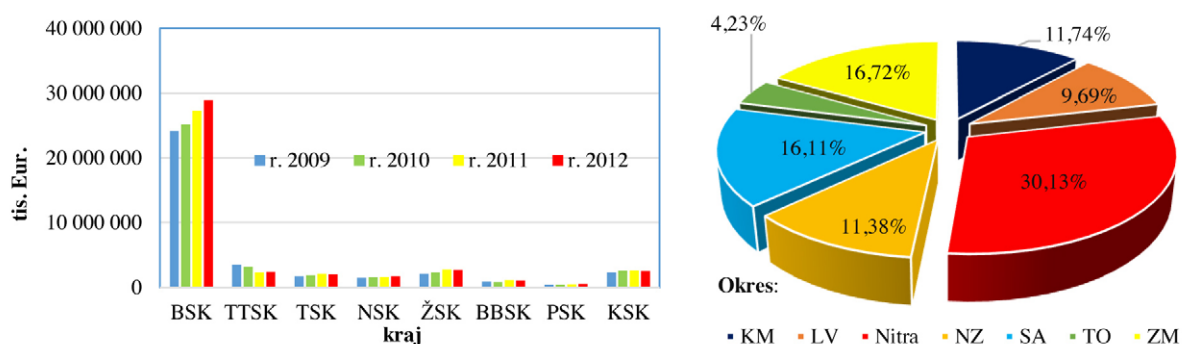
Hospodárska aktivita NSK je koncentrovaná hlavne v mestách a ich priemyselných parkoch. Pozitívnym trendom je rozvoj malých, miestami i stredných podnikov zahraničného a medzinárodného kapitálu, ktoré sa začali pomaly lokalizovať aj vo vidieckom priestore. Ekonomický vývoj je ovplyvňovaný nielen domácim ale i medzinárodným vývojom jednotlivých hospodárskych činností, potenciálom a špecifickými podmienkami NSK, ktoré umožňujú prílev investorov a rozvoj ich aktivít. Ekonomický vývoj v NSK možno hodnotiť ako veľmi diferencovaný nielen odvetvovo ale i priestorovo.

Graf 16: Vývoj priemerného počtu zamestnancov NSK medzi krajinami SR v rokoch 2010 - 2014 a odvetvová štruktúra SR v roku 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

A - poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov, BCDE – priemysel, F – stavebníctvo, GHI - veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, J - informácie a komunikácia, K - finančné a poisťovacie činnosti, L - činnosti v oblasti nehnuteľností, MN - vedecké a technické činnosti, administratíva, PQR - verejná správa, vzdelávanie, zdravotníctvo, ST - umenie, zábava, domáce a ostatné činnosti

Graf 17: Vývoj stavu zahraničného kapitálu v krajinách Slovenska v rokoch 2009 – 2012 (v tis. EUR) a vnútorná štruktúra zahraničného kapitálu v NSK v roku 2012. Zdroj: www.nbs.sk, 2015

3.4.1 PÔDOHOSPODÁRSTVO

Poľnohospodárstvo

Vstupom SR do EÚ sa poľnohospodárstvo prispôbilo spoločnej poľnohospodárskej politike štátov EÚ a podmienkam spoločného európskeho trhu. Silné konkurenčné prostredie európskeho trhu, nerovnaké podmienky hospodárenia, priniesli väčšiu odkázanosť poľnohospodárskych subjektov na dotácie, jednak zo strany vlastného štátu a tiež na kompenzačnú pomoc zo strany EÚ. To sa odráža na objeme poľnohospodárskej produkcie, tržieb, v poklese počtu hospodárskych zvierat, výmery ornej pôdy ako i počtu pracovníkov v tomto sektore.

Hospodárske aktivity v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybolovu sú súčasťou primárneho sektora. **Priemerný evidenčný počet pracovníkov** je charakteristický poklesom, ktorý v kraji z 8 289 (r. 2010) klesol na 7 461 osôb (v roku 2014, tab. 47). Najväčší pokles zaznamenal okres Nitra (-26%) a Nové Zámky (-24%), ktoré patria k najväčším zamestnávateľom tohto odvetvia v kraji.

Poľnohospodársky sektor NSK v roku 2010 tvorilo 641 subjektov, tento počet každoročne vzrastal a v roku 2014 dosiahol stav 770. Priestorovo najvyšší počet subjektov je lokalizovaných v okrese Levice (197), Nové Zámky (169), Komárno (136) a Nitra (109) (tab. 48).

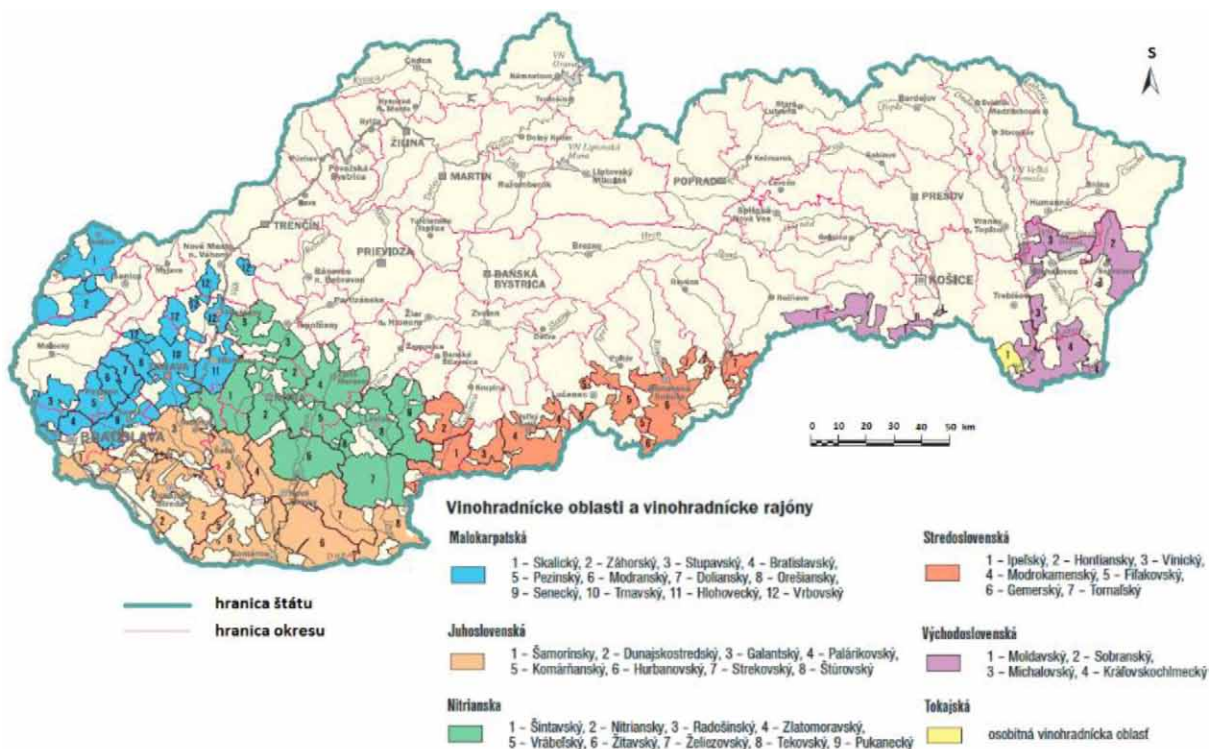
Základným výrobným prostriedkom poľnohospodárstva je pôda. **Celková výmera pôdneho fondu** v NSK v roku 2014 predstavovala 634 372,94 ha (tab. 49). Podiel **poľnohospodárskej pôdy** z celkovej výmery pôdy činil 73,41%, najviac ha je v okresoch Levice a Nové Zámky. Najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery okresu v roku 2014 mali okresy Nové Zámky (79,82%) a Šaľa (78,46%). Za obdobie rokov 2010 – 2014 sa výmera poľnohospodárskej pôdy postupne znížila o 1 917,76 ha

najmä zástavbou. S poklesom výmery poľnohospodárskej pôdy súvisí i pokles výmery **ornej pôdy**. Dominantná časť kraja leží v najväčšej nížine Slovenska (Podunajskej), v ktorej sa nachádzajú vysokokvalitné černozy a hnedozeme, čo umožňuje vysoký stupeň zornenia (87,06%). Stupeň zornenia okresov NSK dosahuje rozpätie od 94,37% do 72,61%, čo závisí aj od prírodných podmienok. Najvyšší podiel ornej pôdy majú okresy Šaľa (94,37%), Nitra (90,15%) a Topoľčany (89,60%). Po ornej pôde najvyšší podiel dosahujú **trvalé porasty** (6,37 %). V roku 2010 bolo v NSK 30 365,53 ha trvalých kultúr, do roku 2014 nastal pokles na 29 655,60 ha. Okresy s najvyšším podielom sú Zlaté Moravce (20,19%) a Levice (10,79%). Vinice v kraji tvoria vyše 2,5 % a ovocné sady 1,05% poľnohospodárskej pôdy kraja.

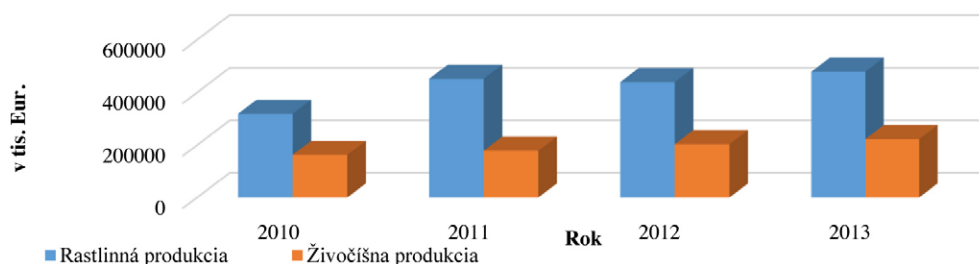
Dôležitým ekonomickým ukazovateľom poľnohospodárskej výroby je **hrubá poľnohospodárska produkcia**, v ktorej NSK dosahoval najlepšie výsledky medzi krajmi SR. V roku 2009 dosiahol hodnotu 455944 tis. EUR, ktorá sa každoročne zvyšovala a do roku 2014 vzrástla na 701636 tis. EUR. Tento trend je odrazom rastu najmä rastlinnej produkcie, ktorá prevláda nad živočíšnou v pomere 68,24:31,76. Na nízkom podiele živočíšnej výroby sa podpísal pokles stavov hospodárskych zvierat v čase transformácie i v období vstupu Slovenska do EÚ (graf 18).

V **rastlinnej výrobe** najrozšírenejšou pestovanou plodinou v NSK sú obilniny. NSK je považovaný za obilnicu Slovenska, ktorá vyprodukuje 38,69% (1 320 053 ton) produkcie SR. Najväčšími producentmi obilnín sú južné okresy NSK - Nové Zámky, Levice a Komárno. Hektárová úroda obilnín v okresoch kraja dosiahla rozpätie od 4,40 t/ha (okr. Komárno) do 5,65 t/ha (okr. Šaľa, r. 2013). Momentálne je na trhu záujem aj o olejiny, ktorých produkcia vzrástla zo 187 015 t (r. 2010)

Mapa 15: Vinogradnícke oblasti SR
Zdroj: Vinogradnícke oblasti, Atlas krajiny, 2002 - upravené

Graf 18: Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie v tis. EUR v NSK v rokoch 2010 – 2013. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

na 238 945 t (r. 2013) pri ha výnosoch 2,83 t/ha (tab. 50). NSK sa na produkcii olejín Slovenska podieľa 39,02%.

NSK má špecifické postavenie vo **vinohradníctve**. Jeho tradícia začína v 9. storočí v období Veľkej Moravy, kedy benediktínski mníši Zoborského kláštora založili prvé viniče. Kraj je súčasťou 3 vinohradníckych oblastí Slovenska – Nitrianskej, Južnoslovenskej a Stredoslovenskej, ktoré sa členia na rajóny (mapa 15). Vinohrady sú vysadené najmä na svahoch Považského Inovca, Tribeča a tiež na sprašových pahorkatinách Podunajskej nížiny. Z bielych muštových odrôd tu pestovaných sú najznámejšie Rizling vlašský, Rizling rýnsky, Tramín červený, Rulandské biele a šedé, Chardonnay, Sauvignon. Z modrých odrôd sa pestuje najmä Cabernet Sauvignon a Frankovka modrá.

Živočišná výroba v prepočte na 100 ha poľnohospodárskej resp. ornej pôdy (pp. resp. op.) dosahuje podpriemerné hodnoty Slovenska. V chove hovädzieho dobytku dosahuje najnižšie počty podobne ako v chove kráv. V rámci okresov v tomto ukazovateli vyššie stavy majú okresy Šaľa (35,7 kusov HD/100 ha pp.) a Topoľčany (29,5 kusov HD/100 ha pp.). Podpriemerné hodnoty (5. miesto po TTSK, TSK, BBSK, PSK) dosahuje v chove ošípaných. Najväčšie prepočítané stavy ošípaných sú zaznamenané v okresoch Komárno (53,13 kusov/100 ha op.) a Nové Zámky (46,3 kusov/100

ha op.). I keď chov hydiny dosiahol v roku 2013 hodnoty tesne nad priemerom (805/100 ha op. SR), obsadzuje až 5. miesto po ŽSK, BSK, TSK, PSK (tab. 51). Najviac hydiny sa chová a hydinového mäsa vyrobí v okrese Topoľčany, kde sídli aj jeho spracovateľ Hyza a.s. Počet hydiny poklesol z 3 058,2 na 2 576,8 ks na 100 ha op., čo je spôsobené tiež dovozom lacnejšieho hydinového mäsa zo zahraničia do obchodnej siete. Významným chovateľom hydiny v NSK je aj okres Nitra (1 529,50 ks/100ha op.).

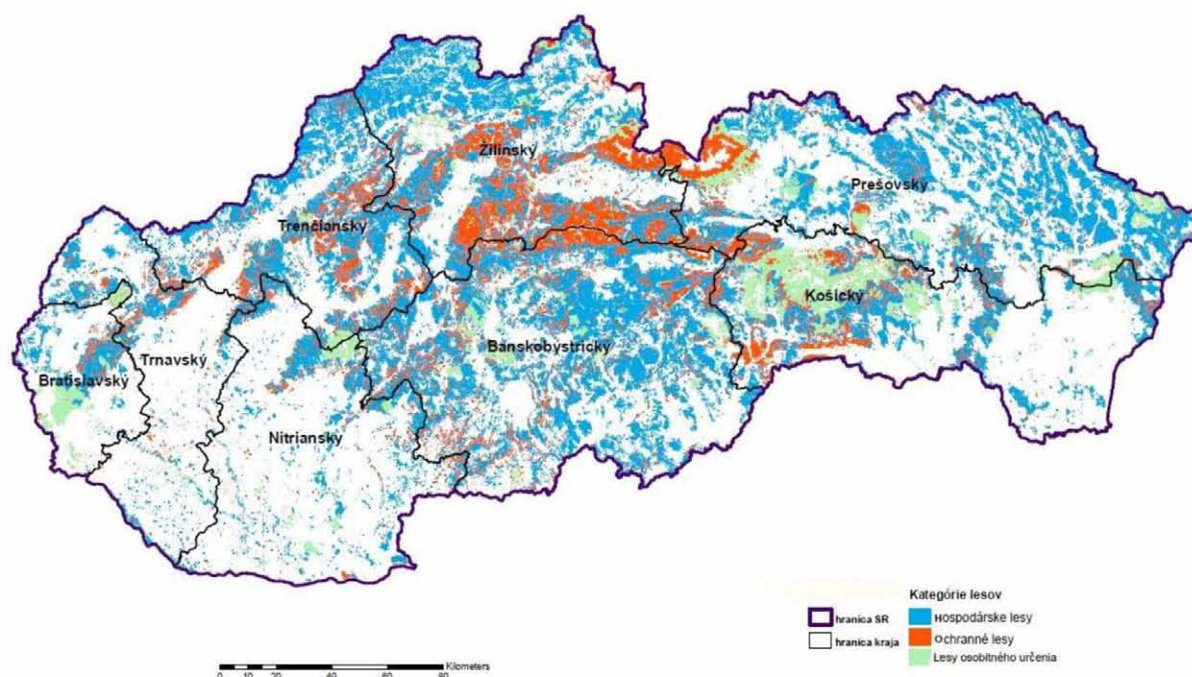
Lesné hospodárstvo

Lesné hospodárstvo v súčasnosti poskytuje hospodárske, ekologické, sociálne a kultúrne prínosy. Lesy sú dôležité pre zachovanie biologickej rozmanitosti, pre rovnováhu kolobehu vody a globálny uhlíkový cyklus. Dodávajú obnoviteľné a neškodlivé suroviny, zohrávajú významnú úlohu v hospodárskom rozvoji, zamestnanosti a v prosperite najmä vidieckych obcí. Pozitívne vplyvajú na kvalitu života poskytovaním príjemného životného prostredia, príležitostí na rekreáciu a preventívnu zdravotnú starostlivosť, pričom zachovávajú prírodné krásy a zvyšujú ekologické hodnoty.

Lesné pozemky zaberajú 15,24 % NSK (r. 2014). Výmera **lesnej pôdy** v jednotlivých okresoch je rôzna. Najviac lesnej plochy je v okrese Zlaté Moravce (47,57 %), Topoľčany

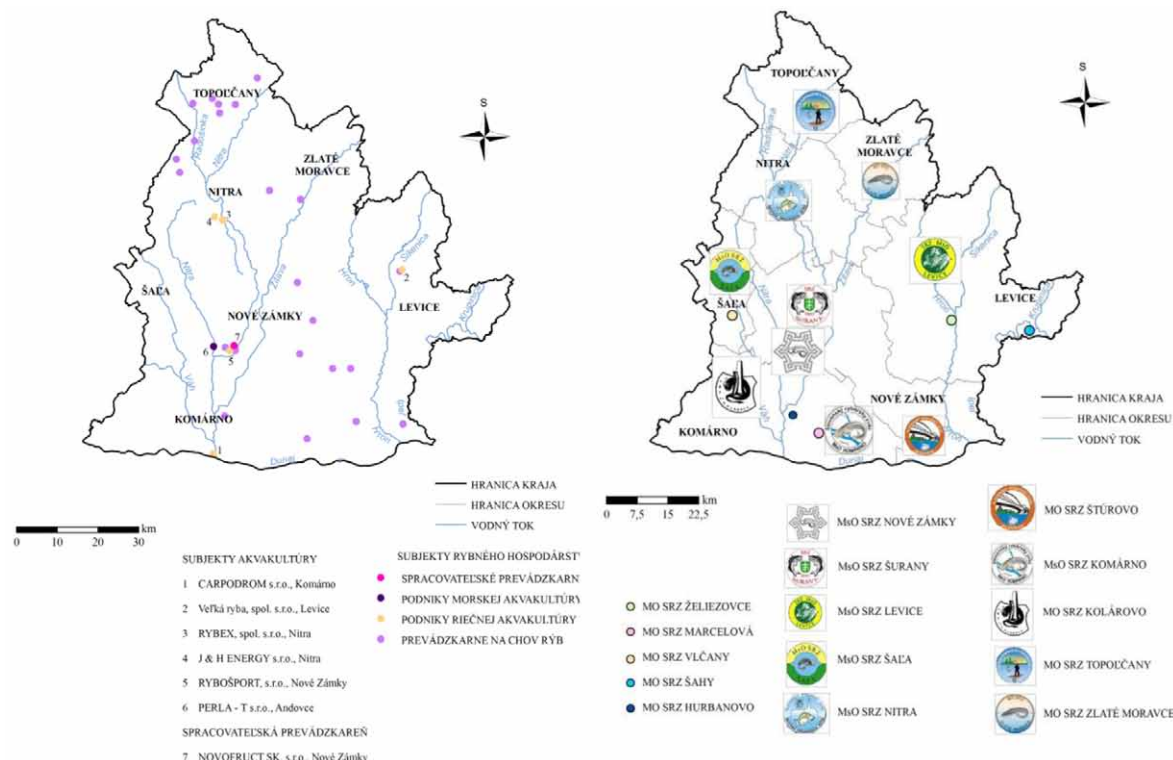
Mapa 16: Kategórie lesov v krajoch Slovenskej republiky

Zdroj: <http://www.minv.sk/?pozemkovy-a-lesny-odbor>, 2015

Mapa 17: Organizácie Slovenského rybárskeho zväzu - vybrané subjekty rybného hospodárstva

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

(28,46 %), Nitra (10,14 %), Levice (18,90 %), ktoré sú charakteristické horskou obrubou kraja. Lesnatosť ostatných okresov je na celkovú plochu pôdneho fondu nízka (Nové Zámky 7,70 %, Komárno 6,36 % a Šaľa 4,09%).

Vlastnícka štruktúra lesných pozemkov na území NSK je nasledovná: štátne vlastníctvo 32,48%, súkromné 28,52%, pozemkové spoločenstvá 3,96%, cirkevné 6,51%, družstvá 16,37%, obecné 7,48% a iné 4,68%. Lesy vo vlastníctve SR na území NSK obhospodarujú Lesy Slovenskej republiky š.p. (odštepne lesné závody Topoľčianky, Palárikovo, Levice a Prievidza), ktoré obhospodarujú i lesy v prenájme od iných vlastníkov. Hospodárenie v lesoch je bez ohľadu na druh vlastníctva a užívanie regulované prostredníctvom lesných hospodárskych plánov (LHP), ktoré sú vypracované a schválené na obdobie desať rokov pre jednotlivé lesné hospodárske celky.

Na území NSK sú zastúpené **lesy hospodárske, ochranné a osobitného určenia** (mapa 16). Hospodárske lesy zaberajú najväčšiu výmeru 71 705 ha (77,57 %), lesy ochranné zaberajú iba 8 861 ha (9,58%) a na lesy osobitného určenia pripadá 11 872 ha (12,84%, r. 2013).

Najväčší podiel lesov ochranných je v okrese Nitra (1 248 ha - 14,60%), najnižší v okrese Komárno (441 ha - 6,96%). Lesy osobitného určenia sú najviac zastúpené v okrese Komárno (1 967 ha - 31,05%), najmenej v okrese Topoľčany (240 ha - 1,46%).

Na území NSK je možné právo **poľovníctva** vykonávať len na poľovných pozemkoch, ktoré príslušný obvodný lesný úrad uznal za poľovný revír. Na Slovensku sa v roku 2014 nachádzalo celkovo 1 876 poľovných revírov, ktorých v NSK je lokalizovaných 342 poľovných revírov s výmerou 562 954 ha (tab. 52).

V poľovných revíroch NSK sa najčastejšie poľuje na bažanty, srnčiu zver a diviaky. Intenzívny chov zveri je realizovaný v zverniciach (Malá zvernica, Veľká zvernica, Zubria zvernica Topoľčianky) a samostatných bažantniciach (Palárikovo, Pata, Mužla).

Hlavnou poľovnou zverou je jelenia zver, pridružená zver je muflonia, danielia, srnčia a diviacia.

Rybné hospodárstvo

Z celkového počtu 1 873 **rybárskych revírov** Slovenska je v NSK 266. Z nich je vo vlastníctve Slovenského rybárskeho zväzu 252 revírov a Lesy SR, š.p. vlastní 12 rybárskych revírov.

Rybárske revíry v NSK zaberajú 2 402,03 ha, čo predstavuje 9,4 % v rámci plôch revírov Slovenska. Najväčšie plochy zaberajú v okrese Levice (672,84 ha). Najviac revírov sa nachádza v okrese Nové Zámky a ich plocha je 512,75 ha. Okres Nitra má rybárske revíry s výmerou 388,75 ha, okres Šaľa má menšiu výmeru len 356,34 ha, podobne ako okres Komárno. Okres Topoľčany má výmeru s veľkosťou 127,1 ha. Najmenšiu plochu v rámci NSK majú rybárske revíry okresu Zlaté Moravce (75,59 ha) (mapa 17).

Rybárske revíry sú lovné, chovné, revíry typu chyt' a pust' (CHaP) a chránené rybárske oblasti (CHRO). Z celkového počtu rybárskych revírov v NSK (266) je 206 určených na lov rýb, čo predstavuje 77,4 %. 20,3 % z revírov NSK je chovných (54).

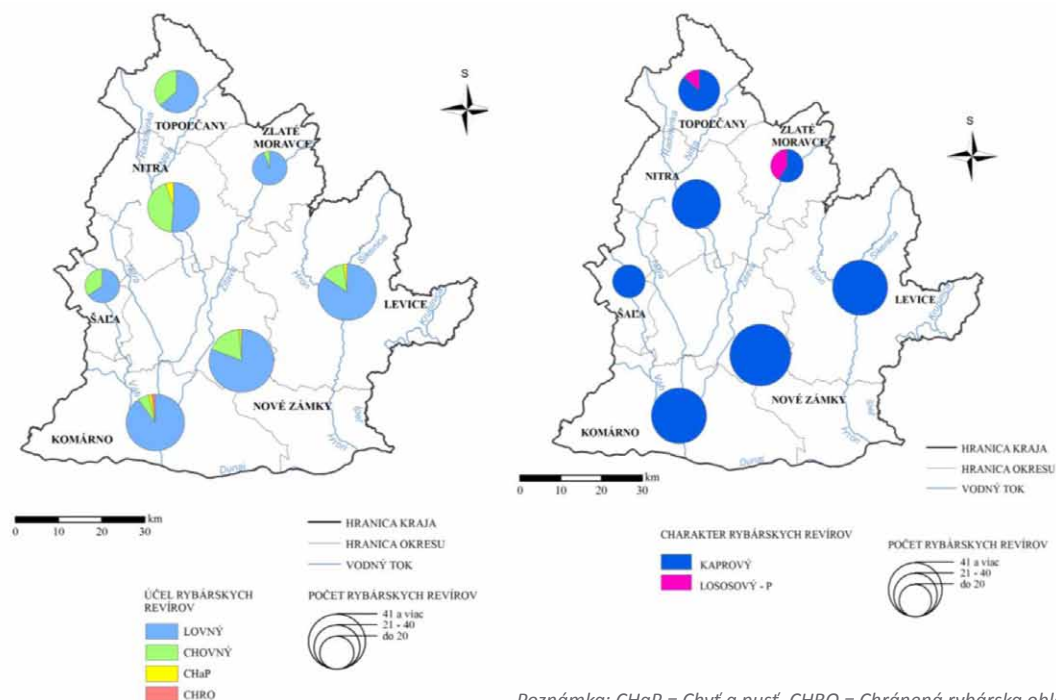
Účel rybárskych revírov „chyt' a pust'“ spĺňa 5 revírov, ktorých podiel je 1,9 % na revíroch kraja. Posledný typ revírov podľa účelu je chránená rybárska oblasť s 0,4 % v rámci jedného rybárskeho revíru v okrese Komárno (mapa 18).

V NSK prevládajú rybárske revíry s kaprovým charakterom, ktorých je 256. V okrese Komárno je všetkých 50 rybárskych revírov kaprových, rovnako ako v okresoch Levice (46), Nitra (37), Nové Zámky (74) a Šaľa (20).

Charakter vôd lososový pstruhový prevláda v 10 rybárskych revíroch NSK, t. j. len v 3 % všetkých revírov v kraji. Popri 19 kaprových oblastiach v okrese Topoľčany sú v oblastiach potokov Chotina a Železnica 3 revíry s týmto charakterom vôd a v okrese Zlaté Moravce je ich 7 popri 10 kaprových.

Mapa 18: Rybárske revíry v NSK podľa účelu a charakteru v roku 2011

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Poznámka: CHaP = Chyt' a pusť, CHRO = Chránená rybárska oblasť

3.4.2 PRIEMYSEL A STAVEBNÍCTVO

Priemysel

I keď došlo k zmenám v štruktúre priemyselnej výroby a poklesu zamestnanosti, priemysel naďalej zostáva hlavným rozvojovým odvetvím hospodárstva NSK. Pokles priemyselnej výroby možno na jednej strane chápať ako prirodzený a nevyhnutný proces, na druhej strane ako výsledok rozsiahlych problémov prispôsobovania sa novým podmienkam. Štrukturálne zmeny sú sprievodným znakom a podmienkou dlhodobého hospodárskeho rastu, zásadným spôsobom ovplyvňujú dynamiku rastu nielen národnej ale i regionálnej ekonomiky, vďaka presunu výrobných faktorov k produktívnejším a technologicky vyspelejším aktivitám. Dominantná časť priemyselnej výroby i dnes je koncentrovaná do miest a ich priemyselných parkov. Vo vidieckych priemyselných lokalitách je naďalej viazaná najmä na využívanie miestnych zdrojov surovín napr. v priemysle stavebných látok (kameň, tehliarske hliny, vápence, štrky, piesky), ako aj v potravinárskom priemysle, ktorý sa opiera o rozvinutú poľnohospodársku výrobu (vinárske závody, škrobárne).

Postavenie priemyslu a jeho výkonnosť

Po TSK, priemysel NSK má najvyšší priemerný počet zamestnancov (63 835 fyz. osôb t. z. 13,13 %) zamestnancov priemyslu Slovenska. Na tvorbe hrubého obratu odvetvia Slovenska sa podieľal 7 %. V roku 2014 pôsobilo v priemysle NSK spolu 2 219 priemyselných podnikov. Takmer jedna tretina (32,67 % - 51 163) **priemerného evidenčného počtu zamestnancov** hospodárstva NSK pracovalo v odvetviach priemyslu. Tržby za vlastné výkony a tovar dosiahli hodnotu 6 602 785 tis. EUR, b. c. (r. 2013) (tab. 53). **Produktivita práce z tržieb** za vlastné výkony a tovar bola na 5. mieste medzi krajinami SR (pokles

o 1 miesto oproti r. 2008). Priemerná nominálna mesačná mzda v roku 2013 bola 750 EUR, oproti roku 2008 vzrástla o 15,21% (t. j. o 98,93 EUR), čím NSK postúpil zo 7. na 6. miesto. **Priemerná mesačná mzda** je pod priemerom Slovenska. Ďalším ukazovateľom výkonnosti sú **tržby za export výrobkov** do zahraničia, ktoré potvrdzujú, že najväčšími exportérmi priemyselných výrobkov sú výroba počítačových výrobkov, výroba kovových konštrukcií, automobilový a chemický priemysel.

Vyšší počet priemerného evidenčného počtu zamestnancov, nízka hodnota práce i produktivity poukazujú **v orientácii priemyslu na pracovnú silu**.

V odvetviach priemyslu bolo zaevidovaných 8 026 živnostníkov (r. 2014).

Hlavné odvetvia priemyslu

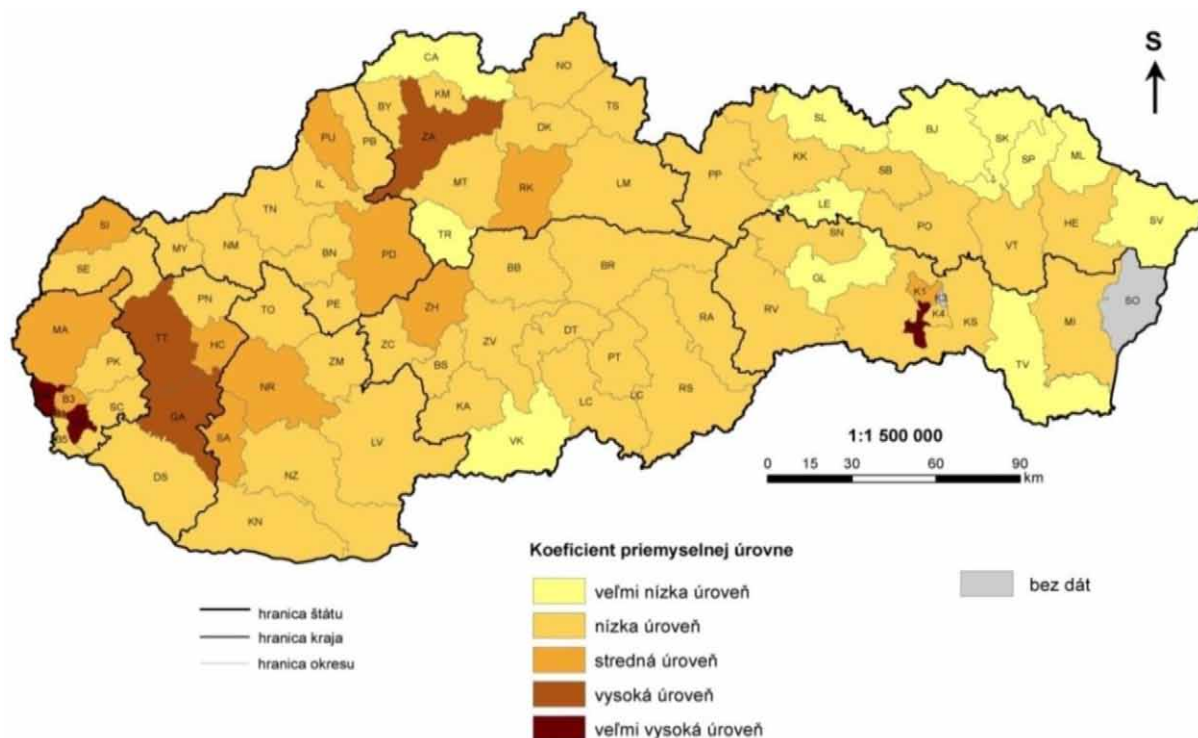
K hlavným odvetviam priemyslu NSK patrí strojársky (spolu s automobilovým), elektrotechnický, potravinársky a chemický priemysel, ktoré sú tvorené jednotlivými výrobami s rôznym postavením na jeho výkonnosti.

K odvetviam s najvyšším počtom pracovných príležitostí patria výroba kovových konštrukcií (11,84 %), výroba motorových vozidiel (11,69 %) a výroba potravín (10,21 %). Zamestnávajú 71,97 % pracovníkov priemyslu NSK. Výroba kovových konštrukcií na zamestnanosti odvetvia Slovenska sa podieľa 17,85 % a výroba potravín 19,08 %. Pre zamestnanosť NSK sú významné i odvetvia výroba elektrických zariadení, výroba výrobkov z gumy, výroba nábytku, výroba strojov a zariadení, výroba chemikálií, ktoré sa podieľajú na priemyselnej zamestnanosti v rozpätí od 9,35 % - 5,35% (tab. 54).

V štruktúre priemyslu podľa hrubého obratu (HO) najvyššie hodnoty vykazuje výroba počítačových výrob-

Mapa 19: Úroveň priemyslu v okresoch Slovenska v roku 2013

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

kov, ktorá dosahuje 21,04 % HO NSK a zároveň 19,19 % HO priemyslu Slovenska. O polovicu nižší HO dosahuje výroba kovových konštrukcií 9,34 %. HO v rozpätí 8-9 % dosahujú 4 výroby – výroba výrobkov z gumy, výroba motorových vozidiel, výroba chemikálií, výroba potravín.

Alokácia kapacít priemyslu

Alokácia kapacít priemyselnej produkcie v jednotlivých okresoch kraja je značne nerovnomerná (mapa 19).

Medzi okresy Slovenska s koeficientom strednej úrovne priemyslu patria dva okresy NSK - okres Nitra a Šaľa, ostatné okresy dosahujú nízku úroveň priemyslu. Možno ich zahrnúť k regiónom, v ktorých priemysel v štruktúre hospodárstva stratil svoje postavenie, nedostatočnou reštrukturalizáciou významným podnikov elektrotechnického, strojárkeho a potravinárskeho priemyslu.

Rozvoj priemyslu ovplyvňujú hlavne zahraničné investície, ktoré vplývajú nielen na tvorbu nových pracovných príležitostí, čím znižujú nezamestnanosť, ale vytvárajú tzv. multiplikačný efekt v podobe ďalších novovytvorených pracovných miest napr. u ich subdodávateľov, ktorí často prichádzajú s hlavným investorom ako i rozvojom ďalších služieb. Usídľujú sa hlavne v priemyselných parkoch. K významným priemyselným parkom kraja patria (tab. 55) priemyselný park Vráble, priemyselný park Levice – Geňa, priemyselný park Sever, Juh v Nitre, priemyselné parky v Zlatých Moravciach, v Hurbanove, v Nesvadoch, v Čabe, v Palárikove a v Diakovciach.

Odvetvia priemyslu a ich vybrané podniky

Územie NSK nedisponuje významnými zásobami nerastných surovín. Región je bohatší na ložiská stavebných surovín, napr. ťažba vápencov je v Kolíňanoch, Žiranoch spracovávaná spoločnosťou CALMIT, spol. s r. o., závod Žirany. Ťažbu stavebného kameňa realizuje niekoľko firiem,

ako napr. KAS, a. s., Zlaté Moravce, LEVITRADE, spol. s r. o., Levice, UTILIS, spol. s r. o., Zlaté Moravce. Zo stavebných surovín na území NSK sa nachádzajú tehliarske hliny ťažené v Zlatých Moravciach spoločnosťou WIENERBERGER SLOVENSKÉ TEHELNE, spol. s r. o.. NSK je známy dekoračným kameňom Zlatý ónyx, ktorý sa vyskytuje v lokalite Levice – Šiklôš. Podzemné zásobníky zemného plynu sa nachádzajú v Golianove.

Výroba potravín patrí medzi odvetvia priemyslu, ktoré majú svoju tradíciu na území kraja, viaže sa na produkčnú poľnohospodársku základňu ako i na odbyt výrobkov na trhoch.

Najväčším problémom potravinárskeho priemyslu je zahraničná konkurencia potravinárskych výrobcov, ktorá vytláča slovenskú produkciu potravín z obchodných pulťov, čím trpia i potravinárske podniky NSK. Najvýznamnejším podnikom odvetvia patria: Heineken Slovensko, a.s., Hurbanovo, Hyza, a.s., Topolčany, Penam Slovakia, a.s., Nitra, AGRO TAMI, a.s., Nitra, Tauris Nitria, s.r.o., Mojmirovce, Leaf Slovakia, s.r.o. v Leviciach, Víno Nitra, spol. s r. o., Vinárstvo Vinanza, a.s., Vráble, Vinárske závody Topolčianky, s.r.o., Topolčianky, Vinidi v Bábě a iné (tab. 56).

Podobne, ako aj výroba potravín, aj **textilný, odevný a kožiarsky priemysel** má svoju tradíciu NSK. Textilná a konfekčná výroba je v štruktúre priemyslu zastúpená nízkym podielom. Tvorí ju podniky ako napr. Spilatex, s.r.o. Levice s nemeckým kapitálom zameraným na výrobu špeciálnych priadzi pre rôzne účely, Ozeta Neo a.s. v Topolčanoch zameraná na najmä produkciu pánskych oblekov pre domáci a zahraničný trh, Bonar Geosynthetics, a.s. z Ivanky pri Nitre je výrobca geosyntetických materiálov. Významným podnikom je švajčiarska firma Rieker Slovakia, s.r.o., ktorá v Komárne rozvinula kompletný výrobný cyklus výroby obuvi a zároveň tu vytvorila regionálne centrum pre strednú a východnú Európu.

Pre odvetvia **spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva, výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač** územie NSK nedisponuje dostatkom drevnej hmoty. Postavenie **celulózo-papierenského priemyslu** v NSK zaniklo. Dnes je odvetvie reprezentované menšou firmou Smurfit Kappa obaly, a.s., Štúrovo, ktorá produkuje papierové obaly pre prepravu na báze odpadového papiera. Významná je **výroba nábytku** reprezentovaná firmou Decodom, a.s., Topoľčany. **Polygrafický priemysel** reprezentuje hlavne tlačiarenská výroba, napr. Komárňanské tlačiarne, s.r.o., Komárno a Optima, a.s. Nitra. Menšie tlačiarne zamerané na tlačenie najrôznejšieho druhu materiálu od prospektov až po knihy sa nachádzajú vo viacerých mestách a vidieckych obciach kraja.

K významným odvetviam patrí **chemický priemysel**, reprezentovaný kombinátom Duslo Šaľa na báze dovážaného zemného plynu, ktorý je najväčším výrobcom dusíkatých hnojív na území Slovenska. K ďalším podnikom patria Plastika, a.s. Nitra, Sehwa Slovensko, s.r.o., Šurany a iné. Špecializujú sa na výrobu plastov, mnohé z nich sú členmi **Slovenského plastikárskeho klastra** so sídlom v Nitre.

Pre potreby automobilového priemyslu pracujú i ďalšie podniky s **chemickou orientáciou** plastových komponentov, ako napr. Bourbon Automotive Plastics Nitra, s.r.o., Čab, HTP Slovakia Vráble, s.r.o. a iné. Výroba plastov je značne diverzifikovaná. Plasty majú široké využitie v hospodárstve, ale i v domácnosti. Do tejto skupiny výrob možno zahrnúť napr. aj výrobu plastových okien a dverí, výrobu viacvrstvových fólií atď.

Špecifické postavenie v chemickej výrobe má farmaceutický priemysel reprezentovaný firmou De Miclén, PharmaGal, s.r.o. Levice a Medimed-PharmaGal, s.r.o. v Nitre.

Na zdrojoch stavebných surovín sú postavené viaceré firmy **výrobcov stavebných materiálov** ako napr. Wienerberger Slovenské tehelne, s.r.o., Zlaté Moravce, Bramac - strešné systémy, s.r.o., Ivanka pri Nitre, Mediteran Slovakia, s.r.o., Vlčany. Výroba stavebných materiálov v regióne je veľmi rôznorodá – napr. výroba transport betónu a železobetónových dielcov je v Prefe-Stav, s.r.o., Topoľčany, Icopal, a.s., Štúrovo sa orientuje na výrobu hydroizolačných a strešných materiálov, Ferrobeton Slovakia, s.r.o., Štúrovo je charakteristický výrobou panelárskych výrobkov, atď.

Nosným pilierom v štruktúre strojárstva NSK je **automobilový priemysel**. Reprezentantom takejto výroby je spoločnosť Kongsberg Driveline Systems v priemyselnom parku Vráble, spoločnosť HP Strojárne Zlaté Moravce, firma Matador Automotive Vráble a Volkswagen Bratislava,

Visteon Slovakia, ZF Sachs a Sachs Slovakia Levice, Pankl Automotive Slovakia, s. r. o. Topoľčany, ZKW Slovakia s.r.o. Krušovce.

K významným strojárenským podnikom NSK patria Slovenské energetické strojárne (SES) Tlmače, podnik **ťažkého strojárstva**. Svoje postavenie v štruktúre strojárstva stratil jediný výrobca námorných lodí – Slovenské lodenice v Komárne.

Popri strojárstve k hlavným odvetviám NSK patrí **elektrotechnický priemysel** reprezentovaný hlavne taiwanskou firmou Foxconn (výroba LCD televízorov). Na využití zručnosti pracovnej sily je založená výroba komponentov pre automobilový priemysel, medzi ktorú patrí hlavne výroba žiaroviek v Osram, a.s. Nové Zámky, výroba káblových zväzkov, ktorou sa zaoberá napr. Kromberg & Schubert, s.r.o., v Kolárovo, SE Bordnetze-Slovakia, s.r.o., Nitra (SEBN-SK), Volkswagen Elektrické Systémy s.r.o. v ISC Industrial Cables Slovakia, s.r.o. Nitra alebo výroba komponentov pre elektrotechnický priemysel SHIN HEUNG PRECISION Slovakia s.r.o. v Nových Zámkoch a v Šali. SEWS Slovakia, s.r.o., Topoľčany, ktorý bol zameraný na výrobu káblových zväzkov, ukončil svoju prevádzku k 31. 7. 2015. Tradíciu vo výrobe má PPC Insulators Čab - výroba keramických izolátorov na technické účely.

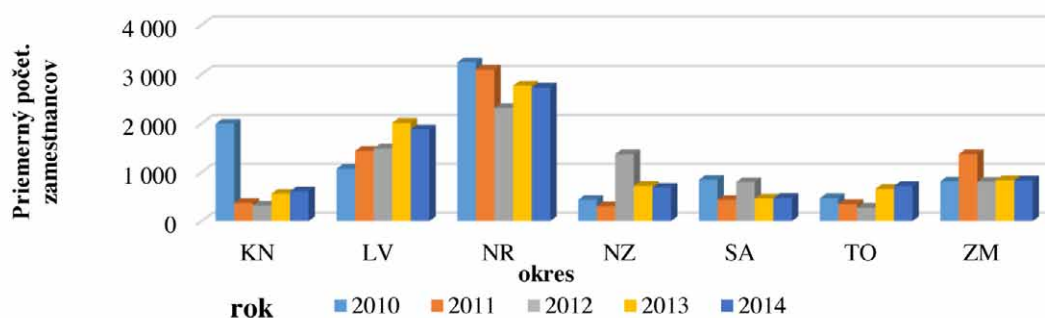
Na území NSK sa pre **energetické účely** využívajú dve vodné diela - Kráľová a Veľké Kozmálovce, ktoré sú zároveň zdrojom vody pre chladiace účely AE Mochovce. AE Mochovce sú hlavným pilierom slovenskej energetiky, v ktorej prebieha dostavba 3. a 4. bloku.

Stavebníctvo

Do výrobného sektoru popri priemysle patrí i stavebníctvo. Stavebníctvo je odvetvie, ktoré priamo reaguje na rozvoj územia výstavbou nových kapacít pre hospodárske aktivity alebo výstavbou domového a bytového fondu pre obyvateľov. V roku 2014 na území kraja pôsobilo 1659 **stavebných firiem**, ich počet vzrástol o 555 oproti roku 2010. Takmer jedna tretina z nich je lokalizovaná v okrese Nitra (524) a 321 v okrese Nové Zámky. Stavebnou aktivitou sa zaoberalo 8 820 **živnostníkov**. Prevažná väčšina z nich je zmluvne previazaná so stavenými podnikmi. Dominantná časť živnostníkov je koncentrovaná v okrese Nitra (2 395 osôb) a Nové Zámky (1 504 osôb).

Priemerný počet zamestnancov v NSK v stavebníctve poklesol z 8 859 v roku 2010 na 7 904 v roku 2014. Z regionálneho hľadiska najvyšší počet zamestnancov je v okresoch Nitra (2 728) a Levice (1 878) (graf 19, tab. 57).

Graf 19: Vývoj priemerného počtu zamestnancov v stavebníctve v rokoch 2010 – 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Veľkosť produkcie stavebnej činnosti je najčastejšie charakterizovaná stavebnou produkciou podľa **dodávateľských zmlúv a stavebnou produkciou vykonanou vlastnými zamestnancami**, ktoré v roku 2014 (603 069 tis. EUR b.c.) oproti roku 2010 (663 682 tis. EUR b.c.) zaznamenali pokles o 9,13 %. O 3,04 % bodu väčší pokles zaznamenala stavebná produkcia vykonaná vlastnými pracovníkmi, poklesla z 506 988,55 tis. na 445 283 tis. EUR. Pokles stavebnej produkcie sa odráža i v poklese **produktivity práce na zamestnanú osobu** zo stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami, kde NSK dosiahol 5. miesto

(tab. 58). Týmto dosahuje (25 288,15 EUR) podpriemernú hodnotu Slovenska (29144,96 EUR), čo je menej ako v roku 2010, kedy produktivita práce na zamestnanca bola 25 628,65 EUR. Produktivita práce na zamestnanú osobu zo stavebnej produkcie podľa dodávateľských zmlúv je charakteristická miernym nárastom z 33 549,65 EUR (r. 2009) na 34 249,00 EUR.

Priemerná mzda zamestnancov v stavebníctve NSK je naďalej nižšia ako je priemer Slovenska (607,00 EUR) a dosiahla hodnotu 510,00 EUR, čo je viac ako v roku 2009, kedy bola 473,09 EUR (tab. 59).

3.4.3 CESTOVNÝ RUCH

Podľa aktuálnej regionalizácie cestovného ruchu SR, územie NSK sa nachádza v 5 turistických regiónoch (Podunajský, Dolnopovažský, Nitriansky, Hornonitriansky a Ipeľský región). Majoritnú časť územia kraja tvorí Nitriansky región, ktorého celé územie leží v NSK. Ostatné regióny do územia NSK zasahujú iba svojimi plošne menšími časťami. Turistické regióny v NSK s výnimkou Ipeľského regiónu sú zaradené do III. kategórie, t. z. patria medzi regióny s nadregionálnym významom. Ipeľský región cestovného ruchu je zaradený do IV. kategórie, medzi regióny s regionálnym turistickým významom.

V území NSK sa nachádzajú aj centrá (resp. subregióny cestovného ruchu) s turisticky vyššou atraktivitou. V rámci Nitrianskeho regiónu cestovného ruchu ako subregión vystupuje krajská metropola Nitra, s prevažujúcim veľtržným a poznávacím turizmom, Podhájska so svojimi termálnymi vodami a vďaka poznávaciemu turizmu (spolu

s poľovníctvom) Topoľčianky. V Podunajskom regióne na základe poznávaciemu turizmu ako subregión je identifikované mesto Komárno a Štúrovo s odpočinkovým (termálne vody) a poznávacím turizmom vo väzbe na maďarský Ostrihom (mapa 20).

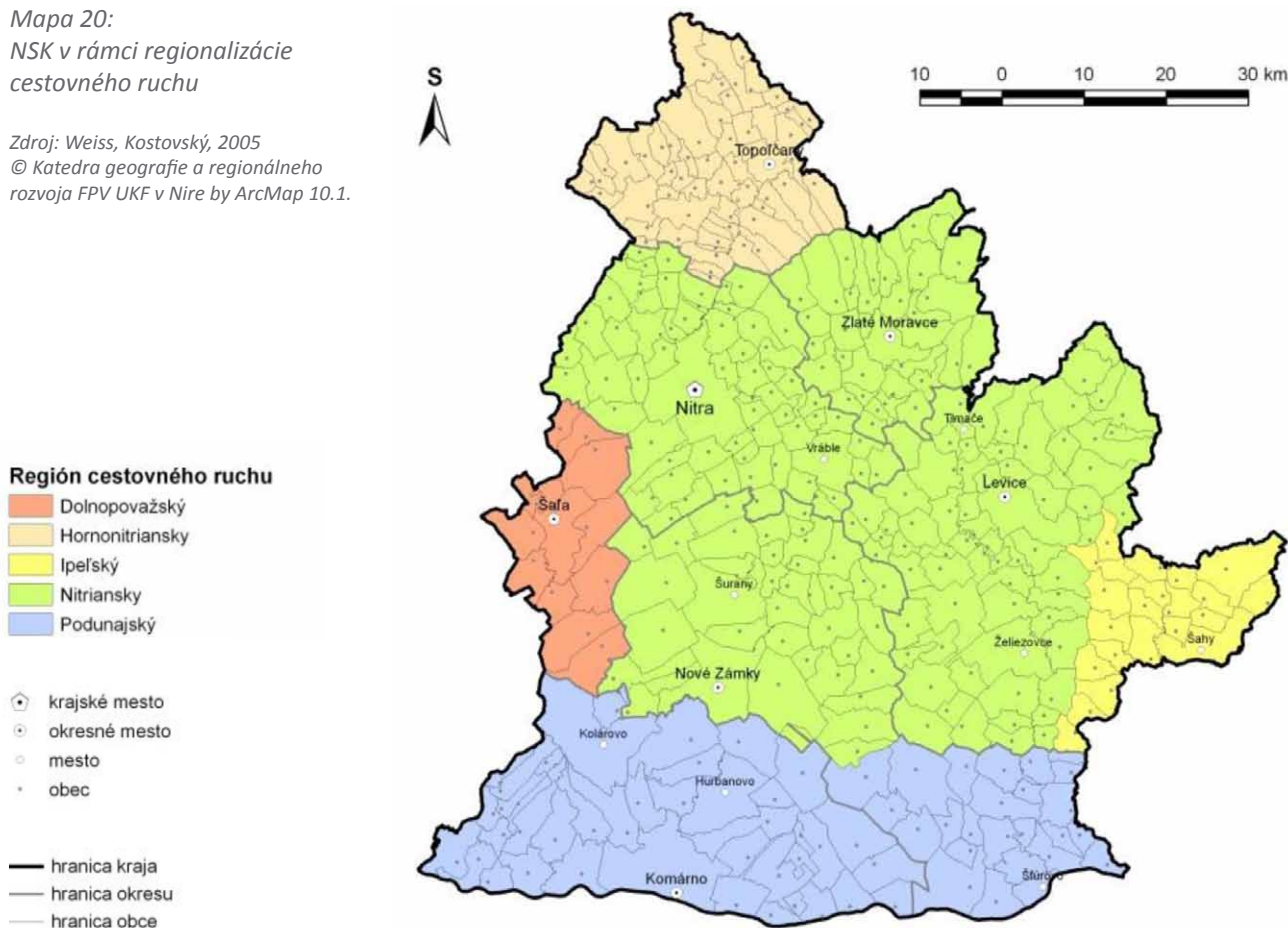
Potenciál cestovného ruchu a jeho formy

Pre cestovný ruch je nezastupiteľným predpokladom existencia prírodného, kultúrno- historického potenciálu a organizované podujatia, ktoré dokážu pritiahnuť návštevníka.

NSK je bohatý na termálne vody. V interakcii s priaznivými klimatickými podmienkami sú základom pre realizovanie ťažiskovej formy cestovného ruchu, ktorou je **odpočinkový turizmus** s čiastočne liečebnou (no štátom nevyhlásenou) funkciou (napr. **termálne kúpaliská** v Štúrove, Patinciach, Kalinčiakove, v Poľnom Kesove, Diakovciach, Podhájskej). K nadregionálnym patrí Termálne kúpalisko Podhájska obo-

Mapa 20:
NSK v rámci regionalizácie
cestovného ruchu

Zdroj: Weiss, Kostovský, 2005
© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

hatené o wellness centrum Aquamarin a Kúpalisko Vadaš v Štúrove. Termálna voda v Podhájskej sa so svojím chemickým zložením približuje morskej vode z Mŕtveho mora, s ročnou návštevnosťou obce presahujúcou 599 000 osôb.

Ostatné prírodné predpoklady v porovnaní so zdrojmi termálnych vôd majú menší význam. Región má možnosti rozvoja **vodnej turistiky** prostredníctvom vodných tokov pretekajúcich NSK (Váh, Hron, Nitra a Dunaj). Pobyt pri vode umožňujú i vodné plochy Duchonka, Lipovina pri Bátovciach, bagroviská v Komjaticiach, Šuranoch atď.

Nížinný reliéf kraja má potenciál pre rozvoj **cykloturistiky**, ktorá je v okrajových severozápadných a severovýchodných častiach kraja (pohoria Považský Inovec, Tríbeč a Pohronský Inovec) doplnená aj o **horskú cyklistiku, turistiku a lyžovanie** vhodné pre začiatočníkov. Uvedenú problematiku rozvoja cyklotrasy a cyklotrasy NSK rieši „Stratégia rozvoja cyklotrasy a cyklotrasy v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2016 – 2020“, ktorá bola schválená zastupiteľstvom NSK v mesiaci marec 2016.

Významné **poľovné revíry** Veľká zvernica a Malá zvernica sa nachádzajú pri Topoľčiankach. Ojedinelý je chov zubra európskeho v Hostovciach.

Poznávací cestovný ruch je koncentrovaný predovšetkým v krajskej metropole, založený na bohatej histórii, ktorá je prezentovaná architektonickými pamiatkami a cennými interiéromi (Nitriansky hrad s katedrálou, Diecézna knižnica), na veľtržnom turizme, ktorý organizuje spoločnosť Agrokomplex a na kongresovom turizme (návštevnosť 79 096 osôb, graf 20). NSK je tak po BSK a ŽSK na 3. mieste medzi krajinami SR.

Aj vidiecky priestor v NSK poskytuje veľa zaujímavostí - napr. románsky kostolík sv. Juraja v Kostoľanoch pod Tríbečom, pozostatky rímskeho vojenského tábora, jedného z najväčších rímskych stavebných komplexov Barbarika v obci Iža, skalné obydlia v obci Brhlovce - pamiatková rezervácia ľudovej architektúry i ďalšie pamiatky ľudovej architektúry a technické pamiatky.

Najvýznamnejšia profánna pamiatka sa nachádza v Topoľčiankach. Je to neskorogotický kaštieľ z 15. – 16. stor., ktorý bol renesančne prestavaný a doplnený klasicistickým krídlom, bývalé sídlo cisárskeho rodu Habsburgovcov i prezidentov bývalého Československa. K zaujímavostiam NSK patria aj hrady Gýmeš, Hrušov, Oponice, Topoľčany, Levice a množstvo zámkov a kúrií, z ktorých sa niektoré transformovali na hotely (Oponice, Belá, Beladice).

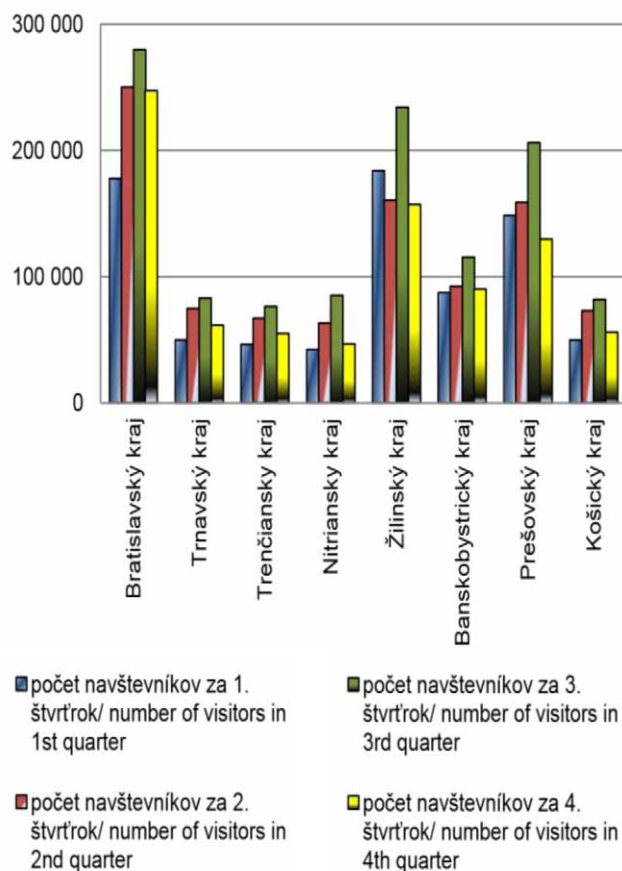
Územie má potenciál pre vytváranie **poznávacích ciest** – napr. vínne cesty, cyklotrasy, religiózne cesty, cesty poznania a obnovy významných udalostí (napr. rekonštrukcia prielomu frontovej línie na rieke Hron v marci 1945, spojená s prezentáciou vojnovnej techniky) a prezentovanie domácej gastronómie.

V predmetnom území je kresťanstvo hlboko zakorenené a vieru obyvateľov dokumentujú aj centrá **religiózneho** turizmu. Okrem Nitry (nadregionálny až celoštátny význam) sú významné centrá lokalizované v ďalších 12 mestských a vidieckych sídlach kraja (s lokálnym až nadregionálnym významom). Nachádza sa tu množstvo architektonicky a historicky významným sakrálnych stavieb - napr. v obci Sazdice, v Nitre v mestskej časti Dražovce, v obci Diakovce atď.

Potenciál pre výraznejšie využitie cestovným ruchom

Graf 20: Počet návštevníkov v NSK a v ostatných krajinách SR v jednotlivých štvrtrokoch v roku 2014

Zdroj: Základné ukazovatele za ubytovacie zariadenia cestovného ruchu SR, 2014

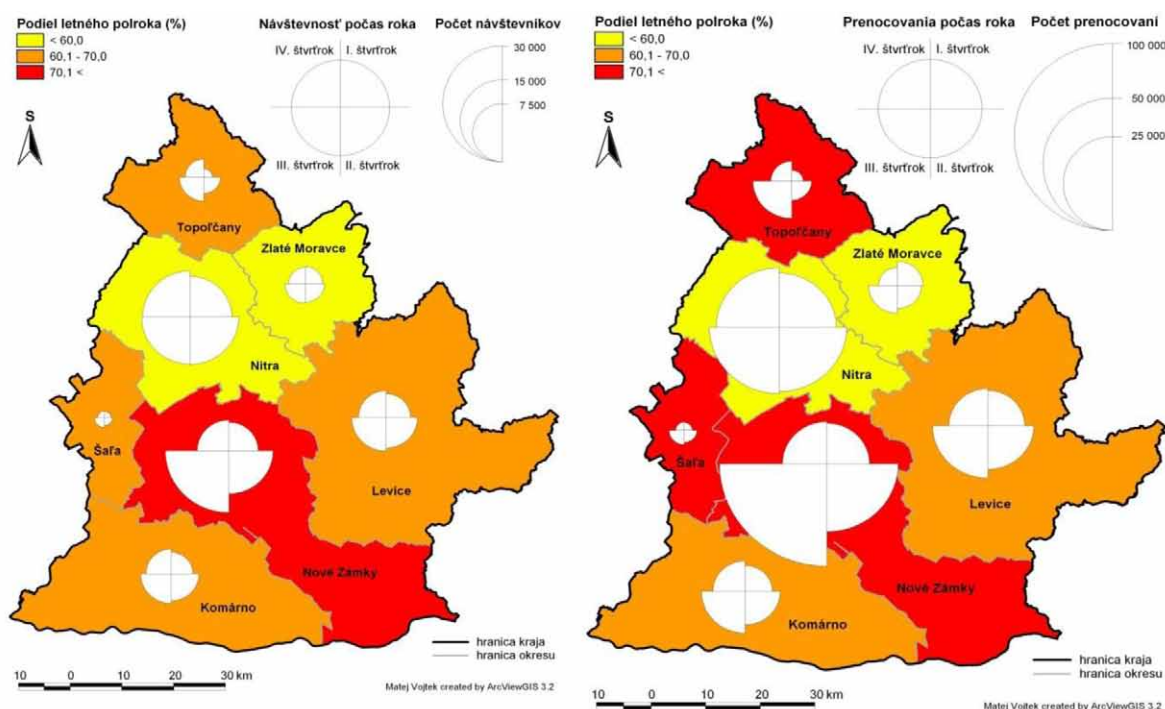
má v NSK mesto Želiezovce (múzeum Franza Schuberta a kostol sv. Jakuba so zachovaným rímskym sarkofágom z Aquinca). I keď NSK disponuje významným potenciálom pre cestovný ruch, nie je dostatočne využitý, o čom svedčí i návštevnosť domácej ale i zahraničnej klientely.

Využitelnosť cestovného ruchu

V roku 2014 **navštívilo** 292 ubytovacích zariadení v NSK celkovo 236 875 osôb (tab. 60), čo predstavuje z celkového počtu ubytovaných na Slovensku (3 727 710) podiel 6,35 %, čím sa zaraďuje k najmenej navštevovaným krajinám Slovenska. V rámci kraja najviac bol navštevovaný okres Nitra (84 438) a okres Nové Zámky (67 656 návštevníkov - tab. 61, mapa 21). Ubytovacie zariadenia pre návštevníkov poskytujú 13 130 lôžok (tab. 62). V návštevnosti dominovala slovenská klientela, ktorá sa počtom 147 661 podieľala 62,34 % na počte ubytovaných v NSK. Služby v ubytovacích zariadeniach v NSK využilo 89 214 zahraničných hostí, ktorí sa na celkovej návštevnosti kraja podieľali 37,66 %. V zahraničnej návštevnosti NSK predstihuje KSK, BSK a TSK.

Minimálna jazyková bariéra, ako aj existencia v bývalom spoločnom štáte stojí za skutočnosťou, že v rámci zahraničných hostí dominujú občania Českej republiky s 51,37 % podielom, nasledovaní Nemcami (7,78 %) a štátnymi príslušníkmi Poľska (6,37 %), Maďarska (4,91 %) a Rakúska (4,02 %). S návštevnosťou súvisí i rozmiestnenie lôžok v kraji. Najviac lôžok v ubytovacích zariadeniach je v okrese Nové Zámky (5 412), v okrese Nitra (3 986) a Topoľčany (3 069).

Mapa 21: Návštevnosť ubytovacích zariadení a počet prenocovaní v NSK v roku 2014

V počte prenocovaní NSK prevyšuje KSK. V danom roku bolo zaznamenaných v NSK celkovo 656 195 **prenocovaní** (tab. 63), čo predstavuje z celkového počtu nocľahov na Slovensku (10 900 434) podiel 6,2 %. V NSK najviac prenocovaní sa viaže opäť na okres Nové Zámky (217 034) a okres Nitra (191 187).

Priemerná dĺžka pobytu v roku 2014 klesla na hodnotu 2,8 dňa, čo predstavuje hodnotu vyššiu ako má BSK a KSK (2,1 dňa) a nižšiu ako je priemerná dĺžka pobytu na Slovensku (2,9 dňa). Táto hodnota potvrdzuje trend poklesu priemernej dĺžky pobytu v NSK. Priemerná dĺžka pobytu sa v jednotlivých okresoch kraja pohybuje od 2,08 dňa (okres Topoľčany) po 3,21 dňa (Nové Zámky) (r. 2013).

Výrazná orientácia cestovného ruchu v NSK na vodné zdroje spôsobuje **veľkú sezónnosť** vo výkonoch ubytovacích zariadení. V prípade **návštevnosti** sa podiel letného

polroka pohybuje od 54,2 % do 76,3 %. Najnižší podiel letného polroka je v okrese Nitra, ktorého závislosť na letných mesiacoch sa eliminuje najmä vďaka mestu Nitra s veľtržnými aktivitami rozloženými rovnomerne počas celého roka. Naopak najvyšší podiel letného polroka je v okrese Nové Zámky (76,3 %), čo je spôsobené orientáciou cestovného ruchu okresu na pobyt pri vodných zdrojoch. Sezónnu závislosť jednotlivých okresov dokumentuje mapa 21.

Postavenie cestovného ruchu NSK v ostatných ukazovateľoch dokumentujú tab. 64-67. Ešte výraznejšiu závislosť na letnom polroku sme zaznamenali pri rozložení **nocľahov**, kedy sa podiel letného polroka pohyboval v jednotlivých okresoch NSK v hodnotách od 56,6 % (okres Nitra) do 81,4 % (okres Nové Zámky). Rozvoj cestovného ruchu je predmetom záujmu aj mikroregionálnych združení NSK.

3.4.4 ÚÝSKUM, ÚÝVOJ A INOVÁCIE

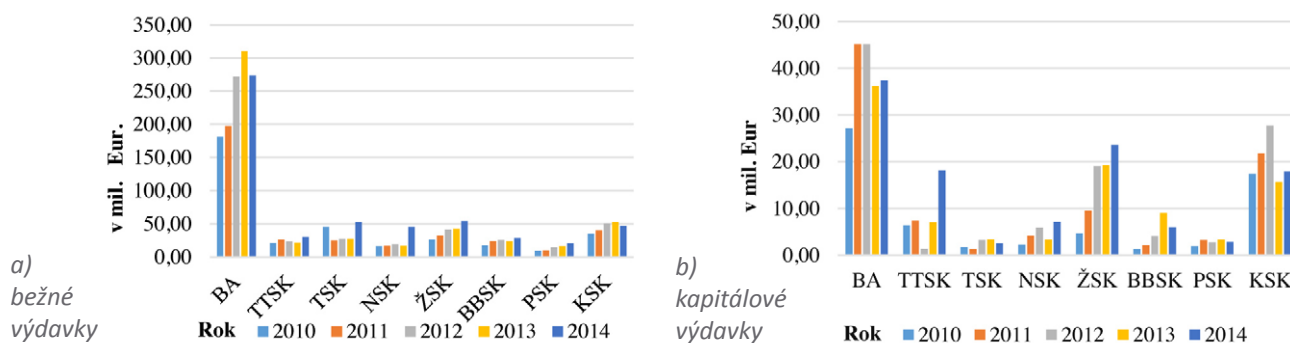
Rozvoj hospodárstva je v úzkom vzťahu s vedomostnou ekonomikou, ktorá umožňuje zvyšovanie kvality života obyvateľov. Rozvoj výskumu, vývoja a inovácií sa viaže na existenciu vysokých škôl, vedeckovýskumných inštitúcií (SAV, verejné a súkromné výskumné ústavy) a výskum a vývoj v podnikoch. Vývoj financovania výskumu a vývoja poukazuje na nízku úroveň verejných a súkromných výdavkov. V rokoch 2010 – 2014 objem kapitálových a bežných finančných prostriedkov alokovaných na podporu výskumu a vývoja medziročne narastal (tab. 68-70, graf 21).

V bežných výdavkoch sa v roku 2014 zmenila štruktúra smerovania výdavkov do jednotlivých typov výskumu rokom 2010-2013, kedy podstatná časť finančných zdrojov smerovala do základného výskumu (55,68 %), aplikovaný výskum bol podporený 34,46% a vývoj 9,86 %. V roku 2014 viac ako polovica bežných prostriedkov (55,13 %) smerovala do aplikovaného výskumu (55,13 %), 35,98% do základného výskumu a 8,89 % do vývoja.

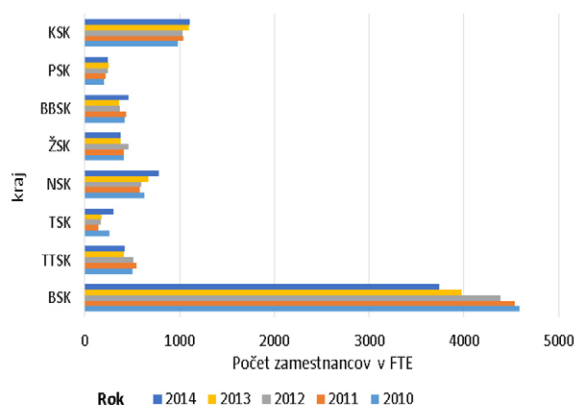
Celkovo sa objem finančných prostriedkov na výskum a vývoj na Slovensku zvýšil z 416,37 mil. EUR (r. 2010) na 669,63 mil. EUR (r. 2014) o 253,26 mil. EUR pri indexe rastu 160,82 %. V NSK index rastu predstavoval 281,04 %, čím došlo k rastu z 18,77 mil. EUR (r. 2010) na 52,76 mil. EUR (r. 2014). Podiel výdavkov na podporu výskumu a vývoja v NSK dosahuje 7,88 % z celoslovenského objemu. NSK je po BSK (ktorý viaže 46,47 % výdavkov výskumu a koncentruje výskumnú kapacitu Slovenska), TSK, ŽSK a KSK na 5. mieste v objeme výdavkov na výskum a vývoj. Vo výskume a vývoji v kraji bolo evidovaných 1184,5 zamestnancov vo FTE (plný pracovný úväzok) (graf 22, 23).

Viac ako polovica (32,22 mil. EUR) finančných prostriedkov výskumu, vývoja a inovácií smerovalo do poľnohospodárskych vied. Humanitné vedy boli podporené 6,86 mil. EUR (13,00 %) a prírodné vedy 5,65 mil. EUR. Technické vedy boli podporené 5,26 mil. EUR. Najmenej finančných prostriedkov získali spoločenské vedy (2,78 mil. EUR).

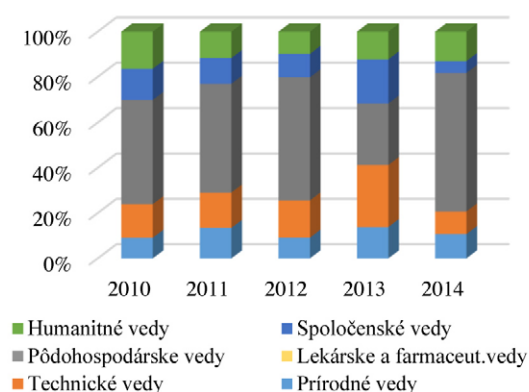
Graf 21: Vývoj bežných a kapitálových výdavkov v NSK v rokoch 2010 – 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Graf 22: Vývoj počtu zamestnancov výskumu a vývoja v rokoch 2010 – 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Graf 23: Podiel vedných oblastí na výdavkoch v rokoch 2010 – 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

3.5 TRH PRÁCE A ZAMESTNANOSŤ

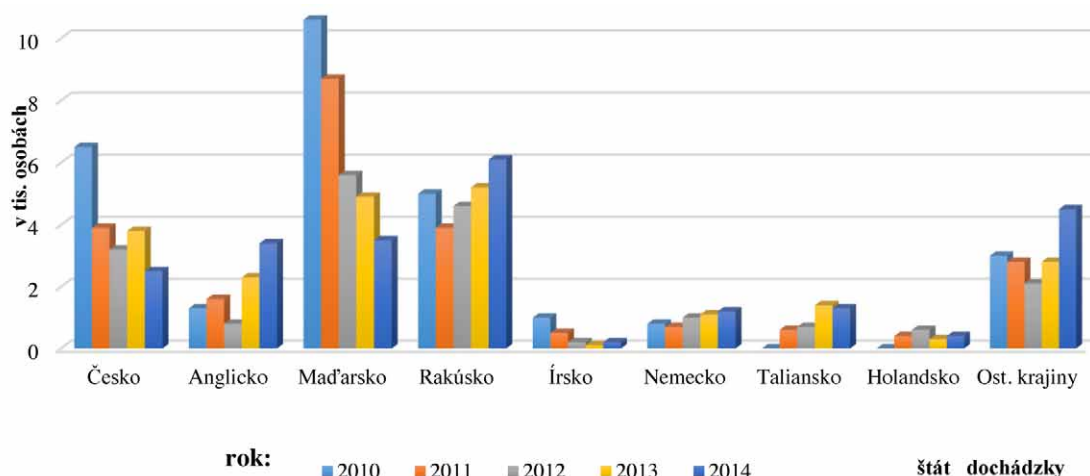
Základom trhu práce je ponuka a dopyt pracovných síl. Trh práce sa vzťahuje na všetkých zamestnateľných ľudí v rôznych priestorových dimenziách a nesie ekonomický a sociálny aspekt.

Z celkového počtu obyvateľov kraja je 347,5 tis. obyvateľov ekonomicky aktívnych (EAO) a 247,2 tis. obyvateľov ekonomicky neaktívnych od 15 rokov (tab. 71). Počet EAO oproti roku 2010 poklesol o 1,39 % (o 4,9 tis. osôb). Miera ekonomickej aktivity 57,9 % vzrástla na 58,5%. U mužov dosahuje vyššiu úroveň 87,4 % ako u žien 50,2%. Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov miera ekono-

mickej aktivity vykazuje v jednotlivých okresoch NSK rôznu úroveň. Najvyšší počet EAO v prepočte na produktívne obyvateľstvo je v okrese Šaľa 69,3 % a Nitra 68,9 %.

Pracujúce obyvateľstvo tvorilo 306,3 tis. osôb s podielom 88,14% na EAO. Časť obyvateľstva nachádza pracovné príležitosti v zahraničí, kde v roku 2014 odišlo za prácou 23,1 tis. obyvateľov, najmä mladých ľudí. Dochádzka smerovala hlavne do susedného Maďarska, kde za prácou odchádzalo obyvateľstvo hlavne z pohraničných okresov. Významná dochádzka za prácou smerovala i do Česka a Rakúska a ďalších štátov (graf 24).

Graf 24: Dochádzka za prácou do zahraničia z NSK v rokoch 2010 – 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Vývoj miery zamestnanosti obyvateľstva staršieho ako 15 rokov po roku 2010 rástol a dosiahol hodnotu 51,5 %. U mužov dosahuje vyššie hodnoty (59,6 %) a u žien 44,1 % (r. 2014). Do tejto miery sú zahrnutí i pracujúci dôchodcovia, preto miera zamestnanosti obyvateľstva 15-64 ročných prepočítaná na obyvateľstvo produktívneho veku je vyššia a dosahuje 62,1 % (muži 68,5 % a ženy 55,5 %).

Zamestnanosť v NSK a jeho okresoch je ovplyvňovaná koncentraciou ekonomických aktivít a veľkostí štruktúrou podnikov. Najväčšia koncentrácia pracovných príležitostí je lokalizovaná v mestských sídlach a najmä v krajskom meste Nitra, ktoré sú jadrami pracovných možností i pre svoje zázemia.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov (PEPZ), ktorý tvoria všetci stáli a dočasní zamestnanci v pracovnom pomere na základe uzatvorenej pracovnej zmluvy a ktorým zamestnávateľ za vykonanú prácu vypláca mzdu, resp. plat, bolo 156 625 osôb, t.j. 11,46 % PEPZ Slovenska. Vývoj PEPZ v sledovanom období dokumentuje graf 25.

Alokácia PEPZ v okresoch kraja je nerovnomerná. Najväčší počet PEPZ je v okrese Nitra (49 439 osôb, t.j. 31,57%), Levice (28 862 osôb, t.j. 18,43%), Nové Zámky (25 166 osôb, t.j. 16,07%), Komárno (20 570 osôb, t.j. 13,13%), Topoľčany (16 869, t.j. 10,77%), Šaľa (8 183 osôb, t.j. 5,22 %) a Zlaté Moravce (7 536 osôb, t.j. 4,81%).

Pre zamestnanosť v ekonomických činnostiach NSK je charakteristické:

- nosným odvetvím hospodárstva a najväčším zamestnávateľom kraja je priemysel, ktorý zamestnáva 32,67 % osôb, zamestnanosť v kraji je vyššia ako priemer SR,
- skupina odvetví verejných služieb (verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc) zamestnávajú 23,44 % PEPZ, je tak druhým najväčším zamestnávateľom kraja,
- nevýrobné odvetvia (veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, doprava a komunikácie) zamestnávajú 21,75 % z celkového PEPZ hospodárstva NSK,
- odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne a podporné služby sa podieľajú na zamestnanosti podielom 6,86 %,

- stavebníctvo s podielom 5,05 % je tiež významným zamestnávateľom kraja,
- tradičný zamestnávateľ, pôdohospodárstvo, hoci znižuje počty zamestnancov v kraji, stále má nezastupiteľné miesto najmä vo vidieckych regiónoch Podunajskej nížiny, ktorá je najväčšou obilninárskou oblasťou Slovenska.

Ani jeden z okresov NSK nedosahuje priemer **nominálnej mzdy zamestnanca** Slovenska (957 EUR). Nad priemerom kraja je nominálna mzda zamestnanca len v troch zo siedmich okresov – Levice (909 EUR), Nitra (880 EUR) a Šaľa (868 EUR). Nízka mzda prispieva k tomu, že práve v NSK okresom Komárno smerujúc na severovýchod začína pás chudoby Slovenska. Do tohto pásu sú zahrnuté i ďalšie dva okresy kraja – Nové Zámky (Štúrovska) a Levice (tab. 72).

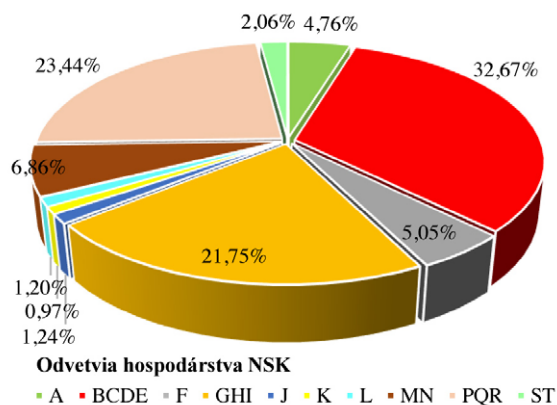
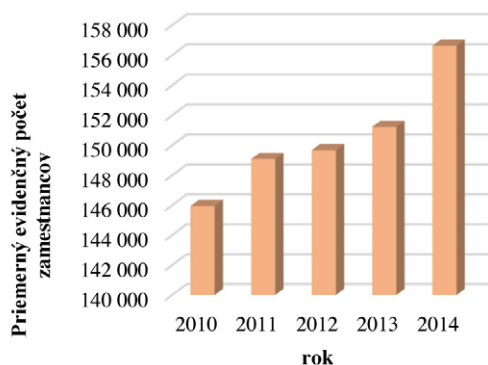
Druhou významnou skupinou EAO sú **nezamestnaní**, ktorých bolo 41,2 tisíc (r. 2014), dosahujúc podiel 13,45 % na EAO. Počet nezamestnaných za 5 rokov klesol o 12,9 tis. osôb t. j. o 23,84%. Najvýraznejší pokles v rokoch 2010 – 2014 bol v roku 2011 o 21,07%. Výnimku tvorí rok 2012, kedy došlo k medziročnému rastu nezamestnanosti o 7,49%.

Pokles počtu nezamestnaných je ovplyvňovaný počtom voľných pracovných miest v NSK resp. v ostatných krajoch SR najmä BSK, TTSK, kde obyvateľstvo odchádza za prácou. Jedným z dôležitých aspektov nezamestnanosti, ktorý zohráva dôležitú úlohu pri uplatnení uchádzačov o zamestnanie na trhu práce, je ich veková a vzdelanostná štruktúra. Vysoký podiel nezamestnaných dosahuje veková kategória 25-34 roční (tab. 72), ktorí dosahujú podiel 13,8 %. Ťažko uplatniteľní na trhu práce sú nezamestnaní vo vyšších vekových kategóriách (44 a viac), ktorí sa na celkovej nezamestnanosti podieľajú 19,9 %. K ohrozeným kategóriám na trhu práce patria i ženy starajúce sa o deti, osoby s nižším vzdelaním, obyvateľstvo vyšších vekových kategórií a zdravotne postihnuté obyvateľstvo. Problémy zamestnať sa majú i absolventi a mladiství. V roku 2014 neuspelo 3 021 absolventov na trhu práce.

Podľa dĺžky nezamestnanosti je negatívna dlhodobá nezamestnanosť (nad 12 mesiacov), ktorou je postihnutých 22384 nezamestnaných t. z. 54 (37 %). Dlhodobá nezamestnanosť oproti roku 2010 vzrástla o 1 798 osôb. Najvyššia počas sledovaného obdobia bola v roku 2012,

Graf 25: Vývoj PEPZ v NSK v rokoch 2010 - 2014 a jeho odvetvová štruktúra PEPZ v r. 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

A - poľnohospod., lesníctvo, rybolov, BCDE – priemysel, F – stavebníctvo, GHI - veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, J - informácie a komunikácia, K - finančné a poisťovacie činnosti, L - činnosti v oblasti nehnuteľností, MN - vedecké a technické čin., administr., PQR - verej., správa, vzdeláv., zdravot., ST - umenie, zábava, domác., ostat. čin.

kedy dlhodobo bolo nezamestnaných 25,586 osôb. Od roku 2010 má dlhodobá nezamestnanosť klesajúci trend.

Dlhodobá nezamestnanosť je výrazným problémom v troch okresoch NSK - okres Komárno (24,55%), Levice (21,16%) a Nové Zámky (20,19 %), ktoré sa podieľajú 65,90 % na dlhodobej nezamestnanosti NSK. Priestorové rozmiestnenie dlhodobej nezamestnanosti podľa obcí dokumentuje mapa 22.

Medzi nezamestnanými významné postavenie mali nezamestnaní s ukončeným nižším stredným vzdelaním (40,77 % - tab. 74) a nezamestnaní s úplným stredným vzdelaním (35,92 %), čo poukazuje na potrebu zosúladiť potreby trhu práce so stredoškolským školstvom (graf 26). Priestorové

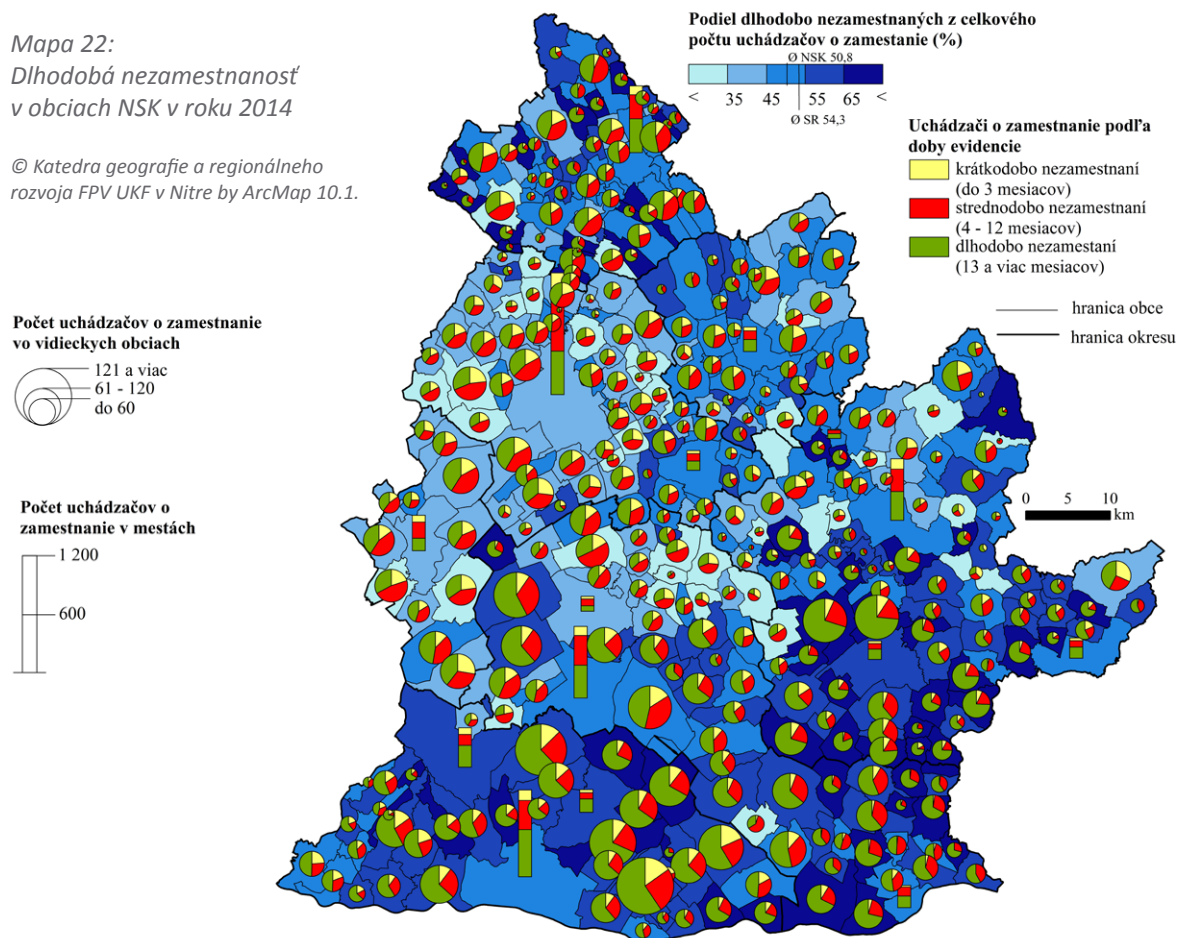
rozmiestnenie štruktúry nezamestnaných podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania zobrazuje mapa 23.

Miera nezamestnanosti v rokoch 2010 – 2014 bola pod priemerom Slovenska (tab. 75). V roku 2014 dosiahla hodnotu 11,21% čo je o 1,08 % pod priemerom SR. V porovnaní s krajinou Slovenska to bola však štvrtá najvyššia miera nezamestnanosti (po PSK, BBSK a KSK) (graf 27).

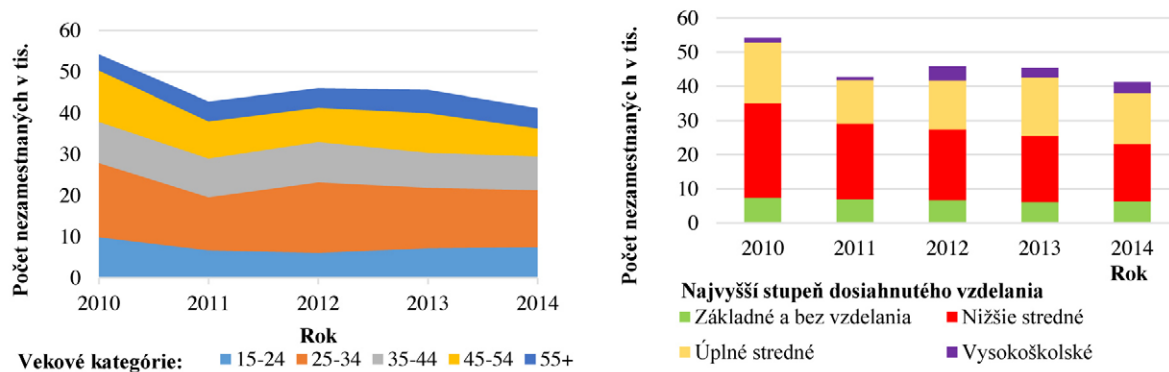
Miera nezamestnanosti v okresoch NSK dosahuje rozptätie od 8,53 % (okres Šaľa) po 15,48 % (okres Komárno). Okrem okresu Komárno vyššiu mieru nezamestnanosti, ako je priemer NSK, mal iba okres Levice. Vo všetkých okresoch NSK sú na trhu práce ešte voľné zdroje pracovných síl, pre ktoré je potrebné hľadať vhodné umiestnenie.

Mapa 22:
Dlhodobá nezamestnanosť
v obciach NSK v roku 2014

© Katedra geografie a regionálneho
rozvoja FPV UKF v Nitre by ArcMap 10.1.

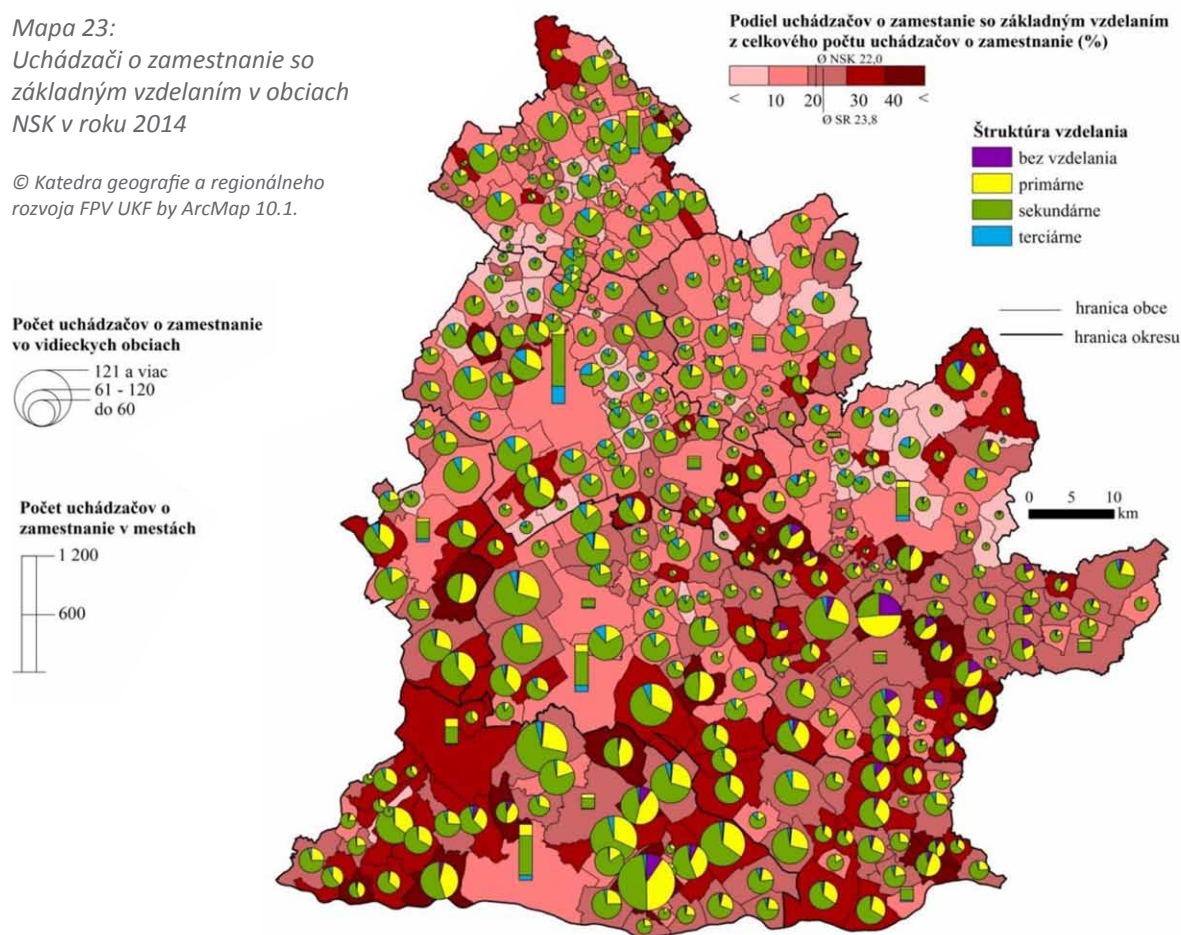

Graf 26: Vývoj počtu nezamestnaných NSK podľa veku a najvyššieho stupňa vzdelania v rokoch 2010 - 2014.
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

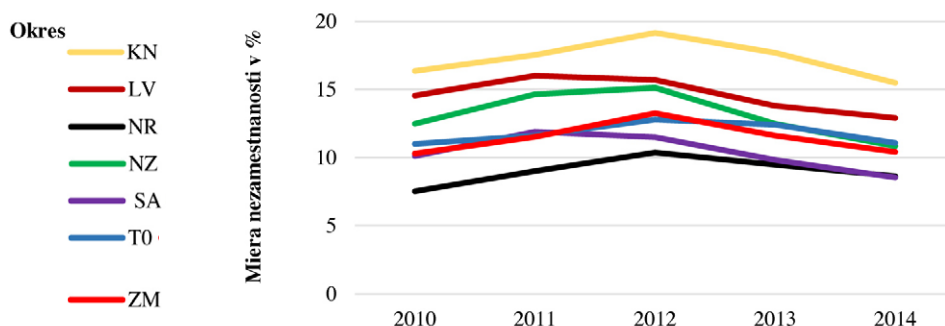

Mapa 23:
Uchádzači o zamestnanie so základným vzdelaním v obciach NSK v roku 2014

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Graf 27: Vývoj miery nezamestnanosti v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

3.6 INFRAŠTRUKTÚRA

3.6.1 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Dopravná infraštruktúra a služby poskytované v doprave tvoria neoddeliteľnú súčasť každodenného života obyvateľov. Prispievajú k zvyšovaniu zamestnanosti, sú kľúčovým faktorom pre prílev zahraničných investícií, rozvoj cestovného ruchu, napomáhajú znižovať disparity medzi regiónmi a podmieňujú dosahovanie ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti.

Cestná doprava

Rozvoj cestnej siete NSK sa v súčasnej dobe riadi základnými dokumentmi, ktorými sú Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (2012) a Program hospodárskeho a so-

ciálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 - 2018.

Územie je priamo napojené na európske multimodálne koridory:

TEN-T základná sieť:

- Baltsko-jadranský koridor - spája poľské prístavy Gdansk, Gdynia, Szczecin (Štetín) a Świnoujście (Svinoústí) cez Českú republiku, resp. Slovensko – Žilina, Bratislava, cez Rakúsko k slovinskému prístavu Koper a talianske prístavy Terst, Venezia a Ravenna. Zahŕňa železnice, cesty, letiská, prístavy a železnično-cestné terminály (RRT).
- Koridor Orient/Východné Stredozemie - spája

nemecké prístavy Brémy, Hamburg a Roztock cez Českú republiku, Slovensko – Bratislava, Maďarsko s rumunským prístavom Constanța (Konstanca), bulharským prístavom Burgas, vetvou do Turecka s gréckymi prístavmi Solún a Pierus a „morskou diaľnicou“ s Cyprom. Zahŕňa železnice, cesty, letiská, prístavy, železnično-cestné terminály (RRT) a vnútrozemskú vodnú cestu na rieke Labe.

- Koridor Rýn – Dunaj - spája mestá Strasbourg (Štrasburg) a Mannheim dvoma osami (jedna vedie pozdĺž riek Mohan a Dunaja a druhá cez Stuttgart a München Prahy, Žiliny a na slovensko-ukrajinskú hranicu), Rakúskom, Slovenskom a Maďarskom s rumunskými prístavmi Constanta a Galați (Galac). Zahŕňa železnice, cesty, letiská, prístavy, železnično-cestné terminály (RRT) so systém vnútrozemských vodných ciest.

TEN-T základná sieť - ostatné:

- Budapešť – Zvolen

TEN-T súhrnná sieť:

- Na území NSK: rýchlostná cesta R1 Trnava-Nitra

Úloha tranzitu a prepojenia Nitrianskeho samosprávneho kraja s ostatným územím SR a susednými štátmi je realizovaná v smere tak „východ – západ“ ako aj „sever – juh“.

Najvýznamnejším cestným ťahom prechádzajúcim územím Nitrianskeho kraja je ťah E571 Bratislava – Košice, ktorý v úseku Trnava – Nitra – Žiar nad Hronom – Zvolen je zaradený do siete rýchlostných ciest ako ťah R1 a patrí do súhrnnej siete TEN-T. Rýchlostná cesta R1 bola na území Nitrianskeho kraja dobudovaná a odovzdaná do užívania v roku 2011 s celkovou dĺžkou 45,866 km. Cesta I/66 zo Šiaha je zaradená ako E 77. Celková dĺžka ciest NSK je 2 658,861 km, čo predstavuje 14,8 % z celkovej dĺžky ciest Slovenska.

V roku 2016 Ministerstvo životného prostredia SR zverejnilo zámer navrhovanej činnosti „R1 prepojenie štátna hranica SR/MR“, nájsť vhodný koridor rýchlostnej cesty medzinárodného významu na území Nitrianskeho kraja a Banskobystrického kraja. V súčasnosti prebieha proces SEA podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v platnom znení.

Na cesty I. triedy nadväzuje sieť ciest II. triedy, ktoré zabezpečujú regionálne dopravné prepojenia v rámci kraja. Cesty III. triedy slúžia pre obecné dopravné prepojenia a zabezpečujú dopravnú obsluhu a spojenie všetkých obcí. Cesty I. triedy I/65 Nitra - Martin, cesta I/51 Holíč - Nitra - Hronská Breznica, cesta I/75 Lučenec - Šaľa - Nové Zámky – Sládkovičovo, a cesta I/63 Bratislava - Komárno - Štúrovo zabezpečujú západo-východné prepojenia. Severojužné dopravné prepojenia zabezpečujú cesty I/64 Žilina – Nitra - Komárno a cesta I/76 Hronský Beňadik - Štúrovo.

Cesty II. a III. triedy sú v správe NSK a ich celková dĺžka je v porovnaní s ostatnými krajinami v poradí tretia najväčšia za Banskobystrickým a Prešovským krajom. V roku 2014 dosahovala celková dĺžka ciest II. a III. triedy na území NSK 2 035,521 km (tab. 76), čo predstavovalo 78 % z celkovej dĺžky ciest v krajii. Cesty II. triedy z toho tvorili 498,331 km a cesty III. triedy 1 537,190 km. NSK má tretiu najdlhšiu

dĺžku ciest III. triedy v SR (15 % z dĺžky ciest III. triedy v SR). Na regionálnych cestách vo vlastníctve NSK je spolu 525 mostných objektov, 131 mostných objektov na cestách II. triedy a 394 mostných objektov na cestách III. triedy.

Pre podporu rozvoja cestnej siete NSK je veľmi významná implementácia projektov ROP – rekonštrukcie ciest II. a III. triedy NSK (výzvy ROP 5.1-2012/01 a ROP 5.1-2013/01):

- Modernizácia ciest región Nové Zámky a Komárno – celková dĺžka 18,936 km
- Modernizácia ciest región Topoľčany – 2. etapa – celková dĺžka 28,015 km
- Modernizácia ciest región Nitra – 2. etapa – celková dĺžka 24,729 km
- Rekonštrukcia cesty Pozba – Dedinka – Tekovské Lužany, zosuv – celková dĺžka 17,113 km

Zásadným problémom ciest II. a III. triedy a mostov (v NSK ich je 525) je ich zlý stavebno-technický stav, čo má vplyv na zhoršenie dostupnosti jednotlivých regiónov kraja a bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Z ciest II. triedy je 14,52% v nevyhovujúcom a havarijnom stave. Pri cestách III. triedy z celkovej dĺžky sa vykazuje nepriaznivý stav na 24,16% (k júnu 2015). Zlý stavebno-technický stav regionálnych ciest je spôsobený tým, že v čase ich výstavby sa nepredpokladala záťaž a intenzita, ktoré sa dosahujú v súčasnosti. Zvýšenie záťaže a intenzity vozidiel najmä ťažkej nákladnej dopravy je dôsledkom zavedenia mýtného systému a obchádzania ciest vyšších kategórií, čo prináša so sebou prudké zhoršovanie kvality ciest II. a III. triedy (obrusovanie ciest, výtlky) a tiež negatívny vplyv tranzitnej nákladnej dopravy na okolité prostredie (napr. na statiku domov v blízkosti ciest, nadmerný hluk, prašnosť atď.). Na stav a kvalitu ciest nižšieho dopravného významu v krajii má významný negatívny vplyv i absencia nadradenej cestnej infraštruktúry najmä v južnej časti územia ako predpoklad zlepšenia cezhraničnej spolupráce. V krajii sú vybrané dopravné významné cesty II. triedy, na ktorých je viac ako 33% dĺžky komunikácie v nevyhovujúcom a havarijnom stave na základe posúdenia ich zaťaženia. Taktiež absencia integrovaných dopravných systémov je slabou stránkou v NSK, nakoľko nie je zabezpečená vzájomná previazanosť a koordinácia jednotlivých dopravcov.

Železničná doprava

Obsluha územia NSK osobnou železničnou dopravou nie je vzhľadom na jeho hospodársky význam dostatočná, zvlášť chýba efektívne a rýchle prepojenie Nitry s hlavným mestom SR.

Na území kraja sa nachádza 354 obcí a miest a z uvedených obcí bolo v roku len 84 obcí obsluhovaných železničnou dopravou, čo predstavuje 23,73% podiel z počtu obcí a miest v krajii. V obciach obsluhovaných železničnou dopravou žije 424 409 obyvateľov, t. j. 61,81% z celkového počtu obyvateľov NSK k 31.12.2013.

Na území mesta Nitry sa nachádza jednokoľajná, neelektrifikovaná trať č. 140 Prievidza – Nové Zámky. Železničná stanica v Nitre je neperonizovaná so zastaranou výpravnou budovou. Z hľadiska rozvojových možností územný plán mesta rezervuje koridor pre umiestnenie železničnej trate v prepojení Nitra – Bratislava v železničnej stanici Trnovec nad Váhom, ktorá leží na trati Bratislava

– Štúrovo, ktorá je súčasťou multimodálneho dopravného koridoru. Týmto prepojením by krajské mesto Nitra získalo významné a rýchle prepojenie najmä vo vzťahu k Bratislave, železničná doprava v tomto regióne mala lepšie využitie v osobnej aj v nákladnej doprave a bola by konkurencieschopnejšia voči autobusovej a individuálnej doprave.

Technický stav železničnej siete v NSK je nevyhovujúci, rovnako tak aj cestovanie na neelektrifikovaných jednokoľajných tratiach z hľadiska rýchleho a efektívneho cestovania. Niektoré železničné stanice sú taktiež značne vzdialené od centra obcí, čoho dôsledkom je väčšie využívanie verejnej autobusovej dopravy občanmi týchto obcí. Obnova osobných vozňov za účelom zabezpečenia zvyšovania kultúry cestovania a nákup nízkopodlažných vozňov na zlepšenie kvality cestovania pre osoby so zdravotnou pohyblivosťou sú nevyhnutnosťou.

Zoznam funkčných tratí na území NSK: Trať č. 130 Bratislava – Štúrovo s odbočkou z Palárikova do Šurian, Trať č. 131 Bratislava – Komárno, Trať č. 134 Šaľa – Neded, Trať č. 135 Nové Zámky – Komárno – Komárom, Trať č. 140 Nové Zámky – Prievidza s odbočkou Zbehy – Jelšovce, Trať č. 141 Leopoldov – Lužianky - (Nitra), Trať č. 150 Nové Zámky – Zvolen, Trať č. 151 Nové Zámky – Zlaté Moravce, Trať č. 152 Štúrovo – Levice, Trať č. 153 Zvolen – Čata.

Medzinárodná diaľková doprava sa realizuje prostred-

níctvom železničnej trate č. 130 Bratislava – Štúrovo – Ezstergom s napojením aj na európsky železničný systém a železničnou traťou č. 135 Nové Zámky – Komárno – Komárom.

Územie NSK je napojené na európsky železničný systém. Diaľkové spoje európskeho významu je možné využiť v smere severozápad - juhovýchod (železničná trať Kúty – Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo / Komárno – Budapešť (MR).

Modernizácia železničnej infraštruktúry, budov železničných staníc, zastávok a obnova dopravných prostriedkov v železničnej osobnej doprave na území kraja je dôležitým faktorom podmieňujúcim zvyšovanie kvality, bezpečnosti a dopytu po železničnej osobnej doprave s významným dopadom na životné prostredie a v súlade s trendmi vo vyspelých štátoch (mapa 24, 25).

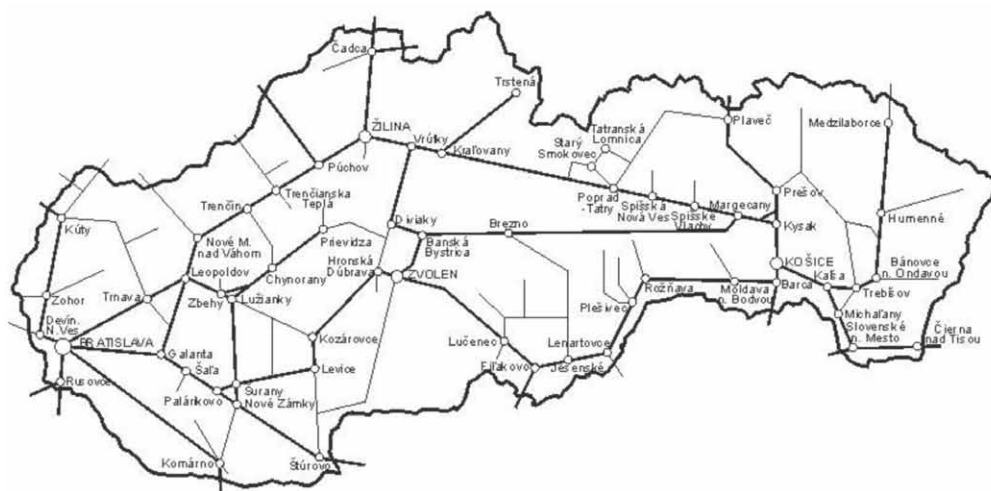
Kombinovaná doprava

Do systému kombinovanej dopravy sú v NSK zahrnuté železničné trate „C-E52 Bratislava-Nové Zámky-Štúrovo-MR“ a „C-E61 Kúty Bratislava-Nové Zámky-Komárno-MR“.

Prímestská autobusová doprava

Zabezpečuje obsluhu územia NSK na báze komerčnej dopravy a na báze verejného záujmu. Služby vo ve-

Mapa 24: Sieť železníc SR. Zdroj: <http://www.zsr.sk>, 2015

Mapa 25: Medzinárodné koridory na sieti ŽSR. Zdroj: <http://www.zsr.sk>, 2015

rejmom záujme vo vnútroštátnej pravidelnej prímestskej autobusovej doprave v NSK objednáva a financuje NSK, ktorý má v súčasnosti zmluvné vzťahy s dopravcami ARRIVA Nové Zámky, a. s. a ARRIVA Nitra, a. s. Významný prepravný prúd v smere Nitra – Bratislava je obsluhovaný pravidelnou autobusovou dopravou na komerčnom základe. Autobusovou dopravou sú obsluhované všetky obce v kraji.

Mestská autobusová doprava (MAD) v mestách NSK

Je zabezpečovaná autobusovými dopravcami na základe zmluvných vzťahov s príslušným mestom. MAD v mestách Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce a Vrábľa zabezpečuje spoločnosť ARRIVA Nitra, a. s. v zmysle zmlúv o službách vo verejnom záujme. MAD na základe zmluvných vzťahov s mestami Levice, Nové Zámky, Komárno, Štúrovo, Šaľa vykonáva dopravca ARRIVA Nové Zámky, a. s.

Nemotorová doprava, cyklodoprava

Nemá v mestách NSK dostatočnú infraštruktúru. Sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu v mestách nie je ucelená, s množstvom lokálnych povrchových nerovností, s nízkou bezpečnosťou cyklistov a chýbajúcou naviazanosťou na sieť hromadnej dopravy cez doplnkovú cyklistickú infraštruktúru (chýbajúce cyklostojany, odpočívadlá a pod.). Krátke úseky cyklotrás v niektorých mestách sa budovali aj zo zdrojov ROP v období 2007 – 2013 (napr. Timače, Želiezovce). Z prieskumu stavu cyklokomunikácií, ktorý realizoval Nitriansky samosprávny kraj v rámci prípravy materiálu „Stratégia rozvoja cyklotrás a cyklodopravy v NSK na roky 2016 – 2020“, vyplýva, že mestá v kraji majú zakomponované cyklotrasy na území mesta v strategických dokumentoch (PHSR, územný plán) s rôznym stupňom pripravenosti projektovej dokumentácie až po vydané stavebné povolenie (Nitra, Šaľa, Levice, Zlaté Moravce, Želiezovce, Šurany, Komárno, Kolárovo). Realizácia cyklodopravných komunikácií je podmienená stavom spracovaných PD, úrovňou vysporiadania pozemkov, vydaných stavebných povolení a dostupných finančných prostriedkov.

ENERGETICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

V NSK sú v prevádzke 2 bloky Atómovej elektrárne Mochovce (EMO) o výkone 2x 470 MW. V súčasnosti prebieha výstavba 3. a 4. bloku EMO, u ktorých bude výkon po 471 MWe. Ku 1.5.2016 bol 3. blok ukončený na 92,3% a 4. blok na 74,7%. JE Mochovce vyrobí ročne vyše 3 000 GWh elektrickej energie, čo pokrýva približne 11 % spotreby elektrickej energie na Slovensku. Spotreba elektriny sa postupne znižuje, od roku 2011 sa z 6,45 MW znížila na 5,42 MW (tab. 77). Najväčšiu spotrebu elektriny v kraji mali v roku 2013 výroba chemikálií, výroba výrobkov z gumy, výroba potravín a výroba elektrických zariadení. Na území kraja sa nachádzajú ďalšie zdroje elektrickej energie pracujúce do prenosovej elektrizačnej sústavy, malé vodné elektrárne (MVE). Tieto zdroje sú svojim výkonom zanedbateľné. Ich prínos je v ekologickom využití hydropotenciálu.

Zásobovanie teplom sa zabezpečuje v závislosti od charakteru objektov a hustoty zástavby centralizovaným spôsobom, hlavne v mestách a decentralizovaným spôso-

bom. Pri centralizovanom spôsobe dodávky tepla sa ako zdroj energie využíva **zemný plyn**. Aj v menších objektoch, kde sa využívajú samostatné tepelné zdroje, palivo tvorí v prevažnej miere zemný plyn. Územím NSK prechádza tranzitný ropovod a tranzitný plynovod. Je tu situovaná aj jedna zo štyroch kompresorových staníc tranzitného plynovodu, nachádza sa v obci Ivanka pri Nitre. Najväčšími spotrebiteľmi plyných palív v roku 2013 v NSK boli priemyselné odvetvia na výrobu chemikálií, dodávka elektriny, plynu a pary, výroba potravín a výroba ostatných nekovových výrobkov. Spotreba zemného plynu v kraji od roku 2007 striedavo klesala a stúpala a v roku 2013 bola jeho spotreba najvyššia za posledných 7 rokov (tab. 77).

Dôraz sa kladie na zvyšovanie využitia obnoviteľných zdrojov energie vrátane slnka. K slabým stránkam kraja patrí nízky podiel energie vyrábanej z alternatívnych **obnoviteľných zdrojov energie** a absencia infraštruktúry pre jej zhodnocovanie. K pozitívnym príkladom je možné zaradiť komplexné vyriešenie palivového hospodárstva troch zariadení sociálnych služieb výstupu projektu „Energetické zhodnotenie vybraných zariadení v pôsobnosti NSK“ v roku 2010.

INFORMAČNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Zabezpečenie telekomunikačnej infraštruktúry a telekomunikačných služieb je rovnomerne po celom území regiónu. V roku 2013 bolo v NSK 96 944 pevných telefónnych prípojek (tab. 78). Ich počet, rovnako ako počet verejných telefónnych automatov klesá.

Veľká pozornosť sa venuje informačným sieťam – internetu. Podľa Štatistickej ročenky regiónov Slovenska 2014 malo v roku 2013 v NSK 77,2 % všetkých domácností prístup na internet, čo predstavuje nárast o 8,3 % od roku 2009 (tab. 79).

V súčasnosti narastá percentuálny počet domácností vybavených počítačom, v roku 2013 to bolo 79,6 %, čo je nárast od roku 2009 o 15,7 % (tab. 80).

Vysoké náklady na budovanie infraštruktúry pre vysokorychlostný prístup k internetu v kombinácii s nízkym dopytom mnohokrát odrádzajú poskytovateľov sietí a služieb investovať do infraštruktúry. Nevyhnutnou podmienkou naplnenia stanovených cieľov je najmä zabezpečiť priaznivé regulačné prostredie, podporiť budovanie širokopásmových sietí z verejných zdrojov (OPIS) a poskytovať nové obsahové služby v oblasti elektronickej verejnej správy. Zároveň je potrebné, aby všetky zainteresované strany podporovali rozvoj prístupových sietí novej generácie, ktoré budú mať rýchlosť a kapacitu potrebnú na to, aby mohli zabezpečovať prenos obsahu s vysokou rozlišovacou schopnosťou a podporovať aplikácie náročné na šírku pásma. Veľký dôraz sa kladie na zabezpečenie podmienok pre ďalší rozvoj priaznivého podnikateľského prostredia podporujúceho kľúčové technológie pre rozvoj elektronických komunikácií a súvisiace aplikácie so zachovaním technologickej neutrality, a to koordinovane s postupmi na úrovni EÚ.

Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať podpore budovania širokopásmových sietí s otvoreným prístupom z verejných zdrojov a využitím štrukturálnych fondov EÚ s cieľom dosiahnuť splnenie cieľov Digitálnej Agendy pre Európu.

3.6.2 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

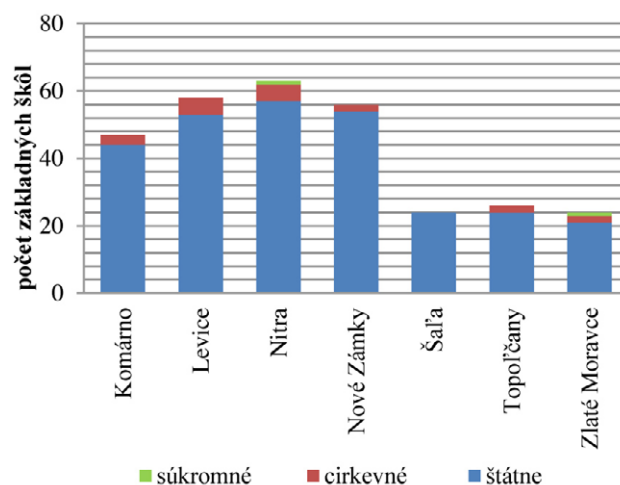
Výchovno-vzdelávaciu sústavu v SR tvoria predškolské zariadenia, základné školy, stredné školy, vysoké školy, špeciálne školy, školy pre záujmové vzdelávanie a zariadenia ďalšieho vzdelávania. Zriaďovateľmi uvedených vzdelávacích subjektov sú samosprávne kraje, obce, cirkev a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.

V NSK sa v školských rokoch 2013/2014 a 2014/2015 nachádzalo 405 **predškolských zariadení** (materských škôl). Počet žiakov materských škôl má v NSK rastúcu tendenciu. Kým v školskom roku 2013/2014 navštevovalo materské školy 18 307 žiakov, v roku 2014/2015 ich bolo o 219 žiakov viac (18 526) (tab. 81). Štruktúra materských škôl NSK je tvorená štátnymi, cirkevnými a súkromnými školami. V kraji sa nachádza 394 štátnych materských škôl (čo tvorí 97,3 % zo všetkých materských škôl NSK), 9 cirkevných materských škôl a 2 súkromné materské školy v okresoch Zlaté Moravce a Nitra (tab. 82). V roku 2014 na jedného učiteľa materskej školy pripadalo v NSK v priemere 10 žiakov, pričom najviac detí (11) na jedného učiteľa bol zaznamenaný v okrese Zlaté Moravce.

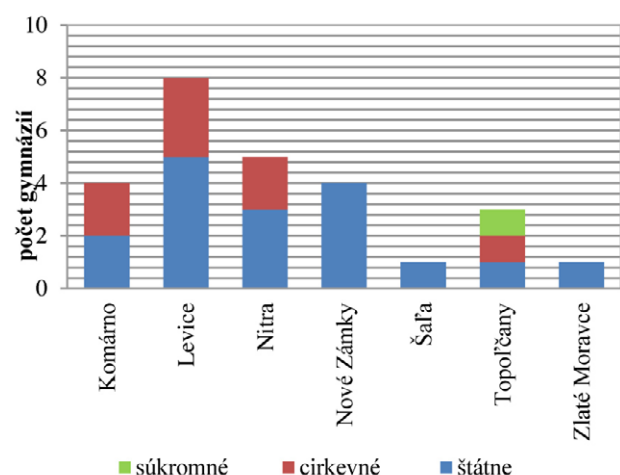
Na rozdiel od materských škôl počet **základných škôl** v NSK má klesajúcu tendenciu. Kým v školskom roku 2009/2010 fungovalo v NSK 312 základných škôl, do roku 2014/2015 tento počet poklesol na 298 (277 štátnych, 19 cirkevných, 2 súkromné – graf 28). Celkový počet žiakov základných škôl v školskom roku 2014/2015 bol 50 084, pričom na 1 učiteľa pripadalo priemerne 11 detí (tab. 83, 84). Najviac detí (14) na jedného učiteľa bolo zaznamenaných v okrese Topoľčany.

Gymnaziá ako ďalší stupeň vzdelávania boli v NSK v školskom roku 2013/2014 zastúpené 26 zariadeniami, z celkového počtu bolo najviac gymnázií v okrese Levice (8). V štruktúre gymnázií dominovali štátne gymnaziá s počtom 17, okrem nich sa v NSK nachádza 8 cirkevných a 1 súkromné gymnázium v okrese Topoľčany (graf 29). Tento typ vzdelávacieho zariadenia navštevovalo 7 271 štu-

Graf 28: Štruktúra základných škôl NSK v roku 2014.
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

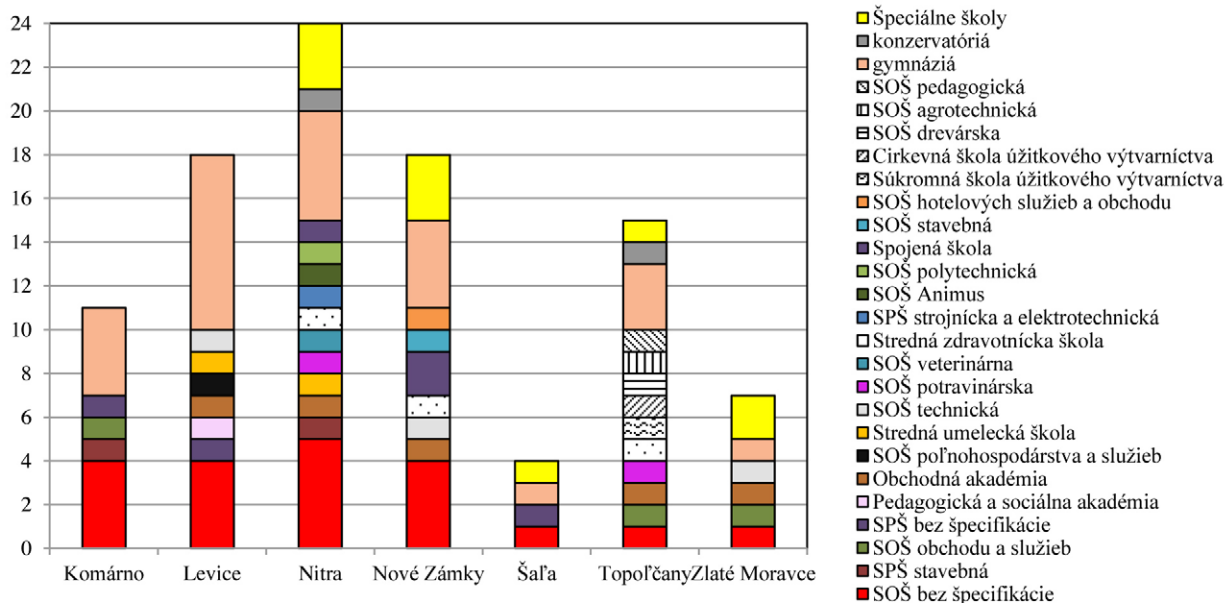

Graf 29: Štruktúra gymnázií NSK v roku 2014.
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Graf 30: Štruktúra stredných škôl NSK v roku 2014.

Zdroj: CVTI, 2015

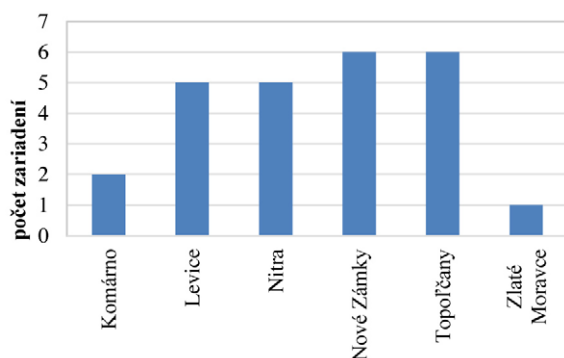
Graf 31: Zariadenia sociálnych služieb NSK (k 31.1.2015)

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

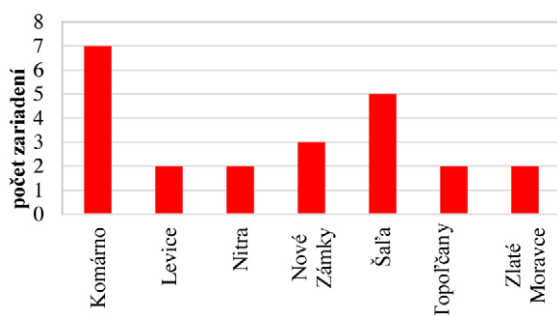
Graf 32: Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK (k 31.1.2015)

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

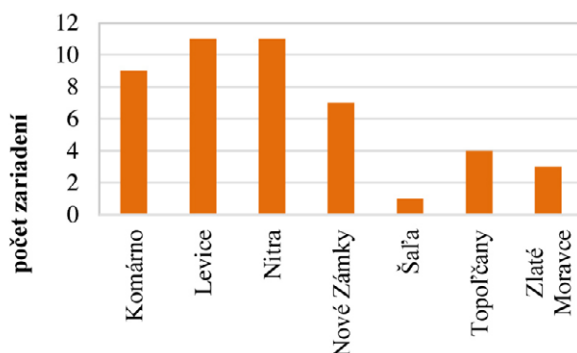
Graf 33: Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí (k 31.1.2015)

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Graf 34: Zariadenie sociálnych služieb neverejných poskytovateľov (k 31.1.2015)

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

dentov (tab. 85, 86). Priemerný počet študentov gymnázia na jedného učiteľa dosiahol v školskom roku 2013/2014 hodnotu 11. Najviac študentov (13) na jedného učiteľa v tomto školskom roku bol zaznamenaný v okrese Šaľa. V školskom roku 2015/2016 sa počet študentov gymnázií zvýšil na 7 621, z toho 5 544 študentov navštevovalo gymnáziá v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK.

V NSK sa v školskom roku 2013/2014 nachádzalo spolu 59 **stredných odborných škôl** (tab. 87). Najviac z týchto škôl (15) bolo lokalizovaných v okrese Nitra. Celkovo na týchto školách študovalo 19 913 študentov, pričom na 1 učiteľa pripadalo 11 študentov. Najviac študentov na jedného učiteľa v tomto školskom roku bol evidovaný v okrese Šaľa (12 študentov) (graf 30). V školskom roku 2015/2016 sa počet študentov gymnázií znížil na 19 036, z toho 16 862 študentov navštevovalo stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK.

Okrem týchto školských zariadení disponoval NSK v školskom roku 2013/2014 aj **špeciálnymi školami**, ktorých bolo v kraji 54. Tieto školy navštevovalo v danom školskom roku 3 514 žiakov. Prevažná väčšina týchto zariadení (90,7 %) je štátna. V kraji sa nachádzajú aj 4 súkromné špeciálne školy (v okresoch Nitra, Nové Zámky a Topoľčany) a jedno cirkevné zariadenie v okrese Nové Zámky. Prognózu demografického vývoja počtu žiakov na stredných školách dokumentuje tab. 88.

V NSK bolo k školskému roku 2013/2014 evidovaných 30 **zariadení a inštitúcií pre mimoškolskú výchovu a voľnočasové aktivity detí a mládeže**. Z celkového počtu týchto zariadení bolo 24 štátnych, 4 cirkevné a 2 súkromné, v rámci ktorých sa realizujú letné tábory a pravidelné záujmové útvary (tab. 89). Najviac zariadení tohto druhu je lokalizovaných v okrese Nitra (8), najmenej v okresoch Zlaté Moravce (1) a Šaľa (2).

NSK poskytuje vzdelanie aj prostredníctvom 28 **základných umeleckých škôl** (k školskému roku 2013/2014), z ktorých je 17 štátnych, 10 súkromných a 1 cirkevná (tab. 90).

NSK je sídlom 3 **univerzít** s celoslovenským pôsobením. V Nitre sídli Univerzita Konštantína Filozofa (UKF) s 5 fakultami, na ktorej v akademickom roku 2015/2016 študovalo 8 994 študentov. Ďalšou z univerzít v Nitre je Slovenská poľnohospodárska univerzita (SPU), ktorú tvorí 6 fakúlt. Na tejto univerzite študovalo 8 264 študentov. V Komárne sa nachádza Univerzita J. Selyeho s počtom študentov 1 569. V Nitre sídli aj Teologický inštitút, ktorý je súčasťou Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Zmeny životného štýlu obyvateľov, zvyšovanie stresových javov v živote dnešnej populácie, ako i predlžovanie veku dožitia u oboch pohlaví sú faktory, ktoré ovplyvňujú zvyšovanie záujmu potrieb obyvateľov o služby zariadení sociálnych služieb. V našej spoločnosti je sociálna starostlivosť poskytovaná verejnou alebo neverejnou sférou.

Poskytovateľmi sociálnych služieb v NSK sú **zariadenia sociálnych služieb (ZSS)**, ktoré sa delia na:

- verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK,
- verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí,
- neverejných poskytovateľov (napr. neziskové or-

ganizácie, cirkevné organizácie, občianske združenia a pod.).

V NSK je zaregistrovaných 241 subjektov (r. 2015), ktoré poskytujú rôzne druhy sociálnych služieb a 10 akreditovaných subjektov vykonávajúcich sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelú podľa aktuálnych potrieb obyvateľov kraja. Jednotlivé ZSS poskytujú rôzne druhy sociálnych služieb, podľa aktuálnych potrieb obyvateľov kraja. NSK poskytuje sociálne služby celkovo 113 poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí.

K 31.1.2015 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zriadených 25 zariadení sociálnych služieb (graf 31, 32), v ktorých sa kumuluje celkovo 10 druhov sociálnych služieb v celkovom počte 71 s celkovou kapacitou 3 278 miest a 1 krízové centrum s kapacitou 28 miest (tab. 91, 92).

V zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí NSK bolo celkovo zriadených 23 zariadení sociálnych služieb pobytovej a ambulantnej formy (graf 33), ktoré v sebe zahŕňali 7 druhov sociálnych služieb s celkovou kapacitou 1 268 miest, v 96 obciach sa poskytuje terénna opatrovateľská služba a tiež sa poskytujú podporné služby ako jedáleň, denné centrum a iné (tab. 93, 94). Sociálna služba „denný stacionár“ je zriadená v 7 obciach bez určenej kapacity.

V NSK je celkovo registrovaných 101 neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí asociálnej kurately. Z tohto počtu 46 zariadení sociálnej starostlivosti s kapacitou 2 157 miest poskytuje pobytové a ambulantné sociálne služby vrátane 1 krízového strediska. 29 neverejných poskytovateľov prevádzkuje opatrovateľskú službu. Neverejní poskytovatelia poskytujú aj tľmočnickú službu a podporné služby, spolu 158 sociálnych služieb (graf 34 a tab. 95, 96). V NSK vykonávajú akreditované subjekty sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelú (2 krízové strediská, 4 resocializačné strediská a 4 špecializovaní poradcovia).

Popri zariadeniach sociálnych služieb sa v NSK v zriaďovateľskej pôsobnosti UPSVaR v Nitre nachádza 11 detských domovov (8 štátnych detských domovov – v okresoch Komárno, Nitra, Topoľčany a Nové Zámky). Neštátne detské domovy sú v okresoch Nitra, Šaľa, Levice (tab. 97).

Zdravotnú starostlivosť v NSK poskytujú poskytovatelia ambulantnej, ústavnej zdravotnej starostlivosti, záchranej zdravotnej služby a lekárenskej starostlivosti (tab. 98). Z hľadiska dostupnosti zdravotnej starostlivosti je dôležitým ukazovateľom počet lekárov poskytujúcich všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť. V NSK poskytuje všeobecnú ambulantnú starostlivosť 532 poskytovateľov, z tohto počtu je 336 všeobecných lekárov pre dospelých a 196 všeobecných lekárov pre deti a dorast. Dlhodobým problémom je starnutie všeobecných lekárov. Rozdiely v počte lekárskeho miest všeobecných lekárov pre dospelých na 10 000 obyvateľov v rámci okresov nie sú výrazné, čo sa premietá aj do dostupnosti ambulantnej poskytovanej zdravotnej starostlivosti. Najmenej lekárskeho miest na 10 000 obyvateľov vo veku 18 a viac rokov je v okrese Zlaté Moravce a Komárno, najviac v okrese Nové Zámky a Topoľčany. V prípade lekárov pre deti a dorast je najhoršia situácia v okrese Zlaté Moravce a najlepšia v okrese Nové Zámky. Okres Zlaté Moravce zaostáva aj v počte stomatologických ambulancií, najlepšie vybave-

ným okresom z tohto aspektu je okres Topoľčany.

Lekársku službu prvej pomoci v kraji zabezpečuje 26 poskytovateľov, z toho 10 pripadá na lekársku službu prvej pomoci pre deti a dorast, 11 na lekársku službu prvej pomoci pre dospelých a 5 na zubno-lekársku službu prvej pomoci.

Špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť poskytuje v kraji 1 182 ambulantných zdravotníckych zariadení a 5 samostatných polikliník. Záchrannú zdravotnú službu v NSK zabezpečujú neštátni poskytovatelia záchranej zdravotnej služby. Akútnu zdravotnú starostlivosť poskytuje 7 nemocníc:

- v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR je Fakultná nemocnica v Nitre a Fakultná nemocnica v Nových Zámkoch,
- v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK je 1 nezisková organizácia Nemocnice s poliklinikami, n.o. s miestom prevádzky Topoľčany a Levice,
- v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta je 1 nemocnica (Mestská nemocnica prof. MUDr. Rudolfa Korca, DrSc. Zlaté Moravce),
- v súkromnom vlastníctve sú 2 nemocnice (FORLIFE n.o., Komárno a Hospitale, s.r.o., Šahy).

K poskytovateľom špecializovanej ústavnej zdravotnej starostlivosti patria Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie, Psychiatrická nemocnica Hronovce, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n. o., ďalej poskytovatelia záchranej zdravotnej služby a poskytovatelia lekárenskej starostlivosti.

Ošetrovateľská starostlivosť na území NSK sa poskytuje prostredníctvom agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS). Domáca ošetrovateľská starostlivosť zahŕňa všetky činnosti a služby poskytované na vysoko odbornej a profesionálnej úrovni klientom v ich prirodzenom domácom prostredí. Agentúry fungujú od roku 1995 ako neštátne zariadenia v systéme zdravotnej starostlivosti, sú súčasťou mimo nemocničnej zdravotnej starostlivosti. V NSK vykonáva činnosť 29 agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti.

Domy ošetrovateľskej starostlivosti sú zdravotnícke zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, v ktorých sa poskytuje nepretržitá ošetrovateľská starostlivosť, ošetrovateľská rehabilitácia a služby s nimi súvisiace osobám, ktorých zdravotný stav vyžaduje nepretržité poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín, pričom si vyžaduje sústavnú zdravotnú starostlivosť poskytovanú lekárom a nie je možné ju poskytovať v prirodzenom sociálnom prostredí. V NSK pôsobia 2 domy ošetrovateľskej starostlivosti.

Okrem iného je zdravotná starostlivosť obyvateľstva NSK zabezpečená prostredníctvom siete zdravotníckych zariadení. V roku 2013 bolo v NSK spolu 1 628 zdravotníckych zariadení, z čoho bolo 12 nemocníc. Celkovo mal kraj v tomto roku 3 572 lôžok a v tejto oblasti bolo zamestnaných spolu 2084 zdravotníckych pracovníkov. Z celkového počtu zdravotníckych pracovníkov pracovalo v zariadeniach ambulantnej starostlivosti 1 248 pracovníkov (59,8 %).

Ochranu verejného zdravia zabezpečuje sieť regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Nitre, Nových Zámkoch, Leviciach, Topoľčanoch a Komárne.

Kultúrny život obyvateľov NSK v roku 2013 zabezpečovalo viac druhov kultúrnych zariadení: 9 divadiel, 22 múzeí a galérií, 14 kín, 259 kultúrno-osvetových zariadení, 328 knižníc a iné. Sieť divadiel je sústredená do miest Nitry, Komárno a Levice. Najviac divadiel a múzeí je v okrese Nitra. Najvyšší počet medzi kultúrnymi zariadeniami majú kultúrno-osvetové zariadenia. Najvyšší počet týchto zariadení je v okrese Komárno (graf 35). V zriaďovateľskej pôsobnosti NSK je 21 kultúrnych zariadení, z toho 3 divadlá, 5 múzeí, 5 knižníc, 5 osvetových stredísk, 2 galérie a 1 hvezdáreň (mimo pôsobnosti NSK v rámci kraja sú ešte 2 divadlá a 1 galéria) (tab. 99).

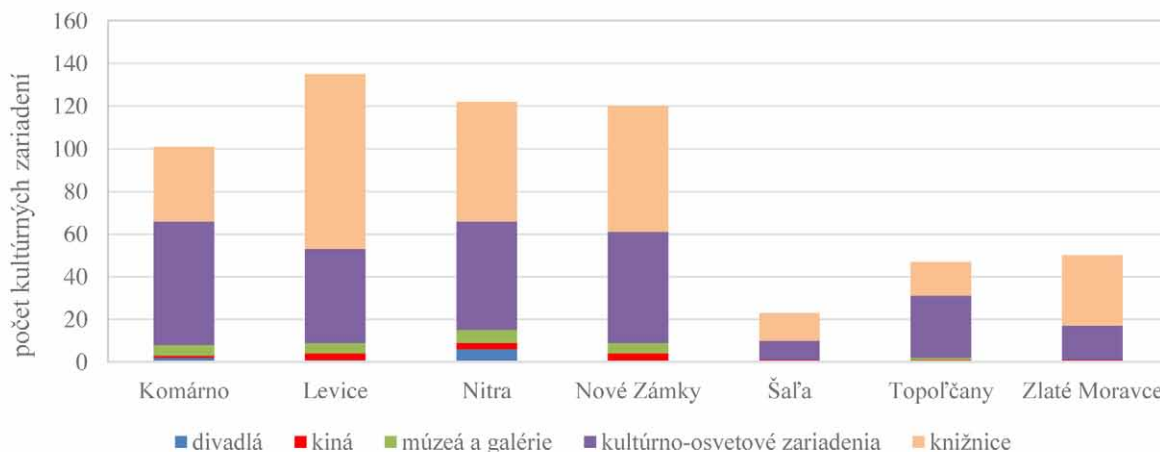
NSK disponuje bohatým fondom hnuťelných i nehnuteľných objektov a predmetov s pamiatkovou hodnotou. V NSK je evidovaných 851 nehnuteľných a 2 526 hnuťelných národných kultúrnych pamiatok, 2 pamiatkové rezervácie, 6 pamiatkových zón a 6 ochranných pásiem. Na území mesta Nitry sa nachádza 87 objektov a súborov národných kultúrnych pamiatok evidovaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky a 107

pamätihodností evidovaných v zozname pamätihodností.

Dlhodobú tradíciu má v Nitre najmä hudba a scénické umenie. Predstavenia stálych divadelných scén kraja (Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre a Jókaiho divadlo v Komárne) v roku 2014 navštívilo 150 000 návštevníkov.

Na rozvoj umeleckého vizuálneho umenia sa orientujú dve významné galérie v Nitre a v Nových Zámkoch. Spolu evidujú 7 946 zbierkových predmetov, návštevnosť v roku 2013 bola 10 651 návštevníkov. K významným projektom patrí „Digitalizácia kultúrneho dedičstva fondových apamäťových inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK“. Do projektu je zapojených 5 múzeí na území kraja. Prvým výsledkom projektu je 8 424 zdigitalizovaných objektov, z ktorých je v prvej etape zverejnených takmer 3 000. Realizácia projektu pozostávala z dvoch hlavných aktivít, a to vytvorenie digitalizačnej jednotky NSK a digitalizácie vybraných kultúrnych objektov. Na rok 2015 vyčlenilo zastupiteľstvo NSK dotácie na 595 projektov v celkovej sume 200 000 EUR.

Graf 35: Kultúrne zariadenia NSK v roku 2014. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

3.7 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A JEHO INFRAŠTRUKTÚRA

3.7.1 ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Ovzdušie

Ovzdušie je všeobecne vnímané ako najviac ohrozená zložka životného prostredia, ktorej kvalita má vplyv na ostatné zložky prostredia, ale aj na zdravie obyvateľov. Medzi veľkých znečisťovateľov ovzdušia patria viaceré priemyselné odvetvia, ktoré sú, resp. v nedávnej minulosti boli lokalizované aj na území NSK. K odvetviám, ktoré aj v súčasnosti značne zaťažujú ovzdušie možno zaradiť najmä chemický priemysel a výrobu nekovových minerálnych výrobkov. V začiatkoch transformačného obdobia produkoval vysoké emisie najmä celulózo-papierenský priemysel i veľké potravinárske a elektrotechnické podniky. Zdroje zo systémovej, priemyselnej i komunálnej energetiky prešli modernizáciou a ich emisie výrazne klesli.

Transformačné zmeny zásadne ovplyvnili priemyselnú výrobu v regióne NSK, čo sa nevyhnutne premietlo i do jej environmentálnych vplyvov. Z hľadiska emisií základných znečisťujúcich látok, ktorými sú tuhé znečisťujúce látky

(TZL), oxid siričitý (SO_2), oxidy dusíka (NO_x) a oxid uhoľnatý (CO), možno konštatovať výrazné zlepšenie situácie v jednotlivých okresoch NSK (tab. 100, graf 36). Najprudší pokles emisií základných znečisťujúcich látok (ZZL) nastal v 90. rokoch. Bol spôsobený na jednej strane rušením veľkých podnikov lokalizovaných počas socialistickej industrializácie, a na druhej strane zavádzaním modernejších výrobných technológií a filtračných zariadení.

Oblasťou vyžadujúcou osobitnú ochranu ovzdušia v zóne Nitriansky kraj je územie mesta Nitra. V tejto oblasti riadenia kvality ovzdušia dochádza k prekračovaniu limitnej hodnoty jednej látky alebo viacerých znečisťujúcich látok (tuhé znečisťujúce látky a NO_x). Na účely hodnotenia a merania kvality ovzdušia sú v oblasti riadenia kvality ovzdušia umiestnené dve monitorovacie stanice kvality ovzdušia, ktoré prevádzkuje poverená organizácia tzn. Slovenský hydrometeorologický ústav. Dopravná monitorovacia stanica je umiestnená na Štúrovej ulici v Nitre s nasledovným monitorovacím programom: SO_2 , $\text{NO} - \text{NO}_2 - \text{NO}_x$, CO , PM_{10} , $\text{PM}_{2,5}$, benzén, polyaromatické uh-

ľovodíky BaP. Pozadová mestská monitorovacia stanica je umiestnená v Nitre - Janíkovciach v areáli základnej školy. Jej monitorovací program je nasledovný: NO – NO₂ – NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, ozón O₃. V oblasti dochádza hlavne v zimných mesiacoch k prekročovaniu limitných hodnôt pre prachové častice PM₁₀ a PM_{2,5} najmä z dôvodu aplikácie zimného posypu a absencujúcej vegetácie. Za rozhodujúce lokálne zdroje znečisťovania ovzdušia prachovými časticami (tab. 101) sú považované lokálne vykurovacie systémy, emisie z dopravy, prach zo stavebnej činnosti, z nespevnených povrchov, z povrchu komunikácií atď. Z dôvodov prekročovania limitných hodnôt sa prijímajú opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia smerujúce do kľúčových oblastí, ktoré sú predmetom Integrovaného programu na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia - územie mesta Nitra (2014).

Priaznivý vývoj znečistenia ovzdušia tuhými znečisťujúcimi látkami v roku 2014 po rokoch 2012 a 2013 trvá aj naďalej. Kým za priaznivým vývojom znečistenia ovzdušia PM₁₀ v rokoch 2012 a 2013 sú priaznivejšie podmienky pre rozptyl znečisťujúcich látok v ovzduší, v roku 2014 je za miernym poklesom emisií TZL vplyv klimatických pomerov na podmienky vzniku emisií z vykurovacích systémov.

V roku 2014 sa celoplošné teplotné a snehové pomery na Slovensku v porovnaní s rokom 2013 priaznivo prejavili na znížených požiadavkách na vykurovanie a na prakticky nulovej potrebe uplatnenia zimného posypu ciest.

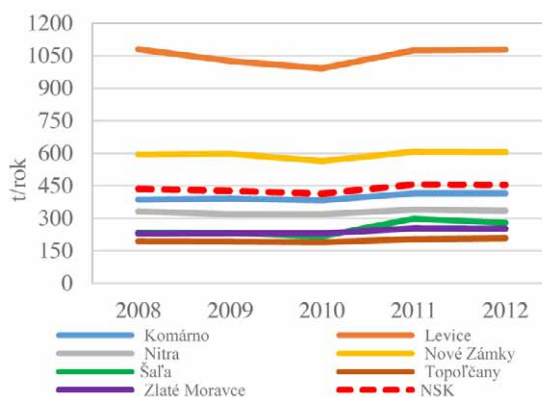
Na monitorovacej stanici Nitra - Janíkovce bolo zaznamenané aj prekročenie povoleného počtu prekročení prízemného ozónu v priemere za kalendárne roky 2012 - 2014 a 27 dní s prekročením cieľovej hodnoty na ochranu zdravia ľudí (8h koncentrácia prízemného ozónu 120 µg.m⁻³). Cieľová hodnota povoleného počtu prekročení je 25 dní v priemere za 3 roky.

Voda

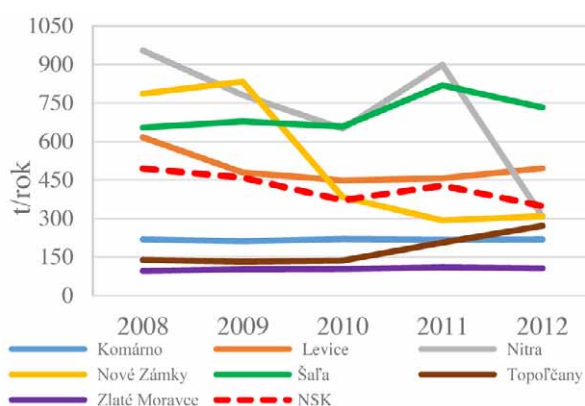
Vodné toky, predovšetkým rieka Nitra, už v minulosti predstavovali koncentračné osi rozvoja priemyslu. Intenzívne znečisťovanie vodných tokov pred transformačným obdobím bolo výsledkom priamych a nepriamych príčin. Na kvalitu vody v rieke Nitra majú zásadný vplyv priemyselné aktivity v severnej časti jej povodia, teda mimo územia NSK. Rieka Nitra patrí medzi najznečistenejšie toky Slovenska. Dlhodobým najväčším znečisťovateľom rieky, ako z hľadiska objemu, tak aj z hľadiska štruktúry odpadových vôd, sú závody Fortischem Nováky. Na najväčšom prítoku Nitry – Žitave, sa nachádzajú len menší producenti priemyselných odpadových vôd – Danfoss Zlaté Moravce a Tesgal Vráble. Čistiarene komunálnych odpadových vôd sa nachádzajú v Zlatých Moravciach a Vrábľoch. Dolný tok Žitavy ešte v začiatkoch 90. rokov znečisťovala škrobáreň v Dolnom Ohaji, ktorá však už svoju činnosť ukončila. Rieka Váh preteká na území NSK okresmi Šaľa a Komárno. Podobne ako v prípade rieky Nitry, aj kvalita vôd Váhu je do rozhodujúcej miery ovplyvnená hospodárskymi činnosťami na hornom a strednom toku. Najvýznamnejším producentom priemyselných odpadových vôd ústiach do Váhu je Duslo Šaľa. Okrem AE Mochovce sa v súčasnosti na Hrone v rámci NSK nenachádzajú významnejšie zdroje priemyselných odpadových vôd. V rámci NSK je na rieke Ipel situovaná len čistiareň komunálnych odpadových vôd

Graf 36: Vývoj vybraných znečisťujúcich látok NSK v rokoch 2008 – 2012. Zdroj: ŠÚ SR, 2015

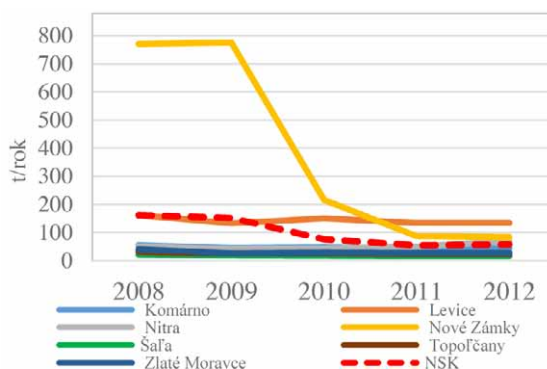
a) tuhé znečisťujúce látky

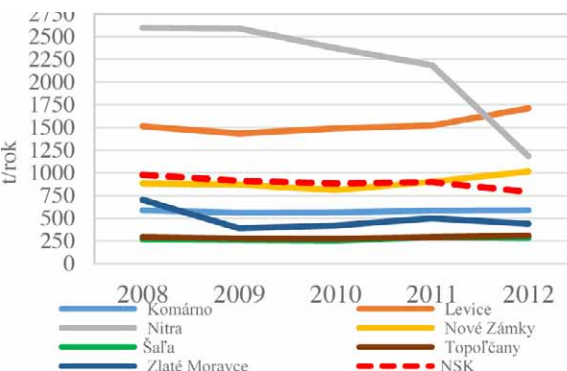
b) oxid dusíka

c) oxid síry

c) oxid uhoľnatý

v meste Šahy.

V NSK sa vyskytuje 83 podzemných vodných zdrojov v povodí Hrona a Dunaja, z ktorých najviac sa nachádza v okrese Levice 54 a okrese Nových Zámokoch 22 a 736 podzemných vodných zdrojov v povodí Váhu, z nich najviac je v okrese Nové Zámky 242 a v okrese Nitra 238.

Kvalita vody väčšiny hlavných vodných tokov v NSK je z aspektu ekologického stavu priemerná (3). Priemerný ekologický stav má celý úsek Nitry, Váhu, Ipľa, Hrona i Dunaja. Zlý ekologickým stavom (4) sú charakteristické vody Malej Nitry (úsek Nitra – Dolné Krškany), Malého Dunaja (od vtoku na územie NSK po ústie do Váhu) a Žitavy. Dobrý ekologický stav (2) dosahuje len horný tok Žitavy severne od Zlatých Moraviec. Menšie vodné toky a potoky prameniace v poľnohospodársky využívaných oblastiach majú väčšinou priemerný ekologický stav, potoky prameniace v horskej obrube NSK dosahujú dobrý ekologický stav.

Z hľadiska chemického stavu dosahujú dobrý stav vodné toky Žitava, Ipeľ, Dunaj a Hron. Dobrý chemický stav nedosahujú Nitra, Váh a Malý Dunaj. Kvalitou podzemných vôd je územie NSK zaraďované medzi najviac kontaminované oblasti v SR. Najvyšší stupeň kontaminácie je pritom sledovaný v juhozápadnej časti kraja na rozsiahlom území v okolí Šale v dôsledku priemyselnej výroby v Duslo Šaľa a poľnohospodárskej výroby.

Uznané prírodné minerálne zdroje v Santovke a v Slatine sú vhodné na plnenie do spotrebiteľského balenia.

Pôda

Rozvoj priemyslu založený na zahraničných investíciách bol pri prechode na trhové hospodárstvo nevyhnutný, priniesol však aj viaceré problémy. Pomoc štátu pre zahraničných investorov zahŕňala okrem ekonomických stimulov (daňové úľavy a pod.) aj budovanie infraštruktúry, čo vo väčšine prípadov znamenalo budovanie priemyselných parkov na „greenfields - zelených lúkach“. Na druhej strane sa nevenovala adekvátne pozornosť novovzniknutému javu v podobe tzv. „brownfields - hnedé polia, resp. zóny“ s nevyužívanými objektmi. Zaberanie pôdy pre účely priemyselnej výstavby preto v súčasnosti predstavuje jeden z najvýznamnejších environmentálnych vplyvov priemyslu na pôdu. Na území NSK sa začala táto nová forma industrializácie vo väčších rozmeroch realizovať po roku 2000, avšak jej najprudšia akcelerácia prebiehala v rokoch 2005 – 2009. Následne bola zastavená vplyvom nastupujúcej globálnej ekonomickej krízy.

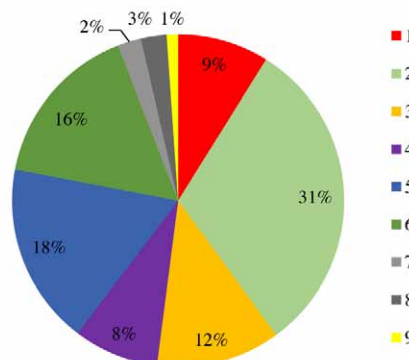
S podporou Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) bolo na území NSK zriadených 8 priemyselných parkov (PP) typu „greenfields“ s celkovou rozlohou 398,2 ha. Najväčší záber poľnohospodárskej pôdy o výmere 210 ha si vyžiadala výstavba PP Nitra – Sever. PP Levice Géňa zaberá plochu 65 ha. K väčším novovzniknutým priemyselným areálom patria aj PP Palárikovo (44 ha), PP Zlaté Moravce (24 ha), PP Vráble (23 ha), ktorý bol jedným z prvých moderných PP na Slovensku a PP Čab (20 ha). Menšie priemyselné parky boli lokalizované v Diakovciach (7,5 ha) a Hurbanove (4,7 ha).

Kvalita pôdy v NSK v roku 2014 bola zastúpená 9 stupňami. Z pohľadu rozsahu zaberá najväčší podiel (31 %) stupeň druhý. NSK patrí medzi kraje Slovenska, ktoré sú charakteristické vysokou kvalitou pôdy. Nízka kvalita pôdy je kraji zastúpená 4 % (graf 37, tab. 102).

Graf 37: Stupne kvality pôdy NSK v roku 2014 (v %).

Zdroj: VÚPOP, 2015

1 – 4 – vysoká kvalita pôdy 5 – 7 – stredná kvalita pôdy
8 – 9 – nízka kvalita pôdy

Horninové prostredie

Najvýraznejší vplyv na horninovú zložku životného prostredia má banská činnosť. Územie NSK v súčasnosti nie je a ani v minulosti nebolo banskou činnosťou výrazne zasiahnuté. Pozostatky po ťažbe zlata a striebra z obdobia 13. až 19. storočia sa zachovali len na území obce Pukanec (okres Levice). Ide o niekoľko desiatok starých banských diel, najčastejšie štôlní a pingových javov, ktorých súčasné vplyvy na okolité prostredie sú prakticky zanedbateľné. Niekoľko opustených banských diel sa nachádza aj na území obce Obyce (okres Zlaté Moravce).

V priebehu 20. storočia sa dominantnou stáva ťažba stavebných surovín. V severných častiach kraja sa ťaží predovšetkým stavebný kameň. Ťažba je v súčasnosti rozvinutá na ložiskách v Horných Turovciach, Hontianskych Trstianoch, Rybníku nad Hronom, Čiernych Kľačanoch, Krnčí, Závade a v Pohraničiach. Štrky a piesky sa ťažia z riečnych náplavov v Nesvadoch, Nových Zámokoch, Salke, Želiezovciach, Nemčiňanoch, Volkovciach a Komjaticiach. Tehliarske hliny sa dobývajú len na dvoch ložiskách – v Zlatých Moravciach a Preseľanoch. Priemyselne spracovávaný vápenec sa ťaží v Žiranoch a v Koliňanoch.

Na území NSK sa nachádzajú výhradné ložiská s určenými chránenými ložiskovými územiami a dobývacími priestormi, ako aj ložiská nevyhradených nerastov. Ich prehľad poskytuje Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy. Na základe aktuálnej dokumentácie celkového počtu chránených ložiskových území (CHLÚ) vyskytujúcich sa na území NSK je k 15.7.2015 celkovo 23 známych CHLÚ poskytujúcich hospodárske úžitky. Výskyt týchto území je lokalizovaný v okresoch Zlaté Moravce (11), Nitra (6), Nové Zámky (3) a Levice (3).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Ochrana prírody a krajiny je jedným zo základných výrazov starostlivosti každej modernej spoločnosti o životné prostredie, ktorá determinuje kvalitu života v prostredí, ale ako i jeden z fundamentálnych predpokladov zachovávaní prírodného a kultúrneho dedičstva pre ďalšie generácie. Biodiverzita na území kraja je výsledkom vývoja jeho prírodnej krajiny a vplyvu človeka na ňu. V NSK sa nachádza pomerne vysoký počet chránených území z hľa-

diska záujmov štátnej ochrany prírody a krajiny, Európskej sústavy chránených území NATURA 2000, Ramsarskej konvencie ako aj ďalších medzinárodných dohovorov.

Na územie NSK zasahujú tri chránené krajinné oblasti (CHKO) – CHKO Ponitrie (okres Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Levice), CHKO Štiavnické vrchy (okres Levice), CHKO Dunajské luhy (okres Komárno, Nové Zámky).

Medzinárodný význam z hľadiska Ramsarskej konvencie majú lokality biotopov vodného vtáctva Čičovské mŕtve rameno, Parížske močiare, Dunajské luhy a Poiplie. Arborétum Mlyňany je známe unikátnymi zbierkami cudzokrajnej vegetácie.

Zo sústavy chránených území členských krajín Európskej únie Natura 2000 je na území kraja 8 chránených vtáčích území a 59 území európskeho významu.

Najviac chránených území (47) je lokalizovaných v okrese Nové Zámky, za ktorým nasleduje okres Komárno s počtom 35 chránených území. Najmenej chránených území je v okrese Zlaté Moravce (7).

3.7.2 RIZIKOVÉ FAKTORY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Radónové riziko

Predmetné územie spadá do nízkeho až vysokého radónového rizika. Stredné až vysoké radónové riziko môže ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného až vysokého radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.

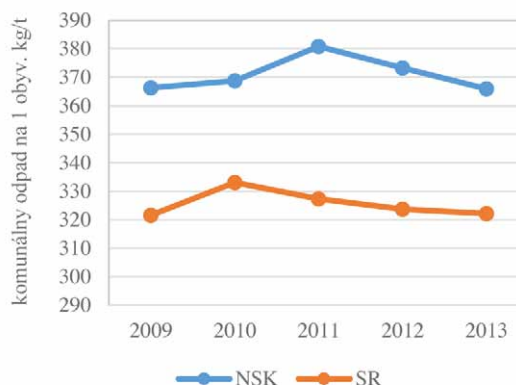
Odpady

Od roku 2009 sa každoročne znižovalo celkové množstvo komunálneho odpadu, ktorý v roku 2013 dosiahol hodnotu 251 714 t (graf 38, 39). Jeden obyvateľ NSK vyprodukoval v roku 2013 približne 366 kg odpadu, čo je o 7 kg menej ako v roku 2012. Množstvo vyprodukovaného odpadu na jedného obyvateľa v NSK je väčšie ako bol priemer vyprodukovaného odpadu na jedného obyvateľa SR (322,2 kg/obyv.). K okresom s najväčším výskytom odpadov patrí okres Nitra, nasleduje okres Nové Zámky a Levice. Z hľadiska množstva nebezpečných odpadov je najviac zaťaženým územie okresu Nitra, nasleduje okres Levice a Šaľa. Najmenej nebezpečného odpadu vzniká v okrese Topoľčany.

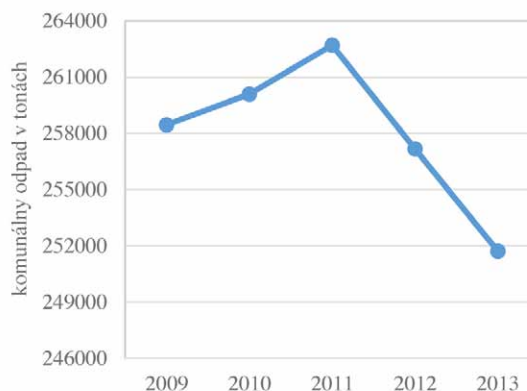
Zhodnocovanie odpadov je na veľmi nízkej úrovni, hoci od roku 2009 sa tento ukazovateľ každoročne zvyšoval, z úrovne 8,5 % v roku 2009 až na úroveň 15,1 % podielu zhodnocovaného komunálneho odpadu v roku 2013. V NSK sa postupne darí separovať väčšie množstvo komunálneho odpadu s celkovým množstvom 14 878 ton v roku 2013 (tab. 103, 104). Pokles od roku 2011 je odrazom povinnosti miest a obcí SR z roku 2010, kedy bolo povinné zaviesť triedenie odpadu. Aj napriek tejto povinnosti je nakladanie odpadov NSK nevyhovujúce.

Graf 38: Vývoj množstva komunálneho odpadu na 1 obyvateľa v NSK a SR v rokoch 2009 - 2013.

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov SR, 2014

Graf 39: Vývoj množstva komunálneho odpadu v rokoch 2009 - 2013. Zdroj: Štatistická ročenka regiónov SR, 2014

3.7.3 ENVIRONMENTÁLNA REGIONALIZÁCIA

Územie NSK je ľudskou činnosťou ovplyvnené veľmi výrazne. Dlhodobé a intenzívne poľnohospodárstvo, priemysel z čias socialistickej industrializácie, vysoká hustota dopravnej siete a vysoká koncentrácia obyvateľstva spôsobili, že na rozsiahlych územiach kraja je v súčasnosti životné prostredie silno narušené. V zmysle environmentálnej regionalizácie (Bohuš, Klinda, 2010) na území NSK zasahuje časť **Hornonitrianskej** (323,2 km² z 547,9 km²) a **Galantskej** zaťaženej oblasti (241,9 km² z 806,5 km²) a celým svojím rozsahom sem patrí **Novozámocká** zaťažená oblasť s rozlohou 585,5 km². Zaťažené oblasti na území kraja celkovo zaberajú 1 150,6 km², čo predstavuje 18,1 % jeho rozlohy. Mimo zaťažených oblastí leží 5 192,4 km² (81,9% rozlohy kraja). V zaťažených oblastiach čiastočne alebo celým rozsahom leží 90 obcí NSK (t.j. približne 25 % obcí NSK), 264 obcí leží mimo zaťažených oblastí (ZO). Vo východnej časti kraja sa nachádza Dolnopohronský okrsk so značne narušeným životným prostredím.

V Hornonitrianskej ZO sú hlavnými zdrojmi znečistenia prostredia zdroje mimo územia NSK. Sú nimi tepelná elektrárňa ENO Zemianske Kostoľany, Fortischem (predtým Novácke chemické závody), ale aj environmentálne záťaž ako následky banskej činnosti a kožiarskeho priemyslu. Osou ZO na území NSK je rieka Nitra, pozdĺž ktorej sa aj naďalej kumulujú hospodárske aktivity, doprava

i osídlenie. Na území okresu Nitra oblasť zaberá 175,3 km², v okrese Topoľčany je to 147,9 km². Do tejto oblasti čiastočne alebo úplne patrí 49 obcí v okresoch Nitra (25 obcí) a Topoľčany (24 obcí).

Jadro Galantskej ZO sa nachádza v Trnavskom kraji. Do NSK najväčšmi zasahuje v okrese Šaľa (241,9 km²), v ktorom zaberá podstatnú časť jeho rozlohy (zasahuje do 11 z 13 obcí okresu). Súčasne sa tu nachádza aj najvýznamnejší zdroj znečistenia v oblasti – Duslo Šaľa. V minulosti mala vysoko negatívny vplyv na prostredie aj prevádzka niklovej huty v Seredi. Aj po ukončení jej činnosti je však zaznamenávaná zvýšená kontaminácia vody, pôdy a čiastočne aj ovzdušia, ktorá sa šíri z rozsiahlej haldy lúženca. Na území tejto ZO je tiež vysoká intenzita dopravy a len minimum stabilizujúcich prvkov krajiny. Zaťažená oblasť zasahuje na území NSK spolu do 14 obcí v okresoch Šaľa, Komárno a Nové Zámky.

Novozámocká ZO je charakteristická najmä intenzívnym poľnohospodárstvom a hustou dopravou. Rovinatá a takmer úplne odlesnená poľnohospodárska krajina je vysoko náchylná na veternú eróziu pôdy. Novozámocká ZO je pomerne rovnomerne rozdelená medzi okresmi Nové Zámky – 298,6 km² (51 %) a Komárno – 286,9 km² (49 %). Patrí do nej 27 obcí – 18 v okrese Nové Zámky a 9 v okrese Komárno.

3.7.4 ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Voda je jednou zo základných životných potrieb človeka, ale aj rastlinných a živočíšnych druhov. Je nevyhnutným výrobným faktorom v mnohých výrobných procesoch. Dostupnosť vody a jej kvalita sú základným kritériom kvality života v území. Vodné zdroje v NSK sú znečistené splaškami z domácností ako aj poľnohospodárskou a priemyselnou

výrobou. Cieľom je dosiahnuť výrazné zlepšenie kvality povrchovej aj podpovrchovej vody a výrazné zlepšenie zásobovania obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou.

Podiel obyvateľov kraja zásobovaných z verejných **vodovodov** dosiahol v roku 2013 hodnotu 90,60%, čo je zatiaľ najvyšší podiel od roku 2009. Prevažná časť obcí v kraji je napojená na diaľkovodný vodovodný systém z Gabčíkova, diaľkovod Jelka - Galanta – Nitra.

Domácnosti v NSK sú napojené aj na ostatné vodovody, napr. Ponitriansky skupinový vodovod, Skupinový vodovod Radošina, Skupinový vodovod Kolíňany - Vráble, Nové Sady – Sila, Skupinový vodovod Nitra, Skupinový vodovod Nitra - Šaľa, Skupinový vodovod Komárno, a skupinový vodovod Čičov – Trávnik.

Vo viacerých obciach sú pre verejné vodovody využívané vlastné vodárenské zdroje. V okresoch Komárno, Levice a Nové Zámky podzemná voda má zvýšený obsah železa, mangánu a amónnych iónov. V okresoch Komárno a Levice sú v prevádzke **úpravne vody** na zníženie obsahu železa a mangánu (pre vodovod v obciach Vrbová nad Váhom, Kameničná, Tupá, Hontianska Vrbica, Pastovce, Sikeňička), ďalej na odstraňovanie arzenu v pitnej vode (v obci Santovka). V rámci kraja v obciach, kde nie je vybudovaný verejný vodovod, sú obyvatelia odkázaní na **zásobovanie vodou z domových studní** (tab. 105).

Rozvoj **verejných kanalizácií** v NSK zaostáva za rozvojom verejných vodovodov i keď výstavba verejných vodovodov by mala byť spojená s vytvorením podmienok na bezpečné odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd. Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosiahol v roku 2013 iba 50,1 % (tab. 105). Množstvo **čistených odpadových vôd** dosiahlo v roku 2012 hodnotu 33 546 tis.m³, čo predstavuje pokles o 3 135 tis.m³ čistených odpadových vôd oproti roku 2011.

3.8 NSK V KONTEXTE SPOLUPRÁCE

3.8.1 UONKAJŠIA SPOLUPRÁCA

Z hľadiska **zahraničných vzťahov** NSK spolupracuje s 12-timi partnerskými regiónmi: Kraj Vysočina (Česká republika), Department L'Oise (Francúzska republika), Champagne Ardenne (Francúzska republika), Minská oblasť (Bieloruská republika), Župa Komárom-Esztergom (Maďarsko), Župa Veszprém (Maďarsko), Provincia di Cremona (Taliansko), Zlatiborský okruh (Srbská republika), Vračanský kraj (Bulharská republika), Orlovská oblasť (Ruská federácia), Viroviticko-podravská župa (Chorvátska republika), Kirovohradská oblastná štátna administratíva (Ukrajinská republika).

Spolupráca medzi NSK a partnerskými regiónmi funguje najmä v oblasti kultúry, vzdelania, poľnohospodárstva, školstva, vedy a športu. Medzi partnermi prebiehajú rokovania, konferencie a stretnutia, ktoré naplňajú ciele a poslania spolupráce. Najaktívnejšia spolupráca je so susednými krajinami a to konkrétne s Českou republikou, Maďarskom a Poľskom.

Cezhraničné projekty v NSK sa realizovali len prostredníctvom slovensko-maďarskej spolupráce, v rámci programu cezhraničnej spolupráce s Maďarskom (Operačný program HU- SK). V zmysle princípu subsidiarity

vystupuje v rámci cezhraničnej spolupráce nielen v pozícii žiadateľa, resp. nositeľa projektov, ale aj ako programová štruktúra spoluzodpovedná za implementáciu cezhraničnej spolupráce na svojom území. Je podpísaná dohoda o spolupráci so župnou samosprávou Komárom - Esztergom. Blízko hraníc sa rozprestiera aj ďalší partnerský región Župa Veszprém.

Úrad NSK bol ustanovený Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR v Programe cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013 (MR-SR/HU-SK) za Regionálny informačný bod (RIB) na Slovensku. Na základe uznesenia č. 244/2008 Zastupiteľstva NSK bola podpísaná Zmluva na projekt Zriadenie a činnosť RIB Nitry, spolufinancovanej EÚ z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) s 5% spolufinancovaním NSK. Cieľom RIB je efektívna a úplná implementácia programu cezhraničnej spolupráce. Najvýznamnejšou činnosťou RIB je informovanie potenciálnych žiadateľov o výzvach, pomoc pri podávaní projektov a usmernenie úspešných žiadateľov správne implementovať projekt. Spolupracuje sa s mestami, obcami, neziskovými organizáciami, vysokými školami, s rôznymi podnikateľskými inštitúciami, atď.

V rámci maďarsko-slovenskej spolupráce bolo na území NSK podporených 69 projektov, na ktorých participovali žiadatelia z verejného i súkromného sektora. Aktivity projektov boli zamerané hlavne na južné okresy kraja a sústreďovali sa predovšetkým na oblasti cestovného ruchu, kultúry, životného prostredia a obnoviteľné zdroje energie.

Celková suma nenávratných finančných prostriedkov, z ERDF a ŠR, zazmluvnených na projekty v rámci kraja, je približne 22 800 000 EUR. Medzi významné projekty pat-

rili projekty na vybudovanie cyklotrás na úseku Komárno – Komárom, Komárno – Kolárovo a Komárno – Moča. V rámci investičných aktivít operačného programu boli vybudované prístavy a zaobstaranie nákladnej kompy medzi Štúrovom a Ostrihomom. Ďalšou významnou aktivitou bola úprava parku a rekonštrukcia vodnej veže Palárikovského kaštieľa, ktorá tiež významne prispieje k zatraktívneniu pohraničného regiónu. Podporené boli aj aktivity, ktoré prispeli kultúrnemu zblížovaniu ľudí žijúcich na oprávnenom území.

3.8.2 UNÚTORNÁ SPOLUPRÁCA

V NSK dlhodobo pôsobia **regionálne rozvojové agentúry (RRA)**, ktoré vznikli najmä so zámerom podporovať rozvoj regiónu a partnersky spolupracovať s NSK. Cieľom agentúr je podporovať ekonomický a spoločenský rozvoj v regióne s inštitucionálnym spojením verejnej správy, súkromného a tretieho sektora. Majú formu ako neziskové organizácie, resp. samostatné záujmové združenia právnických osôb, ktoré pôsobia na určitom území. NSK svojou doterajšou podporou týchto inštitúcií výrazne prispel k naštartovaniu regionálneho rozvoja v regióne. Tieto subjekty sú etablované a majú stabilné miesto ako aktéri rozvoja územia. RRA sa v súčasnosti môžu uchádzať aj o rôzne iné granty z podporných programov EÚ ako aj v procesoch verejného obstarávania o zákazky na vykonávanie rôznych prác a služieb v rámci štátnej a verejnej správy.

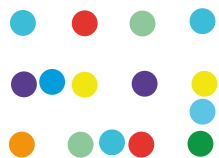
NSK je od roku 2015 spolu so samospráviu Peštianskej župy zakladajúcim členom Európskeho zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS) PONTIBUS (sídlo v Budapešti) a spolupracuje s ďalšími dvomi zoskupeniami - EZÚS Isster-Granum (sídlo v Štúrove) a EZÚS Pons Danubii (sídlo v Komárne). NSK okrem EZÚS-u spolupracuje aj s Euroregiónom Váh-Dunaj-Ipeľ (sídlo v Iži) a Ipeľským euroregiónom (sídlo v Šahách).

Subjekty regionálneho rozvoja v NSK sú aktuálne nasledovné:

- RRA Horné Požitavie; Zlaté Moravce
www.rrahornepozitavie.sk
- RRA Ipeľ – Hron; Šahy
www.rra-ipel-hron.sk
- RRA Južný región; Štúrovo
www.rra-juznyregion.sk
- RRA Komárno; Komárno
www.rrakn.sk
- RRA Nitra; Nitra
www.rra-nitra.sk
- RRA Šaľa; Žihárec
www.rra-sala.eu
- RRA Topoľčiansko; Topoľčany
www.rrato.eu

NSK zabezpečuje rozvoj spolupráce na zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov pôsobiach v kraji v rámci Memoranda o vzájomnej spolupráci so **Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)** z januára 2010.

Oblasť vzdelávania a výskumných aktivít je zabezpečovaná prostredníctvom dohôd o spolupráci so **Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre** a s **Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre**.

4 EX-POST A EX-ANTE HODNOTENIA

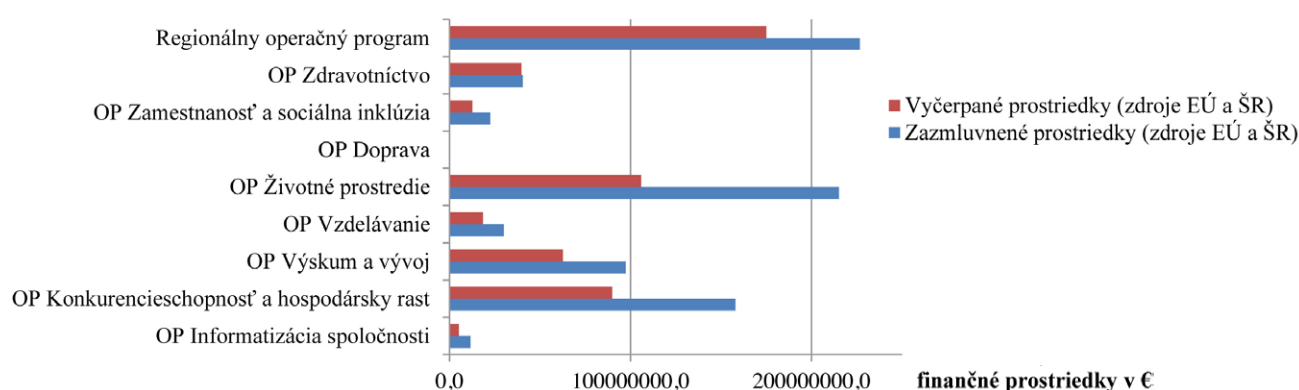
4.1 EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR 2007 – 2013

NSK a oprávnení prijímatelia zdrojov zo štrukturálnych fondov v programovom období 2007 – 2013 získali k 31. 7. 2015 podporu projektov s nenávratným finančným príspevkom vo výške 801 606 484,34 EUR (graf 40).

Objemovo najsilnejšia podpora bola smerovaná z Regionálneho operačného programu (226 616 839,26 EUR)

do infraštruktúry vzdelávania a regenerácie verejných priestranstiev v mestách a obciach kraja. Ďalšími tokmi zdrojov boli Operačný program Životné prostredie (215 064 049,71 EUR) a Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (157 923 254,32 EUR).

Graf 40: Čerpanie štrukturálnych fondov v NSK v programovom období 2007 – 2013

Vyhodnocovanie PHSR sa uskutočňuje pravidelne prostredníctvom výročných správ o realizácii PHSR NSK. Výročná správa obsahuje monitorovanie, systematický proces, ktorého cieľom je sledovať či realizované opatrenia a aktivity sú v súlade so stanovenými cieľmi a nakoľko sa stanovené ciele naplňujú. Výsledky monitorovania výkonnosti sa prezentujú v monitorovacej správe, ktorá sa vypracováva každoročne.

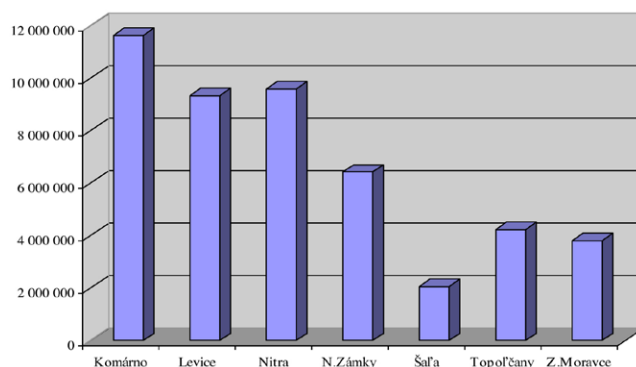
Pre podporu dosiahnutia stanoveného globálneho cieľa a špecifických cieľov PHSR definuje strategické ciele vo väzbe na 5 kľúčových oblastí podpory:

1. Hospodárstvo
2. Ľudské zdroje
3. Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
4. Infraštruktúra
5. Životné prostredie

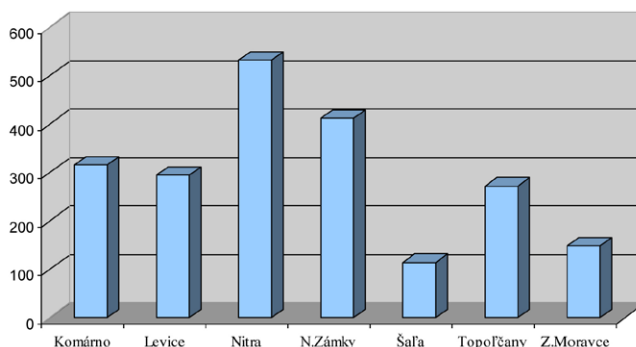
Monitorovanie PHSR odhalilo celý rad problémov súvisiacich so systémovými chybami vyplývajúcimi z neujasnených a nejasne definovaných kompetencií a vzťahov.

V roku 2012 boli prostriedky vynaložené pre jednotlivé okresy NSK územne rozložené veľmi diferencovane. Ich najväčší podiel bol získaný v okrese Komárno a najnižší v okrese Šaľa (graf 41). Najväčší počet schválených projektov bol v okrese Nitra a najmenší v okrese Šaľa (graf 42).

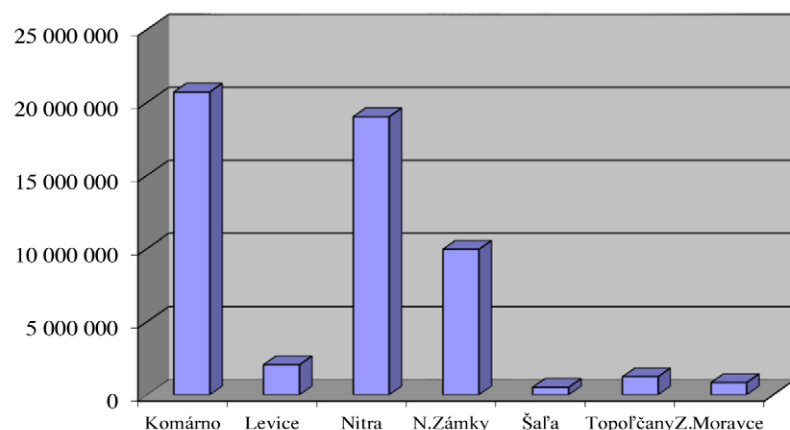
Graf 41: Čerpanie finančných prostriedkov podľa okresov NSK v roku 2012 (v €)

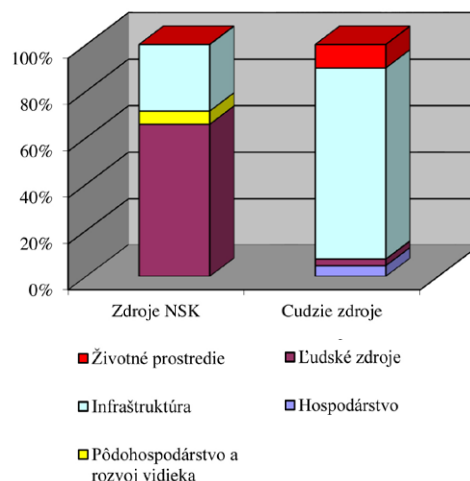
Graf 42: Počet schválených projektov pre jednotlivé okresy NSK v r. 2012

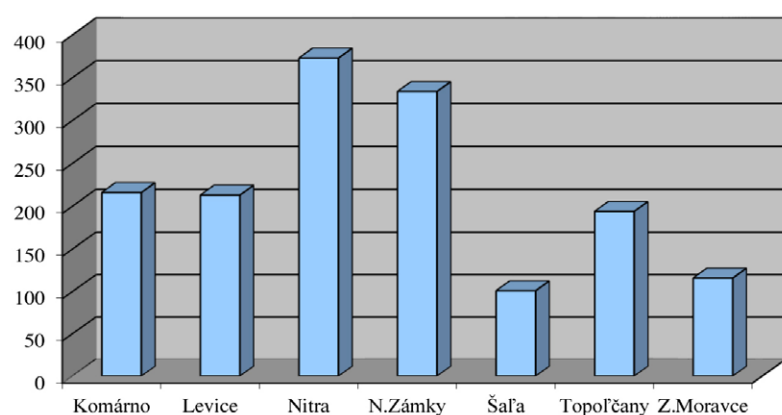
Graf 43: Čerpanie finančných prostriedkov podľa okresov NSK v r. 2013 (v €)

Graf 45: Štruktúra čerpania zdrojov finančných prostriedkov podľa priorit v r. 2013

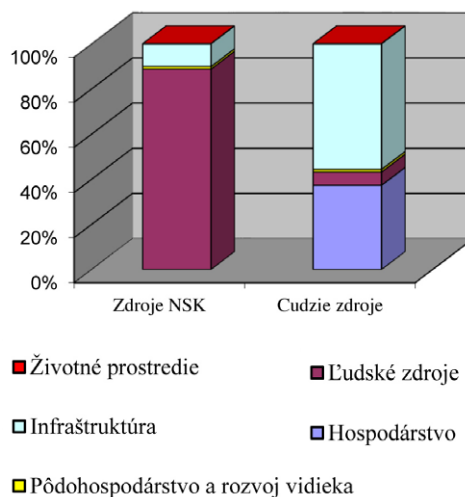
Graf 44: Počet schválených projektov pre jednotlivé okresy NSK v r. 2013

V roku 2013 boli prostriedky vynaložené pre jednotlivé okresy NSK územne rozložené opäť diferencovane. Ich najväčší podiel bol získaný opäť v okrese Komárno a najnižší v okrese Šaľa (graf 43). Najväčší počet schválených projektov bol nielen v okrese Nitra, ale aj v okrese Nové Zámky a najmenší opäť v okrese Šaľa (graf 44).

Rozvojové aktivity využívajúce cudzie zdroje boli zamerané predovšetkým na rozvoj infraštruktúry, hospodárstva a rozvoj ľudských zdrojov (graf 45).

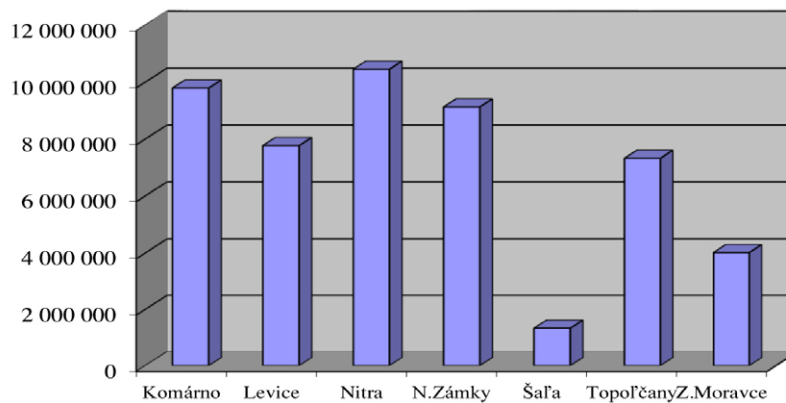
Graf 48: Štruktúra čerpania zdrojov finančných prostriedkov podľa priorit v r. 2014

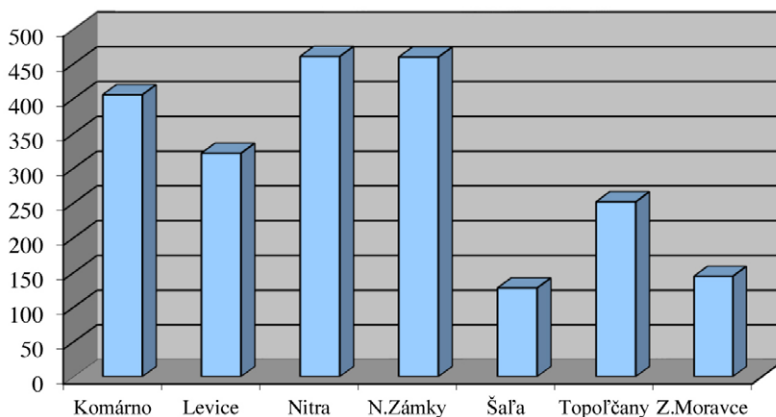
V roku 2014 najväčší podiel prostriedkov bol v okrese Nitra a najnižší v okrese Šaľa (graf 46). Počet schválených projektov bol najväčší v okresoch Nitra a Nové Zámky a najmenší v okrese Šaľa (graf 47).

Rozvojové aktivity využívajúce cudzie zdroje boli zamerané predovšetkým na rozvoj infraštruktúry, hospodárstva a rozvoj ľudských zdrojov (graf 48).

Graf 46: Čerpanie finančných prostriedkov podľa okresov NSK v r. 2014 (v €)

Graf 47: Počet schválených projektov pre jednotlivé okresy NSK v r. 2014

4.2 EX-ANTE HODNOTENIE PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI INVEŠTÍCIÍ K TERMÍNU VYPRACOVANIA PHSR 2014 - 2020

NSK v roku 2014 prostredníctvom regionálnych rozvojových agentúr pôsobiach na území NSK uskutočnil dotazníkový prieskum v obciach NSK, ktorého cieľom bolo zmapovanie absorpčnej kapacity v rámci prípravy obcí Nitrianskeho kraja na programové obdobie 2014 - 2020.

Spolu bolo v rámci kraja zhromaždených 1 224 projektových zámerov v rôznom stupni pripravenosti (v štádiu úvah, spracovaná projektová dokumentácia, ...).

Z hľadiska tematických oblastí najväčší počet projektov bolo v oblastiach:

- občianska vybavenosť (329 projektov),
- životné prostredie (254 projektov),
- doprava, miestne komunikácie, MHD (175 projektov),
- šport a voľnočasové aktivity (110 projektov),
- technická infraštruktúra (103 projektov).

Výsledkom prieskumu bol aj odhad finančných nákladov pre jednotlivé tematické oblasti. Viac ako 49 % odhadovaných nákladov smeruje do oblasti životného prostredia, 17 % do oblasti cestovného ruchu, 13 % na budovanie občianskej vybavenosti a 7 % do oblasti doprava, miestne komunikácia a MHD.

V rámci Výzvy ROP – 4.1d-2012/01 – Neinvestičné projekty – rozvojové dokumenty regiónov, vyhlásenej Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky ako riadiacim orgánom pre Regionálny operačný program bol v roku 2015 vypracovaný dokument „**Štúdia uskutočniteľnosti rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014 – 2020**“.

Cieľom štúdie je predstavenie rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014-2020 ako aj prezentácia možností čerpania finančných zdrojov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktoré sa pre NSK ponúkajú na pl-

nenie svojich zámerov v rámci programového obdobia EÚ 2014-2020.

Predmetný dokument je v súlade s PHSR NSK 2012-2018, Priorita II – Ľudské zdroje; Špecifickým cieľom 3 – Zvyšovanie kvality služieb verejnej správy; Opatrenie 3.3 Podpora rozvoja partnerstiev, programového a projektového plánovania a riadiacich kapacít.

Prvá časť štúdie na základe analýzy strategických dokumentov NSK identifikuje prioritné zábery kraja. Druhá časť sa zameriava na analýzu operačných programov, ich opatrení a oprávnených aktivít, kde môže vystupovať NSK ako oprávnený prijímateľ. Po analýze strategických dokumentov NSK, identifikácii zámerov kraja a po analýze možných oprávnených aktivít, sa identifikujú možnosti kraja na čerpanie finančných zdrojov z jednotlivých operačných programov. Analýzou projektových zámerov NSK a ich vyhodnotením vo vzťahu k národným a nadnárodným stratégiám sa stanovia prienikové a prioritné projektové zábery NSK. Vytvorí sa celkový prehľad projektových podpôr, ktoré Partnerská dohoda 2014-2020 pre NSK ponúka. Štúdia ponúka v prehľadnej forme možnosti čerpania finančných zdrojov z operačných programov pri realizácii programov a odvetvových koncepcií kraja. Súčasťou dokumentu je aj SWOT analýza, ktorá vychádza zo stavu pripravenosti kraja na uskutočnenie projektových zámerov v jednotlivých oblastiach. Posledná časť štúdie predstavuje odporúčania pre NSK vrátane návrhu opatrení na zapojenie sa v novom programovom období 2014 -2020 do využitia zdrojov EÚ.

NSK môže ako žiadateľ čerpať podporu z prostriedkov operačných programov, ale aj z množstva iných grantov/zdrojov. NSK má spracované koncepcie pre rozvoj relevantných sektorových oblastí. V rámci týchto koncepcií NSK definuje potreby zmien a investícií.

5 SWOT ANALÝZA

5.1 SWOT ANALÝZA PRE KLÚČOVÚ OBLASŤ 1: HOSPODÁRSTVO

SILNÉ STRÁNKY

- Existencia silného potenciálu a rozvojových zón pre poľnohospodárske a priemyselné podniky
- Existencia veľkých podnikov v odvetviach s vysokým podielom pridanej hodnoty
- Dominantné postavenie kraja v zásobovaní energiou v SR
- Výskumná a vývojová základňa
- Pôsobnosť univerzít v regióne
- Silný potenciál strategických podnikov
- Kľúčové postavenie regiónu v poľnohospodárstve SR
- Existencia spolupráce na úrovni mikroregiónov, miestnych akčných skupín a cezhraničnej spolupráce
- Prítomnosť termálnych prameňov
- Výhodné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, cykloturistiky a existencia
- Vhodné podmienky pre miestny kongresový turizmus (MICE)
- Významný výskumný potenciál - existencia univerzít, výskumných inštitúcií, inovačná stratégia NSK 2014 - 2020
- Existencia technických a biologických služieb, vedecovskému základne vzdelávacích a poradenských inštitúcií, AgroBioTech s medzinárodným významom

SLABÉ STRÁNKY

- Nízka priemerná mzda pod priemerom SR
- Nedostatočne rozvinutý terciárny sektor najmä v oblasti trhových služieb
- Veľké rozdiely v ekonomickej výkonnosti okresov
- Nízka úroveň diverzifikácie vidieckeho hospodárstva
- Vysoký podiel výroby a služieb s nízkou pridanou hodnotou
- Nízka miera podnikateľskej aktivity na vidieku
- Nedostatočná infraštruktúra v cestovnom ruchu
- Nedostatok kvalifikovaných pracovných síl na úrovni služieb
- Nedostatočná komplexnosť poskytovaných služieb v cestovnom ruchu
- Absencia krajskej organizácie CR, resp. organizácie destinačného manažmentu v NSK
- Nedostatočné sieťovanie a finančná podpora výskumu a vývoja

PRÍLEŽITOSTI

- Rozvoj odvetví s vyššou pridanou hodnotou
- Využitie hnedých plôch
- Využívanie výsledkov výskumu a vývoja do podnikateľskej praxe, inovácie, sieťovanie odvetví
- Hospodársky rozvoj v súvislosti s etablovaním strategických podnikov na území kraja
- Podpora malých a stredných podnikov
- Tvorba tematických produktov kultúrneho a poznávacieho cestovného ruchu a využitie geotermálnych zdrojov
- Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturizmu
- Napojenie existujúcich a nových cyklotrás na medzinárodnú trasu EUROVELO 6 (Dunajská cyklistická cesta)

OHROZENIA

- Zväčšovanie rozdielov medzi rozvinutými a zaostávajúcimi oblasťami v rámci kraja
- Odliv kvalifikovanej pracovnej sily
- Úbytok poľnohospodárskej pôdy
- Úbytok poľnohospodárskej produkcie
- Chýbajúca podpora poľnohospodárstva
- Nedostatočná podpora cestovného ruchu zo strany štátu

5.2 SWOT ANALÝZA PRE Kľúčovú Oblasť 2: DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

SILNÉ STRÁNKY

- Dopravné koridory severo-južného a západo-východného prepojenia Slovenska a Strednej Európy
- Hustá sieť cestnej dopravy tvoriaca základ pre dobrú obslužnosť a dostupnosť obyvateľstva, rýchlostná komunikácia R1
- Vodná cesta ako tranzitný prvok cezhraničného prepojenia kraja – Dunajská vodná cesta
- Lodná cesta po Dunaji s prístavmi v Komárne a v Štúrove s medzinárodným významom
- Strategické postavenie kraja v oblasti zásobovania a tranzitu elektrickej energie, ropy a zemného plynu
- Prítomnosť tranzitných inžinierskych sietí strategického európskeho významu

SLABÉ STRÁNKY

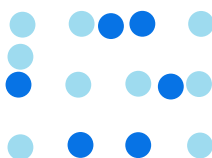
- Nevyhovujúci stav niektorých úsekov cestnej siete
- Absencia realizácie cestných obchvatov na dôležitých cestných ťahoch v okolí centrálnych miest
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom pod cestami
- Nízky podiel energie vyrábaných z alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie
- Pokles prepravených osôb, migrácia do individuálnej dopravy

PRÍLEŽITOSTI

- Zvýšenie atraktivity územia pre investorov dobudovaním dopravnej infraštruktúry vrátane lodnej dopravy a jej napojenie na medzinárodné dopravné koridory
- Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia dopravnej infraštruktúry
- Vybudovanie uzlov cestnej infraštruktúry s terminálmi kombinovanej prepravy
- Renovácia a modernizácia železničných tratí s vysokorýchlostnými parametrami a železničných staníc a zariadení
- Modernizácia a zvýšenie tranzitných kapacít prístavov, vybudovanie prekladísk multimodálnej prepravy, zefektívnenie lodnej, verejnej a nákladnej prepravy
- Dobudovanie a rozširovanie systémov a rozvodov verejných vodovodov a kanalizácií
- Výstavba zariadení na ochranu pred povodňami vrátane regulácie vodných tokov a monitorovacieho systému povodní

OHROZENIA

- Vysoká intenzita a zaťaženosť ciest II. a III. triedy s negatívnym dopadom na životné prostredie a kvalitu života a bezpečnosť obyvateľov
- Riziko častejšieho výskytu povodní v dôsledku nedostatočnej protipovodňovej ochrany
- Možnosť ekologického ohrozenia územia v súvislosti s prevádzkou tranzitných sietí európskeho významu a jadrovou elektrárnou
- Nárast individuálnej dopravy
- Zvyšujúce sa náklady na zabezpečenie dopravných služieb

5.3 SWOT ANALÝZA PRE KLÚČOVÚ OBLASŤ 3: ĽUDSKÉ ZDROJE

SILNÉ STRÁNKY

- Rast populácie v produktívnom veku
- Dostatočne početná a kvalifikovaná pracovná sila
- Rozvinutá sieť stredného a vysokého školstva
- Rozvinutý systém celoživotného vzdelávania a organizovania
- Zvyšovanie podielu ekonomicky aktívneho obyvateľstva s vyšším stupňom vzdelania
- Podmienky pre organizované trávenie voľného času pre deti a mládež

SLABÉ STRÁNKY

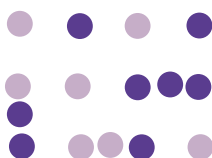
- Celkový úbytok obyvateľstva na úrovni kraja
- Starnutie obyvateľstva
- Vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti
- Prevalencia sekundárneho nižšieho vzdelania medzi uchádzačmi o zamestnanie
- Veľký odliv zdravotníckeho personálu
- Nedostatočné kapacitné a personálne zabezpečenie služieb pre starnúce obyvateľstvo najmä v obciach
- Nedostatočná vybavenosť nemocníc a zariadení sociálnych služieb
- Nižší počet špecialistov v určitých odboroch a tým nemožnosť zabezpečiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti v jednotlivých regiónoch NSK
- Nedostatočne dobudovaná sociálna infraštruktúra

PRÍLEŽITOSTI

- Využitie potenciálu vysokých škôl pôsobiacich na území kraja
- Možnosť financovať projekty podporujúce rozvoj ľudských zdrojov z fondov EÚ
- Zavedenie systému absolventskej praxe
- Zavedenie systému vzdelávania v súlade s potrebami praxe
- Zvýšenie rozsahu a kvality poskytovaných sociálnych služieb v území kraja
- Zapojenie neštátneho sektora do oblasti sociálnej starostlivosti a prevencie sociálne patologických javov
- Dobudovanie sociálnej infraštruktúry
- Rozvoj voľnočasových aktivít detí a mládeže

OHROZENIA

- Zvyšujúci sa počet občanov odkázaných na sociálnu pomoc
- Konceptná nepripravenosť obecných samospráv v sociálnej oblasti
- Zníženie počtu a nedostatok zdravotníckych pracovníkov
- Nedostatočné zabezpečenie zdravotnej starostlivosti a zariadení sociálnych služieb
- Nedostatočná podpora voľnočasových aktivít

5.4 SWOT ANALÝZA PRE KľÚČOVÚ OBLASŤ 4: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

SILNÉ STRÁNKY

- Geografická poloha územia na rôznorodých prírodných celkoch s odrazom v diverzifikovanej krajine s intenzívnym využívaním
- Potenciál vodnej energie obsiahnutý v povrchových a podpovrchových vodných zdrojoch
- Zastúpenie rôznych typov chránených území s nadnárodným, regionálnym i lokálnym významom
- Biodiverzita v rôznych biotopoch chránených území
- Vybudovaný systém OH so zbernými dvormi a zariadeniami na zber a zhodnocovanie odpadu na celkovom odpade a postupné zavádzanie a rozširovanie separovaného zberu v mestách a obciach
- Prevádzka JE Mochovce, budovanie 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne

SLABÉ STRÁNKY

- Znečistenie vodstva a pôd
- Rozširovanie inváznych druhov a ich podiel na likvidácii biodiverzity
- Environmentálna zaťaženosť centrálnych sídelných oblastí
- Zaťaženie obyvateľstva hlukom – najmä v mestách a v blízkosti dopravných ťahov
- Výskyt environmentálnych záťaží ako dôsledkov bývalej intenzívnej priemyselnej činnosti
- Výskyt čiernych skládok odpadu
- Nízka úroveň odkanalizovania kraja

PRÍLEŽITOSTI

- Sanácia a rekultivácia environmentálnych záťaží
- Zvyšovanie počtu chránených území z dôvodu zachovania biodiverzity
- Dobudovanie komplexného informačného systému o životnom prostredí a biotopoch v kraji
- Minimalizovanie znečistenia jednotlivých zložiek krajinskej sféry
- Lepšie využívanie potenciálu obnoviteľných zdrojov energie
- Zavádzanie nových a zefektívnenie existujúcich systémov separovaného zberu komunálnych odpadov, zvýšenie množstva zhodnocovaného odpadu
- Lepšia propagácia prírodných hodnôt územia, zvyšovanie environmentálneho vedomia verejnosti, spolupráca odborných, vzdelávacích inštitúcií a mimovládnych organizácií v oblasti ochrany životného prostredia

OHROZENIA

- Riziko postihnutia územia kraja ekologickou katastrofou v dôsledku prítomnosti environmentálnych záťaží
- Riziko častejšieho výskytu povodní v dôsledku slabej protipovodňovej ochrany
- Rast znečistenia miest a obcí v dôsledku intenzívnej antropogénnej činnosti a pokles kvality života na území okresov NSK
- Hrozba znehodnocovania produkčného potenciálu pôd v dôsledku intenzívnej poľnohospodárskej činnosti a pôdnej erózie
- Hromadenie odpadov, preťažovanie skládok, rozvoj čiernych skládok, výskyt nebezpečných odpadov v čiernych skládkach
- Ohrozenie biotopov rôznych druhov devastáciou ich životného prostredia
- Rozširovanie inváznych druhov, vytlačanie biotopov z pôvodných území
- Dôsledky globálneho otepľovania a zmien klímy

6 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Určenie hlavných problémov a spoločné hľadanie ich príčin ako aj ich dôsledkov je základným nástrojom v procese tvorby strategických cieľov programu rozvoja. Správna identifikácia kľúčových problémov zabezpečuje čo najväčšiu adresnosť tohto dokumentu.

Vstupným nástrojom v procese identifikácie problémov NSK je situačná analýza územia a z nej vychádzajúca detailná SWOT analýza, popisujúca silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia jednotlivých oblastí.

Pri skúmaní príčin a dôsledkov hlavných rozvojových disparít je potrebné nájsť ich väzby a spoločnú prepojenosť, resp. vzájomnú podmienenosť. Takto identifikované vzťahy vytvárajú tzv. strom problémov, ktorý predstavuje grafické vyjadrenie väzieb medzi hlavnými problémami,

ich príčinami a dôsledkami. Zároveň tak poskytuje ucelený obraz o identifikovaných problémoch a napomáha k správne naplánovaniu stratégie programu.

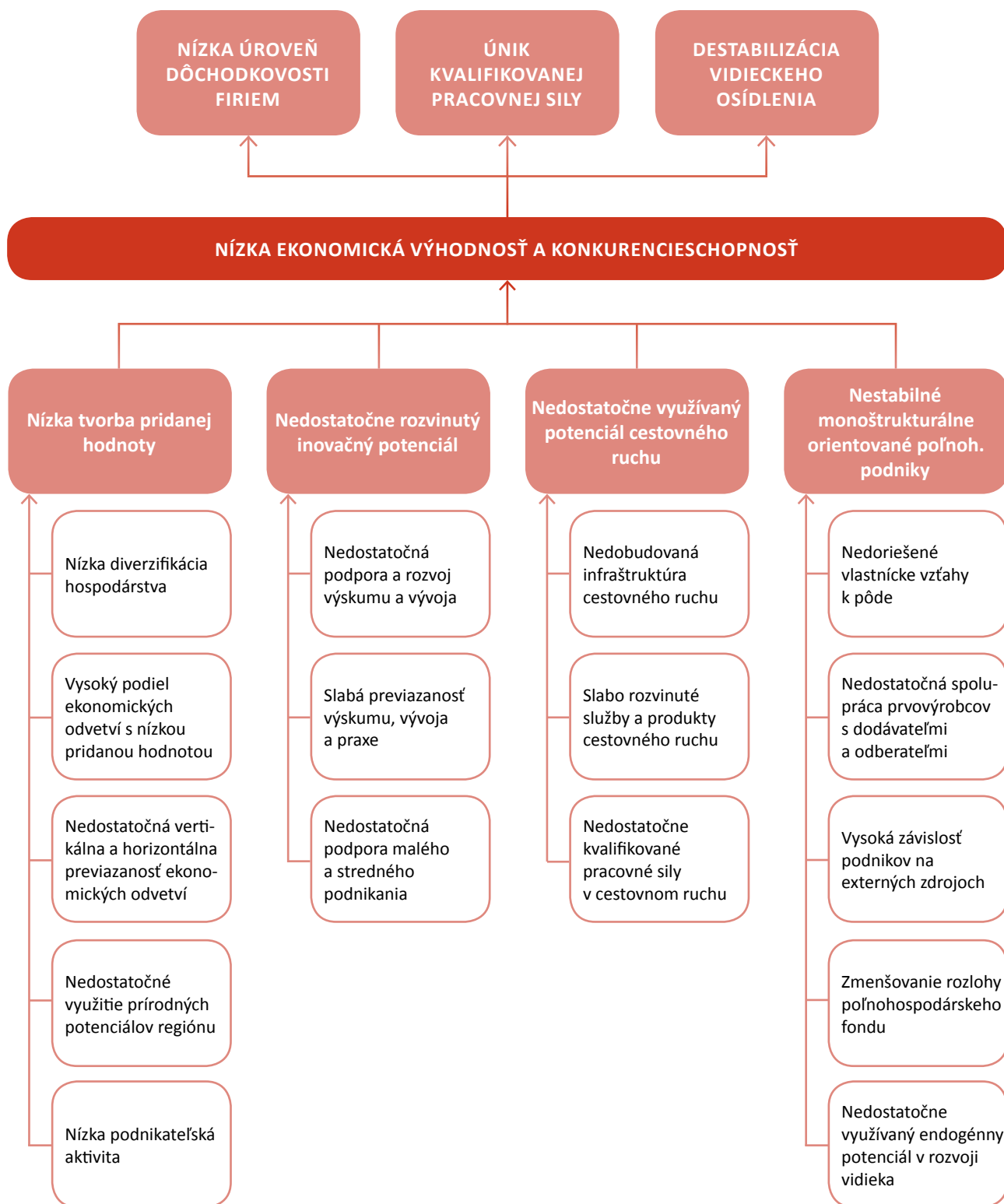
V rámci problémovej analýzy bolo analyzované nasledovné oblasti:

1. Hospodárstvo
2. Pôdohospodárstvo
3. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra
4. Životné prostredie a technická infraštruktúra

Tak ako predchádzajúce časti dokumentu, aj táto časť nadväzuje na informácie v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018, ktoré aktualizuje, resp. dopĺňa.

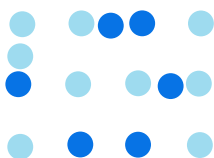
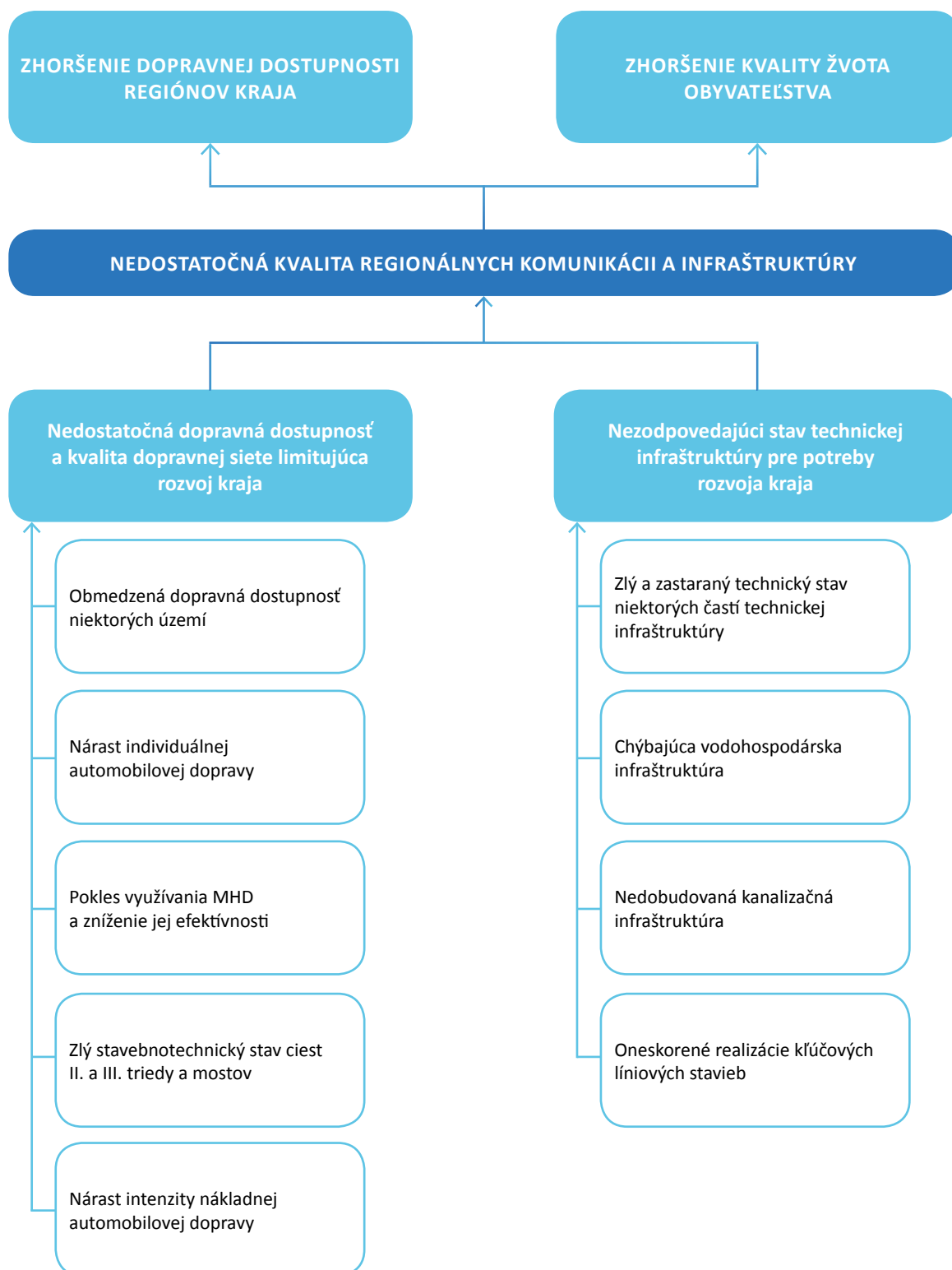
6.1 STROM PROBLÉMOV PRE KĹÚČOVÚ OBLASŤ 1: HOSPODÁRSTVO

Identifikovaný problém: Nízka ekonomická výkonnosť a konkurencia

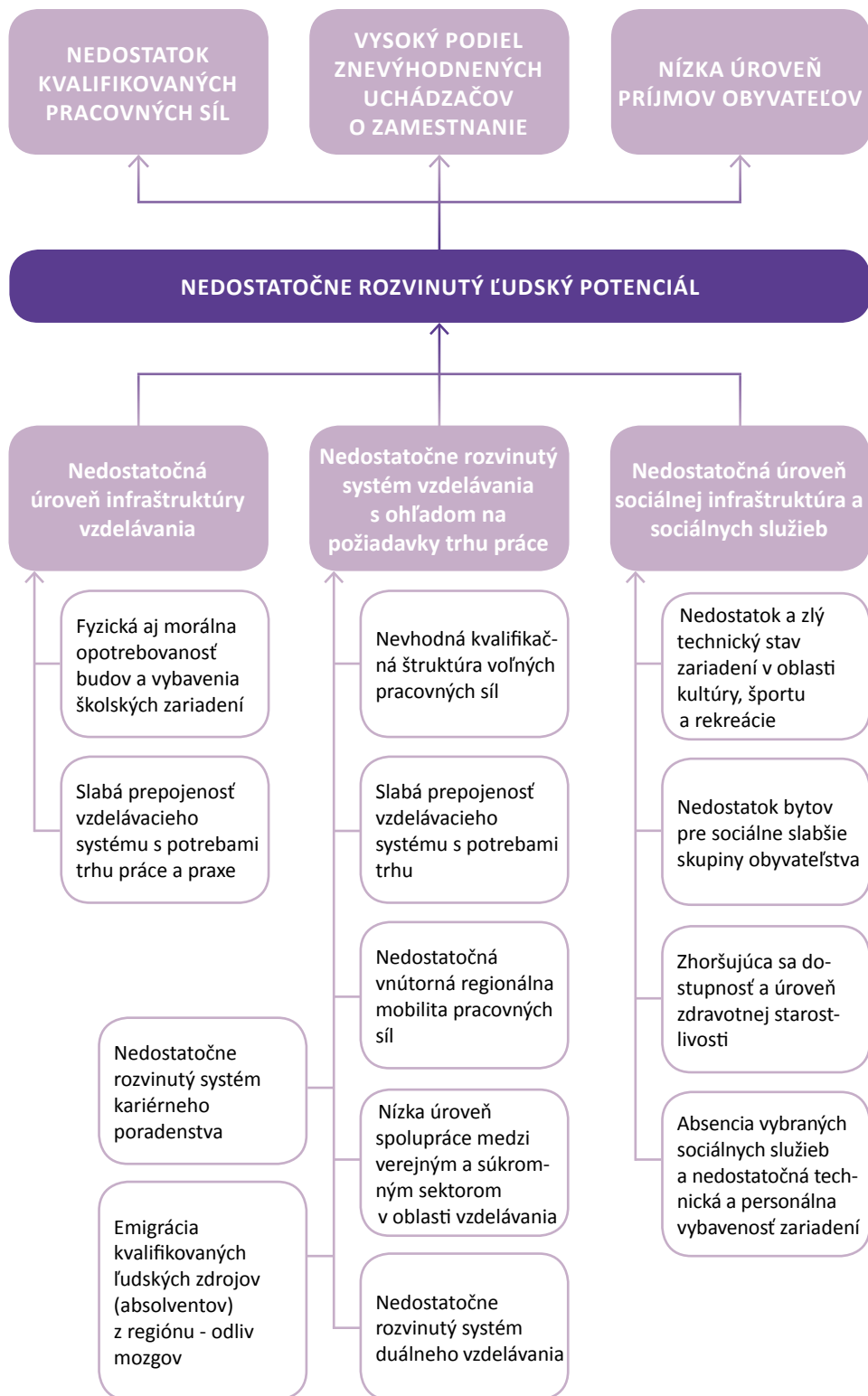
6.2 STROM PROBLÉMOV PRE KĹÚČOVÚ OBLASŤ 2: DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Identifikovaný problém: Nedostatočná kvalita regionálnych komunikácií a technickej infraštruktúry

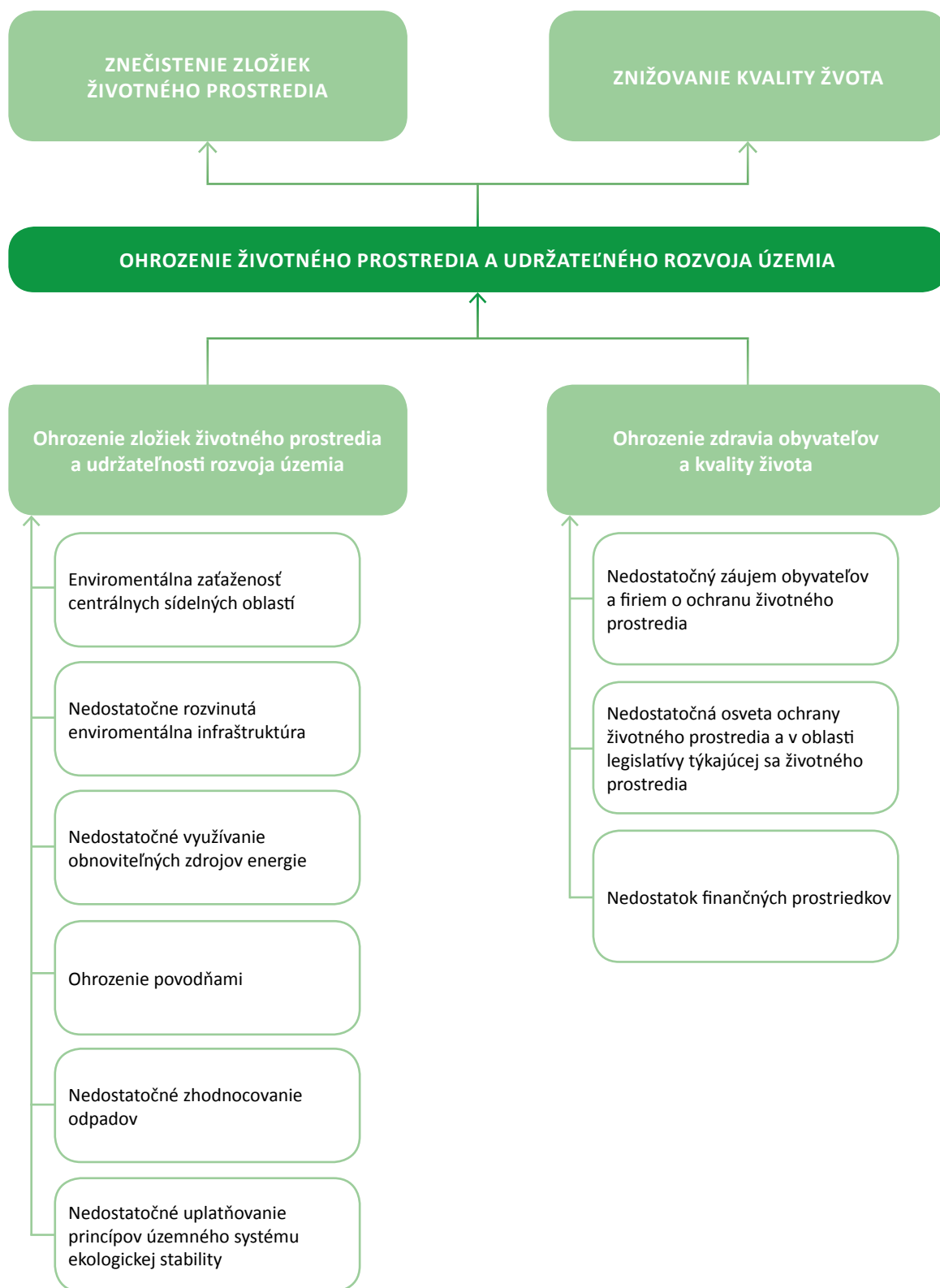
6.3 STROM PROBLÉMOV PRE KLÚČOVÚ OBLASŤ 3: ĽUDSKÉ ZDROJE

Identifikovaný problém: Nedostatočne rozvinutý ľudský potenciál

6.4 STROM PROBLÉMOV PRE KľÚČOVÚ OBLASŤ 4: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Identifikovaný problém: Ohrozenie životného prostredia a udržateľného rozvoja územia

ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV

Analýza sociálno-ekonomickej situácie a vybraných problémov Nitrianskeho samosprávneho kraja s návrhmi na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti. <https://www.nitra.sk/Files/ShowFile/47679>

Atlas rómskych komunít 2009. Bratislava : Úrad vlády SR. 66 s.

Bohuš, P., Klinda, J. 2010. Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR; Banská Bystrica : SAŽP, 2010. 102 s. ISBN 978-80-88503-00-1.

Boltižiar, M., Dubcová, A., Kramáreková, H., Krogmann, A., Némethová, J., Rampašeková, Z., Repaská, G., Šolcová, L., Trembošová, M., Valach, M., Veselovský, J., Vilinová, K., Vojtek, M., Vojteková, J. 2014. Krajina a ľudia Nitrianskeho samosprávneho kraja. Nitra : UKF v Nitre. 2014. 278 s. ISBN 978-80-558-0530-6

Centrum vedecko-technických informácií SR (Ústav informácií a prognóz školstva).
http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve.html?page_id=8868 <http://www.uips.sk/statistiky/statisticka-rocenka>

Čukan, J., Dubcová, A., Kramáreková, H., Ruttkay, A., Števko, A. 2013. Šťastný kraj / A Happy Region. Topoľčany : Tristanpress, 2013. 3. vydanie. 156 s. ISBN 978-80-89173-40-2

Dubcová, A., Kramáreková, H., Nemčíková, M., Némethová, J., Oláhová, J., Oremusová D., Rampašeková, Z., Repaská, G., Šolcová, L., Trembošová, M., Valach, M., Vilinová, K. Mikrogeografia - krajina okolo nás. Nitra : UKF v Nitre, 2012. 185 s. ISBN 978-80-558-0112-4.

Energetika 2013. Bratislava : Štatistický úrad SR, 2014. 168 s. ISBN 978-80-8121-326-7

Evidencia dobývacích priestorov - Obvodný banský úrad v Bratislave.
<http://www.hbu.sk/sk/Dobyvacie-priestory/Bratislava.alej>

Evidencia chránených ložiskových území - Obvodný banský úrad v Bratislave.
<http://www.hbu.sk/sk/Chranene-loziskove-uzemia/Bratislava.alej>

Fáziková, M., Beresecká, J., Bezáková, M., Hanáčková, D., Hamada, M., Chreneková, M., Milotová, B., Petrášová, V., Valach, M. 2011. Dimenzie znalostnej ekonomiky v Nitrianskom kraji. 1. vyd. Nitra : SPU v Nitre, 2011. 225 s. ISBN 978-80-552-0650-9.

Fáziková, M., Jarábková, J., Milotová, B., Hamada, M., Melichová, K., Mariš, M. 2012. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018. Nitra : SPU v Nitre, 2012. 241 s.
<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/dokumenty-regionalneho-rozvoja>

Haris, J., Litauská, S., Bryndzová, E., Šuba, O., Ďurika, T., Kissová, K., Lelkes, G. 2015. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nesvady na roky 2015 – 2020. 226 s.

Horváthová, A., Kumanová, Z., Mann, A.B., Žiaková, A. 2008. Občan Róm. Komunitný projekt vo vybraných obciach Nitrianskeho samosprávneho kraja. 2008. 60 s. ISBN 978-80- 970023-1-2

Hrdina, V. a kol. 2007. Dopracovanie strategického dokumentu územného rozvoja NSK - Zmeny a doplnky územného plánu veľkého územného celku Nitrianskeho kraja č.

Integrovaná informačná sieť regionálnych informačných centier.
<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=93124>

Integrovaný program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia - územie mesta Nitra. 2014. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, Slovenský hydrometeorologický ústav, Okresný úrad Nitra – odbor starostlivosti o životné prostredie. 74 s.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001 (uznesenie vlády SR č. 513/2011)

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=148397>

Mušinka, A., Škobla, D., Hurrle, J., Matlovičová, K., Kling, J. 2014. Atlas rómskych komunít na Slovensku 2013. Bratislava : UNDP - Regionálne centrum Rozvojového programu OSN pre Európu a Spoločenstvo nezávislých štátov v Bratislave. 2014. 122 s. ISBN 978-80-89263-18- 9.

Národná banka Slovenska.

<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/vybrane-makroekonomicke-ukazovatele/ceny-nehnutelnosti-na-byvanie/ceny-nehnutelnosti-na-byvanie-podla-krajov>

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR. 2010.

<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/news/files/003994a.pdf>

Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR.

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=140565>

Nitriansky samosprávny kraj – „Kraj príležitostí“.

<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/8048>

Nitriansky samosprávny kraj - Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Nitrianskeho kraja. 25 s.

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=92903>

Obnoviteľné zdroje energie v aspekte využiteľnosti pre energetické zásobovanie verejných budov - Energetické zhodnotenie vybraných zariadení v pôsobnosti NSK. 2010. Nitra : RRA Nitra. 12 s.

Poľovnícka štatistická ročenka Slovenskej republiky 2014.

<http://www.forestportal.sk/lesnehospodarstvo/polovnictvo/Documents/Po%C4%BEovn%C3%ADcka%20%C5%A1tatistick%C3%A1%20ro%C4%8Denka%20SR%202014.pdf>

Pozemkový a lesný odbor Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. <http://www.minv.sk/?pozemkovy-a-lesny-odbor>

Program odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja na roky 2011 – 2015. 2013. Nitra : Obvodný úrad životného prostredia.

http://www.enviroportal.sk/sk_SK/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-nitrianskeho-kraja-na-roky-2011-2015

Programové vyhlásenie vlády SR (2012 – 2016) za oblasť dopravy.

<http://www.vlada.gov.sk/programove-vyhlasenie-vlady-sr-na-roky-2012-2016/>

Rajčáková, E., Švecová, A. 2015. Regionálne disparity na Slovensku v kontexte kohéznej politiky EÚ 2007 – 2013. Bratislava : Univerzita Komenského, 2015. 104 s. ISBN 978-80-223- 3792-2

Regionálna inovačná stratégia NSK 2014 - 2020.

<https://www.unsk.sk/zobraz/sekciiu/dokumenty-regionalneho-rozvoja>

Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 – 2020.

<https://www.unsk.sk/zobraz/sekciiu/rius-nitrianskeho-kraja-2014-2020>

Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK. 2015.

<https://www.unsk.sk/zobraz/sekciiu/a118-zverejnovanie-registra-poskytovatelov-socialnych-sluzieb>

Repaská, G. 2012. Rezidenčná suburbanizácia miest Nitrianskeho samosprávneho kraja: empirický príklad mesta Nitra. Nitra : UKF v Nitre, 2012. 127 s. ISBN 978-80-558-0057-8.

Repaská, G., Vilinová, K., Dubcová, A., Kramáreková, H. 2015. Sídlná identita ako fenomén v kontexte suburbanizácie (prípádová štúdia suburbií mesta Nitra). Geografický časopis, roč. 67, 2015, č. 2, s. 107-126. ISSN 0016-7193.

Situačná analýza Nitrianskeho kraja. 2005.

<https://www.unsk.sk/showdoc.do?docit=176>

Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2014.

<http://www.enviroportal.sk/spravy/spravy-o-zp/kapitola/1>

Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020.

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=75682>

Stratégia rozvoja cyklotrás a cyklodopravy v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2016 – 2020.

<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/8773>

Stratégia rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2020 (uznesenie vlády SR č. 158/2010).

<http://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/vplyvy-na-zp/doprava/dokumenty/strategia-rozvoja-dopravy-slovenskej-republiky-do-roku-2020>

Štatistická ročenka regiónov Slovenska. 2014. Bratislava : Štatistický úrad SR, 2014. 522 s. ISBN 978-80-8121-301-4

Štatistický úrad Slovenskej republiky.

<http://www.statistics.sk>

Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR.

<http://uzemia.enviroportal.sk/>

Štúdia uskutočniteľnosti rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014 - 2020. 2015. Komárno : RRA Komárno. 235 s.

<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/8224>

Vilinová, K. 2012. Zdravotný stav obyvateľstva Slovenska. Nitra : UKF v Nitre, 2012. 124 s. ISBN 978-80-558-0058-5.

Výročná správa SARIO. 2014.

<http://www.sario.sk/sites/default/files/content/files/sario-vyrocnna-sprava-2014.pdf>

Weiss, P., Kostovský, D. 2005. Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike. Bratislava : Ministerstvo hospodárstva SR, odbor cestovného ruchu, 2005.

Zastúpenie stupňov kvality poľnohospodárskych pôd.

http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/kvalita/kvalita.aspx

Základné ukazovatele za ubytovacie zariadenia cestovného ruchu SR za 1. polrok. 2014. Bratislava : Štatistický úrad SR, 2014. 49 s.

Železnice Slovenskej republiky.

http://www.zsr.sk/slovensky/zeleznicna-dopravna-cesta/marketing/tabulky-tratovych-pomerov/mapa-siete-zsr.html?page_id=921

Železnice Slovenskej republiky.

http://www.zsr.sk/slovensky/zeleznicna-dopravna-cesta/marketing/tabulky-tratovych-pomerov/koridory.html?page_id=924

Životné prostredie v SR - vybrané ukazovatele v rokoch 2009 - 2013. 2013. Bratislava : Štatistický úrad SR, 2013. 97 s. ISBN 978-80-8121-341-0

TABUĽKOVÉ PRÍLOHY

Tab. 1 Zistené geotermálne zdroje v NSK

Povodie	Lokalita	Výdatnosť (l.s ⁻¹)	Teplota (°C)
Dunaj	Marcelová	8,3	56
	Patince	29,4	26
	Zemianska Oľča	10	74
	Zlatná na Ostrove	7	50,4
	Komárno	4	45
	Nesvady I.	5,4	60
	Nesvady II.	2,0	61
	Kravany nad Dunajom	5	20
	Svätý Peter	1,1	44
	Virt	10	26
Váh	Diakovce	5,4	38
	Šaľa	0,8	18
	Šaľa	3,5	45
	Šaľa	2,8	21
	Vlčany	10	68
Nitra	Nové Zámky	4,2	62
	Tvrdošovce	20	70
	Šurany	3,5	49
	Komjatice	12	62
	Dvory n/Žitavou	7,2	62
	Štúrovo	70	40
	Pohranice	18	15,5
	Poľný Kesov 1	3	27
	Poľný Kesov 2	4	49
Hron	Štúrovo	70	40

Zdroj: Hrdina a kol. (2007), Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nesvady na roky 2015 - 2020 (2015)

Tab. 2 Chránené územia v okresoch NSK v roku 2014

Okresy, kraj	Chránený areál	Chránený strom	Prírodná rezervácia	Národná prírodná rezervácia	Prírodná pamiatka
Komárno	12	0	21	2	0
Levice	8	0	7	2	3
Nitra	9	2	2	2	4
Nové Zámky	14	11	10	6	6
Šaľa	2	0	0	0	6
Topoľčany	4	2	5	1	2
Zlaté Moravce	4	1	1	1	0
NSK	53	16	46	14	21

Zdroj: www.enviroportal.sk, 2015

Tab. 3 Vývoj počtu obyvateľov v krajoch Slovenska v rokoch 2004 – 2014

Kraje, SR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	601 132	603 699	606 753	610 850	616 578	622 706	628 686	606 537	612 682	618 380	625 167
Trnavský	553 198	554 172	555 075	557 151	559 934	561 525	563 081	555 509	556 577	557 608	558 677
Trenčiansky	601 392	600 386	599 847	599 831	599 859	599 214	598 819	594 186	593 159	592 394	591 233
Nitriansky	709 350	708 498	707 305	706 758	706 375	705 661	704 752	689 564	688 400	686 662	684 922
Žilinský	694 129	694 763	695 326	695 698	696 347	697 502	698 274	689 601	690 121	690 420	690 449
Banskobystrický	658 368	657 119	655 762	654 668	653 697	653 186	652 218	660 128	658 490	656 813	655 359
Prešovský	796 745	798 596	800 483	801 939	803 955	807 011	809 443	815 806	817 382	818 916	819 977
Košický	770 508	771 947	773 086	774 103	775 509	778 120	780 000	792 991	794 025	794 756	795 565
SR	5 384 822	5 389 180	5 393 637	5 400 998	5 412 254	5 424 925	5 435 273	5 404 322	5 410 836	5 415 949	5 421 349

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 4 Vývoj počtu obyvateľov v okresoch NSK v rokoch 2004 – 2014

Okresy, kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	107 290	107 037	106 876	106 761	106 645	106 636	106 414	103 996	103 973	103 709	103 360
Levice	119 018	118 695	118 343	118 286	118 188	117 765	117 256	115 087	114 552	113 913	113 511
Nitra	163 764	163 768	163 802	164 091	164 365	164 597	165 011	159 422	159 761	160 040	160 241
Nové Zámky	148 001	147 703	147 203	146 729	146 345	146 047	145 586	144 212	143 636	142 964	142 317
Šaľa	54 110	54 196	54 095	54 060	54 099	53 937	53 903	53 258	53 101	52 938	52 780
Topoľčany	74 058	74 054	74 031	73 934	73 958	74 000	73 985	72 231	72 038	71 847	71 586
Zlaté Moravce	43 109	43 045	42 955	42 897	42 775	42 679	42 597	41 358	41 339	41 251	41 127
NSK	709 350	708 498	707 305	706 758	706 375	705 661	704 752	689 564	688 400	686 662	684 922

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 5 Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva v krajoch SR v rokoch 2010 - 2014

Kraj, SR	2010						2011						2012						2013						2014											
	natalita			mortalita			prirodzený pohyb			natalita			mortalita			prirodzený pohyb			natalita			mortalita			prirodzený pohyb			natalita			mortalita			prirodzený pohyb		
	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%	abs.		%			
	7 567	12,1	5 957	9,5	1 610	2,6	7 787	12,9	5 718	9,5	2 069	3,4	1 771	2,9	7 376	12,0	5 907	9,6	1 469	2,4	7 759	12,5	5 730	9,2	2 029	3,3										
Bratislavský	5 574	9,9	5 608	10,0	-34	-0,1	5 567	10,1	5 512	9,9	55	0,1	5 273	9,5	5 443	9,8	-170	-0,3	5 494	9,9	-234	-0,4	5 373	9,7	5 461	9,8	-88	-0,2								
Trnavský	5 940	9,9	5 833	9,7	107	0,2	5 907	10,0	5 751	9,7	156	0,3	5 145	8,7	5 771	9,7	-626	-1,1	5 396	9,1	5 680	9,6	-284	-0,5	5 118	8,7	5 656	9,6	-538	-0,9						
Trenčiansky	6 539	9,3	7 840	11,1	-1 301	-1,8	6 667	9,7	7 574	10,9	-907	-1,3	6 004	8,7	7 687	11,2	1 683	-2,4	5 822	8,5	7 543	10,9	1 721	-2,5	6 046	8,8	7 642	11,1	-1 596	-2,3						
Nitriansky	7 619	10,9	6 585	9,4	1 034	1,5	7 801	11,3	6 345	9,2	1 456	2,1	7 208	10,5	6 469	9,4	739	1,1	6 953	10,1	6 555	9,5	398	0,6	6 840	9,9	6 327	9,2	513	0,7						
Žilinský	6 729	10,3	7 206	11,0	-477	-0,7	6 697	10,2	6 884	10,4	-187	-0,3	6 022	9,1	7 008	10,6	-986	-1,5	6 084	9,3	6 812	10,4	-728	-1,1	6 059	9,3	6 690	10,2	-631	-1,0						
Banskobystrický	10 567	13,1	6 894	8,5	3 673	4,5	10 368	12,8	6 747	8,3	3 621	4,4	9 501	11,6	6 863	8,4	2 638	3,2	9 412	11,5	6 772	8,3	2 640	3,2	9 352	11,5	6 723	8,2	2 629	3,2						
Prešovský	9 875	12,7	7 522	9,7	2 353	3,0	10 019	12,7	7 372	9,3	2 647	3,3	8 864	11,2	7 449	9,4	1 415	1,8	8 520	10,7	7 326	9,2	1 194	1,5	8 486	10,7	7 117	9,0	1 369	1,7						
Košický	60 410	11,0	53 445	9,9	6 965	1,1	60 813	11,2	51 903	9,7	8 910	1,5	55 535	10,2	52 437	9,7	6 464	0,5	54 823	10,1	52 089	9,7	6 176	0,4	55 033	10,1	51 346	9,5	3 687	0,6						
SR																																				

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 6 Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva v okresoch NSK v rokoch 2010 - 2014

Okres, kraj	2010						2011						2012						2013						2014					
	natalita			mortalita			natalita			mortalita			natalita			mortalita			natalita			mortalita			natalita			mortalita		
	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%	abs.
Komárno	878	8,3	1326	12,5	-448	-4,2	982	9,5	1262	12,1	-280	-2,7	854	8,2	1213	11,7	-359	-3,5	780	7,5	1209	11,7	-429	-4,1	796	7,7	1276	12,3	-480	-4,6
Levice	1091	9,3	1388	11,8	-297	-2,5	1095	9,5	1393	12,1	-298	-2,6	990	8,6	1384	12,1	-394	-3,4	894	7,8	1345	11,8	-451	-3,9	1033	9,1	1322	11,6	-289	-2,5
Nitra	1635	9,9	1562	9,5	73	0,4	1635	10,3	1536	9,7	99	0,6	1535	9,6	1538	9,8	-30	-0,2	1543	9,7	1538	9,6	5	0,1	1596	10,0	1599	10,0	-3	0,0
Nové Zámky	1299	8,9	1765	12,1	-466	-3,2	1307	9,1	1647	11,4	-340	-2,4	1162	8,1	1714	11,9	-552	-3,8	1114	7,8	1715	12,0	-601	-4,2	1183	8,3	1667	11,7	-484	-3,4
Šaľa	519	9,6	546	10,1	-27	-0,5	551	10,3	569	10,7	-18	-0,3	502	9,4	538	10,1	-36	-0,7	480	9,1	509	9,6	-29	-0,5	477	9,0	547	10,3	-70	-1,3
Topoľčany	720	9,7	772	10,4	-52	-0,7	710	9,8	727	10,1	-17	-0,2	593	8,2	808	11,2	-215	-3,0	651	9,0	747	10,4	-96	-1,3	587	8,2	784	10,9	-197	-2,7
Zlaté Moravce	397	9,3	481	11,3	-84	-2,0	387	9,3	440	10,6	-97	-1,3	368	8,9	465	11,3	-97	-2,3	360	8,7	480	11,6	-120	-2,9	374	9,1	447	10,9	-73	-1,8
NSK	6 539	9,3	7 840	11,1	-1 301	-1,8	6 667	9,7	7 574	10,9	-907	-1,3	6 004	8,7	7 687	11,2	1 683	-2,4	5 822	8,5	7 543	10,9	1 721	-2,5	6 046	8,8	7 642	11,1	-1 596	-2,3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 7 Vývoj sobášnosti v krajoch Slovenska v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Bratislavský	3 345	5,3	3 375	5,6	3 597	5,9	3 409	5,5	3 677	5,9
Trnavský	2 443	4,3	2 500	4,5	2 485	4,5	2 498	4,5	2 687	4,8
Trenčiansky	2 770	4,6	2 671	4,5	2 722	4,6	2 642	4,5	2 803	4,7
Nitriansky	2 888	4,1	2 917	4,2	2 923	4,2	3 004	4,4	3 165	4,6
Žilinský	3 305	4,7	3 356	4,9	3 462	5,0	3 198	4,6	3 427	5,0
Banskobystrický	2 681	4,1	2 677	4,1	2 646	4,0	2 743	4,2	2 776	4,2
Prešovský	4 500	5,6	4 551	5,6	4 556	5,6	4 513	5,5	4 586	5,6
Košický	3 483	4,5	3 574	4,5	3 615	4,6	3 484	4,4	3 616	4,5
SR	25 415	4,7	25 621	4,7	26 006	4,8	25 491	4,7	26 737	4,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 8 Vývoj sobášnosti v okresoch Slovenska v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Komárno	379	3,6	383	3,7	429	4,1	417	4,0	459	4,4
Levice	464	2,1	433	1,9	474	1,9	444	2,2	468	2,0
Nitra	715	4,3	742	4,7	731	4,6	749	4,7	795	5,0
Nové Zámky	564	3,9	588	4,1	581	4,0	633	4,4	673	4,7
Šaľa	209	3,9	254	4,8	205	3,9	218	4,1	223	4,2
Topoľčany	348	4,7	318	4,4	316	4,4	313	4,4	342	4,8
Zlaté Moravce	209	4,9	199	4,8	187	4,5	230	5,6	205	5,0
NSK	2 888	4,1	2 917	4,2	2 923	4,2	3 004	4,4	3 165	4,6

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 9 Vývoj rozvodovosti v krajoch Slovenska v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Bratislavský	1 686	2,7	1 515	2,5	1 594	2,6	1 587	2,6	1 381	2,2
Trnavský	1 342	2,4	1 277	2,3	1 186	2,1	1 266	2,3	1 251	2,2
Trenčiansky	1 386	2,3	1 245	2,1	1 171	2,0	1 241	2,1	1 240	2,1
Nitriansky	1 625	2,3	1 525	2,2	1 503	2,2	1 535	2,2	1 400	2,0
Žilinský	1 429	2,0	1 307	1,9	1 242	1,8	1 277	1,9	1 224	1,8
Banskobystrický	1 471	2,3	1 386	2,1	1 444	2,2	1 340	2,0	1 338	2,0
Prešovský	1 371	1,7	1 286	1,6	1 334	1,6	1 205	1,5	1 210	1,5
Košický	1 705	2,2	1 561	2,0	1 474	1,9	1 495	1,9	1 470	1,8
SR	12 015	2,2	11 102	2,1	10 948	2,0	10 946	2,1	10 514	2,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 10 Vývoj potratovosti v krajoch Slovenska v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Bratislavský	1 917	3,1	1 796	3,0	1 878	3,1	1 929	3,1	1 897	3,1
Trnavský	1 904	3,4	1 798	3,2	1 667	3,0	1 842	3,3	1 732	3,1
Trenčiansky	1 604	2,7	1 632	2,7	1 555	2,6	1 561	2,6	1 444	2,4
Nitriansky	2 363	3,4	2 461	3,6	2 514	3,7	2 290	3,3	2 240	3,3
Žilinský	2 012	2,9	1 933	2,8	1 839	2,7	1 696	2,5	1 732	2,5
Banskobystrický	2 282	3,5	2 243	3,4	2 198	3,3	2 223	3,4	2 140	3,3
Prešovský	2 267	2,8	2 292	2,8	2 148	2,6	2 340	2,9	2 155	2,6
Košický	2 869	3,7	2 717	3,4	2 578	3,3	2 466	3,1	2 275	2,9
SR	17 218	3,2	16 872	3,1	16 377	3,0	16 347	3,0	15 615	2,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 11 Vývoj migračného pohybu obyvateľstva v krajoch SR v rokoch 2010 - 2014

Kraje, SR	2010						2011						2012						2013						2014					
	imigrácia			emigrácia			migračný pohyb			imigrácia			emigrácia			migračný pohyb			imigrácia			emigrácia			imigrácia			emigrácia		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	7 779	12,4	3 409	5,4	4 370	7,0	7 714	12,8	3 177	5,3	4 537	7,5	7525	12,3	3 151	5,2	4374	7,2	7494	12,2	3265	5,3	4229	6,9	8 647	13,9	3 889	6,3	4 758	7,7
Trnavský	4 273	7,6	2 683	4,8	1 590	2,8	4 059	7,3	2 626	4,7	1 433	2,6	3912	7,0	2 674	4,8	1238	2,2	4034	7,2	2769	5,0	1265	2,3	4 228	7,6	3 071	5,5	1 157	2,1
Trenčiansky	2 201	3,7	2 703	4,5	-502	-0,8	2 055	3,5	2 479	4,2	-424	-0,7	2 162	3,6	2 563	4,3	-401	-0,7	2262	3,8	2743	4,6	-481	-0,8	2 499	4,2	3 122	5,3	-623	-1,1
Nitriansky	3 366	4,8	2 974	4,2	392	0,6	3 197	4,6	3 037	4,4	160	0,2	3419	5,0	2900	4,2	5211	0,8	3154	4,6	3171	4,6	-17	-0,1	3 276	4,8	3 420	5,0	-144	-0,2
Žilinský	2 167	3,1	2 429	3,5	-262	-0,4	2 124	3,1	2 274	3,3	-150	-0,2	2073	3,0	2292	3,3	-219	-0,3	2220	3,2	2319	3,4	-99	-0,1	2 328	3,4	2 812	4,1	-484	-0,7
Banskobystrický	2 377	3,6	2 868	4,4	-491	-0,8	2 164	3,3	2 840	4,3	-676	-1,0	2251	3,4	2903	4,4	-652	-1,0	2106	3,2	3055	4,6	-949	-1,4	2 426	3,7	3 249	5,0	-823	-1,3
Prešovský	2 177	2,7	3 418	4,2	-1 241	-1,5	1 957	2,4	3 378	4,1	-1 421	-1,7	2129	2,6	3191	3,9	-1062	-1,3	2507	3,1	3613	4,4	-1106	-1,4	2 528	3,1	4 096	5,0	-1 568	-1,9
Košický	2 455	3,2	2 928	3,8	-473	-0,6	2 313	2,9	2 806	3,5	-493	-0,6	2561	3,2	2942	3,7	-381	-0,5	2543	3,2	3006	3,8	-463	-0,6	2 912	3,7	3 472	4,4	-560	-0,7
SR	26 795	5,1	23 412	4,3	3 383	0,8	25583	5,0	22617	4,2	2 966	0,7	26032	5,0	22616	4,2	8 108	0,8	26320	5,1	23941	4,5	2 379	0,6	28844	5,5	27131	5,1	1 713	0,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 12 Vývoj migračného pohybu obyvateľstva v okresoch NSK v rokoch 2010 - 2014

Okresy, kraj	2010						2011						2012						2013						2014					
	imigrácia			emigrácia			imigrácia			emigrácia			imigrácia			emigrácia			imigrácia			emigrácia			imigrácia			emigrácia		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	750	7,0	524	4,9	226	2,1	701	6,7	547	5,3	154	1,5	817	7,9	481	4,6	336	3,2	681	6,6	516	5,0	165	1,6	707	6,8	576	5,6	131	1,3
Levice	743	6,3	955	8,1	-212	-1,8	734	6,4	929	8,1	-195	-1,7	670	5,8	811	7,1	-141	-1,2	668	5,8	856	7,5	-188	-1,6	780	6,9	893	7,9	-113	-1,0
Nitra	1388	8,4	1047	6,4	341	2,1	1376	8,6	1058	6,6	318	2,0	1344	8,4	975	6,1	369	2,3	1331	8,3	1057	6,6	274	1,7	1389	8,7	1185	7,4	204	1,3
Nové Zámky	923	6,3	918	6,3	5	0,0	952	6,6	928	6,4	24	0,2	903	6,3	927	6,4	-24	-0,2	901	6,3	972	6,8	-71	-0,5	989	6,9	1152	8,1	-163	-1,1
Šaľa	437	8,1	444	8,2	-7	-0,1	370	6,9	457	8,6	-87	-1,6	386	7,3	507	9,5	-121	-2,3	388	7,3	522	9,8	-134	-2,5	443	8,4	531	10,0	-88	-1,7
Topoľčany	503	6,8	466	6,3	37	0,5	491	6,8	493	6,8	-2	0,0	493	6,8	471	6,5	22	0,3	490	6,8	585	8,1	-95	-1,3	604	8,4	668	9,3	-64	-0,9
Zlaté Moravce	315	7,4	313	7,3	2	0,1	299	7,2	351	8,5	-52	-1,3	362	8,8	284	6,9	78	1,9	345	8,4	313	7,6	32	0,8	334	8,1	385	9,3	-51	-1,2
NSK	5 059	7,2	4 667	6,8	392	0,6	4 923	7,0	4 763	7,2	160	0,2	4975	7,3	4456	6,7	519	0,8	4804	7,1	4821	7,3	-17	-0,1	5 246	7,7	5 390	8,2	-144	-0,2

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 13 Vývoj celkového pohybu obyvateľstva v krajoch SR v rokoch 2010 - 2014

Kraje, SR	2010						2011						2012						2013						2014					
	prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	1 610	2,6	4 370	7,0	5 980	9,6	2 069	3,4	4 537	7,5	6 606	11,0	1 771	2,9	4 374	7,2	6 145	10,1	1 469	2,4	4 229	6,9	5 698	9,3	2 029	3,3	4 758	7,7	6 787	10,9
Trnavský	-34	-0,1	1 590	2,8	1 556	2,8	55	0,1	1 433	2,6	1 488	2,7	-170	-0,3	1 238	2,2	1 068	1,9	-234	-0,4	1 265	2,3	1 031	1,9	-88	-0,2	1 157	2,1	1 069	1,9
Trenčiansky	107	0,2	-502	-0,8	-395	-0,7	156	0,3	-424	-0,7	-268	-0,5	-626	-1,1	-401	-0,7	-1 027	-1,7	-284	-0,5	-481	-0,8	-765	-1,3	-538	-0,9	-623	-1,1	-1 161	-2,0
Nitriansky	-1 301	-1,9	392	0,6	-909	-1,3	-907	-1,3	160	0,2	-747	-1,1	1 683	-2,5	519	0,8	-1 164	-1,7	1 721	-2,4	-17	-0,1	-1 738	-2,5	-1 596	-2,3	-144	-0,2	-1 740	-2,5
Žilinský	1 034	1,5	-262	-0,4	772	1,1	1 456	2,1	-150	-0,2	1 306	1,9	739	1,1	-219	-0,3	520	0,8	398	0,6	-99	-0,1	299	0,4	513	0,7	-484	-0,7	29	0,0
Banskobystrický	-477	-0,7	-491	-0,8	-968	-1,5	-187	-0,3	-676	-1,0	-863	-1,3	-986	-1,5	-652	-1,0	-1 638	-2,5	-728	-1,1	-949	-1,4	-1 677	-2,6	-631	-1,0	-823	-1,3	-1 454	-2,2
Prešovský	3 673	4,5	-1 241	-1,5	2 432	3,0	3 621	4,4	-1 421	-1,7	2 200	2,7	2 638	3,2	-1 062	-1,3	1 576	1,9	2 640	3,2	-1 106	-1,4	1 534	1,9	2 629	3,2	-1 568	-1,9	1 061	1,3
Košický	2 353	3,0	-473	-0,6	1 880	2,4	2 647	3,3	-493	-0,6	2 154	2,7	1 415	1,8	-381	-0,5	1 034	1,3	1 194	1,5	-463	-0,6	731	0,9	1 369	1,7	-560	-0,7	809	1,0
SR	6965	1,1	3 383	0,8	10 348	1,9	8910	1,5	2966	0,7	11 876	2,2	6464	0,5	3416	0,7	6 514	1,2	6176,0	0,4	2379	0,5	5 113	0,9	3687	0,5	1713	0,5	5 400	1,0

Tab. 14 Vývoj celkového pohybu obyvateľstva v okresoch NSK v rokoch 2010 - 2014

Okres, kraj	2010						2011						2012						2013						2014					
	prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	-448	-4,2	226	2,1	-222	-2,1	-280	-2,7	154	1,5	-126	-1,2	-359	-3,5	336	3,2	-23	-0,2	-429	-4,1	165	1,6	-264	-2,5	-480	-4,6	131	1,3	-349	-3,4
Levice	-297	-2,5	-212	-1,8	-509	-4,3	-298	-2,6	-195	-1,7	-493	-4,3	-394	-3,4	-141	-1,2	-535	-4,7	-451	-3,9	-188	-1,6	-639	-5,6	-289	-2,5	-113	-1,0	-402	-3,5
Nitra	73	0,4	341	2,1	414	2,5	99	0,6	318	2,0	417	2,6	-30	-0,2	369	2,3	339	2,1	5	0,1	274	1,7	279	1,8	-3	0,0	204	1,3	201	1,3
Nové Zámky	-466	-3,2	5	0,0	-461	-3,2	-340	-2,4	24	0,2	-316	-2,2	-552	-3,8	-24	-0,2	-576	-4,0	-601	-4,2	-71	-0,5	-672	-4,7	-484	-3,4	-163	-1,1	-647	-4,5
Šaľa	-27	-0,5	-7	-0,1	-34	-0,6	-18	-0,3	-87	-1,6	-105	-2,0	-36	-0,7	-121	-2,3	-157	-3,0	-29	-0,5	-134	-2,5	-163	-3,1	-70	-1,3	-88	-1,7	-158	-3,0
Topoľčany	-52	-0,7	37	0,5	-15	-0,2	-17	-0,2	-2	0,0	-19	-0,3	-215	-3,0	22	0,3	-193	-2,7	-96	-1,3	-95	-1,3	-191	-2,7	-197	-2,7	-64	-0,9	-261	-3,6
Zlaté Moravce	-84	-2,0	2	0,1	-82	-1,9	-97	-1,3	-52	-1,3	-149	-2,5	-97	-2,3	78	1,9	-19	-0,5	-120	-2,9	32	0,8	-88	-2,1	-73	-1,8	-51	-1,2	-124	-3,0
NSK	-1 301	-1,9	392	0,6	-909	-1,3	-907	-1,3	160	0,2	-747	-1,1	1 683	-2,5	519	0,8	-1 164	-1,7	1 721	-2,4	-17	-0,1	-1 738	-2,5	-1 596	-2,3	-144	-0,2	-1 740	-2,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 15 Počet obyvateľov v okresoch NSK a SR v rokoch 2010 a 2014

Okres, kraj, SR	2010						2014					
	muži		ženy		index maskulinity	index femininity	muži		ženy		index maskulinity	index femininity
	abs.	%	abs.	%			abs.	%	abs.	%		
Komárno	51 765	48,5	54 871	51,5	943	1060	50 584	48,8	53 125	51,2	952	1050
Levice	56 648	48,1	61 117	51,9	926	1078	55 009	48,3	58 904	51,7	933	1070
Nitra	79 555	48,3	85 042	51,7	935	1069	77 346	48,3	82 694	51,7	935	1069
Nové Zámky	70 547	48,3	75 500	51,7	934	1070	69 251	48,4	73 713	51,6	939	1064
Šaľa	26 249	48,7	27 688	51,3	948	1054	25 895	48,9	27 043	51,1	957	1044
Topoľčany	36 267	49,0	37 733	51,0	961	1040	35 284	49,1	36 563	50,9	965	1036
Zlaté Moravce	20 741	48,6	21 938	51,4	945	1057	20 189	48,9	21 062	51,1	958	1043
NSK	341 772	48,4	363 889	51,6	939	1064	333 558	48,6	353 104	51,4	944	1058
SR	2642 240	48,6	2793 033	51,4	946	1057	2642 328	48,7	2779 021	51,3	950	1051

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 16 Produktívne vekové skupiny obyvateľstva v krajoch SR v roku 2014

Kraje, SR	predproduktívna		produktívna		poproduktívna	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	95 518	15,3	435 661	69,7	93 988	15,0
Trnavský	77 720	13,9	400 769	71,7	80 188	14,4
Trenčiansky	78 598	13,3	422 012	71,4	90 623	15,3
Nitriansky	91 203	13,3	415 113	71,5	104 261	15,2
Žilinský	107 331	15,5	491 919	71,2	91 199	13,2
Banskobystrický	95 460	14,6	464 556	70,9	95 343	14,5
Prešovský	147 280	18,0	573 329	69,9	99 368	12,1
Košický	136 768	17,2	556 890	70,0	101 907	12,8
SR	829 878	15,5	3 760 249	70,3	756 877	14,2

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 17 Reprodukčné vekové skupiny obyvateľstva v krajoch SR v roku 2014

Kraje, SR	predprodukčná		reprodukčná		poreprodukčná		index starnutia
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Bratislavský	95 518	15,3	305 982	48,9	223 667	35,8	98,4
Trnavský	77 720	13,9	283 125	50,7	197 832	35,4	103,2
Trenčiansky	78 598	13,3	294 563	49,8	218 072	36,9	115,3
Nitriansky	91 203	13,3	340 861	49,8	252 555	36,9	113,9
Žilinský	107 331	15,5	354 426	51,3	228 692	33,1	84,9
Banskobystrický	95 460	14,6	325 791	49,7	234 108	35,7	99,9
Prešovský	147 280	18,0	420 990	51,3	251 707	30,7	67,5
Košický	136 768	17,2	401 160	50,4	257 637	32,4	74,5
SR	829 878	15,3	2 726 898	50,3	1 864 270	34,4	94,7

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 18 Reprodukčné vekové skupiny obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2014

Okresy, kraj	predprodukčná		reprodukčná		poreprodukčná		index starnutia
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Komárno	13 319	12,9	51 241	49,6	38 800	37,5	120,1
Levice	15 222	13,4	56 276	49,6	42 013	37,0	106,4
Nitra	22 215	13,9	80 161	50,1	57 564	36,0	123,9
Nové Zámky	18 154	12,8	70 163	49,3	54 000	37,9	101,3
Šaľa	7 382	14,0	26 694	50,6	18 704	35,4	101,3
Topoľčany	9 568	13,4	35 819	50,0	26 199	36,6	112,5
Zlaté Moravce	5 343	13,0	20 507	49,9	15 274	37,1	122,5
NSK	91 203	13,3	340 861	49,8	252 554	36,9	113,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 19 Vzdelanie obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2011 (zo SODB 2011)

Okresy, kraj	primárne		sekundárne		terciárne		bez vzdelania		nezistené		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Komárno	21 500	20,7	56 055	53,9	9 684	9,3	13 822	13,3	2 934	2,8	103 995	100,0
Levice	21 067	18,3	61 499	53,3	13 711	11,9	17 011	14,7	2 079	1,8	115 367	100,0
Nitra	22 112	13,9	84 483	53,1	26 459	16,6	22 150	13,9	3 939	2,5	159 143	100,0
Nové Zámky	25 273	17,5	80 041	55,4	14 802	10,2	19 826	13,7	4 475	3,1	144 417	100,0
Šaľa	9 248	17,4	29 491	55,3	5 682	10,7	7 946	14,9	919	1,7	53 286	100,0
Topoľčany	11 287	15,6	41 524	57,5	7 960	11,0	9 812	13,6	1 674	2,3	72 257	100,0
Zlaté Moravce	6 637	16,0	23 624	57,1	4 450	10,7	5 469	13,2	1 222	3,0	41 402	100,0
NSK	117 124	17,0	376 717	54,6	82 748	12,0	96 036	13,9	17 242	2,5	689 867	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 20 Vzdelanie obyvateľstva v krajoch NSK v roku 2011 (zo SODB 2011)

Kraje, SR	primárne		sekundárne		terciárne		bez vzdelania		nezistené		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Bratislavský	57 546	9,6	295 590	49,1	157 678	26,2	82 574	13,7	9 048	1,5	602 436	100,0
Trnavský	90 102	16,3	306 657	55,4	63 783	11,5	79 441	14,4	13 256	2,4	553 239	100,0
Trenčiansky	76 829	12,9	345 176	58,1	74 330	12,5	81 369	13,7	16 624	2,8	594 328	100,0
Nitriansky	117 124	17,0	376 717	54,6	82 748	12,0	96 036	13,9	17 242	2,5	689 867	100,0
Žilinský	95 777	13,9	373 481	54,2	89 276	13,0	113 673	16,5	16 644	2,4	688 851	100,0
Banskobystrický	108 518	16,4	348 272	52,7	81 448	12,3	98 503	14,9	23 822	3,6	660 563	100,0
Prešovský	139 931	17,1	401 632	49,2	95 309	11,7	154 617	18,9	24 540	3,0	816 029	100,0
Košický	122 663	15,5	393 102	49,7	103 396	13,1	140 108	17,7	32 454	4,1	791 723	100,0
SR	808 490	15,0	2 840 627	52,6	747 968	13,9	846 321	15,7	153 630	2,8	5 397 036	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 21 Národnostná štruktúra obyvateľstva v krajoch SR v roku 2011 (zo SODB 2011)

Kraje, SR	slovenská		maďarská		rómska		ostatné		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Bratislavský	543 573	90,2	23 888	4,0	767	0,1	34 208	5,7	602 436	100,0
Trnavský	394 902	71,2	120 784	21,8	3 048	0,5	36 007	6,5	554 741	100,0
Trenčiansky	545 535	91,8	797	0,1	574	0,1	47 422	8,0	594 328	100,0
Nitriansky	473 269	68,6	169 460	24,6	3 987	0,6	43 151	6,3	689 867	100,0
Žilinský	641 602	93,1	553	0,1	2 264	0,3	44 432	6,5	688 851	100,0
Banskobystrický	505 528	76,5	67 596	10,2	15 525	2,4	71 914	10,9	660 563	100,0
Prešovský	668 300	82,0	646	0,1	43 097	5,3	102 484	12,6	814 527	100,0
Košický	580 066	73,3	74 743	9,4	36 476	4,6	100 438	12,7	791 723	100,0
SR	4 352 775	80,7	458 467	8,5	105 738	2,0	480 056	8,9	5 397 036	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 22 Národnostná štruktúra obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2011 (zo SODB 2011)

Okresy, kraj	slovenská		maďarská		rómska		ostatné		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Komárno	29 463	28,3	66 356	63,8	1 250	1,2	6 926	6,7	103 995	100,0
Levice	79 511	68,9	28 085	24,3	796	0,7	6 975	6,0	115 367	100,0
Nitra	139 866	87,9	9 076	5,7	745	0,5	9 456	5,9	159 143	100,0
Nové Zámky	84 006	58,2	48 483	33,6	691	0,5	11 237	7,8	144 417	100,0
Šaľa	32 344	60,7	16 717	31,4	407	0,8	3 818	7,2	53 286	100,0
Topoľčany	68 669	95,0	351	0,5	44	0,1	3 193	4,4	72 257	100,0
Zlaté Moravce	39 410	95,2	392	0,9	54	0,1	1 546	3,7	41 402	100,0
NSK	473 269	68,6	169 460	24,6	3 987	0,6	43 151	6,3	689 867	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 23 Počet Rómov v okresoch NSK v rokoch 2009 a 2013

Okresy	2009			2013		
	počet obyv.	z toho Rómov		počet obyv.	z toho Rómov	
		abs.	%		abs.	%
Komárno	85 981	5 307	6,2	103 973	6 413	6,2
Levice	93 193	6 593	7,1	114 552	6 907	6,0
Nitra	111 438	4 480	4,0	159 761	5 343	3,3
Nové Zámky	114 691	4 240	3,7	143 636	5 724	4,0
Šaľa	53 202	4 012	7,5	53 101	3 768	7,1
Topoľčany	37 977	837	2,2	72 038	1 011	1,4
Zlaté Moravce	22 619	2 475	10,9	41 339	1 386	3,4
NSK	519 101	27 944	5,4	688 400	30 552	4,4

Zdroj: Atlas rómskych komunít, 2009; terénny výskum Atlasu rómskych komunít, 2013; ŠÚ SR, 2015

Tab. 24 Veľkostná štruktúra obcí NSK v roku 2014

Typy obcí	veľkostná skupina obcí		počet obcí		počet obyvateľov	
			abs	%	abs	%
vidiecke obce	malé	do 199	16	4,5	2 606	0,4
		200 - 499	80	22,6	28 369	4,1
	stredne veľké	500 - 999	99	28,0	70 090	10,2
		1000 - 1999	101	28,5	143 787	21,0
	veľké	2000 - 4999	40	11,3	112 061	16,4
		5000 - 9999	3	0,8	15 435	2,3
mestá	malé	do 4999	1	0,3	3 712	0,5
		5000 - 19999	8	2,3	74 091	10,8
	stredne veľké	20000 - 49999	5	1,4	156 738	22,9
	veľké	50000 - 99999	1	0,3	78 033	11,4
	Spolu NSK		354	100,0	684 922	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 25 Hustota zaľudnenia v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	96,8	94,6	94,5	94,4	94,1
Levice	75,7	74,4	74,0	73,6	73,3
Nitra	189,2	182,9	183,3	183,6	183,9
Nové Zámky	108,3	107,2	106,8	106,4	105,9
Šaľa	151,6	149,8	149,4	149,0	148,5
Topoľčany	123,8	120,9	120,7	120,4	120,0
Zlaté Moravce	81,7	79,5	79,3	79,2	79,0
NSK	111,2	108,8	108,6	108,4	108,1

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 26 Hustota zaľudnenia v krajoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	304,9	293,9	297,0	299,9	302,9
Trnavský	135,6	133,8	134,1	134,4	134,6
Trenčiansky	133,1	132,0	131,9	131,7	131,5
Nitriansky	111,2	108,8	108,6	108,4	108,1
Žilinský	102,5	101,2	101,3	101,4	101,4
Banskobystrický	69,1	69,9	69,7	69,6	69,4
Prešovský	90,1	90,8	91,0	91,2	91,3
Košický	115,4	117,2	117,5	117,6	117,7
SR	110,8	110,1	110,3	110,4	110,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 27 Domový a bytový fond v okresoch NSK v rokoch 2010 - 2012

Okresy, kraj	2010		2011		2012		index rastu 2010/2012
	abs	%	abs	%	abs	%	
Komárno	41 805	15,2	41 945	15,2	42 177	15,2	100,9
Levice	47 986	17,4	48 116	17,4	48 223	17,3	100,5
Nitra	62 951	22,8	63 393	22,9	63 867	23,0	101,5
Nové Zámky	58 447	21,2	58 640	21,2	58 802	21,1	100,6
Šaľa	20 580	7,5	20 679	7,5	20 771	7,5	100,9
Topoľčany	27 671	10,0	27 813	10,1	28 017	10,1	101,3
Zlaté Moravce	16 105	5,8	16 159	5,8	16 288	5,9	101,1
NSK	275 545	100,0	276 745	100,0	278 145	100,0	100,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 28 Základné parametre suburbánnych zón NSK v roku 2011

suburbánna zóna mesta:	počet obcí	rozloha v km ²	počet obyvateľov	hustota zaľudnenia (obyv./km ²)
Topoľčany	7	76,2	8608	113,0
Šaľa	4	77,4	7491	96,8
Nové Zámky	4	107,9	11093	102,8
Nitra	15	207,7	27492	132,4
Levice	12	98,9	5638	57,0
Komárno	8	174,0	8979	51,6
Vráble*	2	22,1	2200	99,5
Štúrovo*	2	42,3	2365	55,9

Zdroj: Repaská (2012), *- buduca suburbánna zóna

Tab. 29 Vývoj regionálneho hrubého domáceho produktu (v mil. EUR konverzné) v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009 - 2013

Kraje, SR	r. 2009		r. 2010		r. 2011		r. 2012		r. 2013	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	17890	28,04	18667	27,78	19393	27,64	19674	27,26	20471	27,82
Trnavský	7276	11,40	7821	11,64	8044	11,46	8294	11,49	8239	11,20
Trenčiansky	6265	9,82	6565	9,77	6808	9,70	6998	9,70	7071	9,61
Nitriansky	7017	11,00	7249	10,79	7992	11,39	8248	11,43	8194	11,13
Žilinský	7086	11,11	7652	11,39	7716	11,00	7936	10,99	8050	10,94
Banskobystrický	5632	8,83	5976	8,89	6027	8,59	6259	8,67	6500	8,83
Prešovský	5477	8,59	5658	8,42	6183	8,81	6477	8,97	6624	9,00
Košický	7156	11,22	7615	11,33	7997	11,40	8299	11,50	8443	11,47
SR spolu	63799	100,00	67204	100,00	70160	100,00	72185	100,00	73593	100,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 30 Vývoj medziročného indexu rastu/poklesu regionálneho hrubého domáceho produktu (v mil. EUR konverzné) v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009 - 2013

Kraje, SR	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012	r. 2013	r.2009/2013
Bratislavský	100,00	104,34	103,89	101,45	104,05	114,43
Trnavský	100,00	107,49	102,84	103,11	99,34	113,23
Trenčiansky	100,00	104,80	103,69	102,80	101,03	112,87
Nitriansky	100,00	103,32	110,25	103,20	99,35	116,78
Žilinský	100,00	107,98	100,84	102,86	101,44	113,60
Banskobystrický	100,00	106,11	100,87	103,84	103,86	115,42
Prešovský	100,00	103,31	109,27	104,75	102,28	120,95
Košický	100,00	106,42	105,01	103,78	101,74	117,98
SR spolu	100,00	105,34	104,40	102,89	101,95	115,35

Zdroj: ŠÚSR, 2015

Tab. 31 Vývoj regionálneho HDP_R v mil. PKS (parite kúpnej sily) v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009 - 2013

Kraje, SR	r. 2009		r. 2010		r. 2011		r. 2012		r. 2013	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	26 326	28,04	27 928	27,78	28 222	27,64	28 811	27,26	30 127	27,82
Trnavský	10 707	11,40	11 701	11,64	11 706	11,46	12 145	11,49	12 126	11,20
Trenčiansky	9 219	9,82	9 822	9,77	9 907	9,70	10 249	9,70	10 406	9,61
Nitriansky	10 325	11,00	10 846	10,79	11 631	11,39	12 078	11,43	12 060	11,13
Žilinský	10 428	11,11	11 448	11,39	11 228	11,00	11 622	10,99	11 847	10,94
Banskobystrický	8 287	8,83	8 940	8,89	8 772	8,59	9 166	8,67	9 567	8,83
Prešovský	8 060	8,59	8 466	8,42	8 998	8,81	9 485	8,97	9 749	9,00
Košický	10 531	11,22	11 393	11,33	11 638	11,40	12 153	11,50	12 426	11,47
SR	93 884	100,00	100 544	100,00	102 102	100,00	105 707	100,00	108 309	100,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 32 Vývoj regionálneho HDP_R v prepočte na 1 obyvateľa NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009 - 2013

Kraje, SR	Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (EUR konverzné)					Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (PKS)				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
BSK	28 877	29 834	32 150	32 282	33 260	42 495	44 634	46 787	47 273	48 949
TTSK	12 982	13 910	14 500	14 919	14 791	19 103	20 811	21 102	21 847	21 768
TSK	10 450	10 962	11 455	11 791	11 929	15 378	16 400	16 670	17 267	17 556
NSK	9 940	10 282	11 585	11 974	11 919	14 627	15 382	16 859	17 535	17 542
ZSK	10 168	10 964	11 200	11 507	11 663	14 963	16 403	16 299	16 850	17 165
BBSK	8 619	9 155	9 125	9 496	9 885	12 683	13 697	13 280	13 905	14 548
PSK	6 801	7 000	7 590	7 933	8 098	10 008	10 472	11 045	11 618	11 917
KSK	9 214	9 775	10 099	10 461	10 629	13 559	14 624	14 696	15 320	15 644
SR	11 776	12 376	12 997	13 352	13 596	17 329	18 516	18 914	19 553	20 009

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Vysvetlivky: BSK – Bratislavský samosprávny kraj, TTSK – Trnavský samosprávny kraj, NSK – Nitriansky samosprávny kraj, TNSK – Trenčiansky samosprávny kraj, ZSK – Žilinský samosprávny kraj, BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj, KSK – Košický samosprávny kraj, PSK – Prešovský samosprávny kraj

Tab. 33 Vývoj regionálnej pridanej hodnoty NSK a jej postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009 - 2013

Kraje, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	16286,216	17045,77	17574,779	18013,34	18676,607
Trnavský	6623,854	7084,541	7289,606	7593,209	7516,979
Trenčiansky	5703,059	5987,081	6169,431	6407,613	6451,057
Nitriansky	6387,517	6543,081	7242,894	7551,511	7475,992
Žilinský	6450,784	6966,677	6992,293	7266,041	7344,491
Banskobystrický	5126,734	5464,776	5462,282	5730,564	5930,519
Prešovský	4986,22	5152,134	5603,451	5929,998	6043,863
Košický	6514,748	6979,015	7247,126	7598,552	7703,246
SR spolu	58079,132	61223,075	63581,862	66090,828	67142,754

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 34 Vývoj fyzických osôb - podnikateľov (osoby) v NSK a ich postavenie medzi krajinami SR v rokoch 2010 - 2014

Kraje, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	62549	61053	59336	58676	56478
Trnavský	44493	42737	41521	40136	38925
Trenčiansky	45604	44238	42548	41353	39410
Nitriansky	51637	49936	48679	47948	46779
Žilinský	58939	61542	57345	57061	56475
Banskobystrický	44573	43161	41802	41742	40314
Prešovský	59808	58544	56367	55453	53081
Košický	42705	41114	39854	39844	38052
SR	410308	402325	387452	382213	369514

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 35 Vývoj počtu fyzických osôb - podnikateľov (osoby) v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	7973	7593	7282	7193	6906
Levice	8339	8030	7946	7930	7881
Nitra	13148	12808	12565	12368	11976
Nové Zámky	9424	9069	8929	8787	8540
Šaľa	4087	3938	3740	3630	3553
Topoľčany	5581	5462	5281	5144	4980
Zlaté Moravce	3085	3036	2936	2896	2943
NSK	51637	49936	48679	47948	46779

Tab. 36 Vývoj počtu živnostníkov v krajoch SR v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	58282	56581	54654	53724	50690
Trnavský	42004	40222	38874	37338	35883
Trenčiansky	43553	42153	40355	39035	36921
Nitriansky	47759	46120	44756	43873	42332
Žilinský	56079	58612	54307	53810	52884
Banskobystrický	41156	39656	38031	37669	35916
Prešovský	56443	55132	52774	51625	48960
Košický	38926	37246	35824	35635	33596
SR	384202	375722	359575	352709	337182

Tab. 37 Vývoj počtu živnostníkov v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	7295	6936	6608	6481	6159
Levice	7530	7245	7144	7099	6991
Nitra	12322	11975	11683	11434	10935
Nové Zámky	8667	8323	8173	8001	7680
Šaľa	3798	3648	3440	3338	3232
Topoľčany	5213	5106	4925	4777	4566
Zlaté Moravce	2934	2887	2783	2743	2769
NSK	47759	46120	44756	43873	42332

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 38 Vývoj počtu samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání v NSK a ich postavenie medzi krajinami SR v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	Samostatne hospodáriaci roľníci					Slobodné povolania				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	485	466	474	481	494	3782	4006	4208	4471	5294
Trnavský	896	876	865	866	916	1593	1639	1782	1932	2126
Trenčiansky	281	267	267	278	281	1770	1818	1926	2040	2208
Nitriansky	1545	1451	1425	1388	1430	2333	2365	2498	2687	3017
Žilinský	1008	1011	992	1011	1063	1852	1919	2046	2240	2528
Banskobystrický	1357	1342	1369	1388	1426	2060	2163	2402	2685	2972
Prešovský	1010	1030	1051	1105	1157	2355	2382	2542	2723	2964
Košický	1146	1091	1052	1062	1082	2633	2777	2978	3147	3374
SR	7728	7534	7495	7579	7849	18378	19069	20382	21925	24483

Zdroj: ŠÚSR, 2015

Tab. 39 Vývoj počtu samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okres, kraj	Samostatne hospodáriaci roľníci					Slobodné povolania				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	322	304	298	299	301	356	353	376	413	446
Levice	345	319	311	291	295	464	466	491	540	595
Nitra	233	228	227	233	239	593	605	655	701	802
Nové Zámky	311	289	283	277	289	446	457	473	509	571
Šaľa	153	140	140	129	131	136	150	160	163	190
Topoľčany	132	123	120	116	126	236	233	236	251	288
Zlaté Moravce	49	48	46	43	49	102	101	107	110	125
NSK	1545	1451	1425	1388	1430	2333	2365	2498	2687	3017

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 40 Vývoj počtu podnikov v NSK a ich postavenie medzi krajinami SR v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	49600	54391	58401	63262	67836
Trnavský	13197	14210	14963	16614	17778
Trenčiansky	11854	12403	13123	14494	15469
Nitriansky	14352	15449	17040	19836	21380
Žilinský	13451	14057	15232	17508	19125
Banskobystrický	12573	13279	14115	15692	17147
Prešovský	13178	14192	15068	16299	17847
Košický	14796	15900	16829	18209	19773
SR	143001	153881	164771	181914	196355

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 41 Veľkosť podnikov podľa počtu zamestnancov v okresoch NSK v roku 2014

Okresy, kraj	0 - 19		20 - 49		50 - 249		250 a viac		nezistené		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	3955	71,45	86	1,55	6	0,11	53	0,96	1435	25,93	5535	100
Levice	1988	80,10	65	2,62	8	0,32	48	1,93	373	15,03	2482	100
Nitra	4561	79,63	154	2,69	20	0,35	104	1,82	889	15,52	5728	100
Nové Zámky	3191	79,79	91	2,28	7	0,18	58	1,45	652	16,30	3999	100
Šaľa	1113	81,54	25	1,83	3	0,22	19	1,39	205	15,02	1365	100
Topoľčany	1177	78,57	53	3,54	8	0,53	31	2,07	229	15,29	1498	100
Zlaté Moravce	614	79,43	20	2,59	3	0,39	18	2,33	118	15,27	773	100
NSK	16599	77,64	494	2,31	55	0,26	331	1,55	3901	18,25	21380	100

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 42 Vývoj počtu podnikov v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	3204	3676	4303	5092	5535
Levice	1764	1850	2033	2319	2482
Nitra	4062	4297	4602	5336	5728
Nové Zámky	2674	2863	3128	3677	3999
Šaľa	997	1042	1146	1288	1365
Topoľčany	1125	1163	1218	1405	1498
Zlaté Moravce	526	558	610	719	773
NSK	14352	15449	17040	19836	21380

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 43 Podniky v okresoch NSK podľa vlastníctva v roku 2014

Okresy, kraj	Podniky spolu	Súkromný sektor		z toho zahraničné		z toho medzinárodné	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	5535	5523	99,78	2800	50,70	214	3,87
Levice	2482	2466	99,36	425	17,23	97	3,93
Nitra	5728	5706	99,62	561	9,83	192	3,36
Nové Zámky	3999	3983	99,60	946	23,75	165	4,14
Šaľa	1365	1361	99,71	89	6,54	50	3,67
Topoľčany	1498	1495	99,80	108	7,22	43	2,88
Zlaté Moravce	773	770	99,61	54	7,01	30	3,90
NSK	21380	21304	99,64	4983	23,39	791	3,71

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 44 Vývoj stavu zahraničných investícií a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajmi SR v rokoch 2009 – 2012

Kraje, SR	Stav zahraničných investícií v tis. EUR v roku			
	2009	2010	2011	2012
Bratislavský	24 169 988	25 182 386	27 319 164	28 945 791
Trnavský	3 439 328	3 109 697	2 277 266	2 364 321
Trenčiansky	1 734 913	1 803 931	2 082 082	1 989 908
Nitriansky	1 467 286	1 552 909	1 627 601	1 724 309
Žilinský	2 078 715	2 283 702	2 701 659	2 687 683
Banskobystrický	891 499	816 171	1 105 908	1 074 666
Prešovský	425 039	415 900	474 080	517 195
Košický	2 262 255	2 500 399	2 585 688	2 475 938
SR	36 469 023	37 665 095	40 173 448	41 779 811

Zdroj: NBS SR, 2013

Tab. 45 Vývoj stavu zahraničných investícií v okresoch NSK v tis. EUR v rokoch 2009 – 2012

Okresy, kraj	Stav zahraničných investícií v tis. EUR v roku			
	2009	2010	2011	2012
Komárno	193 439	177 061	188 756	202 357
Levice	167 204	187 060	157 697	167 107
Nitra	334 759	448 272	482 840	519 560
Nové Zámky	189 811	155 747	142 850	196 288
Šaľa	391 153	402 401	442 465	277 791
Topoľčany	76 307	92 061	79 999	72 926
Zlaté Moravce	114 613	90 307	132 994	288 280
NSK	1 467 286	1 552 909	1 627 601	1 724 309

Zdroj: NBS SR, 2013

Tab. 46 Vývoj priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v EUR v krajoch SR v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	1 160	1 124	1 159	1 182	1 286
Trnavský	787	815	831	841	892
Trenčiansky	732	774	797	809	863
Nitriansky	707	753	783	782	829
Žilinský	759	801	830	820	875
Banskobystrický	702	756	783	779	837
Prešovský	659	697	715	721	767
Košický	792	848	851	855	908
SR	828	853	881	891	957

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 47 Vývoj priemerného evidenčného počtu zamestnancov v poľnohospodárstve v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	1 458	1 533	1 452	1 322	1 389
Levice	1 126	1 167	1 193	1 011	1 025
Nitra	2 245	1 688	1 551	1 654	1 655
Nové Zámky	1 944	1 995	1 654	1 459	1 468
Šaľa	525	624	637	670	661
Topoľčany	577	645	597	625	642
Zlaté Moravce	414	526	653	625	620
NSK	8 289	8 178	7 738	7 365	7 461

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 48 Počet podnikov poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	101	106	116	132	136
Levice	163	166	175	184	197
Nitra	96	94	95	99	109
Nové Zámky	141	144	152	164	169
Šaľa	32	32	32	33	32
Topoľčany	53	54	54	55	59
Zlaté Moravce	55	58	55	58	68
NSK	641	654	679	725	770

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 49 Vývoj využitia pôdneho fondu v NSK v rokoch 2010 – 2014

Využitie pôdneho fondu v m ²	2010	2011	2012	2013	2014
Celková výmera územia	6 343 796	6 343 792	6 343 785	6 343 753	6 343 729
Poľnohospodárska pôda	4 675 923	4 672 477	4 668 053	4 661 777	4 656 746
z toho					
orná pôda	4 060 761	4 058 552	4 054 783	4 053 875	4 054 158
chmeľnica	360 961	355 589	365 000	365 000	365 000
vinica	120 551 302	119 229 113	119 137 552	117 861 756	115 864 991
záhrada	141 633 592	141 442 452	141 076 470	141 092 132	140 842 019
ovocný sad	48 960 813	48 917 307	48 996 357	48 708 740	48 959 620
trvalý trávny porast	303 655 251	303 980 601	303 694 780	299 874 041	296 555 960
Nepoľnohospodárska pôda	1 667 872	1 671 314	1 675 731	1 681 976	1 686 983
lesný pozemok (v m ²)	963 902 042	964 214 320	966 125 714	966 293 443	966 951 150
vodná plocha (v m ²)	157 443 166	157 307 397	157 346 666	157 578 407	158 063 080
zastavaná plocha (v m ²)	381 026 041	381 329 592	380 986 879	381 694 921	383 033 515
ostatná plocha (v m ²)	165 501 552	168 463 611	171 272 674	176 409 782	178 935 394

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 50 Vývoj hektárovej úrody poľnohospodárskych plodín v NSK v rokoch 2010 – 2014

Plodiny	2010	2011	2012	2013	2014
Zrniny spolu (ha)	4,13	5,57	3,92	4,93	6,86
Obilniny (ha)	4,17	5,60	3,94	4,95	6,89
Olejniny (ha)	2,00	2,49	2,08	2,83	3,26
Zemiaky (ha)	14,68	23,20	19,63	18,89	20,78
Cukrová repa (ha)	51,66	62,87	44,08	52,27	69,28
Viacročné krmoviny na ornej pôde (ha)	6,50	6,06	5,73	6,45	6,81

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 51 Živočíšna výroba na 100 ha pôdy v krajoch SR 2009 a 2014

Kraje, SR	na 100 ha poľnohospodárskej/pôdy											
	Hov. dobytok		Kravy		Ošipané		Ovce		Hydina		Sliepky	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
Bratislavský	17,2	16,7	8,3	8,0	33,7	35,7	0,6	1,1	1 117,3	1 328,2	1 011,5	1 214,5
Trnavský	29,2	27,7	11,2	11,0	89,3	87,0	0,9	1,0	861,3	337,3	221,5	208,1
Trenčiansky	32,3	31,1	13,7	12,8	73,4	65,9	22,9	24,7	2 399,3	1 539,2	671,4	684,1
Nitriansky	15,9	15,4	6,3	5,8	45,5	36,8	2,4	2,4	968,8	808,8	465,3	410,3
Žilinský	39,3	39,1	18,4	17,3	35,4	26,6	48,7	52,6	2 382,8	2 083,9	941,6	892,6
Banskobystrický	25,3	25,6	10,8	10,8	56,8	42,8	42,4	45,5	888,7	532,3	555,2	371,2
Prešovský	28,9	30,5	13,8	14,3	45,7	40,1	29,1	29,3	523,1	1 221,3	423,8	316,0
Košický	16,6	16,4	7,4	7,2	37,8	24,8	16,1	17,6	641,0	461,3	307,0	268,6
SR	24,4	24,3	10,6	10,3	54,8	46,8	19,5	20,7	1004,8	805,4	462,5	417,1

Zdroj: ŠÚSR, 2015, Poznámka: ošipané, hydina - prepočet na 100 ha ornej pôdy

Tab. 52 Základné ukazovatele poľovníckych revírov v NSK v roku 2014

Revíry	počet členov	počet revírov	výmera
režijné revíry Lesov SR	0	10	20912
revíry ostatných štátnych organizácií	0	1	273
režijné revíry neštátnych subjektov	0	6	8983
prenajaté revíry SPZ	4 755	245	398770
ostatné prenajaté revíry	1 099	80	134016
Poľovné revíry spolu	5854	342	562954

Zdroj: Poľovnícka štatistika, 2014

Tab. 53 Vývoj základných ukazovateľov priemyslu NSK v rokoch 2009 – 2013

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013
Priemerný počet zamestnaných osôb (fyz. osoby)	57 423	62 525	68 420	63 429	63 835
Tržby za vlastné výkony a tovar (tis. Eur, bežné ceny)	5 367 635	6 277 057	6 602 785	6 162 568	6 528 262
Produktivita práce z tržieb za vlastné výkony a tovar (Eur)	93 476	100 393	96 503	97 157	102 268
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanej osoby (Eur)	684,99	698,00	706,00	750,00	759,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 54 Vývoj základných ukazovateľov priemyslu v NSK v roku 2013 (v %)

SK NACE Rev. 2 / Kraj		Hrubý obrat		Počet zamestnancov	
		NSK ³⁾	SR ⁴⁾	NSK ³⁾	SR ⁴⁾
05	Ťažba uhlia a lignitu	-	-	-	-
07	Dobývanie kovových rúd	-	-	-	-
08	Iná ťažba a dobývanie	0,07	3,37	0,23	6,74
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	-	-	-	-
10	Výroba potravín	8,99	16,87	10,21	19,08
11	Výroba nápojov	3,78	29,41	1,79	18,92
12	Výroba tabakových výrobkov	-	-	-	-
13	Výroba textilu	1,13	22,17	2,54	25,28
14	Výroba odevov	0,11	2,34	0,94	3,77
15	Výroba kože a kožených výrobkov	3,52	31,75	3,14	14,82
16	Spracovanie dreva	0,78	8,98	1,35	12,11
17	Výroba papiera a papier. výrobkov	1,05	4,20	1,21	8,83
18	Tlač, reprodukcia záznam. médií	0,47	9,35	0,83	10,96
19	Výroba koksu, ropných produktov	-	-	-	-
20	Výroba chemikálií	8,68	25,92	5,35	28,04
21	Výroba zákl. farmaceut. výrobkov	D	D	D	D
22	Výroba výrobkov z gumy	8,36	12,21	9,27	16,27
23	Výroba ostatných nekov. výrobkov	1,53	6,15	1,98	7,01
24	Výroba a spracovanie kovov	0,73	0,93	0,40	0,77
25	Výroba kovových konštrukcií	9,34	14,82	11,84	17,85
26	Výroba počítačových výrobkov	21,04	19,19	4,92	14,99
27	Výroba elektrických zariadení	7,15	12,96	9,35	16,04
28	Výroba strojov a zariadení i.n.	6,33	9,17	7,10	8,61
29	Výroba motorových vozidiel	8,48	2,02	11,69	8,49
30	Výroba ostat. doprav. prostriedkov	D	D	D	D
31	Výroba nábytku	3,56	29,08	7,16	33,48
32	Iná výroba	0,27	4,94	0,33	3,71
33	Oprava a inštalácia strojov	1,39	8,28	2,66	11,39
35	Dodávka elektriny, plynu, pary	1,16	0,51	1,58	4,06
36	Zber, úprava a dodávka vody	1,28	13,44	2,74	11,41
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	-	-	-	-
38	Zber, spracúvanie a likv. odpadov	0,74	11,30	1,28	8,74
39	Ozdravovacie činnosti	-	-	-	-

Zdroj: ŠÚ SR, 2014 - Ročenka priemyslu

Tab. 55 Priemyselné parky (zóny) NSK v roku 2014

Okres	Názov lokality	Veľkosť ha	Typ parku	Dopravné napojenie
Komárno	Hurbanovo - Steiner	9	zelený	I/64
	Nesvady	45	zelený	III/1494
Levice	Levice - Juh	65	hnedý, zelený	I/51
Nitra	Nitra - Sever	210	zelený	R 1, I 51, železničná trať
	Nitra - Juh	60	zelený	I/64
Vráble	IGP	23	zelený	I/51, II/511, železničná trať
Zlaté Moravce		56	hnedý, zelený	II/511, železničná trať
		24		
Šaľa	Diakovce	8	zelený	
Nové Zámky	Palárikovo	44	zelený	
Nitra	Čab	20	zelený	
Topoľčany	Krušovce	37,2	zelený	I/64
	Priemyselná zóna Topoľčany	18,4	zelený	I/64

Zdroj: SARJO, 2014

Tab. 56 Najvýznamnejšie priemyselné podniky NSK v roku 2014

Spoločnosť	NACE	Tržby	Zisk po zdanení	Zamestnanci	Majetok
		2014			
Foxconn Slovakia, s.r.o., Nitra	26400	1 141 146	415	869	480 428
Duslo, a.s., Šaľa	20150	410 317	9 743	2 052	452 799
Gamex Trading, s.r.o., Komárno	46190	198 245	321	18	111 872
Secop, s.r.o., Zlaté Moravce	28130	180 020	-2 685	768	104 890
Rieker Obuv, s.r.o., Komárno	15200	178 762	3 258	129	56 698
ZKW Slovakia, s.r.o., Krušovce	27400	155 997	20 049	1 141	141 531
Osram, a.s., Nové Zámky	27400	132 572	1 869	1 262	43 692
Matador Automotive Vráble, a.s., Vráble	29320	131 262	1 326	685	117 086
ACHP Levice, a.s., Levice	46750	101 553	1 299	125	55 479
SE Bordnetze – Slovakia, s.r.o., Nitra	29310	96 277	2 688	1 213	28 525
Giesecke & Devrient Slovakia, s.r.o., Nitra	22290	88 867	-1 872	466	44 293
Secop, s.r.o., Zlaté Moravce	28130	180 020	-2 685	768	104 890
Bourbon Automotive Plastics Nitra, s.r.o., Čab	22290	32 426	3 342	216	27 223
Enviral, a.s., Leopoldov	20140	104 408	5 454	5 454	70 705
Wienerberger slovenské tehelne, s.r.o., Zlaté Moravce	23320	14 065	-988	98	16 832
Fenestra Sk, s.r.o., Zlaté Moravce	22230	12 792	5 604	153	9 778
Bramac – strešné systémy, s.r.o., Ivanka pri Nitre	23690	10 714	1 116	47	9 024
Kompozitum, s.r.o., Topoľčany	23990	4 241	455	42	2 473
TOP Grafit, s.r.o., Topoľčany	23990	3 893	101	35	3 150
L.M.J. Salamander, s.r.o., Nitra	22230	1 472	45	23	1 135
Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Nitra	36001	54 932	6	1 542	364 800
Hyza, a.s., Topoľčany	10120	88 816		837	36 909
Decodom, s.r.o., Topoľčany	31090	66 023	976	1 263	37 273
Ferplast Slovakia, s.r.o., Nesvady	25990	17 385	866	202	10 760
BCF Europe, s.r.o., Nesvady	28210	4 789	933	77	3 508
Femad, s.r.o., Nesvady	25990	6 246	398	63	5 412
Eldur Slovakia, k.s., Nesvady	27400	2 645	84	50	2 411

Tab. 57 Vývoj priemerného počtu zamestnaných osôb v stavebníctve v NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	1 994	368	315	559	608
Levice	1 070	1 437	1 489	2 012	1 878
Nitra	3 243	3 096	2 311	2 768	2 728
Nové Zámky	433	301	1 371	718	680
Šaľa	844	431	795	459	468
Topoľčany	466	343	275	657	714
Zlaté Moravce	809	1 371	803	835	828
NSK	8 859	7 347	7 359	8 008	7 904

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 58 Vývoj produktivity práce na zamestnanú osobu zo stav. produkcie v krajoch SR v EUR v rokoch 2009 – 2013

Produktivita práce na zam. osobu zo stav. produkcie vykonanej vlast. zamest.	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	57	59	57	57	50
Trnavský	25	24	24	23	23
Trenčiansky	28	26	26	23	23
Nitriansky	24	25	27	24	25
Žilinský	26	25	26	24	26
Banskobystrický	25	28	27	25	26
Prešovský	21	21	22	22	21
Košický	37	32	45	39	34
SR	31	30	31	30	29
Produktivita práce na zamest. osobu zo stav. produkcie podľa dodáv. zmlúv EUR)					
Bratislavský	89	86	94	87	79
Trnavský	30	34	34	29	28
Trenčiansky	38	36	37	32	31
Nitriansky	35	33	40	33	34
Žilinský	38	35	36	34	33
Banskobystrický	31	38	41	33	32
Prešovský	25	27	27	28	27
Košický	50	46	51	47	42
SR	43	42	45	41	39

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 59 Vývoj priemernej mesačnej mzdy zamestnaných osôb (EUR) v stavebníctve v krajoch SR v rokoch 2009 – 2013

Kraje, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	862,11	925,00	959,00	935,00	990,00
Trnavský	474,60	480,00	521,00	523,00	488,00
Trenčiansky	540,76	490,00	519,00	542,00	533,00
Nitriansky	473,09	490,00	505,00	516,00	510,00
Žilinský	502,24	537,00	559,00	566,00	556,00
Banskobystrický	462,26	500,00	528,00	540,00	510,00
Prešovský	433,92	449,00	466,00	486,00	462,00
Košický	620,07	598,00	648,00	652,00	641,00
SR	560,13	580,00	605,00	611,00	607,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 60 Základné ukazovatele cestovného ruchu krajov SR v roku 2014

Kraje	Počet návštevníkov				Počet prenocovaní				Priemerný počet prenocovaní	
	spolu		zahraniční		spolu		zahraniční		spolu	zahra niční
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
BSK	954 888	25,62	605 480	41,05	2 024 473	18,57	1 059 758	27,14	2,1	1,8
TTSK	268 362	7,20	114 498	7,76	1 111 814	10,20	550 424	14,10	4,1	4,8
TSK	244 114	6,55	60 277	4,09	987 153	9,06	203 141	5,20	4	3,4
NSK	236 875	6,35	89 214	6,05	656 195	6,02	263 423	6,75	2,8	3
ŽSK	735 470	19,73	245 638	16,65	2 147 499	19,70	787 166	20,16	2,9	3,2
BBSK	384 801	10,32	64 497	4,37	1 293 066	11,86	184 161	4,72	3,4	2,9
PSK	642 706	17,24	209 151	14,18	2 142 701	19,66	670 460	17,17	3,3	3,2
KSK	260 494	6,99	86 262	5,85	537 533	4,9%	185 935	4,76	2,1	2,2

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Vysvetlivky: BSK – Bratislavský samosprávny kraj, TTSK – Trnavský samosprávny kraj, NSK – Nitriansky samosprávny kraj, TNSK – Trenčiansky samosprávny kraj, ZSK – Žilinský samosprávny kraj, BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj, KSK – Košický samosprávny kraj, PSK – Prešovský samosprávny kraj

Tab. 61 Vývoj počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v okresoch NSK v rokoch 2009 – 2013

Okresy, kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komárno	25 497	26 440	23 217	23 769	23 608
Levice	29 844	33 400	31 662	29 800	31 000
Nitra	76 446	76 909	73 405	73 696	84 438
Nové Zámky	72 061	71 233	69 612	66 200	67 656
Šaľa	2 222	2 057	2 320	2 147	2 407
Topoľčany	21 560	9 180	5 703	10 861	15 548
Zlaté Moravce	15 231	15 818	14 606	11 479	13 783
NSK	242 861	235 037	220 525	217 952	238 440

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 62 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v členení podľa druhu zariadení v NSK v roku 2014

Druh zariadenia	Počet ubytovacích zariadení	Počet izieb spolu	Počet lôžok spolu	z toho stále lôžka	Počet miest na voľnej ploche
Ubytovacie zariadenia spolu	292	5 105	13 130	12 341	3 830
v tom					
hromadné ubytovacie zariadenia	258	4 941	12 662	11 931	3 830
v tom					
hotely (motely, botely) a penzióny	144	3 148	7 049	6 513	0
z toho					
hotely (motely)*****, ****	15	596	1 302	1 225	0
hotely (motely)***	24	709	1 459	1 340	0
hotely (motely)**	11	417	944	899	0
hotely (motely)*	7	106	262	234	0
penzióny spolu	87	1 320	3 082	2 815	0
turistické ubytovne	34	845	2 293	2 250	0
chatové osady	11	201	783	672	0
ostatné hromadné ubytovanie	67	720	2 489	2 454	3 830
ubytovanie v súkromí spolu	34	164	468	410	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 63 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení CR v členení podľa typu zariadení v NSK v roku 2014

Druh zariadenia	Počet návštevníkov	z toho cudzinci	Počet prenocovaní návštevníkov	z toho počet prenocovaní cudzincov	Tržby za ubytovanie návštevníkov (Eur)
Ubyt. zariadenia spolu	236 875	89 214	656 195	263 423	16 232 220
hromadné ubyt. zariadenia	233 471	87 598	644 933	257 699	16 096 403
v tom					
hotely (motely, botely) a	167 390	70 938	385 105	193 681	12 892 587
z toho					
hotely (motely)*****, ****	51 442	20 195	92 854	41 457	5 711 337
hotely (motely)***	39 543	21 052	111 587	60 295	3 187 530
hotely (motely)**	26 671	10 327	58 749	28 735	1 454 930
hotely (motely)*	2 964	1 275	5 333	2 295	123 188
penzióny spolu	46 770	18 089	116 582	60 899	2 415 602
turistické ubytovne	17 614	2 442	59 089	6 669	613 854
chatové osady	12 334	6 770	57 295	34 413	811 277
ostat. hrom. ubytovanie	35 931	7 357	142 415	22 465	1 767 928

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 64 Vývoj počtu lôžok v ubytovacích zariadeniach krajov Slovenska v rokoch 2009 – 2013

Kraje, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	22 538	23 346	26 104	27 868	28 143
Trnavský	14 704	14 278	14 075	16 057	15 942
Trenčiansky	14 933	14 668	15 297	14 694	14 397
Nitriansky	15 285	15 142	16 356	18 009	17 440
Žilinský	38 574	37 571	36 726	42 053	40 440
Banskobystrický	21 693	20 606	19 915	21 790	21 115
Prešovský	32 764	31 844	31 207	34 163	34 131
Košický	26 559	26 443	26 476	26 764	26 139
SR	187 050	183 898	186 156	201 398	197 747

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 65 Vývoj počtu ubytovacích zariadení krajov Slovenska v rokoch 2009 – 2013

Kraje, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	198	197	203	243	233
Trnavský	212	208	195	281	276
Trenčiansky	271	253	249	259	246
Nitriansky	282	270	262	322	307
Žilinský	895	826	781	930	882
Banskobystrický	473	436	424	527	494
Prešovský	605	585	551	724	701
Košický	356	351	346	357	346
SR	3 292	3 126	3 011	3 643	3 485

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 66 Vývoj počtu lôžok v ubytovacích zariadeniach v okresoch NSK v rokoch 2009 – 2013

Okresy, kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komárno	1 630	1 543	1 437	1 435	1 362
Levice	2 041	2 034	2 033	2 721	2 271
Nitra	2 779	2 876	2 928	3 930	3 986
Nové Zámky	5 145	5 022	4 865	5 345	5 412
Šaľa	440	419	423	438	438
Topoľčany	2 378	2 356	3 761	3 192	3 069
Zlaté Moravce	872	892	909	948	902
NSK	15 285	15 142	16 356	18 009	17 440

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 67 Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v okresoch NSK v rokoch 2009 – 2013

Okresy, kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komárno	56 388	57 596	49 542	51 135	52 164
Levice	80 847	90 469	92 934	83 608	79 470
Nitra	180 075	227 009	203 288	173 151	191 187
Nové Zámky	242 029	231 894	220 822	212 098	217 034
Šaľa	5 201	5 611	5 160	5 470	6 381
Topoľčany	50 858	28 979	19 623	25 599	32 377
Zlaté Moravce	35 998	49 882	40 203	25 345	34 048
NSK	651 396	691 440	631 572	576 406	612 661

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 68 Vývoj zamestnancov výskumu a vývoja vo FTE (plný pracovný čas) v krajoch SR v rokoch 2010 – 2014

Kraje, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	8074,1	8257,2	8007,6	7389,6	6891,4
Trnavský	882,9	1009,5	946,3	864,2	847,8
Trenčiansky	623,9	429,3	466,1	510,2	728,7
Nitriansky	1025,5	956,7	965,7	1120,9	1184,5
Žilinský	1062,5	1045,1	1068	891,3	926,5
Banskobystrický	759,1	844,5	808,4	849,5	1014,9
Prešovský	394	397,8	496,8	532,3	511,8
Košický	2006,9	2011,1	2069,4	2125,6	2115
SR	14828,9	14951,2	14828,3	14283,6	14220,6

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 69 Vývoj bežných výdavkov na výskum a vývoj v mil. EUR v krajoch SR v rokoch 2010 – 2014

Kraje	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	180,95	197,59	271,93	310,73	273,78
Trnavský	21,58	26,14	23,90	22,13	30,60
Trenčiansky	45,77	25,40	27,55	27,93	53,06
Nitriansky	16,46	17,12	19,29	16,83	45,57
Žilinský	26,33	32,68	41,75	42,60	54,36
Banskobystrický	17,47	24,17	25,84	24,11	28,78
Prešovský	9,62	10,09	14,69	16,49	20,87
Košický	35,11	40,45	50,93	52,76	46,92

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 70 Vývoj kapitálových výdavkov na výskum a vývoj v mil. EUR v krajoch SR v rokoch 2010 – 2014

Kraje	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	27,21	45,14	45,18	36,19	37,40
Trnavský	6,41	7,42	1,39	7,06	18,14
Trenčiansky	1,75	1,34	3,26	3,41	2,58
Nitriansky	2,32	4,18	5,92	3,36	7,20
Žilinský	4,71	9,51	19,04	19,29	23,61
Banskobystrický	1,31	2,15	4,10	9,02	6,04
Prešovský	1,96	3,25	2,75	3,32	2,87
Košický	17,39	21,79	27,70	15,66	17,87

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 71 Základné ukazovatele trhu práce a ich vývoj v NSK v rokoch 2010 – 2014

ukazovateľ	2010	2011	2012	2013	2014
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (v tis.)	352,4	341,9	346,1	345	347,5
pracujúci (v tis.)	298,3	299,2	300,2	299,6	306,3
nezamestnaní (v tis.)	54,1	42,7	45,9	45,5	41,2
Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo od 15 rokov (v tis.)	256,7	254,3	250,1	250,7	247,2
študenti (v tis.)	66,2	66	61,8	60,2	57
dôchodcovia (starobní, invalidní) (v tis.)	153	153,6	156,2	155,1	154,6
osoby na rodičovskej dovolenke (v tis.)	9	8,4	7,4	10,8	8,7
Miera ekonomickej aktivity (%)	57,9	57,4	58	57,9	58,5
Miera nezamestnanosti (%)	15,4	12,5	13,3	13,2	11,9
Miera zamestnanosti 15-64 (%)	58	59,8	60,1	60,3	62,1
Miera zamestnanosti 15+ (%)	49	50,2	50,4	50,3	51,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 72 Priemerná nominálna mzda zamestnanca v okresoch NSK v EUR v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	707	753	783	782	829
Levice	583	636	659	702	751
Nitra	799	818	858	873	909
Nové Zámky	768	822	850	828	880
Šaľa	643	676	713	690	753
Topoľčany	744	856	869	815	868
Zlaté Moravce	641	693	725	726	758
NSK	677	675	707	734	778

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 73 Vývoj počtu nezamestnaných v NSK podľa vekových kategórií v tis. osobách v rokoch 2010 – 2014

Vekové kategórie	2010	2011	2012	2013	2014
15-24	9,9	6,7	6,1	7,2	7,5
25-34	18	12,9	17,1	14,7	13,8
35-44	10	9,4	9,8	8,5	8,2
45-54	12,4	9	8,3	9,6	6,8
55+	3,9	4,8	4,7	5,6	4,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 74 Vývoj počtu nezamestnaných v NSK podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania v tis. osobách v rokoch 2010 – 2014

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	2010	2011	2012	2013	2014
Základné a bez vzdelania	7,3	7	6,7	6,1	6,3
Nižšie stredné	27,8	22,1	20,7	19,5	16,8
Úplné stredné	17,8	12,7	14,3	16,9	14,8
Vysokoškolské	1,3	0,9	4,1	3	3,3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 75 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	16,34	17,53	19,15	17,69	15,48
Levice	14,55	16	15,7	13,8	12,91
Nitra	7,52	9	10,37	9,48	8,64
Nové Zámky	12,48	14,65	15,12	12,49	10,85
Šaľa	10,11	11,91	11,5	9,82	8,53
Topoľčany	11	11,61	12,8	12,41	11,08
Zlaté Moravce	10,31	11,52	13,26	11,63	10,41
NSK	11,76	13,27	14,08	12,52	11,21
SR	12,46	13,59	14,44	13,5	12,29

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 76 Cestná sieť v NSK

Okresy, kraj	Cesty (v km)					
	Rýchlostné	I. trieda	II. trieda*	III. trieda*	I. - III. trieda	II. - III. trieda*
Komárno		85,77	80,713	222,368	388,851	303,081
Levice		155,419	100,857	415,282	671,558	516,139
Nitra	40,276	69,051	54,59	270,544	394,185	325,134
Nové Zámky		114,018	142,044	251,268	507,33	393,312
Šaľa		15,066	33,888	77,214	126,168	111,102
Topoľčany		28,544	58,488	159,148	246,18	217,636
Zlaté Moravce	27,043	20,834	27,751	141,366	189,951	169,117
NSK	67,319	488,702	498,331	1537,19	2524,223	2035,521

Zdroj: SSC Bratislava - Stav siete cest. komunikácií k 1.1.2015

* Cesty II. a III. triedy sú vo vlastníctve NSK v zmysle Zákona 416/2001/Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky

Tab. 77 Vývoj spotreby elektriny a zemného plynu v NSK v rokoch 2009 – 2013

Spotreba	2009	2010	2011	2012	2013
Spotreba elektriny (MW, podiel kraja na celkovej spotrebe)	6,87	5,63	6,45	5,2	5,42
Spotreba zemného plynu (1000 m ³ , podiel kraja na celkovej spotrebe)	16,11	13,83	18,47	17,96	20,1

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov 2014

Tab. 78 Vybrané ukazovatele za telekomunikácie za NSK k 31.12. v rokoch 2009 - 2013

Ukazovatele	2009	2010	2011	2012	2013
Hlavné telefónne prípojky spolu	120 552	108 587	108 737	97 080	96 944
z toho bytové	92 725	88 314	82 367	77 340	72 601
Telefónne prípojky ISDN	7 458	6 574	6 037	4 971	4 458
Verejné telefónne automaty	787	734	392	392	26

Zdroj : ŠÚ SR - Štatistická ročenka regiónov Slovenska, 2014

Tab. 79 Domácnosti s prístupom na internet za NSK k 31.12. v rokoch 2009 - 2013

Ukazovatele	2009	2010	2011	2012	2013
Domácnosti s prístupom na internet	68,9	70,1	70,8	75,1	77,2
podľa počtu dospelých osôb :					
1 dospelý bez detí/s det'ami	44,0/74,3	39,4/92,1	40,8/92,3	45,7/0	50,7/0
2 dospelí bez detí/s det'ami	53,2/88,9	59,0/88,2	62,9/89,1	66,1/94,8	68,9/95,8
3 a viac dospelých bez detí/s det'ami	90,1/88,7	91,3/95,8	89,5/94,0	93,4/97,5	93,3/97,1

Zdroj : ŠÚ SR - Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2014

Tab. 80 Informačné a komunikačné technológie v domácnostiach za NSK k 31.12. v rokoch 2009 - 2013

Ukazovatele	2009	2010	2011	2012	2013
Domácnosti vybavené počítačom	63,9	71,9	74,7	77,1	79,6
podľa počtu dospelých osôb :					
1 dospelý bez detí/s det'ami	35,9/59,6	41,7/68,3	42,5/92,3	48,6/0	53,6/0
2 dospelí bez detí/s det'ami	44,0/84,2	59,8/93,5	68,8/93,6	67,8/95,7	70,6/96,7
3 a viac dospelých bez detí/s det'ami	88,5/92,5	92,7/97,9	94,6/95,7	95,7/97,5	97,8/97,1

Zdroj : ŠÚ SR - Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2014

Tab. 81 Vývoj počtu materských škôl, tried a žiakov v NSK v rokoch 2010 – 2014

Typy škôl	ukazovateľ	2010	2011	2012	2013	2014	Index rastu
Štátne materské školy	počet škôl	395	395	395	394	394	99,7
	počet tried	862	871	876	884	898	104,2
	počet detí	16497	16918	17364	17816	18 027	109,3
	počet detí na 1 triedu	19,1	19,4	19,8	20,2	20,2	105,3
Cirkevné materské školy	počet škôl	7	8	9	9	9	128,6
	počet tried	13	15	19	19	20	153,8
	počet detí	221	293	373	385	403	182,4
	počet detí na 1 triedu	17,0	19,5	19,6	20,3	20,2	118,8
Súkromné materské školy	počet škôl	0	0	2	2	2	0,0
	počet tried	0	0	9	6	8	0,0
	počet detí	0	0	57	106	96	0,0
	počet detí na 1 triedu	0	0	6,3	17,7	12	0,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 82 Materské školy v okresoch NSK v roku 2014

Okresy	počet škôl spolu	z toho			počet detí spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	58	56	2	0	2561	2472	89	0	265	257	8	0
Levice	83	80	3	0	3065	2930	135	0	322	308	14	0
Nitra	83	81	1	1	4627	4494	61	72	438	425	6	7
Nové Zámky	75	72	3	0	3542	3424	118	0	343	330	13	0
Šaľa	25	25	0	0	1500	1500	0	0	147	147	0	0
Topoľčany	42	42	0	0	2080	2080	0	0	185	185	0	0
Zlaté Moravce	39	38	0	1	1151	1127	0	24	123	117	0	6

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 83 Vývoj počtu základných škôl, tried a žiakov v NSK v rokoch 2010 – 2014

Typy škôl	roky	2010	2011	2012	2013	2014	index rastu
Štátne základné školy	počet škôl	294	291	286	282	277	94,2
	počet tried	2894	2899	2861	2812	2 812	97,2
	počet žiakov	49939	48901	48089	47445	47 081	94,3
	počet žiakov na 1 triedu	17,3	16,9	16,8	16,9	16,7	96,8
Cirkevné základné školy	počet škôl	18	18	18	19	19	105,6
	počet tried	164	170	175	175	176	107,3
	počet žiakov	2876	2917	2960	2946	2 987	103,9
	počet žiakov na 1 triedu	17,5	17,2	16,9	16,8	17,0	96,9
Súkromné základné školy	počet škôl	1	1	1	1	2	102,0
	počet tried	4	4	3	3	2	100,5
	počet detí	41	37	38	29	16	100,4
	počet detí na 1 triedu	10,3	9,3	12,7	9,7	8,0	100,8

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 84 Základné školy v okresoch NSK v roku 2014

Okresy	počet škôl spolu	z toho			počet žiakov spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	47	44	3	0	7284	6944	340	0	703	664	39	0
Levice	58	53	5	0	8413	7776	637	0	810	748	62	0
Nitra	63	57	5	1	12041	11219	814	8	1025	956	67	2
Nové Zámky	56	54	2	0	10141	9762	379	0	873	841	32	0
Šaľa	24	24	0	0	4001	4001	0	0	345	345	0	0
Topoľčany	26	24	2	0	5889	5317	572	0	430	385	45	0
Zlaté Moravce	24	21	2	1	2887	2634	246	8	272	249	20	3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 85 Gymnáziá, stredné odborné školy a konzervatóriá v NSK v roku 2014

Typy škôl	Štátne		Súkromné		Cirkevné	
	počet škôl	počet študentov	počet škôl	počet študentov	počet škôl	počet študentov
Gymnáziá	17	5909	1	42	8	1320
Stredné odborné školy	50	17797	7	1420	2	282
Konzervatóriá	0	0	2	406	0	0
Spolu	67	23706	10	1868	10	1602

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 86 Gymnázia v okresoch NSK v roku 2014

Okresy	počet škôl spolu	z toho			počet študentov spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	4	2	2	0	972	868	104	0	86	67	19	0
Levice	8	5	3	0	1221	1019	202	0	131	91	40	0
Nitra	5	3	2	0	2546	1669	877	0	207	124	83	0
Nové Zámky	4	4	0	0	1174	1174	0	0	102	102	0	0
Šaľa	1	1	0	0	312	312	0	0	24	24	0	0
Topoľčany	3	1	1	1	771	592	137	42	85	49	22	14
Zlaté Moravce	1	1	0	0	275	275	0	0	24	24	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 87 Stredné odborné školy v okresoch NSK k roku 2014

Okresy	počet škôl spolu	z toho			počet študentov spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	7	6	0	1	2208	1823	0	385	209	169	0	40
Levice	10	10	0	0	2730	2730	0	0	247	247	0	0
Nitra	15	12	0	3	6000	5488	0	512	540	482	0	58
Nové Zámky	11	10	0	1	4410	4103	0	307	366	337	0	29
Šaľa	2	2	0	0	586	586	0	0	58	58	0	0
Topoľčany	10	6	2	2	2291	1793	282	216	234	143	50	41
Zlaté Moravce	4	4	0	0	1274	1274	0	0	103	103	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 88 Prognóza demografického vývoja počtu žiakov na stredných školách v NSK v rokoch 2014 – 2022)

Veková kategória	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
10-14	30 051	29 892	30 281	30 614	30 860	31 040	31 126	31 142	31 069
15-19	34 982	34 059	31 471	31 473	30 757	30 185	30 027	30 423	30 764

Zdroj: www.unsk.sk., 2015

Tab. 89 Vývoj počtu zariadení a inštitúcií pre mimoškolskú výchovu a voľno časové aktivity detí a mládeže v NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	typ vlastníctva	2010			2011			2012			2013			2014		
		počet zariadení	počet pravidelných*	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných*	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných*	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných*	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných*	počet letných táborov
Komárno	štátne	4	108	25	4	101	21	4	104	20	4	110	28	4	87	27
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Levice	štátne	2	73	7	2	70	7	2	97	6	3	89	8	3	101	8
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0
	cirkevné	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	1	1	24	1
Nitra	štátne	2	96	12	2	103	12	2	106	15	6	107	14	6	77	17
	súkromné	0	0	0	0	0	0	1	22	0	1	19	0	1	19	0
	cirkevné	1	109	11	1	131	11	1	102	5	1	85	7	1	94	7
Nové Zámky	štátne	3	124	11	3	163	12	3	184	18	3	138	11	3	142	13
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šaľa	štátne	1	143	9	1	166	9	1	183	9	2	115	11	2	86	9
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Topoľčany	štátne	1	34	3	1	51	3	1	67	3	5	151	3	5	95	3
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	33	0	2	35	0
Zlaté Moravce	štátne	1	38	3	1	47	3	1	44	3	1	39	3	1	37	3
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NSK	štátne	14	616	70	14	701	67	14	785	74	24	749	78	24	625	80
	súkromné	0	0	0	0	0	0	1	22	0	2	20	0	2	20	0
	cirkevné	4	109	11	1	131	11	1	102	5	4	143	8	4	153	8

* počet pravidelných záujmových útvarov

Zdroj: Štatistická ročenka - zariadenia na voľný čas 2010 – 2014

Tab. 90 Vývoj počtu základných umeleckých škôl v okresoch NSK v rokoch 2010 – 2014

Okresy, kraj	typ vlastníctva	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	štátne	3	3	3	3	3
	súkromné	1	1	1	2	1
	cirkevné	0	0	0	0	0
Levice	štátne	4	4	4	4	4
	súkromné	0	0	0	0	1
	cirkevné	0	0	0	0	0
Nitra	štátne	3	3	3	3	3
	súkromné	4	4	5	5	6
	cirkevné	0	0	0	0	0
Nové Zámky	štátne	3	3	3	3	3
	súkromné	0	1	1	2	2
	cirkevné	0	0	0	0	0
Šaľa	štátne	1	1	2	2	2
	súkromné	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0
Topoľčany	štátne	1	1	1	1	1
	súkromné	0	0	0	0	0
	cirkevné	1	1	1	1	1
Zlaté Moravce	štátne	1	1	1	1	1
	súkromné	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0
NSK	štátne	16	16	17	17	17
	súkromné	5	6	7	9	10
	cirkevné	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 91 Prehľad ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK k 31.1.2015

Okresy, kraj	Počet druhov soc. služieb	Počet ZSS	Kapacita
Komárno	4	2	186
Levice	5	5	553
Nitra	6	5	754
Nové Zámky	5	6	792
Šaľa	0	0	0
Topoľčany	7	6	790
Zlaté Moravce	3	1	203
NSK	10	25	3278

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 92 Druhy sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK k 31.1.2015

Druh sociálnej služby	Počet druhov sociálnych služieb	Kapacita
Domov sociálnych služieb	24	1 841
Zariadenie pre seniorov	9	280
Útulok	2	45
Špecializované zariadenie	23	1 021
Domov na pol ceste	2	14
Rehabilitačné stredisko	4	15
Integračné centrum	1	10
Zariadenie podporovaného bývania	4	44
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	1	2
Krízové stredisko	1	28
Zariadenie núdzového bývania	1	6
Spolu	72	3 306

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 93 Prehľad verejných poskytovateľov sociálnych služieb k 31.1.2015 - pobytových služieb

Okresy, kraj	Počet druhov soc. služieb	Počet ZSS	Kapacita
Komárno	3	7	477
Levice	1	2	116
Nitra	3	2	277
Nové Zámky	4	3	123
Šaľa	6	5	174
Topoľčany	2	2	69
Zlaté Moravce	3	2	32
NSK	7	23	1268

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 94 Druhy sociálnych služieb vo verejných zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí NSK k 31.1.2015

Druh sociálnej služby	Počet druhov sociálnych služieb	Kapacita
Domov sociálnych služieb	4	44
Zariadenie pre seniorov	18	860
Útulok	4	174
Opatrovateľská služba – počet obcí	96	*
Stredisko osobnej hygieny	0	*
Zariadenia núdzového bývania	1	13
Denný stacionár	7	*
Zariadenie opatrovateľskej služby	4	99
Denné centrum	10	*
Nocľaháreň	2	25
Jedáleň	8	*
Práčovňa	0	*
špecializované zariadenie	3	53
Spolu	157	1268

* bez určenej kapacity

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 95 Prehľad neverejných poskytovateľov sociálnych služieb k 31.1.2015 - pobytových služieb

Okresy, kraj	Počet druhov soc. služieb	Počet ZSS	Kapacita
Komárno	6	9	685
Levice	8	11	537
Nitra	8	11	234
Nové Zámky	5	7	324
Šaľa	1	1	50
Topoľčany	5	4	191
Zlaté Moravce	4	3	115
NSK	10	46	2136

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 96 Druhy sociálnych služieb neverejných poskytovateľov sociálnych služieb alebo zriadených obcou v územnom obvode NSK k 31.1.2015

Druh sociálnej služby	Počet druhov sociálnych služieb	Kapacita
Domov sociálnych služieb	20	526
Zariadenie pre seniorov	27	948
Útulok	5	118
špecializované zariadenie	13	293
Opatrovateľská služba - počet neverejných poskyt.	29	*
Prepravná služba	11	*
Základné sociálne poradenstvo	12	*
Špeciálne sociálne poradenstvo	9	*
Zariadenie opatrovateľskej služby	8	118
Denný stacionár	10	*
Nocľaháreň	2	69
Nízkoprahové denné centrum	2	*
Jedáleň	2	*
Rehabilitačné stredisko	2	26
Tlmočnická služba	1	*
Zariadenie podporovaného bývania	3	32
Zariadenie núdzového bývania	0	0
domov na pol ceste	1	6
Krízové stredisko	1	21
Spolu	158	2157

* bez určenej kapacity

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 97 Detské domovy v NSK so zriaďovateľskou pôsobnosťou UPSVR v Nitre v roku 2014

Okresy	štátne	neštátne
Komárno	Detský domov Dedina Mládeže	0
	Detský domov Kolárovo	
	Detský domov Komárno	
Levice	0	Združenie rodiny pre detský úsmev
Nitra	Detský domov Kolíňany	Diecézna charita Nitra
	Detský domov Nitra	
	Detský domov Žitavce	
Nové Zámky	Detský domov Štúrovo	0
Šaľa	0	Komunita Kráľovnej pokoja Močenok
Topoľčany	Detský domov Topoľčany	0

Zdroj: www.upsvar.sk, 2015

Tab. 95 Prehľad neverejných poskytovateľov sociálnych služieb k 31.1.2015 - pobytových služieb

Okresy, kraj	Počet druhov soc. služieb	Počet ZSS	Kapacita
Komárno	6	9	685
Levice	8	11	537
Nitra	8	11	234
Nové Zámky	5	7	324
Šaľa	1	1	50
Topoľčany	5	4	191
Zlaté Moravce	4	3	115
NSK	10	46	2136

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 96 Druhy sociálnych služieb neverejných poskytovateľov sociálnych služieb alebo zriadených obcou v územnom obvode NSK k 31.1.2015

Druh sociálnej služby	Počet druhov sociálnych služieb	Kapacita
Domov sociálnych služieb	20	526
Zariadenie pre seniorov	27	948
Útulok	5	118
špecializované zariadenie	13	293
Opatrovateľská služba - počet neverejných poskyt.	29	*
Prepravná služba	11	*
Základné sociálne poradenstvo	12	*
Špeciálne sociálne poradenstvo	9	*
Zariadenie opatrovateľskej služby	8	118
Denný stacionár	10	*
Nočľaháreň	2	69
Nízkoprahové denné centrum	2	*
Jedáleň	2	*
Rehabilitačné stredisko	2	26
Tlmočnícka služba	1	*
Zariadenie podporovaného bývania	3	32
Zariadenie núdzového bývania	0	0
domov na pol ceste	1	6
Krizové stredisko	1	21
Spolu	158	2157

* bez určenej kapacity

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 97 Detské domovy v NSK so zriaďovateľskou pôsobnosťou UPSVR v Nitre v roku 2014

Okresy	štátne	neštátne
Komárno	Detský domov Dedina Mládeže	0
	Detský domov Kolárovo	
	Detský domov Komárno	
Levice	0	Združenie rodiny pre detský úsmev
Nitra	Detský domov Koliňany	Diecézna charita Nitra
	Detský domov Nitra	
	Detský domov Žitavce	
Nové Zámky	Detský domov Štúrovo	0
Šaľa	0	Komunita Kráľovnej pokoja Močenok
Topoľčany	Detský domov Topoľčany	0

Zdroj: www.upsvar.sk, 2015

Tab. 98 Vývoj počtu vybraných zdravotníckych zariadení a lôžok v NSK v rokoch 2010 – 2013

Ukazovatele	2010	2011	2012	2013
Zdravotnícke zariadenia spolu	1690	1649	1690	1 628
nemocnice	12	12	12	12
zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	1319	1285	1317	1 285
odborné liečebné ústavy	0	0	0	0
prírodné liečebné kúpele	0	0	0	0
liečebne	3	3	3	3
Počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach spolu	4002	3640	3572	3 572
nemocnice	3942	3580	3512	3 512
zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	0	0	0	0
odborné liečebné ústavy	0	0	0	0
prírodné liečebné kúpele	0	0	0	0
liečebne	60	60	60	60
Počet miest odborných zdravotníckych zamestnancov	2055,5	2065,1	2161,4	2 084
nemocnice	711,9	748,6	782,5	805
zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	1318,4	1273,3	1329,6	1 248
odborné liečebné ústavy	0	0	0	0
prírodné liečebné kúpele	0	0	0	0
liečebne	4,6	4,2	12,8	11

Zdroj: www.nczisk.sk, 2015

Tab. 99 Kultúrne zariadenia v okresoch NSK v roku 2013

Okresy	divadlá	kiná	múzeá a galérie	kultúrno-osvetové zariadenia	verejné knižnice
Komárno	2	1	5	58	35
Levice	1	3	5	44	82
Nitra	6	3	6	51	56
Nové Zámky	0	4	5	52	59
Šaľa	0	1	0	9	13
Topoľčany	0	1	1	29	50
Zlaté Moravce	0	1	0	16	33

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 100 Emisie základných znečisťujúcich látok v NSK v rokoch 2009 – 2013

Ukazovatele	2009	2010	2011	2012	2013
Tuhé emisie	2991,20	2896,40	3194,50	3176,50	3255,20
Oxid siričitý	1066,10	532,20	382,10	400,30	389,60
Oxid dusíka	3219,90	2602,70	3002,90	2443,70	2498,50
Oxid uhoľnatý	6385	6185	6283,5	5531,7	5730,8

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

Tab. 101 Znečisťovania ovzdušia prachovými časticami v meste Nitra v rokoch 2010 – 2014

Znečisťujúca látka PM₁₀ – počet prekročení limitnej hodnoty (50 µg.m ⁻³)						
rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Štúrova	33	67	37	11	18	7
Janíkovce	50	63	22	4	15	20
Pozn.: Povolný počet prekročení LH je 35 x za rok. LH sa nesmie prekročiť viac ako 35 x za rok.						
Znečisťujúca látka PM₁₀ – priemerné ročné koncentrácie v (µg.m ⁻³)						
rok	2010	2011	2012	2013	2014	
Štúrova	31,3	38,4	30	23	26	
Janíkovce	34,7	37,7	26,4	26	26	
Pozn.: Limitná hodnota priemernej ročnej koncentrácie je 40 µg.m ⁻³ .						
Znečisťujúca látka PM_{2,5} – priemerné ročné koncentrácie v (µg.m ⁻³)						
rok	2010	2011	2012	2013	2014	
Štúrova	15,3	43,7	-	-	21	
Janíkovce	22,5	24,0	19,3	15	18	
Pozn.: Limitná hodnota priemernej ročnej koncentrácie je 25 µg.m ⁻³ .						

Tab. 102 Stupne kvality pôdy v okresoch NSK v % v roku 2014

Okresy, kraj	stupeň kvality								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Komárno	18,4	21,41	15,36	3,74	22,35	14,42	3,91	0,41	-
Levice	2,37	30,83	10,02	10,68	17,24	18,49	2,51	5,67	2,19
Nitra	3,95	38,22	10,69	9,35	15,23	20,22	0,86	1,11	0,36
Nové Zámky	14,85	35,76	13,46	6,74	15,38	10,5	1,07	1,93	0,3
Šaľa	15,17	41,39	7,21	0,81	25,57	6,93	2,68	0,23	-
Topoľčany	-	31,48	12,02	15,32	11,46	25,7	1,75	1,23	1,04
Zlaté Moravce	0,02	12,98	14,3	15,52	20,33	20,27	4,71	6,36	5,51
NSK	8,99	31,04	12,12	8,28	17,71	16,04	2,27	2,51	1,03

Zdroj: www.podnemapy.sk, 2015

Tab. 103 Komunálny odpad z obcí podľa podskupín katalógu odpadov (v tonách) v rokoch 2009 – 2013

Ukazovatele	2009	2010	2011	2012	2013
Komunálny odpad spolu	258 462	260 101	262 702	257 171	251 714
Separované zbierané zložky komun. odpadov	14 357	15 010	14 694	15 819	14 878
Separované zbierané zložky komunálnych odpadov, z toho nebezpečné odpady	841	806	818	661	711
Odpady zo záhrad a parkov	17 217	21 339	20 507	19 579	20 825
Komunálne odpady iné	214 556	208 996	214 380	208 772	205 044
Drobné stavebné odpady	12 332	14 756	13 121	13 002	10 966

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

Tab. 104 Relatívne ukazovatele o nakladaní s komunálnym odpadom v rokoch 2009 – 2013

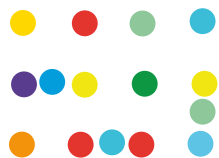
Ukazovatele	2009	2010	2011	2012	2013
Komunálny odpad na obyvateľa (kg/obyv.)	366,27	368,84	380,85	373,26	366,11
Komunálny odpad na obyvateľa (kg/obyv.) z toho zneškodnený	325,07	332,49	330,91	324,59	308,40
Komunálny odpad na obyvateľa (kg/obyv.) z toho zhodnotený	31,11	33,77	48,89	48,58	55,14
Zhodnotený komunálny odpad (%) kompostovaním	77,1	58,95	64,35	69,45	50,52
Zhodnotený komunálny odpad (%) druhotná surovina	22,61	27,77	22,34	30,18	20,07

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

Tab. 105 Verejné vodovody a kanalizácie v rokoch 2009 – 2013

Ukazovatele	2009	2010	2011	2012	2013
Vodovodná sieť (km)	4 633	4 660	4 718	4 737	4 796
Kanalizačná sieť (km)	1 167	1 200	1 262	1 279	1 363
Čistiarne odpadových vôd	62	66	70	70	72
Obyvatelia zásobovaní vodou z verejných vodovodov (%)	90,4	90,3	89,1	90,2	90,6
Obyvatelia v domoch napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	47,3	47,5	48,6	50,2	50,1

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

POZNÁMKY

